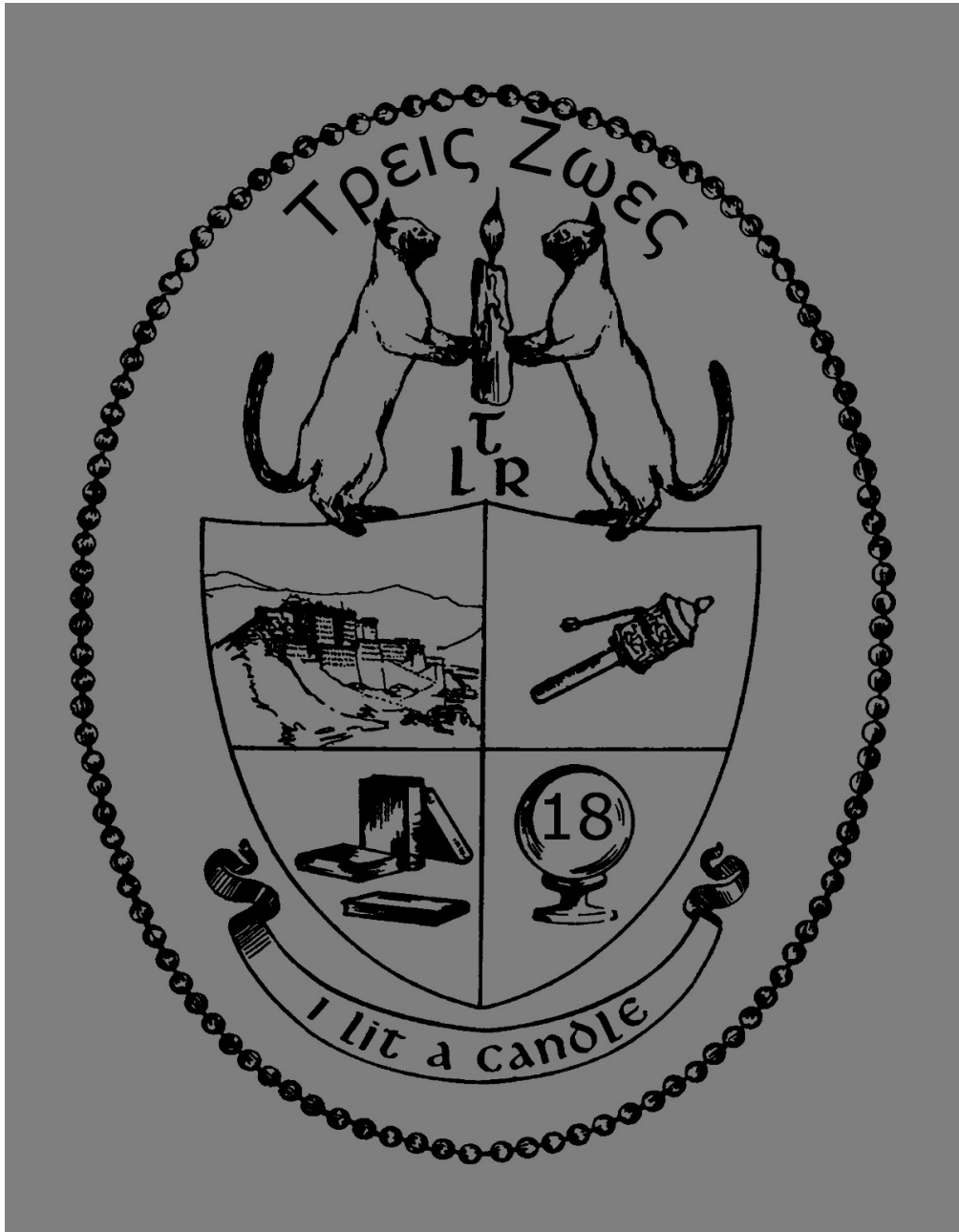

Τ. Λομπσανγκ Ραμπτα Τρεις Ζωες 1977

ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΝΑ ΑΝΑΨΕΙΣ ΕΝΑ ΚΕΡΙ
ΠΑΡΑ ΝΑ ΚΑΤΑΡΙΕΣΑΙ ΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ.....	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ.....	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ.....	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ.....	107
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ.....	121
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ.....	135
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ.....	147
ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ.....	155

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βιβλίο αυτό δεν μπορεί να χαρακτηριστεί σαν φαντασία, για ένα πολύ σοβαρό λόγο. Δεν είναι φαντασία! Βέβαια, εύκολα θα συμφωνήσουμε ότι μερικές από τις λέξεις του βιβλίου σχετικά με την ζωή σε αυτόν τον κόσμο αποτελούν λογοτεχνική άδεια, αλλά δεχθήτε την δήλωσή μου, ότι τα πάντα γύρω από την ζωή στην Άλλη Πλευρά είναι οπωσδήποτε αληθινά. Μερικοί άνθρωποι γεννιούνται με μεγάλο μουσικό ταλέντο. Μερικοί γεννιούνται με μεγάλο ταλέντο στην ζωγραφική και με τους πίνακές τους κατακτούν τον κόσμο. Άλλοι, πάλι, αποκτούν ιδιαίτερες ικανότητες χάρη στον σκληρό τους μόχθο και την ολοκληρωτική αφοσίωση τους στην μελέτη. Έχω πολύ λίγα υλικά αγαθά σ' αυτόν τον κόσμο δεν έχω αυτοκίνητο, τηλεόραση και πολλά άλλα πράγματα και είκοσι τέσσερις ώρες την ή μέρα είμαι περιορισμένος από κρεβάτι, γιατί είμαι παραπληγικός δεν μπορώ να χρησιμοποιήσω τα πόδια μου! Αυτό όμως, μου έδωσε την ευκαιρία να αναπτύξω ταλέντα και ικανότητες, που είχα εκ γενετής. Μπορώ να κάνω οτιδήποτε απ' αυτά που γράφω ατά βιβλία μου εκτός από το να περπατήσω! Οι μελέτες μου καθώς και μιά παραξενιά στην κατασκευή μου, μου έδωσαν την δυνατότητα να κάνω Αστρικά ταξίδια σε άλλες σφαίρες ύπαρξης. Οι ήρωες αυτού του βιβλίου είναι άνθρωποι που έζησαν και πέθαναν σ' αυτόν τον κόσμο, και που μπόρεσα να παρακολουθήσω τις πτήσεις τους στο άγνωστο χάρη στις ικανότητές μου. Οτιδήποτε σ' αυτό το βιβλίο αφορά την μετέπειτα ζωή είναι πέρα για πέρα αληθινό, γι αυτό δεν θα το χαρακτηρίσω σαν βιβλίο φαντασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ποιός είναι εκείνος ο γεροντάκος; ο Λεωνίδας Μάνουελ Μολυγκρούμπερ ανασηκώθηκε αργά και κοίταξε τον ξένο. Τι πράγμα; είπε. Σε ρώτησα ποιός είναι εκείνος ο γεροντάκος; ο Μολυγκρούμπερ κοίταξε στον δρόμο και το μάτι του πήρε ένα ηλεκτρικό αναπηρικό καροτσάκι που εκείνη την στιγμή έμπαινε σ' ένα κτίριο. Α, εκείνος! Είπε, φτύνοντας επιδέξια πάνω στο παπούτσι ενός περαστικού. Είναι ένας τύπος που μένει εδώ κοντά, γράφει βιβλία και ασχολείται πολύ με τα φαντάσματα. Γράφει για ανθρώπους που εξακολουθούν να ζουν, ενώ έχουν πεθάνει. Αυτά όλα είναι κουταμάρες. Δεν υπάρχει ούτε μία σταλιά λογικής σ' αυτές τις βλακείες. Άπαξ και πεθάνεις, είσαι πεθαμένος. Εγώ αυτό ξέρω. Ύστερα, έχεις κι εκείνους τους παπάδες που έρχονται και σου λένε, ότι πρέπει να κάνεις την προσευχή σου κι αν πεις τα σωστά πράγματα ίσως σωθείς και πας στον παράδεισο, διαφορετικά σε περιμένει ή κόλαση. Μετά, σου έρχεται ο στρατός σωτηρίας και κάθε παρασκευή βράδυ τα κάνουν όλα άνω-κάτω, και πρέπει να έρθουν κάτι κακόμοιροι σαν και μένα, με τα μικρά καροτσάκια μας, για να σκουπίσουμε. Τους βλέπεις να ξεφωνίζουν και να χτυπούν τα ντέφια τους ή όπως αλλιώς τα λένε αυτά τα πράγματα, χώνοντας τα κάτω από την μύτη των περαστικών και τσιρίζοντας ότι θέλουν λεφτά για το έργο του Θεού. Κοίταξε γύρω του και φύσηξε την μύτη του στο πεζοδρόμιο. Ύστερα, γύρισε πάλι προς τον ξένο και συνέχισε. Ο Θεός; ποτέ δεν έκανε ούτε το παραμικρό για μένα. Ποτέ. Έχω το δικό μου κομμάτι πεζοδρόμιο εδώ και πρέπει να το κρατάω καθαρό. Σκουπίζω, σκουπίζω, σκουπίζω κι ύστερα παίρνω δύο σανίδες, σηκώνω τα σκουπίδια και τα ρίχνω στο καρότσι μου. 11

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Και κάπου κάπου περνάει ένα αυτοκίνητο λέμε αυτοκίνητα, αλλά δεν είναι παρά φορτηγά έρχονται λοιπόν, και παίρνουν το καρότσι μου και το αδειάζουν στο φορτηγό. Και φτου κι από την αρχή. Είναι μία δουλειά που δεν σταματάει ποτέ. Κάθε μέρα, χωρίς διακοπή. Ποτέ δεν ξέρεις, πότε θα σου 'ρθει ο δημοτικός σύμβουλος με την μεγάλη γυαλιστερή του Κάντιλακ. Κι αν δεν είμαστε σκυμμένοι πάνω από τις σκούπες μας όλη την ώρα, πηγαίνει σε κάποιον στο δημοτικό συμβούλιο κι αυτός ο κάποιος βάζει τις φωνές στο αφεντικό μου, κι έρχεται το αφεντικό μου και βάζει τις φωνές σε μένα. Μου λέει δεν τρέχει τίποτα, αν δεν δουλεύω. Ο φορολογούμενος δεν το ξέρει. Αλλά, τουλάχιστον, να κάνω ότι δουλεύω και να σκύβω την πλάτη μου κάπου κάπου. Ο Μολυγκρούμπερ έριξε άλλη μία ματιά γύρω του κι έκανε ότι σπρώχνει την σκούπα του. Κατόπιν, σκούπισε την μύτη του μ' έναν απαίσιο θόρυβο στο δεξί του μανίκι και είπε. Ρωτάς την ώρα, κύριος, αν σου πει κανένας τι συζητάς μ' αυτόν τον καθαριστή. Τέλος πάντων, αυτό που θέλω να πω είναι το έξηξ. Κανένας Θεός δεν κατέβηκε εδώ κάτω ποτέ, να κάνει το σκούπισμα μου για μένα. Για μένα, που κοντεύει να σπάσει ή πλάτη μου με το να σκύβω όλη την ημέρα και να μαζεύω τα σκουπίδια, που πετάει ο ένας κι ο άλλος. Ποτέ δεν θα πιστέψεις τι συναντάω στην βάρδια μου. Καλτσόν, κι ότι άλλο πάει μαζί με τα καλτσόν. Ποτέ δεν θα πιστέψεις τι βρίσκω σ' αυτές τις γωνιές των δρόμων. Αλλά, όπως έλεγα, κανένας Θεός δεν κατέβηκε εδώ κάτω να σπρώξει τις σκούπες μου και να μαζέψει τις βρομιές από τους δρόμους για μένα. Μόνο εγώ ο κακόμοιρος, που δεν μπορώ να βρω καλύτερη δουλειά, είμαι υποχρεωμένος να τα κάνω. Ο ξένος, που είχε κάνει την ερώτηση, κοίταξε πλάγια τον Μολυγκρούμπερ και είπε. Λίγο απαισιόδοξος δεν είσαι; βάζω στοίχημα ότι είσαι αθεϊστής! Αθεϊστής; ρώτησε ο Μολυγκρούμπερ. Όχι, δεν είμαι αθεϊστής. Ή μητέρα μου ήταν Σπανιόλα, ο πατέρας μου ήταν Ρώσος κι εγώ γεννήθηκα στο Τορόντο. Δεν ξέρω τι πρέπει να λέγομαι, αλλά πάντως αθεϊστής δεν είμαι. Έτσι κι αλλιώς δεν ξέρω που είναι αυτό το μέρος. Ο ξένος έβαλε τα γέλια. Αθεϊστής είναι ένας άνθρωπος που δεν πιστεύει σε καμιά θρησκεία, που δεν πιστεύει σε τίποτα, εκτός από το παρόν. Τώρα βρίσκεται εδώ, και πεθαίνει, και φεύγει για που; κανένας δεν ξέρει, 12

αλλά ο αθεϊστής πιστεύει ότι όταν πεθαίνει το σώμα του είναι σαν τα

σκουπίδια που μαζεύεις εκεί. Αυτός είναι ο αθεϊστής! Ο Μολυγκρούμπερ γέλασε και απάντησε. Ά, έτσι είναι; τότε, τέτοιος είμαι κι εγώ! Βρήκα κάτι καινούριο, είμαι ένας αθεϊστής. Κι όταν οι μάγκες, που δουλεύουν μαζί μου, με ρωτάνε τι είμαι θα τους λέω. Όχι, δεν είμαι Ρώσος, δεν είμαι Ισπανός, είμαι αθεϊστής. Και θα φεύγουν γελώντας και λέγοντας ότι ο Γέρο Μολυγκρούμπερ δεν είναι και τόσο χαζός. Ο ξένος απομακρύνθηκε. Δεν υπάρχει λόγος να χάνει κανείς την ώρα του συζητώντας μ' ένα Γέρο Ξεκούτη σαν κι αυτόν, σκέφτηκε. Περίεργο πόσο αστοιχείωτοι είναι όλοι αυτοί οι σκουπιδιάρηδες οδοκαθαριστές οι τι αυτοαποκαλούνται τώρα και παρ' όλα αυτά είναι πραγματική πηγή γνώσεων σ' ότι αφορά τους ανθρώπους, που μένουν στην περιοχή τους. Ξαφνικά σταμάτησε και με την ανοιχτή παλάμη του χτύπησε το μέτωπό του. Τι βλάκας που είμαι! Προσπαθούσα να μάθω γι' αυτόν τον γεροντάκο. Έκανε μεταβολή και κατευθύνθηκε προς το σημείο, που στέκονταν ακόμη ο Γέρο Μολυγκρούμπερ, βυθισμένος σε σκέψεις και προφανώς προσπαθώντας να αναπαραστήσει το άγαλμα της Αφροδίτης. Δυστυχώς, όμως, δεν είχε τον κατάλληλο τύπο, το σωστό φύλο ή τα κατάλληλα σύνεργα. Όπως και να το κάνουμε, μία σκούπα δεν βοηθάει και πολύ στην πόζα. Ο ξένος τον πλησίασε και του είπε. Δεν μου λες, εσύ δουλεύεις εδώ γύρω και ξέρεις τους ανθρώπους που μένουν εδώ κοντά. Τι θα έλεγες γι' αυτό; του έδειξε ένα πεντοδόλλaro. Θα ήθελα να μάθω ορισμένα πράγματα για τον τύπο στο αναπηρικό καροτσάκι. Το χέρι του Μολυγκρούμπερ τινάχτηκε κι άρπαξε το πεντοδόλλaro από το χέρι του ξένου, πριν εκείνος προλάβει να το καταλάβει. Αν ξέρω τον Γεροντάκο; ρώτησε. Μα, και βέβαια, τον ξέρω. Μένει κάπου εκεί κάτω. Έχει σχεδόν δύο χρόνια τώρα. Δεν τον βλέπω συχνά έξω. Έχει μία αρρώστια στα άκρα του, και απ' ότι λένε δεν πρόκειται να ζήσει για πολύ, ακόμα. Γράφει βιβλία, το όνομά του είναι Ράμπα και τα πράγματα για τα όποια γράφει είναι σκέτες κουταμάρες. Ή ζωή μετά τον θάνατο. Δεν είναι αθεϊστής. Αλλά απ' ότι ακούω πολὺς κόσμος διαβάζει τα βιβλία του. Εκείνο το βιβλιοπωλείο έχει στην βιτρίνα μία ολόκληρη σειρά από τα βιβλία του. Πουλιούνται πολλά από δαύτα. 13

Είναι αστείο πως μερικοί άνθρωποι βγάζουν λεφτά τόσο εύκολα,

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

γράφοντας μόνο λίγες λέξεις, κι εγώ σκοτώνομαι σπρώχνοντας την σκούπα. Μπορείς να βρεις που μένει; μου λες ότι μένει σ' εκείνο το κτίριο. Αλλά που ακριβώς; βρες τον αριθμό του διαμερίσματος και αύριο θα ξανάρθω. Αν ξέρεις τον αριθμό και την ώρα περίπου που βγαίνει έξω, θα σου δώσω δέκα δολάρια. Ο Μολυγκρούμπερ συλλογιστικέ για λίγο, έβγαλε το καπέλο του κι έξυσε το κεφάλι του, και μετά τράβηξε τους λοβούς των αυτιών του. Οι φίλοι του θα έλεγαν, ότι δεν τον είχαν ξαναδεί να κάνει κάτι τέτοιο, αλλά ο Μολυγκρούμπερ το έκανε μόνο όταν σκεφτόταν, και όπως έλεγαν οι φίλοι του, δεν βασάνιζε και πολύ το μυαλό του. Άλλα μπορούσε να κάνει μία προσπάθεια, αν ήταν να βγάλει δέκα δολάρια για τόση λίγη δουλειά. Μετά έφτυσε και είπε. Κύριος, σύμφωνα. Θα δώσουμε τα χέρια, και θα έρθεις αύριο την ίδια ώρα και θα σου πω το νούμερο του διαμερίσματος και την ώρα που βγαίνει έξω. Αλλά έχω ένα φίλο, που ξέρει τον θυρωρό εκεί. Πακετάρουν τα σκουπίδια μαζί. Βλέπεις, τα σκουπίδια τα βγάζουν έξω μέσα σε μεγάλες μπλε σακούλες. Λοιπόν, ο φίλος μου μπορεί να μάθει για μένα, κι αν είσαι διατεθειμένος να ξοδέψεις κάτι παραπάνω, θα μπορούσα ν' ανακαλύψω περισσότερα πράγματα. Ο ξένος σήκωσε λίγο τα φρύδια του και κούνησε τα πόδια του. Ύστερα, είπε. Λοιπόν, βγάζει έξω χαρτιά, γράμματα; τέτοιου είδους πράγματα; ά, όχι. Όχι, είπε ο Μολυγκρούμπερ. Αυτό το ξέρω. Είναι ο μόνος σ' αυτόν τον δρόμο, που έχει ένα πράγμα που κόβει τα χαρτιά. Το έμαθε αυτό το κόλπο πέρα στην Ιρλανδία. Μερικοί δημοσιογράφοι έβαλαν στο χέρι ορισμένα χαρτιά του, και είναι τύπος, απ' ότι λένε, που δεν κάνει το ίδιο λάθος για δεύτερη φορά. Έχει ένα μηχάνημα, που σου κάνει τα χαρτιά σαν κομφετί. Τα έχω δει με τα μάτια μου μέσα σε πράσινες σακούλες. Δεν μπορώ να σου βρω σκουπίδια, γιατί είναι πολύ προσεκτικοί εκεί πάνω. Δεν αφήνουν τίποτα στην τύχη και ποτέ δεν πετάνε κάτι χρήσιμο. Εντάξει, λοιπόν, είπε ο ξένος. Θα έρθω αύριο την ίδια ώρα, και όπως συμφωνήσαμε, θα σου δώσω δέκα δολάρια, αν ξέρεις τον αριθμό του διαμερίσματος και την ώρα που βγαίνει έξω. Για χαρά! Και μ' αυτά τα λόγια ο ξένος μισοσήκωσε το χέρι του σε αποχαιρετισμό και απομακρύνθηκε. Ο Μολυγκρούμπερ έμεινε ακίνητος, έτσι που θα τον πέρναγε κανείς πράγματι για άγαλμα. 14

Τα σκέφτονταν όλα από την αρχή, προσπαθώντας να υπολογίσει πόσες

μπύρες θα έπινε με τα δέκα δολάρια. Σε λίγο κινήθηκε αργά, σπρώχνοντας το παλιό καροτσάκι του και παριστάνοντας ότι σκούπιζε τα σκουπίδια στον δρόμο, καθώς προχωρούσε. Εκείνη την στιγμή, ένας άντρας, ντυμένος με μαύρα ράσα, έστριψε στην γωνία και έπεσε σχεδόν πάνω στο καροτσάκι του Γέρο Μολυγκρούμπερ. Για πρόσεχε! Φώναξε θυμωμένα ο Μολυγκρούμπερ. Μην μου κάνεις άνω κάτω τα σκουπίδια. Ξόδεψα όλο το πρωί, φορτώνοντας τα στο καροτσάκι μου. Ο εφημέριος τίναξε λίγα σκουπιδάκια πάνω από το ράσο του και κοίταξε καλά καλά τον Μολυγκρούμπερ. Ά, καλέ μου άνθρωπε. Είσαι ο πιο κατάλληλος, για να με βοηθήσεις. Είμαι ο νέος εφημέριος σ' αυτή την περιοχή και θέλω να κάνω επισκέψεις στους ενορίτες μου. Μπορείς να μου πεις αυτούς, που ήρθαν τώρα στην γειτονιά; ο Γέρο Μολυγκρούμπερ έπιασε την μύτη του με τα δάχτυλά του, έσκυψε και φύσηξε δυνατά, καθαρίζοντας τα ρουθούνια του δίπλα στα πόδια του εφημέριου, που τον κοίταζε αποσβολωμένος και αηδιασμένος. Επισκέψεις, έ; είπε ο γέρος σκουπιδιάρης. Έγώ νόμιζα πάντοτε, ότι τις επισκέψεις τις κάνει ο διάβολος. Έρχεται και μας επισκέπτεται, και μετά γεμίζουμε σπιθουράκια ή μόλις έχουμε δώσει την τελευταία μας δεκάρα για μία μπύρα και κάποιος μας σπρώχνει και χύνεται όλη κάτω. Εγώ αυτό νόμιζα, ότι ήταν οι επισκέψεις. Ο εφημέριος τον κοίταξε από πάνω μέχρι κάτω, χωρίς να κρύβει την αηδία του. Άνθρωπε μου, άνθρωπε μου. Αντιλαμβάνομαι, ότι έχεις πάρα πολύ καιρό να βρεθείς μέσα σε εκκλησία, γιατί δείχνεις απόλυτη έλλειψη σεβασμού προς το ιερατικό ένδυμα. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ τον κοίταξε κατευθείαν στα μάτια και είπε. Όχι, κύριος. Δεν είμαι τέκνον του Θεού. Μόλις, προς ολίγου, έμαθα τι είμαι. Είμαι ένας αθεϊστής και τίποτα παραπάνω. Ο εφημέριος κινήθηκε ανήσυχος και κοίταξε γύρω του. Μετά, είπε. Ναι, αλλά καλέ μου άνθρωπε, πρέπει να ανήκεις σε μία θρησκεία. Πρέπει να πιστεύεις στον Θεό. Έλα την Κυριακή στην εκκλησία και το κήρυγμα μου θα είναι ειδικά για σένα. 15

Για έναν από τους δυστυχείς αδελφούς μου, που πρέπει να μαζεύει σκουπίδια για να μπορέσει να ζήσει. Ο Μολυγκρούμπερ στηρίχτηκε στην

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

άκρη τής σκούπας του και είπε. Έλα τώρα, εφημέριε. Ποτέ δεν θα με πείσεις, ότι υπάρχει Θεός. Για κοίτα εσένα. Άπ' ότι ξέρω, παίρνεις ένα σωρό λεφτά και το μόνο που κάνεις, είναι να κοπανάς ορισμένα λόγια για ένα πράγμα που δεν υπάρχει. Θέλεις να μου αποδείξεις, κύριε εφημέριε, ότι υπάρχει Θεός; φερτών εδώ, να μου σφίξει το χέρι. Κανείς Θεός δεν έχει κάνει το παραμικρό για μένα. Σταμάτησε κι έψαξε τις τσέπες του, μέχρι που βρήκε ένα τσιγάρο κομμένο στη μέση. Το άναψε, και συνέχισε. Ή μάνα μου ήταν μία άπ' αυτές τις κυρίες που το κάνουν καταλαβαίνεις τι εννοώ για τα λεφτά. Ποτέ δεν ήξερα ποιός ήταν ο πατέρας μου. Μπορεί να ήταν κι ένα τσούρμο από μάγκες, αν το καλόσκεφτείς. Ήμουν υποχρεωμένος, όμως, να τα βγάλω πέρα μόνος μου από μία σταλιά παιδάκι και κανείς δεν έκανε ούτε τόσο δα για μένα. Για αυτό λοιπόν, εσύ με το αναπαυτικό σου σπίτι, την άνετη δουλειά σου και το μεγάλο σου αυτοκίνητο μην μου κάνεις κήρυγμα περί Θεού. Έλα πρώτα, να κάνεις την δίκια μου δουλειά στον δρόμο, και τότε θα δούμε, τι θα κάνει ο δικός σου Θεός για σένα. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ φύσηξε την μύτη του αγανακτισμένος και γύρισε προς τα σύνεργα του με ασυνήθιστη ταχύτητα. Πέταξε την σκούπα του πάνω στο καροτσάκι του, το άρπαξε από τα χερούλια και απομακρύνθηκε γρήγορα. Ο εφημέριος τον κοίταζε με την έκπληξη, φανερά ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του. Ύστερα, κούνησε το κεφάλι του και μурμούρισε. Μη χειρότερα, μη χειρότερα! Τι ασεβής άνθρωπος! Ο κόσμος δεν πάει καθόλου καλά. Αργότερα, ο Μολυγκρούμπερ συναντήθηκε με μερικούς θυρωρούς και υπεύθυνους των γύρω διαμερισμάτων. Είχαν την συνήθεια να μαζεύονται και να ανταλλάζουν τα ζουμερά κουτσομπολιά. Με τον τρόπο του, ο Μολυγκρούμπερ ήταν από τους πιο κατατοπισμένους σ' όλο το τετράγωνο. Ήξερε τις κινήσεις όλων. Ήξερε ποιός μπαίνει και ποιός βγαίνει στα διαμερίσματα. Στράφηκε λοιπόν προς έναν από τους άντρες και τον ρώτησε. Ποιός είναι αυτός ο γέρος στο αναπηρικό καροτσάκι; Συγγραφέας δεν είναι; οι υπόλοιποι θυρωροί γύρισαν και τον κοίταξαν. Ένας γέλασε δυνατά, και είπε.¹⁶

Μην μου πεις, ότι άρχισες κι ενδιαφέρεσαι κι εσύ για τα βιβλία. Νόμιζα, ότι τα είχες ξεπεράσει αυτά τα πράγματα. Τέλος πάντων, ο τύπος αυτός γράφει σχετικά με κάτι, που το αποκαλούν θανατολογία. Δεν πολύξερο περί τίνος

πρόκειται, αλλά άκουσα να λένε, ότι έχει να κάνει με το πως ζεις, αφού πεθάνεις. Προσωπικά μου φαίνεται γελοίο, αλλά κάτι τέτοιο είναι. Ναι, μένει στη πολυκατοικία μας. Ο Μολυγκρούμπερ στριφογύρισε το τσιγάρο του στο στόμα του και, αλληθωρίζοντας πάνω από την μύτη του, είπε. Έχει ωραίο διαμέρισμα, έ; βάζω στοίχημα, ότι το έχει στολίσει με την τελευταία μόδα. Θα ήθελα να έριχνα καμιά ματιά σ' ένα τέτοιο σπίτι. Ο θυρωρός χαμογέλασε και απάντησε. Όχι, εδώ έχεις λάθος. Ζουν πολύ μετρημένα εκεί πάνω. Δεν είσαι υποχρεωμένος να πιστεύεις αυτά που γράφει, αλλά μπορώ να σάς βεβαιώσω, ότι ζει σύμφωνα με τα κηρύγματά του. Δείχνει αρκετά άσχημα και μου φαίνεται, ότι σύντομα θα μάθει την αλήθεια για την θανατοτέτεια, που ασχολείται. Που μένει; σε ποιο διαμέρισμα, εννοώ; ρώτησε ο Μολυγκρούμπερ. Ο θυρωρός κοίταξε γύρω και είπε. Ά, είναι πολύ μυστικό. Ο κόσμος δεν μπορεί να μάθει εύκολα το νούμερο του, αλλά εγώ βέβαια το ξέρω. Εσύ γιατί ενδιαφέρεσαι, έ; ο Μολυγκρούμπερ δεν απάντησε και για λίγο συνέχισαν το συνηθισμένο τους κουτσομπολιό. Ξαφνικά, είπε. Ενενήντα εννιά μου είπες, ότι είναι το νούμερο του; ο θυρωρός χαμογέλασε και απάντησε. Ξέρω ότι προσπαθείς να με ψαρέψεις παμπόνηρη γριά αλεπού, αλλά θα σου πω το νούμερο του. Είναι το εκείνη την στιγμή ακριβώς, ένα από τα αυτοκίνητα σκουπιδιών χώθηκε στο μικρό δρομάκι και ο δυνατός θόρυβος, που έκανε ο αυτόματος φορτωτής, έπνιξε τα τελευταία λόγια του θυρωρού. Ο Μολυγκρούμπερ όμως, έξυπνος, άμα επρόκειτο για λεφτά, σήκωσε ένα άδειο πακέτο από τσιγάρα και, ψαρεύοντας ένα στυλό από την τσέπη του, είπε. Να, εδώ. Γράψτο σ' αυτό. Δεν πρόκειται να πω ποιος μου το έδωσε. Κάνοντάς του την χάρη, αλλά ρωτώντας τον εαυτό του τι σκάρωνε ο Γέρο σκουπιδιάρης, ο θυρωρός έγραψε το νούμερο και του το έδωσε πίσω. Ο Μολυγκρούμπερ του έριξε μία ματιά και το έχωσε στη τσέπη του.17

Πρέπει να φύγω τώρα, είπε ο θυρωρός. Πρέπει να βγάλω έξω τους τενεκέδες των σκουπιδιών. Σε λίγο το φορτηγό θα είναι έξω από την πολυκατοικία μας. Γεια χαρά. Και μ' αυτά τα λόγια γύρισε και μπήκε στο

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

κτίριο. Ο Μολυγκρούμπερ απομακρύνθηκε. Σε λίγο το φορτηγό έστριψε στην γωνία. Δύο άντρες πήδηξαν κάτω, σήκωσαν το καροτσάκι του Μολυγκρούμπερ και το φόρτωσαν στο πίσω μέρος. Μπες μέσα Γέρο, ακούστηκε ή φωνή του οδηγού. Θα σε πάμε στο υπόστεγο. Ο Μολυγκρούμπερ σκαρφάλωσε πάνω και το φορτηγό πήρε τον δρόμο για το υπόστεγο, όπου άφηναν τα αυτοκίνητα και τα καροτσάκια για πέστε μου, είπε ο Μολυγκρούμπερ. Ξέρετε καθόλου τον Ράμπα, τον συγγραφέα, που μένει στην περιοχή μου; ναι, απάντησε ένας από τους άντρες. Μαζεύουμε πολλά σκουπίδια από το διαμέρισμά του. Άπ' ότι φαίνεται ξοδεύει αρκετά λεφτά για φάρμακα. Βρίσκουμε ένα σωρό κουτάκια, μπουκαλάκια και τα παρόμοια. Τώρα τελευταία θα πρέπει να κάνει πολλές ενέσεις, γιατί βλέπω αρκετές σύριγγες, που γράφουν πάνω τουμπερκυλίν. Δεν ξέρω τι είναι, αλλά πάντως αυτό γράφουν πάνω. Την άλλη φορά σταμάτησα τον θυρωρό, που ήθελε να πάει στην αστυνομία, γιατί νόμιζε ότι ο γέρος παίρνει ναρκωτικά. Ο άντρας σταμάτησε κι άρχισε να στρίβει ένα τσιγάρο. Αφού σιγουρεύτηκε ότι ήταν εντάξει, συνέχισε. Ποτέ δεν πίστεψα, ότι ο κόσμος πρέπει να πηγαίνει στην αστυνομία άμα βλέπει κάτι περίεργο. Αν θυμάμαι καλά, πέρυσι έγινε ένα τρομερό ανακάτεμα. Ένας θυρωρός βρήκε ένα παλιό κύλινδρο οξυγόνου στα σκουπίδια και, παρ' όλο ότι ήταν εντελώς άδειος και χωρίς βαλβίδα, ειδοποίησε την αστυνομία και τα νοσοκομεία. Τελικά, μετά από ένα σωρό φασαρία, αποδείχτηκε ότι τον είχαν χρησιμοποιήσει δικαιολογημένα. Εξάλλου, ποιός πάει ν' αγοράσει έναν κύλινδρο οξυγόνου, αν δεν είναι άρρωστος; έτσι δεν είναι; κοίταζαν γύρω τους και τους έπιασε ή βιασύνη. Είχε περάσει ένα λεπτό από την βάρδια τους και δεν είχαν καμιά διάθεση να δουλέψουν υπερωρία, που δεν την πληρώνονταν. Γρήγορα γρήγορα πέταξαν τις φόρμες τους, φόρεσαν τα καθημερινά τους σακάκια κι έφυγαν γραμμή για τα αυτοκίνητά τους. Το άλλο πρωί ο Μολυγκρούμπερ άργησε λίγο να πάει στη δουλειά. Καθώς έμπαινε στο υπόστεγο για να πάρει το καροτσάκι του, τον χαιρέτησε από μακριά ένας από τους οδηγούς. 18

Έ, Μόλυ, φώναξε. Να και κάτι για σένα. Μία και ρωτάς συνέχεια γι' αυτόν τον τύπο, να κάτι άπ' αυτά που γράφει. Μελετησέτο καλά. Του πέταξε ένα βιβλίο τσέπης. Ο τίτλος του ήταν, **Πιστεύω. Πιστεύω**, μουρμούρισε ο Μολυγκρούμπερ. Κουταμάρες! Άμα πεθάνεις, είσαι πεθαμένος. Κανένας

δεν πρόκειται να έρθει και να μου πει. Γεια σου, Μολυγκρούμπερ. Τα κατάφερες καλά στην ζωή σου, Γέρο. Να κι ένας θρόνος, ειδικά για σένα, φτιαγμένος από παλιούς σκουπιδοτενεκέδες. Παρ' όλα αυτά στριφογύρισε το βιβλίο στα χέρια του, το άνοιξε για λίγο κι ύστερα το έχωσε στην τσέπη του. Τι κάνεις εκεί, Μολυγκρούμπερ; τι έκλεψες; ρώτησε μία βραχνή φωνή, κι από ένα μικρό γραφείο βγήκε ένας κοντός άντρας, άπλωσε το χέρι του και περίμενε. Ο Μολυγκρούμπερ σιωπηλά ξεκούμπωσε το τελευταίο κουμπί του σακακιού του, έβγαλε το βιβλίο και του το έδωσε. Χμ, είπε ο προϊστάμενος ή επιστάτης ή ότι άλλο ήταν. Ώστε άρχισες και ασχολείσαι και μ' αυτά τώρα; νόμιζα ότι δεν σ' ενδιέφερε τίποτα άλλο, εκτός από τις μπύρες σου και το μηνιάτικο σου. Ο Μολυγκρούμπερ χαμογέλασε και είπε. Έ, αφεντικό. Για πάρε και εσύ ένα τέτοιο βιβλίο και πες μου τι καταλαβαίνεις. Υπάρχει άλλη ζωή μετά απ' αυτήν; εγώ, πάντως, αν βρω το κεφάλι ενός ψαριού στον δρόμο και το πάρω στα χέρια μου, κανείς δεν πρόκειται να με πείσει, ότι αυτό το ψάρι θα ζήσει ξανά. Γύρισε κι έφτυσε επιδεικτικά στο πάτωμα. Ο προϊστάμενος στριφογύρισε αρκετή ώρα το βιβλίο στα χέρια του και στο τέλος είπε αργά. Λοιπόν, ξέρεις κάτι, Μολυγκρούμπερ; υπάρχουν πολλά πράγματα γύρω από την ζωή και τον θάνατο, που εμείς δεν μπορούμε να τα καταλάβουμε. Ή κυρά μου την έχει πατήσει μ' αυτόν τον τύπο. Έχει διαβάσει όλα τα βιβλία του και ορκίζεται, ότι αυτά που γράφει είναι ή αλήθεια και τίποτε άλλο. Ξέρεις, ή γυναίκα μου είναι λίγο μέντιουμ. Είχε μερικές εμπειρίες κι όταν μιλάει γι' αυτές μου κόβονται τα ήπατα. Τις προάλλες με τρόμαξε τόσο πολύ, με τα φαντάσματα που λέει ότι έχει συναντήσει, που βγήκα έξω και πήγα να πιω καμιά μπύρα. Τελικά, ήπια λίγο παραπάνω και μέχρι να φτάσω σπίτι, φοβόμουν την ίδια μου την σκιά. Αλλά είναι ώρα για δουλειά φίλε μου. Τράβα στην βάρδια σου, έχεις αργήσει. Δεν θα σε γράψω αυτή την φορά, γιατί σε καθυστέρησα κι εγώ. 19

Κούνα τα ποδιά σου λίγο πιο γρήγορα απ' ότι συνηθίζεις. Δρόμο! Έτσι ο Μολυγκρούμπερ άρπαξε το καρτσάκι του, σιγουρεύτηκε ότι ήταν άδειο, πήρε την σκούπα του και βγήκε στον δρόμο, για ν' αρχίσει άλλη μία μέρα σαν οδοκαθαριστής. Ήταν βαρετή δουλειά στ' αλήθεια. Ένα τσούρμο

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

παιδιά είχαν περάσει κι είχαν αφήσει τα σκουπίδια τους στο πεζοδρόμιο. Ο Μολυγκρούμπερ ξεστόμισε μερικές βρισιές, καθώς έσκυψε να μαζέψει χαρτιά από καραμέλες, χαρτιά από σοκολάτες κι ότι άλλα σκουπίδια ένα τσούρμο παιδιά μπορούν να κάνουν. Σε λίγο όμως το καροτσάκι του γέμισε. Σταμάτησε, ακούμπησε στην άκρη τής σκούπας του και βάλθηκε να χαζεύει το χτίσιμο μιας οικοδομής. Γρήγορα το βαρέθηκε κι έστρεψε την προσοχή του αλλού. Σ ένα χαλασμένο αυτοκίνητο, που είχαν έρθει να το ρυμουλκήσουν. Τότε ακούστηκε ο ήχος ενός ρολογιού κι ο Μολυγκρούμπερ ίσιωσε το κορμί του, πέρασε το τσιγάρο στην άλλη άκρη του στόματός του και ξεκίνησε για το υπόστεγο στο μικρό παρκάκι, ώρα για μεσημεριανό του άρεσε να πηγαίνει εκεί μέσα και να τρώει το φαγητό του, μακριά από τους ανθρώπους που κάθονταν έξω στο γρασίδι, γεμίζοντας το σκουπίδια. Προχώρησε στον δρόμο σπρώχνοντας το καροτσάκι του και, μόλις έφτασε στο μικρό υπόστεγο, έβγαλε ένα κλειδί από την τσέπη του/ξεκλείδωσε την πλαϊνή πόρτα και μπήκε μέσα. Μ' έναν αναστεναγμό ανακούφισης άφησε το καροτσάκι του στην άκρη και κάθισε πάνω σε κάτι κιβώτια λουλουδιών. Δεν είχε προλάβει ν' ανοίξει το σάντουιτς, όταν φάνηκε μία σκιά στην πόρτα. Σήκωσε τα μάτια του κι αντίκρισε τον άντρα, που περίμενε να συναντήσει. Ή σκέψη του χρήματος του έφτιαξε την διάθεση. Ο άντρας μπήκε στο υπόστεγο και κάθισε δίπλα του. Λοιπόν, είπε. Ήρθα για τις πληροφορίες που θα μου έδινες. Καθώς μιλούσε, έβγαλε το πορτοφόλι του κι άρχισε να χαϊδεύει τα χαρτονομίσματα. Ο Μολυγκρούμπερ τον κοίταξε βλοσυρά και απάντησε. Λοιπόν, ποιός είσαι, κύριος; εμείς, οι οδοκαθαριστές δεν δίνουμε πληροφορίες στον πρώτο που θα εμφανιστεί μπροστά μας. Πρέπει να ξέρουμε με ποιόν έχουμε να κάνουμε. Λέγοντας αυτά έκοψε μία γερή δαγκωνιά από το σάντουιτς και την ίδια στιγμή τινάχτηκαν έξω ζουληγμένες φέτες ντομάτας και σπόροι. Ο άντρας πετάχτηκε γρήγορα πάνω, για να μην λερωθεί. 20

Τι θα μπορούσε να του πει για τον εαυτό του; μπορούσε να του πει ότι οποιοσδήποτε θα καταλάβαινε ότι ήταν Άγγλος και μάλιστα προϊόν του ήταν, παρ' όλο ότι είχε μείνει στο ήταν λιγότερο από μία βδομάδα, ύστερα από ένα ολέθριο σφάλμα, όταν μία σκοτεινή νύχτα είχε περάσει την γυναίκα ενός καθηγητή για μία από τις υπηρέτριες, με καταστρεπτικές συνέπειες.

Έτσι τον είχαν αποβάλει πριν καλά-καλά προφτάσει να μπει, δημιουργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο ένα ανεπανάληπτο ρεκόρ. Του άρεσε όμως να περηφανεύεται ότι είχε πάει στο Ητον κι αυτό ήταν πέρα για πέρα αληθινό! Ποιός είμαι; είπε. Νόμιζα ότι όλος ο κόσμος θα ήξερε ποιός είμαι. Αντιπροσωπεύω έναν από τους πιο γνωστούς Αγγλικούς εκδοτικούς οίκους και θα ήθελα να μάθω σε βάθος την ιστορία τής ζωής αυτού του συγγραφέα. Το όνομα μου είναι Τζάρβυ μπα Μπλκρός. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ συνέχισε να μασουλάει γεμίζοντας παντού ψίχουλα και μουρμουρίζοντας στον εαυτό του. Με το ένα χέρι κρατούσε ένα τσιγάρο και με το άλλο το σάντουιτς. Πρώτα δάγκωνε από το σάντουιτς κι ύστερα τράβαγε μία ρουφηξιά από το τσιγάρο. Σε λίγο είπε. Τζάρβυ, έ; πρώτη φορά το ακούω αυτό το όνομα. Πως γίνεται αυτό; ο άντρας σκέφτηκε για μία στιγμή κι ύστερα αποφάσισε ότι δεν έβλαπτε σε τίποτα να το εξηγήσει στον Γέρο. Εξάλλου, το πιο πιθανό ήταν ότι δεν θα τον ξανάβλεπε. Ανήκω σε μία παλιά Αγγλική οικογένεια, που έχει ιστορία πολλών αιώνων. Πολλά χρόνια πριν, μία προγιαγιά μου το έσκασε με έναν αμαξά στο Λονδίνο. Την εποχή εκείνη τούς αμαξάδες τους έλεγαν Τζάρβυς κι έτσι εις μνήμην μιας άτυχης μάλλον περιπέτειας, οι άντρες τής οικογένειας από τότε φέρουν το όνομα Τζάρβυ. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ το σκέφτηκε για λίγο και μετά είπε. Ώστε θέλεις να γράψεις για την ζωή του τύπου; λοιπόν, άπ' ότι άκουσα δεν έχουν γραφτεί και λίγα για την ζωή του μου φαίνεται άπ' ότι μαθαίνω, ότι εσείς οι δημοσιογράφοι του έχετε κάνει την ζωή μαρτύριο. Εμένα ποτέ δεν με έβλαψε, για κοίτα όμως εδώ. Κι έδειξε ένα σάντουιτς. Το ψωμί γέμισε μελάني. Πως θα το φάω τώρα; τι τις χρειαζόμαστε αυτές τις εφημερίδες, όταν δεν χρησιμοποιείτε μελάني που να μην βγαίνει. Ποτέ δεν μου άρεσε ή γεύση του μελανιού. Ο άντρας είχε αρχίσει να εκνευρίζεται. Θέλεις να παρεμποδίσεις το έργο των μέσων μαζικής ενημέρωσης; δεν γνωρίζεις ότι έχουν απόλυτο δικαίωμα να πηγαίνουν 21

παντού, να εισέρχονται οπουδήποτε και να ζητούν πληροφορίες από οποιονδήποτε; υπήρξα πολύ γενναιόδωρος προσφέροντάς σου λεφτά για τις πληροφορίες. Είναι καθήκον σου να τις παρέχεις δωρεάν σ' ένα μέλος του τύπου. Ο Μολυγκρούμπερ ένοιωσε ξαφνικά να τον πνίγει ο θυμός. Δεν μπορούσε να χωνέψει αυτόν τον Άγγλο, που νόμιζε ότι ήταν πιο πάνω κι

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

από τον ίδιο τον Θεό. Σηκώθηκε όρθιος λέγοντας. Δίνε του, κύριος. Σήκω φύγε, κοπάνα την. Διαφορετικά θα σε φορτώσω στο καρότσι μου και θα σε πάω γραμμή για το υπόστεγο, να σου δώσουν ένα χεράκι οι τύποι εκεί πέρα. Άρπαξε μία τσουγκράνα και προχώρησε απειλητικά προς τον άντρα. Ο άλλος σηκώθηκε γρήγορα, έκανε προς τα πίσω κι έπεσε πάνω στα κιβώτια. Ξαπλώθηκε φαρδύς πλατύς, αλλά δεν έμεινε ούτε ένα λεπτό κάτω. Μία ματιά στο πρόσωπο του Μολυγκρούμπερ τον έκανε να τιναχτεί σαν αστραπή και να το βάλει γρήγορα στα πόδια. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ άρχισε να τριγυρίζει αργά τακτοποιώντας τα κιβώτια και μουρμουρίζοντας θυμωμένα στον εαυτό του. Τζάρβυ, αμαξάς! Τι σόι κουταμάρες είναι αυτές και νομίζουν ότι θα τις πιστέψω. Κι αφού ή προγιαγιά του παντρεύτηκε έναν αμαξά τότε πως γίνεται κι αυτός ο τύπος είναι τόσο ηλίθιος; σίγουρα, έχει τέτοιους τρόπους γιατί είναι Άγγλος. Κάθισε πάλι κάτω και προσπάθησε να φάει τα υπόλοιπα σάντουιτς. Αλλά ήταν τόσο θυμωμένος που δεν μπορούσε να συνεχίσει. Μάζεψε το φαγητό του, το δίπλωσε, και βγήκε έξω στο πάρκο να πει νερό από την βρύση. Προχώρησε χαζεύοντας τους ανθρώπους. Έτσι κι αλλιώς δεν είχε περάσει ακόμα ή ώρα τής μεσημεριανής διακοπής. Ξαφνικά, στρίβοντας σ' ένα μονοπάτι βρέθηκε μπροστά σε δυο κληρικούς. Ά, καλέ μου άνθρωπε, είπε ο ένας. Μπορείς να μου πεις που είναι τα δημόσια ουρητήρια για τους άντρες; ο Γέρο Μολυγκρούμπερ, θυμωμένος όπως ήταν, απάντησε. Ά, μπα. Δεν υπάρχουν τέτοια πράγματα εδώ πέρα. Θα πρέπει να χωθήτε σε κανένα ξενοδοχείο και να πείτε ότι βιαζόσαστε. Είσαστε από την Αγγλία κι εκεί τα έχετε στους δρόμους. Λοιπόν, εδώ δεν τα έχουμε. Πρέπει να πάτε σε κανένα βενζινάδικο ή σε ξενοδοχείο ή σε κάτι παρόμοιο. Πολύ περίεργο, είπε ο ένας κληρικός στον άλλον. Μερικοί απο αυτούς τους Καναδούς φαίνεται ότι δεν μας συμπαθούν καθόλου εμάς τους Άγγλους. Έφυγαν βιαστικοί για να μπουν σ' ένα ξενοδοχείο, που ήταν στο παρακάτω τετράγωνο. 22

Εκείνη την στιγμή ακούστηκαν δυνατές κραυγές από την κατεύθυνση τής λιμνούλας, που ήταν στο κέντρο του πάρκου. Ο Μολυγκρούμπερ γύρισε γρήγορα να δει τι συμβαίνει. Κατέβηκε το μονοπάτι προς την λιμνούλα και είδε ένα μικρό παιδάκι, περίπου τριών χρόνων, να πλέει στο νερό. Ήταν ένα μικρό κοριτσάκι και το κεφάλι της μία χάνονταν κάτω από το νερό και μία ξανάβγαινε στην επιφάνεια. Γύρω από την λιμνούλα είχε μαζευτεί ένα

πλήθος από περιέργους, αλλά κανένας δεν έκανε την παραμικρή προσπάθεια να τραβήξει έξω το κοριτσάκι. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ μερικές φορές μπορούσε να κινηθεί γρήγορα. Το ίδιο έκανε και τώρα. Όρμησε μπροστά κι έριξε μία γυναίκα κάτω. Πήδηξε πάνω από τον χαμηλό πέτρινο τοίχο και προχώρησε στα ρηγά νερά. Πατώντας όμως πάνω στην γλίτσα του βυθού γλίστρησε κι έπεσε με το κεφάλι, χτυπώντας αρκετά άσχημα. Παρ' όλα αυτά σηκώθηκε, άρπαξε το κοριτσάκι και το κράτησε ανάποδα για να τρέξει το νερό που είχε καταπιεί. Μετά άπ' αυτό προχώρησε προσεκτικά και σκαρφαλώνοντας πάνω από τον τοίχο βρέθηκε και πάλι σε στερεο χώμα. Μία γυναίκα έτρεξε καταπάνω του, φωνάζοντας. Που είναι το καπέλο της; που είναι το καπέλο της; ήταν ολοκαίνουριο, μόλις το είχα αγοράσει. Πήγαινε να το φέρεις. Ο Μολυγκρούμπερ θυμωμένα πέταξε το βρεγμένο κοριτσάκι στα χέρια τής μητέρας της. Ή γυναίκα οπισθοχώρησε στην σκέψη ότι το νερό θα κατέστρεφε το φόρεμά της. Ο Μολυγκρούμπερ γύρισε στο μικρό υπόστεγο. Για λίγο έμεινε όρθιος με το νερό να στάζει από τα ρούχα του και να ξεχειλίζει από τα παπούτσια του. Τότε σκέφτηκε ότι δεν είχε ρούχα ν' αλλάξει. Δεν πείραζε όμως, τα ρούχα γρήγορα θα στέγνωναν πάνω του. Με κάποια προσπάθεια τσούλησε το καροτσάκι του, βγήκε έξω και κλείδωσε την πόρτα πίσω του. Τρεμούλιασε, γιατί είχε αρχίσει να έρχεται ένας παγωμένος αέρας από τον βορρά κι ο καθένας ξέρει καλά τι σημαίνει αυτό. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ τρεμούλιασε πάλι κι άρχισε να δουλεύει πιο γρήγορα για να ζεσταθεί και να στεγνώσουν τα ρούχα του. Γρήγορα άρχισε να ιδρώνει, αλλά τα ρούχα του ήταν ακόμα υγρά. Του φάνηκε ότι πέρασε μία αιωνιότητα ώσπου επιτέλους να έρθει ή ώρα για να γυρίσει στο υπόστεγο. Οι άλλοι τα έχασαν με την σιωπή του. Τι έπαθε ο Γέρο Μόλυ; ρώτησε κάποιος. Δεν μου φαίνεται και τόσο καλά. Πολύ ήσυχος δείχνει. 23

Τι να του συμβαίνει άραγε; το αυτοκίνητό του άργησε να ξεκινήσει και κει που πήρε μπροστά και ήταν έτοιμος να φύγει, κατάλαβε ότι τον είχε πιάσει λάστιχο. Με μία δυνατή βρисиά έσβησε την μηχανή, βγήκε έξω και στρώθηκε να αλλάξει την ρόδα. Αφού τέλειωσε, μπήκε πάλι στο αυτοκίνητο αλλά και πάλι δυσκολεύτηκε να το ξεκινήσει. Ώσπου να φτάσει σπίτι του ήταν αηδιασμένος με το να σώζει ανθρώπους, αηδιασμένος με την δουλειά, αηδιασμένος με τη μοναξιά, αηδιασμένος με τα πάντα. Γρήγορα πέταξε τα

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

ρούχα από πάνω του, σκουπίστηκε με μία παλιά πετσέτα κι έπεσε στο κρεβάτι χωρίς να φάει τίποτα. Την νύχτα ανακάλυψε ότι ιδρώνε συνέχεια. Ή νύχτα έμοιαζε να είναι ατέλειωτη, δεν μπορούσε ν' αναπνεύσει εύκολα κι όλο του το κορμί έκαιγε. Έμεινε έτσι ξαπλωμένος μέσα στο σκοτάδι, αναπνέοντας βαριά. Δεν μπορούσε να καταλάβει τι του συμβαίνει, αλλά σκέφτονταν ότι το πρωί θα πήγαινε στο φαρμακείο και θ' αγόραζε μερικά χάπια, για ν' ανακουφίσει τον πόνο που ένιωθε στο στήθος του. Το πρωί άργησε να έρθει και οι πρώτες ακτίνες του ήλιου τον βρήκαν στον κρεβάτι του, ξύπνιο και να καίγεται στον πυρετό. Προσπάθησε να σηκωθεί, αλλά λιποθύμησε στο πάτωμα. Πόση ώρα έμεινε εκεί ποτέ δεν το έμαθε, αλλά κάποτε ξύπνησε από κινήσεις. Άνοιξε τα μάτια του, κοίταξε προς τα πάνω και είδε δύο άντρες από ένα ασθενοφόρο, που εκείνη την στιγμή τον έβαζαν σ ένα φορείο. Διπλή πνευμονία. Να τι έχεις, Γέρο, είπε ο ένας από τους άντρες. Σε πάμε στο γενικό. Θα γίνεις καλά. Έχεις συγγενείς; ποιόν θέλεις να ειδοποιήσουμε; ρώτησε ο άλλος. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ έκλεισε τα μάτια του κουρασμένα κι αποκοιμήθηκε αμέσως. Ούτε καν κατάλαβε ότι τον έβαλαν στο ασθενοφόρο, ότι έφτασε στο νοσοκομείο κι ότι τον μετέφεραν σ' έναν θάλαμο και τον έβαλαν σ' ένα κρεβάτι.²⁴

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άντε λοιπόν, άντε. Δώσε μου το χέρι σου και άσε τις κουταμάρες. Άντε, κουνήσου! Ή φωνή ήταν επιτακτική, διαπεραστική και επίμονη. Ο Λεωνίδα Μάνουελ Μολυγκρούμπερ κουνήθηκε λίγο κι άρχισε να συνέρχεται, καθώς έπιασαν το χέρι του και το τράβηξαν κάτω από το

σεντόνι. Δεν καταλαβαίνω γιατί κάνεις τον δύσκολο, είτε ή φωνή. Πρέπει να σου πάρω λίγο αίμα. Έλα λοιπόν κι άσε τις κουταμάρες. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ άνοιξε λίγο τα μάτια του κι έριξε μία ματιά γύρω του. Από πάνω του στέκονταν μία γυναίκα, που τον κοίταζε συνοφρυωμένη. Έστρεψε την προσοχή του σ' ένα συρμάτινο καλάθι, που ήταν ακουμπισμένο στο τραπέζι δίπλα στο κρεβάτι τούτο καλάθι έμοιαζε μ' αυτά που κουβαλούν οι γαλατάδες, αλλά ενώ εκείνοι το γέμιζαν με μπουκάλες γάλα, τούτο εδώ είχε ένα σωρό δοκιμαστικούς σωλήνες σκεπασμένους με μπαμπάκι. Λοιπόν, μας ξαναγύρισες έ; άντε, γιατί με κάνεις και χάνω την ώρα μου. Μ' αυτά τα λόγια σήκωσε απότομα το μανίκι τής πιτζάμας του και του έδωσε γύρω στο χέρι του κάτι, που του φάνηκε σαν ένα κομμάτι μαύρο λάστιχο. Μετά έστησε ένα μικρό πακέτο και βγάζοντας κάτι από μέσα του έτριψε δυνατά το δέρμα. Ένιωσε έναν ξαφνικό πόνο και τραντάχτηκε ολόκληρος. Φτού να πάρει ή οργή, είτε ή γυναίκα. Δεν μπορείς να αφήσεις τις φλέβες σου ελεύθερες; ορίστε τώρα. Σε τρύπησα σε λάθος μέρος. Τράβηξε έξω την σύριγγα, έδωσε πιο σφιχτά το λάστιχο γύρω από το χέρι του και τον τρύπησε για δεύτερη φορά. Ο Μολυγκρούμπερ κοίταξε γεμάτος απορία και είδε ένα μεγάλο σωλήνα έναν γυάλινο δοκιμαστικό σωλήνα που ήταν ενωμένος με την σύριγγα. Καθώς παρατηρούσε, ο σωλήνας γέμισε. 25

Γρήγορα και με την σιγουριά μακρόχρονης εξάσκησης ή γυναίκα τον άλλαξε μ' έναν φρέσκο, που και αυτός σε λίγο γέμισε. Τότε, ικανοποιημένη επιτέλους με την ποσότητα του αίματος, τράβηξε την σύριγγα και κόλλησε ένα κομμάτι λευκοπλάστη στην θέση της. Μ' ένα μούγκρισμα τοποθέτησε τους δύο σωλήνες στο συρμάτινο καλάθι, αφού πρώτα έγραψε πάνω προσεκτικά το όνομά του. Η γυναίκα προχώρησε προς ένα άλλο κρεβάτι και ή γκρινιάρικη, μακρόσυρτη φωνή της έκανε τα νεύρα των αρρώστων να τσιτωθούν. Ο Μολυγκρούμπερ κοίταξε γύρω του και είδε ότι ήταν σ' έναν

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

θάλαμο με άλλους πέντε ασθενείς. Σε λίγο ή όρασή του σκοτείνιασε, ή αναπνοή του βάρυνε και γι' αρκετή ώρα δεν καταλάβαινε τίποτα. Ο δυνατός θόρυβος τον ενόχλησε. Ακούγονταν θόρυβος από πιάτα και το τριξίμο ενός μεγάλου καροτσιού που κάποιος το έσπρωχνε. Αργά και με δυσκολία άνοιξε πάλι τα μάτια του και έξω από την πόρτα του θαλάμου ακριβώς απέναντι από το κρεβάτι του είδε ένα αστραφτερό κατασκευάσμα από χρώμιο, που ήταν γεμάτο ντουλαπάκια. 'από κάπου εμφανίστηκε μία νοσοκόμα κι άρχισε να μοιράζει μικρούς δίσκους με φαγητό. Ο κάθε δίσκος είχε πάνω το όνομα του αρρώστου. Ένας νοσοκόμος τον πλησίασε, τον κοίταξε και ρώτησε. Λοιπόν, πως αισθάνεσαι τώρα; ο Γέρο Μολυγκρούμπερ μούγκρισε αντί για απάντηση, γιατί ένιωθε πολύ αδύναμος για συζήτηση. Σκέφτηκε ότι και ο πιο χαζός θα μπορούσε να δε! 'Οτι ένιωθε πολύ άρρωστος. Ο νοσοκόμος ξεκρέμασε κάτι από το πίσω μέρος του κρεβατιού και είπε. Τέντωσε το αριστερό σου χέρι. Θέλω να δω τι πίεση έχεις. Αισθάνθηκε ένα δυνατό σφίξιμο στο πάνω μέρος του χεριού του και μετά είδε τον νοσοκόμο με το στηθοσκόπιο στ' αυτιά του. Στο δεξί του χέρι κρατούσε ένα λαστιχένιο μπαλάκι και το πίεζε. Ο Μολυγκρούμπερ λαγοκοιμήθηκε και ξύπνησε μόλις ένιωσε να απελευθερώνεται το σφίξιμο από το χέρι του. Εντάξει, είπε ο νοσοκόμος. Όπου να ναι θα έρθει ο δρ. Φλεμπότουμ. Νομίζω ότι άρχισε τον γύρο του. Γεια χαρά! Προχώρησε στον θάλαμο πηγαίνοντας από τον έναν άρρωστο στον άλλο. Λοιπόν, τι τρέχει με σένα γεροντάκο; δεν σου αρέσει το πρωινό σου σήμερα; ρώτησε έναν άντρα. Ο Μολυγκρούμπερ είδε ότι δίπλα στον άντρα υπήρχε ένας τι είναι αυτό; ρώτησε αδύναμα. Είναι ένας ορός, απάντησε ο νοσοκόμος.26

Του δίνουμε ένα αλμυρό διάλυμα για να του φρεσκάρει λίγο τις ιδέες του. Ο Μολυγκρούμπερ ένιωσε πάλι να ζαλίζεται και ή αναπνοή τον δυσκόλευε. Γι' άλλη μία φορά αισθάνθηκε να τον ενοχλούν. Ένα χέρι έπιασε τον λαιμό του και κάποιος ξεκούμπωσε την πυτζάμα του. Αυτός τι έχει; ρώτησε μία αντρική φωνή. Ο Μολυγκρούμπερ άνοιξε τα μάτια του και είδε να στέκεται από πάνω του ένας γιατρός. Πάνω στο άσπρο σακάκι του ήταν κεντημένες οι λέξεις δρ. Φλεμπότουμ. Τον έφεραν σήμερα γιατρέ κι ένας από τους νοσοκόμους είπε ότι έχει διπλή πνευμονία. Για αυτό περιμένουμε εσάς να τον εξετάσετε. Ο γιατρός συνοφρυώθηκε και είπε. Ωστε οι νοσοκόμοι

άρχισαν τώρα και κάνουν και διαγνώσεις; θα τα ξαναπούμε πάνω σ' αυτό! Έσκυψε κι εξέτασε το στήθος του Μολυγκρούμπερ με το στηθοσκόπιο. Πρέπει να βγάλει ακτίνες. Τα πνευμόνια του φαίνεται ότι είναι γεμάτα υγρό. Θα το φροντίσετε εσείς αδελφή, έτσι; έγραψε κάτι στο φύλλο παρακολουθήσεως του Μολυγκρούμπερ και προχώρησε προς τον επόμενο άρρωστο. Ο Μολυγκρούμπερ αποκοιμήθηκε. Ακούστηκαν φωνές κι ο Μολυγκρούμπερ άνοιξε τα μάτια του. Μία αδελφή κι ένας νοσοκόμος έφεραν ένα φορείο με ρόδες δίπλα στο κρεβάτι του. Λίγο απότομα τον μετέφεραν από το κρεβάτι στο φορείο. Ύστερα ο νοσοκόμος τον σκέπασε μ' ένα σεντόνι κι άρχισαν να διασχίζουν ένα μακρύ διάδρομο. Τι έπαθες, φίλε μου; ρώτησε ο νοσοκόμος. Ιδέα δεν έχω, απάντησε ο Μολυγκρούμπερ. Βουτήχτηκα στο κρύο νερό χτες κι ύστερα δεν είχα την ευκαιρία να στεγνώσω. Άρχισα λοιπόν μία να ζεσταίνομαι και μία να κρυώνω. Στο τέλος θα πρέπει να λιποθύμησα γιατί ξύπνησα και βρέθηκα σ' εκείνο τον θάλαμο. Έχω έναν τρομερό πόνο στο στήθος. Δεν πρόκειται να με βοηθήσει κανείς; ο νοσοκόμος σφύριξε μέσα από τα δόντια του και είπε. Και βέβαια θα κάνουμε κάτι για σένα και καλύτερα είναι ν' αρχίσεις να το πιστεύεις. Τώρα σε πάμε για ακτίνες. Γιατί νομίζεις ότι το κάνουμε αν είναι να μην σε βοηθήσουμε; ο Μολυγκρούμπερ ένιωσε ένα τράνταγμα και το φορείο σταμάτησε δίπλα σ' έναν τοίχο.²⁷

Εδώ είσαι λοιπόν, είπε ο νοσοκόμος. Θα βγουν να σε πάρουν όταν έρθει ή σειρά σου. Έχουν πολλή δουλειά σήμερα. Μου φαίνεται ότι είναι μία απ' αυτές τις μέρες που τρέχω, τρέχω και δεν σταματάω. Δεν μπορώ να καταλάβω τι θέλω και κάθομαι εδώ μέσα. Γύρισε κι απομακρύνθηκε γρήγορα στον διάδρομο. Ο Μολυγκρούμπερ έμεινε μόνος του γι' αρκετή ώρα. Στο μεταξύ ή αναπνοή του γίνονταν όλο και πιο δύσκολη. Επιτέλους, μία πόρτα άνοιξε απότομα και βγήκε μία αδελφή σπρώχνοντας ένα άλλο φορείο. Τώρα πρέπει να πας πίσω στον θάλαμό σου, είπε στην γυναίκα που ήταν ξαπλωμένη στο φορείο. Θα σ' αφήσω εδώ και κάποιος θα περάσει να σε πάρει. Στράφηκε προς τον Μολυγκρούμπερ και τον ρώτησε. Μου

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

φαίνεται ότι είναι ή σειρά σου τώρα. Τι έχεις; δεν μπορώ ν' αναπνεύσω. Αυτό έχω. Ή αδελφή άρπαξε το φορείο και βίαια το έσπρωξε από την πόρτα μέσα σ' ένα σκοτεινό δωμάτιο. Το φως μόλις που έφτανε για να δει κανείς το χέρι του μπροστά στο πρόσωπό του. Ο Μολυγκρούμπερ με δυσκολία διέκρινε ότι υπήρχαν παντού μεταλλικοί σωλήνες και καλώδια. Σε μία γωνία υπήρχε κάτι που έμοιαζε με ταμείο κινηματογράφου. Ή αδελφή σταμάτησε το φορείο δίπλα σ' ένα τραπέζι που, αντί να είναι ίσιο, είχε μία κλίση στο μέσο. Τι έχει αυτός; ρώτησε μία φωνή και μία νεαρή κοπέλα εμφανίστηκε πίσω από το γυάλινο ταμείο. Έχω το φύλλο παρακολούθησέως του εδώ. Πιθανότης διπλής πνευμονίας. Ακτινογραφία στήθους. Οπισθία και εμπρόσθια. Ή νεαρή κοπέλα μαζί με την αδελφή κύλησαν τον Μολυγκρούμπερ από το φορείο στο τραπέζι με την κλίση. Έχεις ξανακάνει ακτίνες άλλη φορά; ρώτησε ή νεαρή κοπέλα. Όχι, ποτέ. Δεν έχω ιδέα τι είναι, απάντησε ο Μολυγκρούμπερ. Δεν είναι τίποτα. Θα τελειώσουμε γρήγορα. Ξάπλωσε άνετα, και να κάνεις ότι σου λέμε. Αυτό είναι το μόνο που θέλουμε. Άλλαξε το ύψος ενός μεγάλου κουτιού, που φαινόταν να κρέμεται από σωλήνες χρωμίου. Πάτησε ορισμένα κουμπιά κι άναψε ένα φως, που σχημάτισε ένα Χ πάνω στο στήθος του. Ικανοποιημένη με τις προετοιμασίες της, είπε. Μην κινείσαι τώρα. Μείνε όπως είσαι κι όταν σου πω αναπνοή, πάρε μία αναπνοή και κράτησε την. Το κατάλαβες; ναι, το καταλαβαίνω. Πες μου πότε θέλεις να την κρατήσω. Ή νεαρή κοπέλα γύρισε και πήγε πίσω από το γυάλινο ταμείο. Ύστερα από λίγο φώναξε.28

Εντάξει, κράτησε την τώρα. Αναπνοή. Πλησίασε το τραπέζι και φάνηκε ν' ανοίγει κάτι σαν συρτάρι. Ο Μολυγκρούμπερ είδε ότι κρατούσε στα χέρια της ένα μεγάλο μεταλλικό κουτί, που ήταν μεγαλύτερο και από το στήθος του. Ύστερα πήρε ένα άλλο και το τοποθέτησε κάτω από το τραπέζι όπου ήταν ξαπλωμένος. Τώρα πρέπει να σε γυρίσουμε μπρούμυτα. Τον άρπαξε και τον γύρισε ανάποδα, κουνώντας τον πέρα δώθε για να τον φέρει στη σωστή θέση. Για άλλη μία φορά πάτησε τα κουμπιά και σχηματίστηκε το Χ στην πλάτη του πήγε πίσω από το γυάλινο κουβούκλιο κι ακούστηκε πάλι ή προσταγή. Κράτα την αναπνοή σου. Εντάξει, άφησέ την. Ή ίδια διαδικασία συνεχίστηκε γι' αρκετή ώρα. Ο Μολυγκρούμπερ έχασε τον

λογαριασμό στο τέλος. Κάποτε τον πλησίασε ή αδελφή και του είπε. Θα σε σπρώξω έξω και θα πρέπει να μείνεις εκεί μέχρι να δούμε αν βγήκαν εντάξει οι πλάκες. Αν όχι, θα σε ξαναφέρουμε μέσα. Αν είναι εντάξει, θα πας πίσω στο θάλαμό σου. Άνοιξε την πόρτα κι έσπρωξε έξω το φορείο. Ο Μολυγκρούμπερ σκέφτηκε ότι ήταν σαν τις ατμομηχανές που άλλαζαν γραμμές. Σε τούτο το νοσοκομείο κανείς δεν φαίνονταν να δείχνει συμπάθεια ή κατανόηση προς τους αρρώστους. Μετά από πολλή ώρα εμφανίστηκε ένα μικρό κορίτσι δεν πρέπει να ήταν πάνω από δεκατέσσερα σέρνοντας τα πόδια της και ρουφώντας την μύτη της. Χωρίς να πει ούτε μία λέξη στον Μολυγκρούμπερ, άρπαξε το φορείο κι άρχισε να το σπρώχνει. Ο Μολυγκρούμπερ διέσχισε πάλι τον διάδρομο και τελικά έφτασε στον θάλαμό του. Το κορίτσι έδωσε ένα τελευταίο σπρώξιμο στο φορείο και είπε. Νάτος. Είναι όλος δικός σας. Το φορείο κύλησε λίγο μόνο του και σταμάτησε χτυπώντας στον τοίχο. Κανείς δεν έδωσε σημασία. Τελικά ήρθε ο νοσοκόμος κι έσπρωξε το φορείο δίπλα στο κρεβάτι του Μολυγκρούμπερ λέγοντας. Εντάξει, τελείωσες. Ο γιατρός θα ξανάρθει σε καμιά ώρα. Ελπίζω να τα καταφέρεις μέχρι τότε. Ο Μολυγκρούμπερ βρέθηκε πάλι στο κρεβάτι του. Ο νοσοκόμος τον σκέπασε με το σεντόνι μέχρι το πηγούνι και με την ησυχία του έβγαλε το φορείο έξω από τον θάλαμο. Ένας άλλος νοσοκόμος μπήκε γρήγορα και σταμάτησε απότομα μπροστά στο κρεβάτι του Μολυγκρούμπερ. 29

Εσύ έβγαλες το κοριτσάκι από το νερό χτες; ρώτησε ψιθυριστά, αλλά τόσο δυνατά που ακούστηκε σ' όλο τον θάλαμο. Ναι, εγώ ήμουνα, είπε ο Μολυγκρούμπερ. Έχει έρθει ή μητέρα της. Απαιτεί να σε δει, αλλά τής είπαμε ότι δεν μπορεί, γιατί είσαι πολύ άρρωστος. Θα σου φέρει μπελάδες στο κεφάλι. Εκείνη την στιγμή ακούστηκαν βαριά βήματα και μπήκε στο θάλαμο μία γυναίκα μαζί μ' έναν αστυφύλακα. Νάτος, αυτός είναι, φώναξε ή γυναίκα θυμωμένη. Έκλεψε το καπέλο τής κόρης μου χτες. Ο αστυφύλακας ήρθε κοντά στο κρεβάτι και κοίταζε αυστηρά τον Μολυγκρούμπερ, λέγοντας. Ή κυρία από εδώ λέει ότι χτες άρπαξες το καπέλο τής κόρης της και το πέταξες στο νερό. Τι ψέμα! Είπε ο γέρος.

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Τράβηξα το κορίτσι έξω από το νερό ενώ όλοι οι άλλοι στέκονταν και το χάζευαν που πνιγόταν. Ή μητέρα του δεν έκανε την παραμικρή κίνηση να το βοηθήσει. Ούτε είδα κανένα καπέλο. Εσύ τι νομίζεις ότι το έκανα, το έφαγα; ο αστυφύλακας κοίταξε γύρω του κι ύστερα στράφηκε πάλι προς τον Γέρο. Έσωσες το κορίτσι από το νερό; εσύ είσαι ο τύπος που άκουσα να συζητάνε; άπ' ότι φαίνεται, απάντησε ο Μολυγκρούμπερ. Ναι, αλλά αυτό δεν μου το είπες, στράφηκε ο αστυφύλακας προς την μητέρα. Δεν μου είπες ότι έβγαλε το παιδί σου από το νερό. Τι είδους μητέρα είσαι να κάθεσαι να κοιτάς κι ύστερα να κατηγορείς κατ' αυτόν τον τρόπο τον άνθρωπο που την έσωσε; ή μητέρα στέκονταν εκεί, αλλάζοντας χρώματα από τον θυμό της. Στο τέλος είπε. Κάποιος πρέπει να το πήρε το καπέλο. Ή κόρη μου δεν το έχει, εγώ δεν το έχω, άρα αυτός πρέπει να το πήρε. Ο αστυφύλακας το σκέφτηκε για ένα λεπτό κι ύστερα είπε. Θα βγω ένα λεπτό και θα πάω στο γραφείο της προϊσταμένης. Θέλω να τηλεφωνήσω στον αρχιφύλακα. Γύρισε και κατευθύνθηκε προς το γραφείο της προϊσταμένης, που ήταν δίπλα στα ασανσέρ. Σε λίγο τον άκουσαν να μιλάει στα τηλέφωνα. Επέστρεψε στον θάλαμο και είπε στην γυναίκα. Μου είπαν ότι, αν εξακολουθήσεις να επιμένεις σ' αυτή την ανοησία, θα σου παραγγείλω κατηγορία για πρόκληση αταξίας. Για αυτό καλύτερα να αποσύρσεις την καταγγελία, διαφορετικά θα πρέπει να έρθεις μαζί μου κι ο αρχιφύλακας είναι πολύ θυμωμένος μαζί σου. Γιαυτό σε διαβεβαιώνω.³⁰

Χωρίς να πει ούτε λέξη, ή γυναίκα στράφηκε και βγήκε από τον θάλαμο με τον αστυφύλακα από πίσω της. Ο Μολυγκρούμπερ έδειχνε αηδιασμένος μ' όλη αυτή την φασαρία. Ενέπνεε με μεγάλη δυσκολία. Ένας νοσοκόμος ήρθε, του έριξε μία ματιά και πάτησε ένα κουμπί που ήταν πάνω από το κρεβάτι. Σε λίγο ήρθε να εξετάσει τον Μολυγκρούμπερ ή προϊσταμένη του ορόφου κι έφυγε βιαστική. Την άκουσαν να τηλεφωνεί στον γιατρό που ήταν υπηρεσία. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ λαγοκοιμόταν βλέποντας άσχημα όνειρα, όταν τον ξύπνησε κάποιος που ξεκούμπωνε το σακάκι της πιτζάμας του. Τραβήξτε τις κουρτίνες, αδελφή. Θέλω να ρίξω μία ματιά στο στήθος του, ακούστηκε μία αντρική φωνή. Ο γέρος άνοιξε τα μάτια του κι

αντίκρισε έναν καινούργιο γιατρό. Ο τελευταίος, βλέποντας ότι ο άρρωστος είχε ξυπνήσει, του είπε. Έχεις υγρό στους πνεύμονες και στα πλευρά. Θα σου κάνουμε παρακέντηση για να το βγάλουμε. Ένας άλλος γιατρός έκανε την εμφάνισή του, αυτή την φορά γυναίκα. Μία αδελφή έφερε δίπλα στο κρεβάτι έναν δίσκο πάνω σε ρόδες. Ο γιατρός είπε. Τώρα προσπάθησε να σηκωθείς. Πρέπει να φτάσουμε στα πλευρά σου. Ο γέρος προσπάθησε αλλά δεν τα κατάφερε, γιατί ήταν πολύ αδύναμος. Έτσι αναγκάστηκαν να διπλώσουν ένα σεντόνι και το έβαλαν κάτω από την πλάτη του, δένοντάς το στο πάνω μέρος του κρεβατιού, για να τον βοηθήσουν να σταθεί καθιστός. Ή γιατρός πήρε μία υποδερμική σύριγγα και. Του έκανε μία ένεση στο αριστερό πλευρό. Περίμενε λίγο κι ύστερα τον τρύπησε με μία βελόνα. Όχι, δεν το αισθάνεται. Νομίζω ότι είμαστε έτοιμοι, είπε καθώς έκανε προς τα πίσω. Ή αδελφή πήρε στα χέρια της μία μεγάλη γυάλινη φιάλη, που είχε λαιμό κι από τις δύο πλευρές. Με πολλή προσοχή ένωσε πλαστικούς σωλήνες και στις δύο πλευρές και τους έκλεισε με δύο στρόφιγγες. Καθώς σήκωσε την φιάλη στο φως, ο Μολυγκρούμπερ είδε ότι ήταν γεμάτη με νερό. Ικανοποιημένη, την κρέμασε στην άκρη του κρεβατιού δίπλα στο κάτω μέρος του στρώματος. Ύστερα στάθηκε δίπλα στο κρεβάτι, κρατώντας την μία άκρη του σωλήνα στα χέρια της. Ή άλλη άκρη κατέληγε μέσα σ' έναν κουβά.³¹

Ο γιατρός ήταν απασχολημένος με κάτι, έχοντας γυρισμένη την πλάτη του στο Μολυγκρούμπερ. Ύστερα στράφηκε κι ο γέρος παρά λίγο να λιποθυμήσει από τον τρόπο του, βλέποντας την πελώρια βελόνα που κρατούσε ο γιατρός στα χέρια του. Θα βάλω την βελόνα ανάμεσα στα πλευρά σου για να τραβήξω το υγρό. Δεν πρόκειται να πονέσει πολύ. Λέγοντας αυτά πλησίασε τον Μολυγκρούμπερ κι έσπρωξε αργά την βελόνα ανάμεσα ατά πλευρά του. Ο πόνος ήταν φοβερός. Ο γέρος νόμισε ότι τα πλευρά του θα σπάσουν κι ότι ή καρδιά του θα βγει από το στόμα του. Ή πρώτη προσπάθεια δεν είχε επιτυχία. Ο γιατρός δοκίμασε πάλι, και πάλι, ώσπου στο τέλος, εκνευρισμένος από την αποτυχία του, πίεσε δυνατά κι

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

ένα κίτρινο υγρό τινάχτηκε και χύθηκε πάνω στο πάτωμα. Γρήγορα, αδελφή. Γρήγορα! Φώναξε ο γιατρός οργισμένος. Δώσε μου τον σωλήνα. Γρήγορα ένωσε τον σωλήνα με την άκρη τής μεταλλικής βελόνας. Ή αδελφή έσκυψε δίπλα στο κρεβάτι και σε λίγο ο Μολυγκρούμπερ άκουσε νερό να τρέχει. Ή γιατρός, βλέποντας την έκπληξή του, του είπε. Βάζοντας την βελόνα στα πλευρά σου προσπαθούμε να βρούμε την κύστη με το υγρό. Όταν την βρούμε, ανοίγουμε τις δύο στρόφιγγες τής φιάλης που είδες και ή πίεση του αποστειρωμένου νερού που χύνεται τραβάει το υγρό από τους πνεύμονές σου με αναρρόφηση. Θα σε κάνουμε καλά πριν το καταλάβεις, είπε με μία σιγουριά που δεν έπειθε. Ο γέρος έχασε εντελώς το χρώμα του, παρ' όλο που ένας Θεός ξέρει αν είχε καθόλου πριν. Ο γιατρός στράφηκε στην νοσοκόμα. Εδώ. Αδελφή. Κράτησε αυτό. Μετά γύρισε προς το τραπέζι κι ακούστηκε θόρυβος από γυαλί και μέταλλο. Πλησίασε πάλι τον άρρωστο και με μία γρήγορη κίνηση έχωσε την βελόνα στο μέρος που ο Μολυγκρούμπερ ήταν σίγουρος ότι βρίσκονταν ή καρδιά του. Νόμισε ότι θα πεθάνει επί τόπου για μία στιγμή ένωσε τρομερό σοκ και μαζί ένα κάψιμο κι ένα τσίμπημα. Ύστερα αισθάνθηκε την καρδιά του να χτυπάει πιο δυνατά. Λίγο χρώμα φάνηκε στα βαθουλωμένα μάγουλά του. Λοιπόν, αυτό σ' έκανε να νιώσεις καλύτερα; έτσι δεν είναι; ρώτησε ο γιατρός χαρούμενα. Δεν νομίζεις ότι θα έπρεπε να του δώσουμε ορό; ρώτησε ή γυναίκα γιατρός. Ναι, μάλλον πρέπει. Φέρε μου τα πράγματα, αδελφή. Θα το κάνουμε τώρα.³²

Ή νοσοκόμα έφυγε βιαστικά και σε λίγο γύρισε σπρώχνοντας ένα ψηλό κοντάρι με ρόδες, που στο πάνω άκρο του βρίσκονταν ένας γάντζος. Το κύλησε δίπλα στο κρεβάτι του Μολυγκρούμπερ κι ύστερα κρέμασε από τον γάντζο μία φιάλη. Ένωσε την φιάλη με έναν πλαστικό σωλήνα κι έδωσε την άκρη του στο γιατρό. Εκείνος με πολλή προσοχή έβαλε μία καινούρια σύριγγα στο δεξιό χέρι του Μολυγκρούμπερ. Τότε ή νοσοκόμα άνοιξε την στρόφιγγα κι ο γέρος είχε την παράξενη αίσθηση ότι κάτι έτρεχε μέσα από τον σωλήνα στις φλέβες του. Ορίστε, είπε ο γιατρός. Σε λίγο θα είσαι πολύ καλύτερα. Το μόνο που θέλω είναι να καθίσεις ήσυχα. Ο γέρος κούνησε το κεφάλι του και σε λίγο τον πήρε ο ύπνος. Ο γιατρός τον κοίταξε και είπε.

Δεν μου φαίνεται ότι είναι σε τόσο καλή κατάσταση. Θα πρέπει να τον προσέξουμε. Πολύ αργότερα, όταν κόντευε πια να βραδιάσει, μία νοσοκόμα ξύπνησε τον Γέρο και του είπε. Να, λοιπόν. Τώρα φαίνεσαι πολύ καλύτερα. Είναι ώρα να φας κάτι. Εντάξει; ο γέρος κούνησε βουβά το κεφάλι του. Δεν είχε καθόλου όρεξη για φαγητό, αλλά ή νοσοκόμα επέμενε. Ακούμπησε ένα δίσκο στο τραπέζι, δίπλα στο κρεβάτι του και είπε. Έλα, θα σε ταΐσω εγώ. Άσε τις δυσκολίες. Κάναμε πολλά για πένα για να σε χάσουμε τώρα. Άρχισε να ταΐζει τον Μολυγκρούμπερ μ' ένα κουτάλι, αφήνοντας πολύ λίγο χρόνο στον κακόμοιρο να καταπιεί πριν του γεμίσει ιό στόμα με μία καινούρια μπουκιά. Εκείνη την στιγμή μπήκε στο θάλαμο ένας αστυφύλακας και, τραβώντας τις κουρτίνες, πλησίασε στο κρεβάτι του Μολυγκρούμπερ. Προσπαθώ να κρατήσω τους δημοσιογράφους μακριά. Αυτές οι ύαινες είναι έξω και θέλουν να καταλάβουν το νοσοκομείο, θέλουν άρθρα για τον οδοκαθαριστή που σώζει παιδιά και τους είπαμε ότι είσαι πολύ άρρωστος για επισκέψεις. Μήπως θέλεις να ιούς δεις; ο γέρος κούνησε το κεφάλι του αρνητικά κι ύστερα μουρμούρισε. Όχι, δεν έχω καμιά διάθεση. Δεν μπορούν ν' αφήσουν έναν άνθρωπο να πεθάνει με την ησυχία του; ο αστυφύλακας γέλασε κι απάντησε. Έχεις αρκετή ζωή μπροστά σου, Γέρο. Γρήγορα θα είσαι πάλι έξω, σπρώχνοντας το καρτσάκι σου και μαζεύοντας τα σκουπίδια. 33

Στο μεταξύ δεν θ' αφήσουμε τους δημοσιογράφους να σε πλησιάσουν. Τους απειλήσαμε ότι θα λάβουμε μέτρα αν έρθουν εδώ, μία και είσαι τόσο άρρωστος. Στράφηκε και βγήκε από τον θάλαμο ενώ ή νοσοκόμα συνέχισε να τον ταΐζει, ώσπου στο τέλος ο γέρος νόμισε ότι το φαγητό θα βγει από τ' αυτιά του. Ύστερα από καμιά ώρα ήρθε ο γιατρός του έριξε μία ματιά κι έσκυψε να εξετάσει την φιάλη κάτω από το κρεβάτι. Ά είπε. Άπ' ότι φαίνεται αδειάσαμε όλη την κύστη. Τώρα θα στείλουμε μέσα αέρα κι αυτό θ' αχρηστεύσει τον πνεύμονα για λίγο. Βλέπεις, ο αέρας που μπαίνει σπρώχνει τον πνεύμονα προς τα μέσα και έτσι δεν μπορείς ν' αναπνεύσεις μ' αυτόν. Γι' αυτό πρέπει να σου δώσουμε και οξυγόνο. Έβγαλε το κεφάλι του από την κουρτίνα και είπε. Για ακούστε. Θα πρέπει να σταματήσετε το

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

κάπνισμα. Δεν μπορείτε να καπνίζετε όση ώρα θα έχουμε σε λειτουργία την συσκευή οξυγόνου. Οι άρρωστοι άρχισαν να διαμαρτύρονται. Κάποιος άπ' όλους είπε. Γιατί θα πρέπει να σταματήσουμε αυτό που μας ευχαριστεί για χάρη του; αυτός τι έκανε για μας; επιδεικτικά άναψε ένα καινούριο τσιγάρο. Ο γιατρός πήγε στο γραφείο τής προϊσταμένης και πήρε κάπου τηλέφωνο. Σε λίγο κατέφτασε ένας νοσοκόμος. Σπρώχνοντας μαλακά το κρεβάτι του Μολυγκρούμπερ μαζί με τον ορό, τον μετέφερε από τον θάλαμο σ' ένα ιδιαίτερο δωμάτιο. Εντάξει, είπε ο γιατρός. Τώρα μπορούμε να σου δώσουμε οξυγόνο, χωρίς να φοβόμαστε μήπως κανείς άπ' αυτούς εκεί μέσα, βάλει φωτιά. Ρύθμισε την συσκευή του οξυγόνου και την έβαλε σε λειτουργία. Αμέσως ο Μολυγκρούμπερ αισθάνθηκε τα ευεργετικά αποτελέσματα του οξυγόνου. Ή αναπνοή του έγινε πιο εύκολη και γενικά άρχισε να νιώθει καλύτερα. Θα το συνεχίσουμε αυτό όλη την νύχτα, είπε ο γιατρός. Αύριο θα είσαι πολύ καλύτερα. Για άλλη μία φορά ο γέρος αποκοιμήθηκε, τώρα όμως πιο ξεκούραστα. Το βράδυ εμφανίστηκε ένας άλλος γιατρός, τον εξέτασε και είπε. Θα πρέπει να βγάλουμε την σύριγγα τώρα. Άπ' ότι βλέπω αυτό το μέρος στέγνωσε εντελώς σε καμιά ώρα θα πας πάλι για ακτίνες κι ύστερα θ' αποφασίσουμε τι πρέπει να γίνει. Στράφηκε να φύγει, αλλά ξαφνικά γύρισε το κεφάλι του και ρώτησε. Δεν έχεις συγγενείς; ποιόν θέλεις να ειδοποιήσουμε; όχι, δεν έχω κανέναν στον κόσμο. Είμαι ολομόναχος, αλλά ελπίζω να είναι εντάξει το καροτσάκι μου.³⁴

Ά ναι, είπε ο γιατρός γελώντας. Το καροτσάκι σου είναι μία χαρά. Από την υπηρεσία καθαριότητας το πήγαν σ' ένα μέρος, που το λένε υπόστεγο. Το, καροτσάκι σου το φροντίζουν, τώρα πρέπει κι εμείς να φροντίσουμε εσένα. Προσπάθησε να κοιμηθείς. Πριν προλάβει να φτάσει στην πόρτα, ο Μολυγκρούμπερ είχε αποκοιμηθεί. Στα όνειρά του έβλεπε θυμωμένες μητέρες να ζητάνε καινούρια καπέλα για τα παιδιά τους και απειλητικούς δημοσιογράφους να στριφογυρίζουν γύρω από το κρεβάτι του. Άνοιξε τα μάτια του τρομαγμένος, και είδε ότι ο νυκτερινός νοσοκόμος είχε αποσυνδέσει τον ορό και ετοιμαζόταν να τον πάει για τις ακτίνες. Μπορώ να μπω; είμαι ιερεύς. Ή φωνή είχε ένα δυνατό τόνο μελαγχολίας. Ο Μολυγκρούμπερ κοίταξε λίγο απορημένος το πρόσωπο που στέκονταν μπρος του. Ήταν ένας ψηλός, τρομερά αδύνατος άντρας, ντυμένος από

πάνω μέχρι κάτω στα μαύρα, εκτός από το άσπρο κολλάρω που φορούν οι κληρικοί. Είχε χλωμό πρόσωπο, με βαθουλωμένα μάγουλα και μεγάλη κόκκινη μύτη. Κοίταξε τον Μολυγκρούμπερ και μετά κάθισε σε μία καρέκλα δίπλα στο κρεβάτι. Είμαι ιερέας και σπουδάζω εδώ ψυχολογία ώστε να προσφέρω και τις υπηρεσίες μου στους αρρώστους του νοσοκομείου. Έκανα την μαθητεία μου στους πεζοναύτες. Ο Μολυγκρούμπερ συνοφρυώθηκε, κάγχασε κι υστέρησεν. Κι εγώ έκανα την μαθητεία μου στο Καλγκάρι στη χαβούζα του δήμου. Ο ιερέας του έριξε μία ματιά και είπε πολύ αυστηρά. Με μεγάλη μου λύπη παρατηρώ ότι στο φύλλο εισόδου φέρεσαι ότι δεν ανήκεις σε καμία γνωστή θρησκεία. Έρθα εδώ για να σε φέρω κοντά στον Θεό. Ο γέρος κάγχασε για δεύτερη φορά και είπε. Στον Θεό; γιατί να θέλω ν' ακούσω τις φλυαρίες σου περί Θεού; τι έκανε ο Θεός για μένα; γεννήθηκα ορφανός. Η μητέρα μου ούτε που σκοτίστηκε για μένα και δεν ήξερα ποιος είναι ο πατέρας μου. Υποθέτω ότι θα μπορούσε να είναι ένας οποιοσδήποτε από καμιά εκατοστή άντρες. Από τότε που θυμάμαι είμαι 35

μόνος στη ζωή. Στην αρχή με δίδαξαν ότι έπρεπε να προσεύχομαι, γι' αυτό κι εγώ προσευχόμουν. Τίποτα δεν βγήκε μ' αυτό, ώσπου στο τέλος βρήκα μία δουλειά στη χαβούζα του δήμου. Ο ιερέας κοίταξε κάτω, έπαιξε με τα δάχτυλά του και τελικά είπε. Είσαι σε πολύ επικίνδυνη κατάσταση με την αρρώστια που έχεις. Είσαι προετοιμασμένος να συναντήσεις τον δημιουργό σου; ο Μολυγκρούμπερ τον κοίταξε κατευθείαν και απάντησε. . Που ξέρω ποιος είναι ο δημιουργός μου; όπως σου είπα, θα μπορούσε να είναι οποιοσδήποτε από μία εκατοστή άντρες. Δεν πιστεύω να νομίζεις ότι κατέβηκε εδώ κάτω ο Θεός και μ' έφτιαξε από πηλό; ο ιερέας έμεινε απολιθωμένος και ακόμα πιο μελαγχολικά απάντησε. Ειρωνεύεσαι τον Θεό, αδελφέ μου. Δεν θα σου βγει σε καλό, αν ειρωνεύεσαι τον Θεό. Θα έπρεπε να είσαι έτοιμος να συναντήσεις τον δημιουργό σου, να συναντήσεις

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

τον Θεό σου, γιατί μπορεί σύντομα να υποχρεωθείς να πας να αντιμετωπίσεις τον Θεό και την κρίση του. Είσαι προετοιμασμένος; ο Μολυγκρούμπερ απάντησε άγριεμένα. Πιστεύεις πραγματικά όλη αυτή την φασαρία περί άλλης ζωής; μα και βέβαια το πιστεύω. Είναι γραμμένο στην βίβλο, κι όλοι ξέρουν ότι πρέπει να πιστεύουν αυτά που γράφει ή Βίβλος. Λοιπόν, εγώ δεν τα πιστεύω, απάντησε ο γέρος. Την διάβασα αρκετά, όταν ήμουν νέος. Για την ακρίβεια πήγαινα στο κατηχητικό κι εκεί ανακάλυψα ότι όλα αυτά ήταν μία απάτη. Άμα πεθάνεις, είσαι πεθαμένος. Εγώ αυτό ξέρω. Πεθαίνεις και σε παραχώνουν κάπου, κι αν έχεις συγγενείς, που εγώ δεν έχω, έρχονται και βάζουν λουλούδια σ' ένα βάζο, και το κοτσάρουν από πάνω σου. Όχι, ποτέ δεν θα με πείσεις ότι υπάρχει άλλη ζωή μετά απ' αυτήν. Ούτε και που θα την ήθελα! Ο ιερέας σηκώθηκε εκνευρισμένος κι άρχισε να βηματίζει! Μπρος πίσω, μπρος πίσω στο δωμάτιο, ώσπου στο τέλος ο Μολυγκρούμπερ ζαλίστηκε μ' αυτή την μαύρη φιγούρα, σαν τον άγγελο του θανάτου να φτερουγίζει μπροστά στα μάτια του. Κάποτε ξεφύλλισα ένα βιβλίο, που το έχει γράψει ένας τύπος που μένει κοντά στη περιοχή που δουλεύω. Ράμπα είναι τ' όνομά του. Έγραφε κι αυτός ένα κάρο κουταμάρες για την ζωή μετά τον θάνατο. Λοιπόν, όλοι ξέρουν ότι αυτά είναι κουταμάρες. Άπαξ και πεθάνεις, πέθανες. Κι όσο πιο πολύ μένεις πεθαμένος, τόσο περισσότερο βρωμάς. 36

Έχω σηκώσει κι εγώ μερικούς κοκαλωμένους, κι ύστερα από λίγο καιρό πφ! Ούτε που μπορείς να τους πλησιάσεις. Ο ιερέας κάθισε πάλι κάτω και κούνησε αυστηρά το δάχτυλό του στο Μολυγκρούμπερ. Κατόπιν είπε θυμωμένα. Θα υποφέρεις γι' αυτό, άνθρωπε μου. Θα υποφέρεις γι' αυτά τα λόγια σου. Παίρνεις το όνομα του Θεού στο στόμα σου μάταια. Περιπαίζεις το ιερό ευαγγέλιο. Να είσαι σίγουρος ότι ο Θεός θα σε κατακεραυνώσει με την οργή του! Ο Μολυγκρούμπερ συλλογιστικέ για λίγο και απάντησε. Πως γίνεται κάτι τύποι σαν και σένα να μιλάτε για τον καλό Θεό, τον πατέρα που αγαπάει όλα τα τέκνα του, που τους δείχνει ευσπλαχνία, οίκτο και τα παρόμοια· και, χωρίς να πάρετε μία αναπνοή, να λέτε ο Θεός θα σε κατακεραυνώσει με την οργή του. Πως γίνεται; πως μπορείς να το εξηγήσεις αυτό; και κάτι άλλο που πρέπει ν' απαντήσεις, κύριος. Το βιβλίο σου λέει ότι

αν δεν αγκαλιάσεις τον Θεό θα πας στη κόλαση. Εγώ δεν πιστεύω ούτε στη κόλαση. Αλλά αφού σώζεσαι μόνο αν αγκαλιάσεις τον Θεό, τι γίνεται μ' όλους τους κακόμοιρους στη Γη που θα βρεθούν μπροστά στο είδος του δικού σου του Θεού; για αυτό τι λες, έ; ο ιερέας σηκώθηκε όρθιος ξανά, με την φωνή του να τρέμει από τον θυμό και με το πρόσωπό του κατακόκκινο από την συγκίνηση. Κούνησε την γροθιά του στο Μολυγκρούμπερ και είπε. Άκου εδώ, άνθρωπε μου. Δεν έχω συνηθίσει να μου μιλούν κατ' αυτόν τον τρόπο άνθρωποι σαν και σένα. Αν δεν αγκαλιάσεις το κήρυγμα του Θεού, θα πεθάνεις. Έκανε προς τα μπρος κι ο Μολυγκρούμπερ φοβήθηκε ότι θα τον χτυπήσει. Με μία υπεράνθρωπη προσπάθεια ανακάθισε στο κρεβάτι. Ένωσε έναν ξαφνικό τρομερό πόνο σ' όλο του το στήθος, λες, και του συνέθλιβαν τα πλευρά. Το πρόσωπό του έγινε μπλε κι έπεσε προς τα πίσω μ' έναν βραχνό λυγμό. Τα μάτια του έμειναν μισάνοιχτα. Ο ιερέας χλόμιασε κι έτρεξε προς την πόρτα. Γρήγορα, γρήγορα, ξεφώνισε. Ελάτε γρήγορα. Ο άνθρωπος πέθανε την στιγμή που του μιλούσα. Του είπα ότι ή οργή του Θεού θα έπεφτε πάνω του για την ασέβειά του. Εξακολούθησε να τρέχει και χώθηκε σ' ένα ασανσέρ. Χωρίς να βλέπει πάτησε το κουμπί τής καθόδου. Μία νοσοκόμα έβγαλε το κεφάλι της από την γωνία και ρώτησε. Τι έπαθε αυτός ο παλαβός; είναι ικανός να σε κάνει να πάθεις συγκοπή. Με ποιόν μιλούσε;37

Ένας νοσοκόμος εμφανίστηκε από ένα θάλαμο και είπε. Δεν ξέρω. Υποθέτω με τον Μολυγκρούμπερ. Καλύτερα να πάμε να δούμε αν είναι εντάξει. Μπήκαν μαζί στο ιδιαίτερο δωμάτιο. Βρήκαν τον Μολυγκρούμπερ να σφίγγει το στήθος του. Τα μάτια του ήταν μισάνοιχτα και το στόμα του είχε κρεμάσει. Ή νοσοκόμα κινήθηκε γρήγορα και πάτησε το κουμπί επείγουσας ανάγκης μ' έναν ειδικό κώδικα. Σε λίγο τα μεγάφωνα του νοσοκομείου ζητούσαν από τον τάδε γιατρό να παρουσιαστεί αμέσως σ' εκείνο τον όροφο. Καλύτερα να τον τακτοποιήσουμε λίγο, είτε ή νοσοκόμα. Διαφορετικά ο γιατρός θα τα βάλει μαζί μας. Ά, να κι ο γιατρός γιατρός μπήκε στο μικρό δωμάτιο και είπε. Μη χειρότερα, τι έπαθε ο άνθρωπος; κοιτάξτε την έκφραση στο πρόσωπό του. Πίστευα πραγματικά ότι σε λίγες μέρες θα του δίνουμε εξιτήριο. Τέλος πάντων. Προχώρησε, έβγαλε το στηθοσκόπιο από την τσέπη του και τοποθέτησε τ' ακουστικά στ' αυτιά του.

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Ξεκούμπωσε την πυτζάμα του Μολυγκρούμπερ κι ακροαστικέ το στήθος του γέρου. Με το δεξιό του χέρι προσπάθησε να πάρει τον σφυγμό του Μολυγκρούμπερ που είχε σταματήσει εντελώς. Είναι νεκρός, αδελφή. Είναι νεκρός. Θα έρθω να υπογράψω το πιστοποιητικό θανάτου. Στο μεταξύ όμως φροντίστε να τον μεταφέρουν στο νεκροτομείο. Χρειαζόμαστε το κρεβάτι. Έχουμε έλλειψη από κρεβάτια κι ένα σωρό ασθενείς που περιμένουν. Έγραψε κάτι στο φύλλο παρακολουθήσεως του Μολυγκρούμπερ και βγήκε από το δωμάτιο. Ή αδελφή κι ο νοσοκόμος ξεσκέπασαν τον Μολυγκρούμπερ, σήκωσαν το παντελόνι τής πιτζάμας του και το έδεσαν, και μετά κούμπωσαν το σακάκι του. Φέρε το φορείο, είπε ή αδελφή. Ο νοσοκόμος βγήκε και σε λίγο γύρισε με το φορείο, που πάνω του ο Μολυγκρούμπερ είχε πάει για ακτίνες. Σήκωσαν το σεντόνι που το σκέπαζε κι από κάτω φάνηκε ένα δεύτερο ράφι. Έσπρωξαν! Πάνω σ' αυτό το σώμα του Μολυγκρούμπερ και το έδεσαν, γιατί δεν θεωρούνταν σωστό το να βλέπει κανείς πτώματα να πέφτουν στους διαδρόμους. Κατόπιν σκέπασαν πάλι το φορείο με το σεντόνι, κρύβοντας έτσι εντελώς το σώμα του γέρου. Ο νοσοκόμα γέλασε και είπε. Δεν θα πάθαιναν συγκοπή μερικοί από τους επισκέπτες εδώ μέσα, αν ήξεραν ότι αυτό το αθώο φαινομενικά φορείο είναι φορτωμένο μ' ένα πτώμα; λέγοντας αυτά, έσπρωξε το φορείο έξω από το δωμάτιο και σφυρίζοντας τράβηξε για το ασανσέρ. 38

Πάτησε το κουμπί του υπογείου κι ακούμπησε με την πλάτη στο φορείο, καθώς το ασανσέρ σταματούσε σε όλους τους ορόφους και κόσμος μπαινόβγαινε. Τελικά, στο ισόγειο δεν μπήκε κανείς κι έτσι πήγε μόνος μέχρι το υπόγειο. Διέσχισε έναν διάδρομο και χτύπησε μία πόρτα, που άνοιξε αμέσως. Άλλος ένας για σένα, είπε ο νοσοκόμος. Μόλις πέθανε. Τον κατεβάσαμε αμέσως. Δεν νομίζω ότι θα γίνει αυτοψία. Καλύτερα ν' αρχίσεις να τον ετοιμάζεις. Συγγενείς; ρώτησε ο υπάλληλος του νεκροτομείου. Δεν έχει κανέναν. Επειδή είναι όμως οδοκαθαριστής ίσως αναλάβει τα έξοδα τής κηδείας ο δήμος. Αν και δεν το πιστεύω, γιατί δεν είναι και τόσο ανοιχτοχέρηδες. Βοήθησε τον υπάλληλο του νεκροτομείου να μεταφέρει το πτώμα από το φορείο σ' ένα τραπέζι, και παίρνοντας το σεντόνι γύρισε κι έφυγε σφυρίζοντας. 39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Τι έγινε όμως με τον Λεωνίδα Μάνουελ Μολυγκρούμπερ; έσβησε σαν το φως όταν κλείνει κανείς τον διακόπτη; χάθηκε σαν την φλόγα του καμένου σπύρτου; όχι! Κάθε άλλο. Ο Μολυγκρούμπερ, ξαπλωμένος στο κρεβάτι του νοσοκομείου, ήταν τρομερά αναστατωμένος με τον ιερέα. Είδε το πρόσωπο του άλλου που κοκκίνιζε, και σκέφτηκε ότι ήταν έτοιμος να ορμήσει πάνω του και να τον πνίξει. Έτσι ανασηκώθηκε ξαφνικά, σε μία προσπάθεια να

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

προστατεύσει τον εαυτό του. Ανακάθισε στο κρεβάτι με μία υπεράνθρωπη προσπάθεια και πήρε μία βαθιά αναπνοή. Αμέσως ένιωσε να του καίει το στήθος ένας τρομερός πόνος. Ή καρδιά του άρχισε να χτυπάει δυνατά, σαν την μηχανή ενός αυτοκινήτου που βρίσκεται σε ακινησία και κάποιος πατάει το πετάλι του γκαζιού μέχρι το τέρμα. Ή καρδιά του εξακολούθησε να χτυπάει δυνατά και σταμάτησε. Ο γέρος πανικοβλήθηκε. Τι θα του συνέβαινε; αυτό ήταν το τέλος του; τώρα, σκέφτηκε, θα σβήσω σαν το κερί. Ο πανικός μεγάλωνε. Τα νεύρα του έκαιγαν. Ένιωσε, λες και κάποιος προσπαθούσε να τον γυρίσει ανάποδα, σαν το κουνέλι αν μπορεί να αισθανθεί κάτι ένα νεκρό κουνέλι που το γδέρνουν πριν το βάλουν στη κατσαρόλα. Ξαφνικά ένιωσε ότι έγινε ένας τρομερός σεισμός και τα πάντα γύρω του άρχισαν να στριφογυρίζουν. Ο κόσμος έμοιαζε να είναι φτιαγμένος από στίγματα, σαν μία εκτυφλωτική σκόνη, σαν το αδιάκοπο στροβίλισμα ενός κυκλώνα. Ύστερα, λες και κάποιος τον άρπαξε και τον πέταξε στη μηχανή του κιμά. Τα πάντα σκοτείνιασαν. Οι τοίχοι του δωματίου άρχισαν να έρχονται κατά πάνω του. 41

Ένωθε σαν να ήταν μέσα σ' έναν γλοιώδη πλαστικό σωλήνα και προσπαθούσε να μπουσουλήσει προς τα έξω για να σωθεί. Τα πάντα σκοτείνιασαν και τυλίχτηκαν στο σκοτάδι. Βρίσκονταν μέσα σ' έναν μακρύ σωλήνα, βυθισμένος στο απόλυτο σκοτάδι. Ξαφνικά, σε μεγάλη απόσταση, σ' αυτό που πρέπει να ήταν το τέλος του σωλήνα, είδε ένα φως. Ήταν όμως φως; διέκρινε κάτι κόκκινο, κάτι που σε λίγο άλλαξε κι έγινε φωτεινό πορτοκαλί. Απεγνωσμένα, παλεύοντας εκατοστό προς εκατοστό, προσπάθησε να σκαρφαλώσει και να βγει έξω. Σταμάτησε για μία στιγμή να πάρει μία ανάσα, αλλά κατάλαβε ότι δεν μπορούσε ν' αναπνεύσει. Αφουγκράστηκε, αλλά δεν μπορούσε ν' ακούσει τον χτύπο τής καρδιάς του. Το μόνο που έφτανε στ' αυτιά του ήταν ένας παράξενος θόρυβος απ' έξω, που έμοιαζε με το βουητό του δυνατού αέρα. Χωρίς να κάνει καμιά κίνηση με την θέλησή του, αισθάνθηκε να τον σπρώχνει κάποιος προς τα πάνω και τελικά έφτασε στη κορυφή του σωλήνα. Έμεινε για λίγο καρφωμένος εκεί κι ύστερα τινάχτηκε προς τα έξω, σαν την σφαίρα από το

περίστροφο. Στριφογύρισε προς όλες τις πλευρές, αλλά δεν υπήρχε τίποτα. Ούτε κόκκινο φως, ούτε πορτοκαλί. Δεν υπήρχε ούτε σκοτάδι. Δεν υπήρχε τίποτα! Τρομοκρατημένος και νιώθοντας πολύ περίεργα, άπλωσε τα χέρια του, αλλά τίποτα δεν κινήθηκε. Ήταν σαν να μην είχε χέρια. Τον έπιασε πάλι πανικός και προσπάθησε να κλωστήσει. Να κλωστήσει με τα πόδια του, ακουμπώντας κάτι. Πάλι όμως δεν έγινε τίποτα. Δεν μπορούσε να αισθανθεί τα πόδια του. Έκανε μία τελευταία προσπάθεια ν' αγγίξει με τις παλάμες του κάποιο μέρος του σώματός του, αλλά κατάλαβε ότι δεν είχε χέρια, δεν είχε παλάμες, δεν είχε καν σώμα. Απλώς υπήρχε κι αυτό ήταν όλο. Κάτι, που είχε ακούσει πολύ καιρό πριν, ξεπήδησε στη συνείδησή του. Ήταν κάτι που αναφέρονταν σ' ένα ακέφαλο πνεύμα, σ' ένα φάντασμα χωρίς μορφή και σχήμα, που κατά κάποιο τρόπο υπήρχε. Ένιωσε να κλυδωνίζεται βίαια αλλά ταυτόχρονα έμοιαζε να μην κινείται καθόλου. Αισθάνθηκε μία παράξενη πίεση και βρέθηκε μέσα σε πίσσα, σε καυτή πίσσα. Στα βάθη τής μνήμης του είδε τον εαυτό του, πολλά χρόνια πριν, σαν μικρό παιδάκι να κάθεται και να χαζεύει κάτι εργάτες που έστρωναν με πίσσα ένα δρόμο. Ένας άπ' αυτούς, ή γιατί δεν έβλεπε καλά, ή γιατί ήταν σε κακή διάθεση, αναποδογύρισε ένα κουβά με πίσσα και τον περιέλουσε από πάνω μέχρι κάτω 42

Είχε καρφωθεί στη θέση του, χωρίς να μπορεί να κάνει την παραμικρή κίνηση. Έτσι ακριβώς ένιωθε τώρα. Ένιωσε να ζεσταίνεται κι ύστερα να κρυώνει από τον τρόπο του. Κι όλη την ώρα υπήρχε ή αίσθηση τής κίνησης που κάθε άλλο παρά κίνηση ήταν, γιατί έμενε ασάλευτος. Ασάλευτος, σκέφτηκε, από την ακινησία του θανάτου. Ο χρόνος κυλούσε. Ή μήπως όχι; δεν ήξερε. Το μόνο που γνώριζε ήταν ότι βρίσκονταν εκεί, μέσα στο κέντρο τής ανυπαρξίας. Δεν υπήρχε τίποτα γύρω του. Δεν είχε σώμα, δεν είχε χέρια, δεν είχε πόδια. Κι όμως θα έπρεπε να έχει σώμα, γιατί αλλιώς πως θα μπορούσε να υπάρχει; χωρίς χέρια πάλι, δεν μπορούσε ν' αγγίξει το σώμα του. Άνοιξε διάπλατα τα μάτια του προσπαθώντας να διακρίνει κάτι, αλλά δεν είδε τίποτα. Δεν υπήρχε ούτε καν σκοτάδι. Μία σκέψη πέρασε από το μυαλό του. Κάτι που είχε να κάνει με τα μακρινά σημεία του διαστήματος, όπου δεν υπάρχει τίποτα. Αναρωτήθηκε που το είχε ακούσει αυτό, αλλά δεν μπόρεσε να θυμηθεί. Βρίσκονταν μόνος μέσα στην ανυπαρξία. Δεν υπήρχε τίποτα να δει, ν' ακούσει, να μυρίσει ή ν' αγγίξει. Κι αν ακόμα υπήρχε κάτι ν' αγγίξει, δεν θα μπορούσε να το κάνει γιατί δεν είχε

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

χέρια. Ο χρόνος κυλούσε. Ή μήπως όχι; δεν είχε ιδέα πόση ώρα βρίσκονταν εκεί. Ο χρόνος δεν είχε κανένα νόημα. Τίποτα δεν είχε νόημα πια. Απλώς υπήρχε εκεί, όπου κι αν βρίσκονταν αυτό το εκεί. Έμοιαζε σαν ένα μόριο που αιωρείται μέσα στην ανυπαρξία. Σαν μία μύγα που έχει πιαστεί στον ιστό μιας αράχνης. Αλλά, ακόμα κι η μύγα κρατιέται από τον ιστό τής αράχνης. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ είχε πιαστεί από την ανυπαρξία κι αυτό τον έκανε ένα τίποτα. Το μυαλό του, ή οτιδήποτε είχε πάρει την θέση του, ταραχτήκε. Σκέφτηκε ότι θα λιποθυμούσε, αλλά δεν υπήρχε τίποτα να λιποθυμήσει. Απλώς ήταν κάτι ή μάλλον ένα τίποτα περιτριγυρισμένο από το τίποτα. Το μυαλό του, ή η συναίσθηση του, ή οτιδήποτε άλλο του είχε απομείνει τώρα, προσπάθησε να δουλέψει, να διατυπώσει σκέψεις, να δημιουργήσει κάτι που θ' αντικαθιστούσε αυτή την τρομερή ανυπαρξία. Σκέφτηκε. Είμαι ένα τίποτα, αλλά ένα τίποτα που υπάρχει μέσα στην ανυπαρξία. Μία ξαφνική σκέψη πέρασε από το μυαλό του, σαν ένα σπίρτο που καίει μέσα στη σκοτεινή νύχτα. Πριν κάμποσο καιρό κάποιος του είχε ζητήσει να καθαρίσει το γκαράζ του και να τον πληρώσει γι' αυτή την δουλειά. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ πήγε εκεί, έψαξε και βρήκε ένα καροτσάκι και μερικά εργαλεία και μετά ξεκλείδωσε την πόρτα του γκαράζ με το κλειδί που του είχε δώσει ο άντρας την προηγούμενη μέρα.⁴³

Άνοιξε την πόρτα κι αντίκρισε την πιο παράξενη συλλογή από σκουπίδια που είχε δει ποτέ στη ζωή του. Ένας σπασμένος καναπές με ξεχαρβαλωμένα ελατήρια, μία καρέκλα που τής έλειπαν δύο πόδια. Στο τοίχο κρέμονταν ο σκελετός κι η μπροστινή ρόδα ενός ποδηλάτου. Τριγύρω υπήρχαν πεταμένα ένα σωρό λάστιχα κι ακόμα και σκουριασμένα άχρηστα εργαλεία. Άχρηστα αντικείμενα, που μόνο πολύ τσιγκούνηδες άνθρωποι μπορούν ποτέ να μαζέψουν. Μία σπασμένη λάμπα πετρελαίου, ένα ξεθωριασμένο παραβάν και σε μία γωνιά μία παραγεμισμένη κούκλα απ' αυτές που χρησιμοποιούν οι γυναίκες για να ράψουν φορέματα. Τα φόρτωσε όλα στο καροτσάκι και τα στοίβαξε σ' ένα άδειο οικόπεδο, για να περάσει την άλλη μέρα να τα πάρει το αυτοκίνητο των σκουπιδιών. Κατόπιν ξαναγύρισε στο γκαράζ. Ένα παλιό μπάνιο, κάτω από ένα σαραβαλιασμένο τραπέζι, τράβηξε την προσοχή του. Προσπάθησε να το τραβήξει έξω, αλλά δεν τα κατάφερε. Σκέφτηκε ότι θα ήταν καλύτερα να βγάλει πρώτα το τραπέζι από πάνω. Το σήκωσε κι ένα από τα συρτάρια έπεσε στο πάτωμα. Του έριξε μία ματιά και είδε ότι είχε μέσα λίγα κέρματα. Σκέφτηκε ότι ήταν κρίμα να τα πετάξει μία και θα μπορούσε να πάρει μ'

αυτά ένα δύο σάντουιτς, κι έτσι τα έχωσε στη τσέπη του. Στο βάθος του συρταριού βρήκε ένα φάκελλο με χαρτονομίσματα από διάφορες χώρες. Σήκωσε το τραπέζι και το έβγαλε έξω από το γκαράζ. Ύστερα τράβηξε το μπάνιο στη μέση. Το παλιό μπρούντζινο μπάνιο ήταν γεμάτο βιβλία, πολύ παράξενα μάλιστα βιβλία. Τα μάζεψε και τα ακούμπησε στο πάτωμα. Μετά βρήκε μερικά βιβλία τσέπης και κάτι ξύπνησε στο μυαλό του. Ράμπα, βιβλία του Ράμπα. Τα ξεφύλλιζε με την ησυχία του. Ά, είπε στον εαυτό του. Αυτός ο τύπος γράφει ένα σωρό σκατά. Πιστεύει ότι ή ζωή συνεχίζεται στην αιωνιότητα. Πφ! Τα πέταξε πάνω στ' άλλα και σήκωσε ένα καινούριο σωρό. Αυτός ο τύπος, ο Ράμπα, φαίνεται πως είχε γράψει πολλά βιβλία. Ο Μολυγκρούμπερ τα μέτρησε κι έμεινε κατάπληκτος. Άρχισε να τα μετράει για δεύτερη φορά. Μερικά είχαν καταστραφεί, γιατί κάποιος τα είχε περιχύσει με μελάνι. Ανάμεσα τους υπήρχε ένα βιβλίο, δεμένο με ωραίο δέρμα. Ο Μολυγκρούμπερ αναστέναξε καθώς το πήρε στα χέρια του. Το μελάνι είχε ποτίσει ακόμα και το δέρμα. Κρίμα, γιατί το δέσιμο μόνο άξιζε μερικά δολάρια. Το άφησε να πέσει στο πάτωμα. Στο βάθος του μπάνιου υπήρχε ένα βιβλίο, που έστεκε μεγαλόπρεπο στη μοναξιά του. 44

Ένα χοντρό πλαστικό κάλυμμα το είχε σώσει από την σκόνη, την βρωμιά και το μελάνι. Ο Μολυγκρούμπερ έσκυψε, το σήκωσε και τράβηξε το πλαστικό κάλυμμα. **Εσύ για πάντα**, διάβασε τον τίτλο του. Άνοιξε τις σελίδες του κι είδε ότι μέσα υπήρχαν και εικόνες. Κάτι τον έσπρωξε να το βάλει στη τσέπη του, πριν συνεχίσει τη δουλειά του. Τώρα, σ' αυτή την περίεργη κατάσταση τής ανυπαρξίας, προσπάθησε να θυμηθεί μερικά πράγματα από το βιβλίο. Εκείνο το βράδυ, όταν γύρισε σπίτι του, ήπιε μία μπύρα κι έφαγε ένα μεγάλο κομμάτι τυρί. Ύστερα στρώθηκε αναπαυτικά κι άρχισε να διαβάζει το εσύ για πάντα. Μερικά απ' αυτά που υπήρχαν μέσα του φάνηκαν τόσο απίθανα, που τελικά το πέταξε σε μία γωνιά του δωματίου. Τώρα, όμως, μετάνιωνε πικρά που δεν το είχε διαβάσει ολόκληρο, γιατί σκέφτηκε ότι, αν το είχε κάνει, θα είχε μία απάντηση στο δίλημά του. Οι σκέψεις του στριφογύριζαν σαν τους κόκκους τής σκόνης μέσα στον αέρα. Τι έλεγε το βιβλίο; τι εννοούσε ο Συγγραφέας σ' αυτή ή σ' εκείνη την σελίδα; τι είχε γίνει στο τέλος; ο Μολυγκρούμπερ θυμήθηκε με μεγάλη λύπη, ότι πάντα ήταν αντίθετος στην ιδέα τής ζωής μετά τον θάνατο. Ένα από τα βιβλία του Ράμπα, ή μήπως ήταν ένα γράμμα, που είχε βρει στα σκουπίδια, ήρθε ξαφνικά στο μυαλό του. Αν δεν πιστεύεις σε κάτι,

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

δεν μπορεί να υπάρχει. Και κάτι άλλο. Αν ένας άνθρωπος από έναν άλλο πλανήτη έρχονταν στη Γη, κι αν αυτός ο άνθρωπος ήταν εντελώς διαφορετικός από τα ανθρώπινα όντα εδώ πάνω, το πιο πιθανό είναι ότι δεν θα μπορούσαν να τον δουν, γιατί ή νοημοσύνη τους δεν θα μπορούσε να πιστέψει ή να δεχθεί κάτι το τόσο απόμακρο από τα δικά τους σημεία αναφοράς. Ο Μολυγκρούμπερ βασάνιζε το μυαλό του με τις σκέψεις και τελικά είπε στον εαυτό του. Λοιπόν, είμαι νεκρός, αλλά κάπου βρίσκομαι. Άρα, πρέπει να υπάρχω και κάτι πρέπει να λέει όλη αυτή η θεωρία γύρω από την ζωή μετά τον θάνατο. Θα ήθελα να ξέρω τι είναι. Ή ανυπαρξία, ή πίσσα, όλες αυτές οι αισθήσεις, ήταν τόσο παράξενες, που δεν μπορούσε καν να σκεφτεί τι μπορεί να ήταν. Καθώς όμως του πέρασε από το μυαλό ή πιθανότητα ότι μπορεί να κάνει και λάθος, ήταν σίγουρος ότι κάτι υπήρχε κοντά του. Κάτι που δεν μπορούσε να το δει. Κάτι που δεν μπορούσε να το αγγίξει. Να ήταν όμως έτσι, σκέφτηκε, γιατί τώρα μπορούσε να δεχτεί ότι υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο; μα πάλι, είχε ακούσει μερικά παράξενα πράγματα. Οι τύποι στο υπόστεγο είχαν πιάσει συζήτηση μία μέρα για κάποιον σ' ένα νοσοκομείο του Τορόντο. 45

Ο τύπος υποτίθεται ότι είχε πεθάνει κι είχε εγκαταλείψει το σώμα του. Ο Μολυγκρούμπερ δεν μπορούσε να θυμηθεί ακριβώς τι ήταν, αλλά φαίνεται ότι ο άνθρωπος αυτός ήταν πολύ άρρωστος και είχε πεθάνει. Είχε εγκαταλείψει το σώμα του και είχε δει ορισμένα εκπληκτικά πράγματα σ' έναν άλλο κόσμο. Τότε, προς μεγάλη του λύπη, οι γιατροί ξανάφεραν πίσω στη ζωή το σώμα του κι εκείνος κάθισε και διηγήθηκε τα πάντα σ' έναν δημοσιογράφο. Ξαφνικά, ο κακόμοιρος ο Μολυγκρούμπερ ανακάθισε απότομα και άπλωσε το χέρι του να σταματήσει αυτό το καταραμένο ξυπνητήρι. Το κουδούνι χτυπούσε δαιμονισμένα, αλλά τότε θυμήθηκε ότι δεν κοιμόταν. Θυμήθηκε ότι δεν μπορούσε να αισθανθεί τα χέρια του, τις παλάμες του ή τα πόδια του. Τον περιτριγύριζε ή ανυπαρξία, ένα τίποτα, εκτός από το επίμονο κουδούνισμα, που θα μπορούσε να ήταν ένα κουδούνι αλλά δεν ήταν. Δεν ήξερε τι ήταν. Ένώ σκέφτονταν ακόμα αυτό το πρόβλημα, ένιωσε να κινείται να κινείται με τρομερή ταχύτητα, με απίστευτη ταχύτητα, που και πάλι όμως κάθε άλλο παρά ταχύτητα ήταν. Δεν ήταν αρκετά μορφωμένος για να ξέρει τις διάφορες διαστάσεις, την τρίτη διάσταση ή την τέταρτη διάσταση. Αυτό που συνέβαινε ήταν ότι ή κίνησή του γίνονταν σύμφωνα με πανάρχαιους υπερφυσικούς νόμους. Θα

το αποκαλέσουμε κίνηση, γιατί στη πραγματικότητα είναι πολύ δύσκολο να περιγράψει κανείς τετραδιάστατα πράγματα με όρους που χρησιμοποιούνται για τις τρεις διαστάσεις. Για αυτό ας πούμε ότι κινήθηκε. Του φάνηκε ότι ή ταχύτητά του μεγάλωνε όλο και περισσότερο. Τότε ένωσε κάτι. Κοίταξε γύρω του και είδε σκοτεινές φιγούρες. Είδε πράγματα, όπως όταν κοιτάει κανείς μέσα από ένα καπνισμένο γυαλί. Καθώς παρατηρούσε, το γυαλί καθάρισε από τον καπνό και με τρόμο αντίκρισε ένα παράξενο δωμάτιο. Μπροστά του ξεπρόβαλε ένα τεράστιο δωμάτιο, γεμάτο τραπέζια. Έμοιαζαν με τραπέζια νοσοκομείου και πάνω στο καθένα υπήρχε κι ένα πτώμα. Πτώματα γυμνά, αντρικά και γυναικεία, όλα με το χλωμό χρώμα του θανάτου. Κοίταξε κι ένωσε αηδιασμένος. Τρομερά πράγματα συνέβαιναν σ' αυτά τα πτώματα. Σωλήνες ήταν καρφωμένοι πάνω τους κι ακούγονταν ο θόρυβος από υγρό που κυκλοφορούσε. Έντρομος, πλησίασε πιο κοντά και είδε ότι από μερικά αφαιρούσαν το αίμα. Άλλα πάλι τα τροφοδοτούσαν μ' ένα υγρό, και σιγά σιγά το σώμα έχανε το χλωμό χρώμα του θανάτου και έπαιρνε το χρώμα της ζωής. Προχώρησε χωρίς να το καταλάβει. 46

Βρέθηκε σ' ένα μικρό δωμάτιο και είδε μία νεαρή κοπέλα να κάθεται δίπλα σ' ένα τραπέζι και να μακιγιάρει το πρόσωπο ενός γυναικείου πτώματος. Ο Μολυγκρούμπερ τα έχασε. Παρατηρούσε καθώς ή κοπέλα χτένιζε τα μαλλιά, τόνιζε τις βλεφαρίδες μ' ένα μολύβι κι έβαφε τα χείλια μ' ένα ζωηρό κόκκινο κραγιόν. Προχώρησε και ανατρίχιασε βλέποντας ένα πτώμα που πρέπει μόλις να είχε έρθει. Στα μάτια, που ήταν κλειστά, υπήρχαν κάτι περίεργα κωνικά μεταλλικά αντικείμενα, που, όπως πολύ σωστά υπέθεσε, χρησίμευαν για να συγκροτούν τις βλεφαρίδες προς τα κάτω. Ύστερα είδε έναν άντρα να τρυπάει με μία τρομερή βελόνα πρώτα το κάτω και κατόπιν το πάνω χείλος. Ένωσε αναγούλα, καθώς ο άντρας έχωσε ξαφνικά ένα εργαλείο στο αριστερό ρουθούνη του πτώματος και, πιάνοντας μ' αυτό την άκρη της βελόνας, τρύπησε το διάφραγμα της μύτης. Μετά τέντωσε την κλωστή, που τώρα κρατούσε τα σαγόνια μαζί και το στόμα κλειστό. Τα πόδια του Μολυγκρούμπερ έτρεμαν και, αν μπορούσε, θα είχε κάνει εμετό επί τόπου. Προχώρησε και ξαφνικά ταραχτήκε βλέποντας ένα πτώμα, που με δυσκολία αναγνώρισε ότι ήταν το δικό του. Είδε το πτώμα γυμνό πάνω σ' ένα τραπέζι, αδύνατο, καχεκτικό και γενικά σε πολύ άσχημη κατάσταση. Κοίταξε με αποδοκιμασία τα στραβά και κοκαλιάρικα πόδια του. Δίπλα του

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

υπήρχε ένα φέρετρο ή πιο σωστά ένα σκέτο κιβώτιο. Ή δύναμη τον έσπρωξε και, περνώντας ένα μικρό διάδρομο, βρέθηκε μέσα σ' ένα δωμάτιο. Προχωρούσε χωρίς την δική του θέληση. Ή δύναμη τον υποχρέωσε να σταματήσει στο δωμάτιο. Αναγνώρισε τέσσερις από τους συναδέλφους του. Συζητούσαν μ' ένα καλοντυμένο νεαρό άντρα, που όλη την ώρα σκέφτονταν πόσα λεφτά θα έβγαζε άπ' αυτή την δουλειά. Ο Μολυγκρούμπερ δούλευε στο δήμο, είπε ένας από τους τέσσερις. Δεν έχει πολλά λεφτά. Έχει ένα αυτοκίνητο, αλλά δεν πιάνει πάνω από εκατό δολάρια. Είναι σαραβαλάκι. Έκανε την δουλειά του μ' αυτό, αλλά είναι το μόνο πράγμα που έχει. Αυτό το αυτοκίνητο και μία προϊστορική ασπρόμαυρη τηλεόραση, που πρέπει να πιάνει καμιά εικοσαριά δολάρια. Εκτός άπ' αυτά, όλα τα υπόλοιπα υπάρχουντά του είναι ζήτημα να κάνουν δέκα δολάρια. Ποσό που δεν καλύπτει τα έξοδα τής κηδείας. Έτσι δεν είναι; ο καλοντυμένος νεαρός άντρας σούφρωσε τα χείλια του, χάιδεψε το πρόσωπό του και είπε. Λοιπόν, νόμιζα ότι θα κάνατε έρανο μεταξύ σας, για έναν συνάδελφό σας που πέθανε κάτω από τόσο ασυνήθιστες περιστάσεις.

47

Ξέρουμε ότι έσωσε ένα παιδί και το πλήρωσε με την ζωή του. Οπωσδήποτε κάποιος, ακόμα και ο δήμος, δεν θα πλήρωνε για μία αξιοπρεπή κηδεία; οι συνάδελφοί του κοιτάχτηκαν μεταξύ τους, κούνησαν τα κεφάλια τους, έπαιξαν νευρικά με τα δάχτυλά τους και τελικά κάποιος είπε. Δεν ξέρω. Ο δήμος δεν θέλει να πληρώσει για την κηδεία κι έτσι να δημιουργήσει ένα προηγούμενο μας είπαν ότι, αν ο δήμος πληρώσει οτιδήποτε, ο τάδε ή ο δείνα δημοτικός σύμβουλος θα σηκωθεί πάνω και θα κάνει μεγάλη φασαρία! Όχι, δεν νομίζω ότι ο δήμος θα βοηθήσει καθόλου. Ο νεαρός άντρας έδειχνε ανυπόμονος και προσπαθούσε να το κρύψει. Ήταν έμπορος και ήταν συνηθισμένος στο θάνατο, στα πτώματα και στα φέρετρα. Από κάπου έπρεπε να εισπράξει λεφτά, αν ήταν να διατηρήσει την δουλειά του. Σαν να θυμήθηκε κάτι, είπε. Μήπως βοηθήσει το εργατικό συνδικάτο; οι τέσσερις πρώην συνάδελφοι, σχεδόν ταυτόχρονα, κούνησαν αρνητικά το κεφάλι τους. Όχι, απάντησε ένας άπ' όλους. Τους πλησιάσαμε, αλλά δεν είναι διατεθειμένοι να δέσουν τα λεφτά. Ο Γέρο Μολυγκρούμπερ δεν ήταν παρά ένας κοινός οδοκαθαριστής και, αν δώσουν για την κηδεία του, δεν πρόκειται να μπουν στη δημοσιότητα. Ο νεαρός άντρας σηκώθηκε και προχώρησε σ' ένα διπλανό δωμάτιο. Φώναξε τους άλλους, λέγοντας. Αν

έρθετε εδώ μέσα μπορώ να να σάς δείξω διάφορα φέρετρα. Ή πιο φτηνή ταφή όμως που μπορούμε να κάνουμε κοστίζει διακόσια πενήντα δολάρια. Αυτή είναι ή πιο φτηνή τιμή. Ένα απλό ξύλινο κιβώτιο και ή νεκροφόρα που θα το πάει στο νεκροταφείο. Μπορείτε να μαζέψετε διακόσια πενήντα δολάρια; οι άντρες έδειχναν πραγματικά αμήχανοι. Το σκέφτηκαν για λίγο και μετά κάποιος είπε. Λοιπόν, ναι, νομίζω ότι μπορούμε. Θα μπορούσαμε να μαζέψουμε τα λεφτά, αλλά δεν έχουμε να στα δώσουμε τώρα. Ά, όχι. Δεν περιμένω να πληρώσετε τώρα, είπε ο νεαρός άντρας. Με την προϋπόθεση όμως ότι θα υπογράψετε αυτή την δήλωση, που είναι μία εγγύηση ότι θα πληρώσετε. Διαφορετικά, καταλαβαίνετε, μπορεί στο τέλος τα έξοδα να πέσουν σε μας και, στο κάτω κάτω, ή ταφή δεν είναι δική μας ευθύνη. Οι τέσσερις συνάδελφοι κοιτάχτηκαν μεταξύ τους αρκετή ώρα.⁴⁸

Λοιπόν, εντάξει, είπε ένας. Υποθέτω ότι μπορούμε να βρούμε μέχρι τριακόσια δολάρια, αλλά ούτε σέντσι παραπάνω. Θα υπογράψω την δήλωση μέχρι αυτό το ποσό. Ο νεαρός άντρας έβγαλε ένα στυλό και του το έδωσε. Εκείνος υπόγραψε βιαστικά, συμπληρώνοντας και την διεύθυνσή του. Ένας ένας τον ακολούθησαν και οι άλλοι τρεις. Ο νεαρός άντρας παίρνοντας την δήλωση στα χέρια του, τους χαμογέλασε και είπε. Πρέπει να είμαστε σίγουροι σε τέτοιες περιπτώσεις, καταλαβαίνετε. Το πρόσωπο αυτό, ο κύριος Μολυγκρούμπερ, έχει πιάσει χώρο που μας είναι απαραίτητος, γιατί ή δουλειά μας πάει περίφημα. Θέλουμε να τον μεταφέρουμε όσο πιο γρήγορα γίνεται, διαφορετικά θα έχουμε πρόσθετα έξοδα. Οι άλλοι κούνησαν καταφατικά το κεφάλι τους, τον αποχαιρέτησαν και κατευθύνθηκαν για το αυτοκίνητο που τους είχε φέρει εδώ. Στο δρόμο δεν μιλούσε κανένας τους. Ήταν όλοι βυθισμένοι στις σκέψεις τους. Ύστερα από λίγο κάποιος είπε. Νομίζω ότι θα πρέπει να βρούμε τα λεφτά και γρήγορα μάλιστα. Δεν μου πολυαρέσει, όταν σκέφτομαι τον Γέρο Μόλυ παρατημένο εκεί μέσα. Για σκέψου, συμπλήρωσε ένας άλλος. Ο κακόμοιρος ο γέρος. Δούλευε μία ζωή καθαρίζοντας τα πεζοδρόμια κι έχοντας το πιο καθαρό καρτσάκι και τώρα που πέθανε, για να σώσει μία ζωή, κανείς δεν θέλει ν' αναλάβει την ευθύνη τής κηδείας. Να λοιπόν που έπεσε σε μας ο

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

κλήρος να δείξουμε λίγο σεβασμό στη μνήμη του. Εδώ που τα λέμε δεν ήταν και κακός άνθρωπος. Για να δούμε λοιπόν πως μπορούμε να μαζέψουμε τα λεφτά. Έχει κανείς ιδέα τι θα κάνουμε σχετικά με την κηδεία; έπεσε σιωπή κανένας τους δεν το είχε σκεφτεί ιδιαίτερα. Στο τέλος κάποιος παρατήρησε. Υποθέτω ότι θα πρέπει να ζητήσουμε άδεια για να πάμε στη κηδεία. Καλύτερα να το συζητήσουμε με τον επιστάτη, να δούμε τι έχει να πει κι αυτός. Ο Μολυγκρούμπερ βρέθηκε πάνω από την πόλη, που τόσο καλά την ήξερε. Έμοιαζε σαν ένα από εκείνα τα μπαλόνια που πετούσαν μερικές φορές πάνω από το Καλκγάρι, διαφημιζοντας αυτοκίνητα και διάφορα άλλα πράγματα. Συνέχισε την πορεία του, χωρίς να μπορεί να ελέγξει το που πηγαίνει. Κοίταξε προς τα κάτω και είδε πόσο μουντοί ήταν οι δρόμοι, πόσο μουντά ήταν τα σπίτια. Σκέφτηκε ότι τους χρειαζονταν ένα χέρι μπουγιά. Είδε τα παλιά αυτοκίνητα παρκαρισμένα μπροστά στα σπίτια και στους δρόμους. Ύστερα προχώρησε προς το κέντρο τής πόλης κι ένιωσε ένα σφίξιμο, καθώς κοίταξε στο παλιό του λημέρι κι ανακάλυψε εκεί έναν ξένο.⁴⁹

Έναν ξένο που φορούσε το δικό του πλαστικό κράνος κι έσπρωχνε το δικό του καροτσάκι. Τον παρατηρούσε να σκουπίζει τεμπέλικα το πεζοδρόμιο και κάθε λίγο να σηκώνει τα σκουπίδια, με τις δύο σανίδες που κρατούσε στα χέρια του, και να τα ρίχνει μέσα στο καροτσάκι. Ακόμα και το ίδιο το καροτσάκι του έδειχνε μουντό. Σκέφτηκε ότι δεν ήταν καλοδιατηρημένο, όπως όταν το είχε εκείνος. Έβλεπε με αποδοκιμασία τα σκουπίδια στους δρόμους. Κοίταξε μία νέα οικοδομή και είδε τον δυνατό αέρα να σηκώνει το σκαμμένο χώμα και να το φυσάει πάνω από την πόλη. Κάτι τον έσπρωξε προς το υπόστεγο καθαριότητας. Ένιωσε να πετάει πάνω από την πόλη. Βρέθηκε πάνω από ένα φορτηγό που σε λίγο θα μάζευε τους οδοκαθαριστές και τα καροτσάκια τους. Δεν σταμάτησε όμως και σε λίγο περνώντας από την σκεπή βρέθηκε μέσα στο υπόστεγο. Είδε τους τέσσερις πρώην συναδέλφους του να συζητούν με τον επιστάτη.

Δεν μπορούμε να τον αφήσουμε εκεί που είναι, είπε ένας από τους άντρες. Είναι άσχημο να σκέφτεται κανένας ότι ο γέρος δεν έχει λεφτά για την κηδεία και κανείς δεν πρόκειται να τον βοηθήσει. Γιατί δεν κάνουμε έναν έρανο; ρώτησε ο επιστάτης. Σήμερα είναι ή μέρα που πληρωνόμαστε. Αν ζητήσουμε από τους άλλους να δώσουν δέκα δολάρια ο καθένας, μπορούμε να τον θάψουμε κανονικά, με λουλούδια και τα παρόμοια. Τον ξέρω από τότε που ήταν παλικάρι. Ποτέ δεν είχε τίποτα. Καμιά φορά

σκεφτόμουνα ότι δεν στέκει και τόσο καλά στα μυαλά του, αλλά πάντα έκανε την δουλειά του, αν και λίγο πιο αργά από τους άλλους. Ναι, αυτό θα κάνουμε. Θα κρεμάσουμε μία ταμπέλα πάνω από το ταμείο, ζητώντας από τον καθένα να δώσει τουλάχιστον δέκα δολάρια. Εσύ πόσα θα δώσεις; ρώτησε κάποιος. Ο επιστάτης ζάρωσε τα χείλια του και κοίταξε προς τα πάνω. Μετά έψαξε στην τσέπη του, έβγαλε το παλιό του πορτοφόλι κι έριξε μέσα μία ματιά. Να, είπε. Αυτά είναι όλα μου τα λεφτά μέχρι να πληρωθώ, είκοσι δολάρια. Θα δώσω είκοσι δολάρια. Ένας από τους άντρες έψαξε τριγύρω και βρήκε ένα κατάλληλο κουτί από χαρτόνι. Άνοιξε μία τρύπα στη μέση και είπε. Αυτό θα είναι το κουτί μας για τον έρανο. Θα το βάλουμε μπροστά στο ταμείο μαζί με μία ταμπέλα. Πάμε μέσα να ζητήσουμε από έναν υπάλληλο να μας την γράψει, πριν αρχίσουν να πληρώνονται οι άλλοι.50

Σε λίγο οι άντρες γύρισαν από τις βάρδιες τους. Ξεφόρτωσαν τα καροτσάκια από τα φορτηγά και τ' άφησαν στο καθορισμένο μέρος. Πήραν τις σκούπες τους και τις έβαλαν στα ράφια, όπου θα έμεναν μέχρι την επόμενη μέρα. Κατόπιν προχώρησαν προς το ταμείο για να πληρωθούν. Τι είναι αυτό; ρώτησε κάποιος. Ο μακαρίτης ο συνάδελφός μας, ο Μολυγκρούμπερ. Δεν φτάνουν τα λεφτά για την κηδεία του. Τι θα λέγατε να έδινε ο καθένας δέκα δολάρια; ήταν κι αυτός ένας από μας. Δούλεψε μαζί μας για πολλά χρόνια. Οι συγκεντρωμένοι άρχισαν να μουρμουρίζουν, μέχρι που έφτασε ή σειρά του πρώτου να πάρει τον φάκελο με τα λεφτά του. Όλα τα μάτια ήταν καρφωμένα πάνω του. Τον έβαλε γρήγορα στη τσέπη του, αλλά κάτω από τα βλέμματα των άλλων τον τράβηξε έξω με μισή καρδιά και τον άνοιξε. Αργά αργά έχωσε μέσα τα δάχτυλά του και τελικά τα έβγαλε κρατώντας ένα δεκαδόλλαρα. Το κοίταξε, το στριφογύρισε στο χέρι του και το ξανακοίταξε. Ύστερα, μ' έναν βαθύ αναστεναγμό, το έσπρωξε στο κουτί και απομακρύνθηκε. Η ίδια διαδικασία συνεχίστηκε κάτω από τα παρατηρητικά βλέμματα των συγκεντρωμένων. Στο τέλος πληρώθηκαν όλοι κι ο καθένας έδωσε το δεκαδόλλαρα του, εκτός από έναν που είπε. Όχι, δεν τον ήξερα τον τύπο. Έχω εδώ μόνο μία βδομάδα. Δεν πιστεύω να θέλετε να πληρώσω για κάποιον που ούτε καν τον έχω δει. Ο επιστάτης πήγε στους τέσσερις που είχαν αναλάβει το θέμα και τους

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

ρώτησε. Γιατί δεν πάτε να δείτε και τους διευθυντές; κάτι μπορεί να δώσουν. Δεν έχετε να χάσετε τίποτα. Δεν μπορούν να σάς απολύσουν για κάτι τέτοιο. Έτσι δεν είναι; οι τέσσερις τράβηξαν για τα γραφεία του διοικητικού προσωπικού. Μπήκαν μέσα και στάθηκαν, νιώθοντας τρομερή αμηχανία. Αυτός που κρατούσε το κουτί και την ταμπέλα προχώρησε και σταμάτησε σιωπηλά μπροστά στο γραφείο ενός διευθυντή. Εκείνος έριξε μία ματιά και αναστέναξε. Ύστερα έβγαλε δέκα δολάρια, τα δίπλωσε και τα έριξε στο κουτί. Οι άλλοι τον μιμήθηκαν. Δέκα δολάρια ο καθένας. Ούτε περισσότερα, ούτε λιγότερα. Σε λίγο οι τέσσερις ξαναγύρισαν στον επιστάτη κι εκείνος τους είπε. Πάμε τώρα στο λογιστή να του ζητήσουμε να μετρήσει τα λεφτά και να μας δώσει μία βεβαίωση για το ποσό. Έτσι δεν θα βρούμε και τον μπελά μας.⁵¹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ή Γκέρτυ Γκλουμπενχάιμερ έριξε μία ματιά γύρω της στο μεγάλο δωμάτιο. Πτώματα παντού, σκέφτηκε. Πτώματα αριστερά μου, πτώματα δεξιά μου, πτώματα εμπρός και πτώματα πίσω μου. Τι φρικτό θέαμα! Ίσιωσε το κορμί της και κοίταξε το ρολόι στον απέναντι τοίχο. Δώδεκα ή ώρα, είπε στον εαυτό της. Ώρα για φαγητό. Έβγαλε κάτω από το τραπέζι που δούλευε το πακέτο με τα σάντουιτς κι ένα βιβλίο, και τα άπλωσε πάνω στο πτώμα που ήταν μπροστά της. Ή δουλειά της Γκέρτυ ήταν να ταριχεύει πτώματα. Είχε τόσο συνηθίσει τους νεκρούς, που ούτε καν έκανε τον κόπο να πλύνει τα χέρια της πριν πιάσει το φαγητό της. Ποιός ήταν αυτός ο ηλίθιος που άφησε εκείνο το πτώμα μετά την αυτοψία, χωρίς να γεμίσει το στήθος; ακούστηκε ή οργισμένη φωνή ενός άντρα από το βάθος του δωματίου. Γιατί αφεντικό, τι έγινε; ρώτησε κάποιος. Τι έγινε; θα σου πω εγώ τι έγινε! Ή γυναίκα του έσκυψε από πάνω του για να του δώσει ένα τρυφερό φιλί αποχαιρετισμού

και κάτω από το σεντόνι δεν υπήρχε παρά ένα κομμάτι εφημερίδα. Ο αγκώνας της χώθηκε ολόκληρος μέσα στο στήθος του. Την έπιασε υστερική κρίση και απειλεί να μας κάνει μήνυση. Πνιχτά γέλια ακούστηκαν στο δωμάτιο. Τέτοια πράγματα πάντοτε συνέβαιναν και κανείς δεν τα έπαιρνε και τόσο σοβαρά. Το αφεντικό σήκωσε τα μάτια του και ήρθε τρέχοντας προς το μέρος της Γκέρτυ. Πάρε το φαγητό σου από το πρόσωπό του, μούγκρισε. Στραπατσάρισες την μύτη του και δεν θα μπορέσουμε να την διορθώσουμε. Εντάξει αφεντικό, απάντησε η Γκέρτυ. Εντάξει, μην εκνευρίζεσαι. Αυτός ο τύπος είναι φουκαράς. Δεν πρόκειται να πάει για επίδειξη! Το αφεντικό κοίταξε το νούμερο του τραπεζιού και συμβουλευτήκε ένα χαρτί που κρατούσε στα χέρια του. 53

Α, αυτός είναι. Δεν μπορούν να πληρώσουν περισσότερα από τριακόσια δολάρια. Θα τον βάλουμε σ' ένα ξύλινο κιβώτιο και θα τον ξαποστείλουμε. Τι θα κάνουμε με τα ρούχα; ή κοπέλα κοίταξε το γυμνό πτώμα που ήταν μπροστά της και ρώτησε. Τι έχουν τα ρούχα που φορούσε όταν τον έφεραν; δεν έκαναν ούτε για τον ντενεκέ των σκουπιδιών. Εξάλλου, μάζεψαν τόσο πολύ μετά το πλύσιμο που ούτε θα του μπαίνουν τώρα. Τι λες για κείνες τις παλιές κουρτίνες που αποφασίσαμε ότι ήταν πολύ ξεθωριασμένες για να τις κρεμάσουμε ξανά; δεν θα μπορούσαμε να τον τυλίξουμε με μία απ' αυτές; ρώτησε η Γκέρτυ. Κάνουν δέκα δολάρια. Ποιος θα τα πληρώσει; νομίζω ότι το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε, είναι να τον σκεπάσουμε με ροκανίδια. Αυτό φτάνει. Έτσι κι αλλιώς δεν πρόκειται να τον δει κανείς. Αυτό θα κάνουμε. Απομακρύνθηκε βιαστικά κι η Γκέρτυ συνέχισε το φαγητό της. Όλη αυτή την ώρα ο Μολυγκρούμπερ τριγύριζε από πάνω, μέσα στο Αστρικό του σώμα. Ήταν αόρατος, αλλά ο ίδιος έβλεπε κι άκουγε τα πάντα. Ήταν αηδιασμένος με τον τρόπο που μεταχειρίζονταν το πτώμα του, αλλά μία παράξενη δύναμη τον είχε καθηλώσει εκεί. Παρατηρούσε μερικά πτώματα που ήταν ντυμένα με υπέροχα ρούχα. Οι γυναίκες με φορέματα και οι άντρες με βραδινά κουστούμια. Ενώ το δικό του πτώμα, σκέφτηκε, θα το σκέπαζαν μερικές χούφτες ροκανίδι. Τι διαβάζεις, Μπέρτ; φώναξε κάποιος. Ένας νεαρός άντρας, μ! Ένα βιβλίο στο ένα χέρι κι ένα σάντουιτς στο άλλο, σήκωσε ξαφνικά τα μάτια του κι έδειξε το βιβλίο σ'

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

αυτόν που του είχε κάνει την ερώτηση. Το **Πιστεύω**, απάντησε. Μα την αλήθεια, είναι πρώτης τάξεως βιβλίο. Το έχει γράψει αυτός ο τύπος, ο Ράμπα, που μένει στην πόλη. Έχω διαβάσει όλα τα βιβλία του κι ένα πράγμα μου έχει μείνει στο μυαλό. Λέει ότι πρέπει να πιστεύεις σε κάτι, γιατί, αν δεν πιστεύεις σε τίποτα, είσαι χαμένος. Κοίτα αυτόν εκεί, είτε δείχνοντας το πτώμα του Μολυγκρούμπερ. Είναι πραγματικός αθεϊστής. Αναρωτιέμαι τι να κάνει τώρα; δεν μπορεί να βρίσκεται στον ουρανό, γιατί δεν πιστεύει σ' αυτόν. Δεν μπορεί να βρίσκεται στη κόλαση, γιατί ούτε σ' αυτήν πιστεύει. Αυτός ο τύπος, ο Ράμπα, λέει ότι δεν είναι απαραίτητο να πιστεύεις σ' αυτά που γράφει, αλλά να πιστεύεις σε κάτι ή τουλάχιστον να μην είσαι προκατειλημμένος.⁵⁴

Διαφορετικά, αυτοί που βρίσκονται στην άλλη πλευρά δεν μπορούν να έρθουν σ' επαφή μαζί σου, δεν μπορούν να σε βοηθήσουν. Και κάπου, σ' ένα από τα βιβλία του, λέει ότι όταν πεθαίνεις βρίσκεσαι μέσα στην ανυπαρξία. Γέλασε και συνέχισε. Λέει ακόμα, ότι την στιγμή που οι άνθρωποι εγκαταλείπουν το σώμα τους βλέπουν αυτά που περιμένουν να δουν. Για σκέψου θέαμα! Να δεις όλους αυτούς τους αγγέλους να φτερουγίζουν! Κάποιος τον πλησίασε κι έριξε μία ματιά στο εξώφυλλο του βιβλίου. Αστείος δεν φαίνεται; τι να σημαίνει άραγε αυτή η εικόνα; δεν ξέρω, απάντησε ο ιδιοκτήτης του βιβλίου. Είναι κι αυτό ένα από τα παράξενα μ' αυτά τα βιβλία. Βλέπεις ένα εξώφυλλο και ποτέ δεν ξέρεις τι σημαίνει. Δεν πειράζει όμως. Εγώ τ' αγοράζω γι' αυτά που γράφουν μέσα. Ο Μολυγκρούμπερ πλησίασε. Χωρίς να κάνει ο ίδιος καμιά προσπάθεια, έμοιαζε σαν κάποιος να τον οδηγούσε σε ορισμένα σημεία. Καθώς οι άντρες συζητούσαν για το βιβλίο, μία δύναμη τον έσπρωξε πάνω από τα κεφάλια τους. Μία φράση έμεινε χαραγμένη στο μυαλό του. Αν δεν πιστεύεις σε κάτι, τότε για σένα αυτό δεν υπάρχει. Και τι θα κάνεις σ' αυτή την περίπτωση; το διάλειμμα του φαγητού συνεχίστηκε. Μερικοί διάβαζαν βιβλία που τα είχαν ακουμπισμένα μπροστά σε πτώματα. Ή Γκέρτυ είχε απλώσει τα σάντουιτς της πάνω στο σώμα του Μολυγκρούμπερ με όλη της την άνεση. Τελικά, ακούστηκε ένα κουδούνι και ή ώρα του φαγητού τέλειωσε. Οι άνθρωποι καθάρισαν τα υπολείμματα του φαγητού τους, τα τύλιξαν σε χαρτιά και τα πέταξαν στο ντενεκέ των σκουπιδιών. Ή Γκέρτυ

πήρε μία βούρτσα και μάζεψε τα ψίχουλα πάνω από το σώμα του Μολυγκρούμπερ. Έ, εσείς εκεί πέρα, ακούστηκε πάλι ή φωνή του αφεντικού. Ετοιμάστε αυτό το πτώμα αμέσως. Πετάξτε μερικά ροκανίδια μέσα σ' αυτό το κιβώτιο με το νούμερο σαράντα εννιά και βάλτε τον τύπο. Ύστερα ρίξτε και λίγα ροκανίδια από πάνω. Δεν νομίζω ότι θα τρέξουν υγρά, αλλά πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι όλα είναι στεγνά. Θέλουν να γίνει ή κηδεία στις δύο το απόγευμα, γι' αυτό πρέπει να βιαστούμε. Πάω ν' αλλάξω ρούχα. Ή Γκέρτυ κι ένας από τους άντρες πέρασαν κάτω από το σώμα του Μολυγκρούμπερ κομμάτια σχοινί που στις άκρες τους υπήρχαν θηλιές. Πιάνοντας τις θηλιές με γάντζους, σήκωσαν το πτώμα και το ακούμπησαν πάνω σ' ένα μικρό βαγονάκι. 55

Έσπρωξαν το βαγονάκι και το πήγαν στην άκρη του δωματίου, όπου υπήρχε ένα κιβώτιο με το νούμερο 49 γραμμένο με κιμωλία στα πλάγια και χωρίς καπάκι. Ο άντρας πήρε μπόλικο πριονίδι από ένα μεγάλο ντενεκέ και το σκόρπισε μέσα στο κιβώτιο, μέχρι που έγινε ένα στρώμα περίπου δέκα πόντους. Ύστερα τοποθέτησαν το σώμα του Μολυγκρούμπερ μέσα στο κιβώτιο. Να, είπε ή κοπέλα. Νομίζω ότι είναι εντάξει δεν θα πρέπει να τρέξουν υγρά. Τον έχω δέσει καλά κι έχω κλείσει όλες τις τρύπες. Δεν νομίζω ότι θα τρέξουν υγρά, αλλά ας ρίξουμε λίγο ακόμα πριονίδι αντί για ροκανίδια. Ο γέρος δεν πρόκειται να καταλάβει τίποτα. Πήραν κι άλλο πριονίδι και το έριξαν πάνω στο πτώμα, ώσπου, στο τέλος, ο Μολυγκρούμπερ σκεπάστηκε εντελώς. Σήκωσαν μαζί το καπάκι και το έβαλαν πάνω στο κιβώτιο. Ο άντρας πήρε ένα ηλεκτρικό κατσαβίδι και σφράγισε το κιβώτιο, ενώ ή κοπέλα καθάριζε προσεκτικά μ' ένα βρεγμένο κουρέλι το νούμερο που ήταν γραμμένο με κιμωλία. Το σκέπασαν μ' ένα μοβ πανί και, βάζοντάς το πάνω σ' ένα καροτσάκι, το μετέφεραν έξω από το δωμάτιο. Ακούστηκαν φωνές κι έκανε την εμφάνισή του το αφεντικό. Ήταν ντυμένος με μαύρο σακάκι, σκούρο ριγέ παντελόνι και επίσημο καπέλο. Βγάλτε τον έξω. Άιντε, μπρος, κουνηθείτε. Ή νεκροφόρα είναι έξω, ή πόρτα είναι ανοιχτή κι όλοι περιμένουν. Άντε, κουνηθείτε! Ή γκέρτυ κι ο άντρας κουνήθηκαν κι έσπρωξαν το κιβώτιο μέχρι το πίσω μέρος τής νεκροφόρας. Εκεί, μ' ένα ειδικό μηχάνημα, το φόρτωσαν κι έκλεισαν την πόρτα. Εντάξει; ρώτησε ο οδηγός. Φύγαμε! Το αφεντικό κάθισε δίπλα του

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

και ή νεκροφόρα βγήκε στο δρόμο. Έξω περίμενε μόνο ένα αυτοκίνητο, με τους τέσσερις συνάδελφους του Μολυγκρούμπερ. Φορούσαν όλοι τα κυριακάτικα τους. Το πιο πιθανό είναι ότι τα είχαν πάρει πίσω από τον ενεχυροδανειστή ειδικά για την περίπτωση. Μερικοί είχαν την φαινή ιδέα ν' αφήνουν τα καλά τους ρούχα στον ενεχυροδανειστή, όταν δεν τα φορούσαν. Έτσι είχαν λεφτά μέχρι το τέλος της βδομάδας που πληρωνόντουσαν και σαν να μην έφτανε αυτό, ο ενεχυροδανειστής πάντα καθάριζε και σιδέρωνε τα ρούχα πριν τα βάλει σε παρακαταθήκη. Ο κακόμοιρος ο Μολυγκρούμπερ έμοιαζε να είναι ενωμένος με το σώμα του με αόρατες κλωστές. Καθώς έσπρωχναν το φέρετρο, έσερναν από κοντά και τον Μολυγκρούμπερ με το Αστρικό του σώμα. Δεν μπορούσε να κάνει τίποτα.56

Αντίθετα, βρίσκονταν συνέχεια περίπου τρία μέτρα πάνω από το νεκρό σώμα του και περνούσε αόρατα μέσα από τοίχους, πατώματα και ταβάνια. Τελικά, βρέθηκε μέσα στη νεκροφόρα. Ο ιδιοκτήτης του γραφείου κηδειών άνοιξε το παράθυρο και είπε στους τέσσερις άντρες. Είμαστε έτοιμοι. Μπορούμε να πηγαίνουμε. Ή νεκροφόρα ξεκίνησε και το αυτοκίνητο με τους τέσσερις ακολούθησε από πίσω. Είχαν αναμμένα τα μεγάλα φώτα και από το παράθυρο κρέμονταν μία μικρή τριγωνική σημαία με την επιγραφή κηδεία. Αυτό σήμαινε ότι μπορούσαν να περάσουν τα φανάρια με κόκκινο, χωρίς να τους σταματήσει κανένας τροχονόμος. Διέσχισαν τους πολυσύχναστους δρόμους προσπερνώντας παιδιά που έπαιζαν στις αυλές των σχολείων και κάποτε έφτασαν στο μεγάλο ανήφορο που οδηγούσε στο νεκροταφείο. Εκεί ή νεκροφόρα σταμάτησε κι ο ιδιοκτήτης του γραφείου κηδειών βγήκε έξω και πλησίασε το πίσω αυτοκίνητο. Ακολουθήστε μας από κοντά, είπε. Στην επόμενη διασταύρωση πάντα υπάρχει κάποιος που προσπαθεί να χωθεί ανάμεσα. Προσέξτε να μην χάσετε το δρόμο. Θα στρίψουμε στο τρίτο αριστερά και μετά στο πρώτο δεξιά. Εντάξει; ο οδηγός του αυτοκινήτου κούνησε καταφατικά το κεφάλι του κι ο ιδιοκτήτης του γραφείου κηδειών ξαναμπήκε στη νεκροφόρα. Ή πομπή ξεκίνησε και πάλι. Σε λίγο πέρασαν την πύλη του νεκροταφείου και κατευθύνθηκαν προς ένα σημείο όπου υπήρχε ένας φρεσκοσκαμμένος τάφος και δίπλα του περίμεναν δύο άντρες. Ο οδηγός κι ο ιδιοκτήτης του γραφείου κηδειών βγήκαν έξω και με την βοήθεια των δύο άλλων άνοιξαν τις πίσω πόρτες της

νεκροφόρας και τράβηξαν έξω το φέρετρο. Το σήκωσαν και πλησίασαν στον τάφο. Οι τέσσερις συνάδελφοι του Μολυγκρούμπερ ακολούθησαν από κοντά. Ο ιδιοκτήτης στράφηκε προς το μέρος τους και τους είπε. Ο νεκρός ήταν αθεϊστής γι' αυτό δεν θα γίνει λειτουργία. Έτσι θα γλυτώσετε και τα πρόσθετα έξοδα. Εκείνοι κούνησαν το κεφάλι τους, παρατηρώντας τους άλλους να χαμηλώνουν σιγά-σιγά το φέρετρο μέσα στον τάφο. Ήταν συγκινημένοι και πολύ λυπημένοι. Ο κακόμοιρος ο Γερο-Μολυγκρούμπερ δεν είχε κανένα στον κόσμο να τον φροντίσει, είπε κάποιος. Ελπίζω να έχει κάποιον εκεί που πηγαίνει ή εκεί που βρίσκεται ήδη, συμπλήρωσε ένας άλλος.⁵⁷

Με αυτά τα λόγια στράφηκαν, μπήκαν στο αυτοκίνητο τους και απομακρύνθηκαν αργά-αργά. Οι δύο άντρες δίπλα στον ιδιοκτήτη του γραφείου κηδειών αναποδογύρισαν μία σανίδα με χώμα, που έπεσε πάνω στο φέρετρο μ' ένα υπόκωφο ήχο. Εντάξει, σκεπάστε τον. Τελειώσαμε, είπε ο ιδιοκτήτης και κατευθύνθηκε προς την νεκροφόρα. Ο Μολυγκρούμπερ τριγύριζε από πάνω, ανίκανος να κάνει οτιδήποτε. Κοίταξε προς τα κάτω και σκέφτηκε. Ωστε αυτό είναι το τέλος τής ζωής; τώρα τι γίνεται; που πάω από εδώ; πίστευα πάντοτε ότι δεν υπάρχει τίποτα μετά τον θάνατο, αλλά είμαι νεκρός και το σώμα μου είναι εκεί, ενώ εγώ βρίσκομαι εδώ. Τι είμαι λοιπόν και που βρίσκομαι; Ξαφνικά ακούστηκε ένας δυνατός περιέργος ήχος, σαν τον θόρυβο που κάνει ο αέρας όταν περνάει μέσα από τεντωμένα καλώδια; και ο Μολυγκρούμπερ βρέθηκε να ταξιδεύει με ταχύτητα μέσα στην ανυπαρξία. Δεν υπήρχε τίποτα μπροστά του, πίσω του ή στα πλάγια. Τίποτα. Σιωπή! Μία απέραντη σιωπή. Ούτε ένας ήχος. Προσπάθησε ν' ακούσει το χτύπημα μιας καρδιάς, τον ήχο μιας ανάσας, αλλά μάταια. Κράτησε την αναπνοή του ή νόμισε ότι την κράτησε και τότε κατάλαβε έντρομος ότι ή καρδιά του δεν χτυπούσε και τα πνευμόνια του δεν δούλευαν. Από συνήθεια σήκωσε τα χέρια του ν' αγγίξει το στήθος του. Είχε την ζωνηρή αίσθηση ότι σήκωσε τα χέρια του, ότι όλα δούλευαν κανονικά, αλλά δεν υπήρχε τίποτα. Τίποτα. Ή σιωπή έγινε καταθλιπτική. Κουνήθηκε νευρικά. Κουνήθηκε όμως; δεν ήταν σίγουρος για τίποτα πια. Προσπάθησε να κουνήσει το πόδι του. Προσπάθησε διατακτικά ν' ανασηκώσει τα δάχτυλά του, αλλά δεν έγινε τίποτα. Καμιά αίσθηση κίνησης, καμιά

Τ. Λομπσανγκ Ράμπα Τρεις Ζωες 1977

αίσθηση ότι κάτι υπήρχε. Ξάπλωσε ή νόμισε ότι ξάπλωσε και προσπάθησε να συγκεντρωθεί, να συγκεντρώσει τις σκέψεις του. Πως να σκεφτείς στο μέσον τής ανυπαρξίας, όταν έχεις την εντύπωση ότι είσαι ένα τίποτα, ότι ούτε. Αν υπάρχουν; αλλά θα πρέπει να υπάρχουν, σκέφτηκε. Γιατί αν δεν υπήρχες, δεν θα μπορούσες να σκεφτείς. Σκέφτηκε το φέρετρο του το χαμηλώναν μέσα στο χώμα, στο σκληρό χώμα. Στο χώμα που το είχαν ξεράνει μέρες και μέρες χωρίς βροχή, χωρίς ούτε ένα σύννεφο στον ουρανό. Σκέφτηκε. Καθώς σκέφτονταν είχε την ξαφνική αίσθηση τής κίνησης. Κοίταξε, και η μεγάλη έκπληξη ανακάλυψε ότι βρίσκονταν πάνω από τον τάφο του. Αλλά πως μπορούσε να συμβαίνει κάτι τέτοιο, όταν ένα δευτερόλεπτο πριν. Ένα δευτερόλεπτο πριν; τι ήταν ο χρόνος. 58

Πως θα μπορούσε να μετρήσει τον χρόνο εδώ; από συνήθεια προσπάθησε να κοιτάξει το χέρι του, αλλά δεν υπήρχε ρολόι εκεί. Δεν υπήρχε καν καρπός εκεί. Δεν υπήρχε τίποτα. Το μόνο που μπορούσε να δει ήταν ο τάφος του. Παρατήρησε με τρόπο ότι πάνω στον τάφο του υπήρχε χορτάρι. Πόσος καιρός χρειάζεται για να φυτρώσει το χορτάρι; όλα έδειχναν ότι ήταν θαμμένος περισσότερο από ένα μήνα. Το χορτάρι δεν μπορούσε να φυτρώσει τόσο γρήγορα. Χρειάζονταν τουλάχιστον ένας μήνας. Τότε ή όρασή του άρχισε να βυθίζεται, να βυθίζεται κάτω από το χορτάρι, κάτω από το χώμα. Είδε τα σκουλήκια να σκάβουν τρύπες. Ή όρασή του προχώρησε πιο βαθιά και αντίκρισε το ξύλο από το φέρετρο. Πιο βαθιά, κάτω από το καπάκι, είδε μέσα τη μάζα που σάπιζε. Αμέσως τινάχτηκε και ξέφυγε από τα χείλια του μία άφωνη κραυγή τρόμου. Ένωσε να τραντάζεται ολόκληρος και όλα του τα κόκαλα να τρέμουν, αλλά τότε θυμήθηκε ότι δεν είχε κόκαλα, δεν είχε σώμα. Κοίταξε γύρω του, αλλά δεν υπήρχε τίποτα να δει. Ούτε φως, ούτε σκοτάδι. Μόνο το κενό. Το απόλυτο κενό, όπου ούτε το φως δεν υπάρχει. Ή αίσθηση ήταν τρομερή, τον παρέλυε. Πως μπορούσε όμως να αισθάνεται αφού δεν είχε σώμα; έμεινε εκεί, ή καλύτερα υπήρχε εκεί, προσπαθώντας να καταλάβει τι συνέβαινε. Ξαφνικά, μία σκέψη τρύπωσε στη συνείδησή του. **Πιστεύω**, ήταν ή σκέψη. Ράμπα, ήταν ή σκέψη. Για τι πράγμα συζητούσαν οι τύποι την τελευταία φορά που τους είδε στο υπόστεγο; ήταν μαζεμένοι αρκετοί οδοκαθαριστές και οδηγοί φορτηγών και συζητούσαν για την ζωή και τον θάνατο. Ή συζήτηση είχε ανοίξει, όταν ο Μολυγκρούμπερ τους έδειξε ένα βιβλίο του Λόμπσανγκ Ράμπα. Λοιπόν, είχε πει ένας από τους άντρες. Δεν ξέρω τι να

πιστέψω, ποτέ δεν ήξερα τι να πιστέψω. Ή θρησκεία μου δεν με βοηθάει καθόλου. Δεν δίνει απαντήσεις. Το μόνο που λέει είναι ότι πρέπει να έχεις πίστη. Πως μπορείς να έχεις πίστη όταν δεν υπάρχει απόδειξη για τίποτα; πήρατε απάντηση ποτέ σε καμιά προσευχή σας; κοίταξε τριγύρω του και είδε τους άλλους να κουνούν αρνητικά το κεφάλι τους. Μπά, ποτέ δεν πήρα, απάντησε κάποιος. Ούτε ξέρω και κανέναν που πήρε απάντηση στις προσευχές του. Όταν ήμουν μικρός μου δίδαξαν την βίβλο κι ένα πράγμα έμεινε χαραγμένο στο μυαλό μου από τότε. Όλοι αυτοί οι μεγάλοι προφήτες, οι άγιοι και οι παρόμοιοι προσεύχονταν με τις ώρες, αλλά ποτέ δεν πήραν απάντηση. Τίποτα καλό δεν βγήκε με όλες αυτές τις προσευχές. Μία μέρα διάβαζα για την σταύρωση. Έλεγε λοιπόν ότι ο Χριστός πάνω στο σταυρό αναφώνησε. Κύριε, κύριε, γιατί μ' έγκατέλειψες;. 59

Αλλά ούτε και αυτός πήρε απάντηση. Μία νευρική ησυχία έπεσε ανάμεσα τους, καθώς κοιτούσαν κάτω, κούναγαν τα πόδια τους και προσπαθούσαν να σκεφτούν το μέλλον. Τι υπήρχε μετά τον θάνατο; το σώμα επιστρέφει απλώς στο χώμα σαν μία ύλη που σαπίζει και ύστερα μένουν τα κόκαλα, που κι αυτά με την σειρά τους γίνονται σκόνη; κάτι θα πρέπει να υπάρχει πέρα απ' αυτό, σκέφτηκαν. Η ζωή και ο θάνατος έχουν κάποιο συγκεκριμένο σκοπό. Μερικοί κοίταζαν τους άλλους κάπως ένοχα, καθώς έφερναν στη μνήμη τους παράξενα γεγονότα και περιστατικά, που ή συνειδησή τους δεν μπορούσε να τα εξηγήσει. Τελικά, κάποιος είπε. Μας έχεις μιλήσει γι' αυτόν τον συγγραφέα που μένει στη πόλη. Λοιπόν, ή κυρά μου έχει διαβάσει τα βιβλία του και μία μέρα γυρίζει και μου λέει; Τζέηκ, αν δεν πιστεύεις σε κάτι, δεν θα έχεις τίποτα ν' ακουμπήσεις πάνω του όταν πεθάνεις. Αν πιστεύεις ότι υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο, τότε θα βρεις την ζωή μετά τον θάνατο. Είναι τόσο απλό όσο ακούγεται. Πρέπει να πιστεύεις ότι υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο διαφορετικά θα πετάς σαν μία σαπουνόφουσκα μέσα στον αέρα. Πρέπει να μην είσαι προκατειλημμένος, ώστε να είσαι έτοιμος να δεχτείς κάτι που θα σου κεντρίσει το ενδιαφέρον σου, όταν θα βρίσκεσαι στην άλλη ζωή. Μεγάλη σιωπή είχε ακολουθήσει αυτά τα λόγια. Οι άντρες έδειχναν αμήχανοι και σκέφτονταν πως θα καταφέρουν να ξεφύγουν, χωρίς να φανεί ότι το βάζουν στα πόδια. Ο Μολυγκρούμπερ τα σκέφτονταν όλα αυτά, καθώς στέκονταν εκεί ή κάθονταν εκεί δεν ήξερε ακριβώς ψηλά στην ανυπαρξία. Αλλά πάλι μπορεί αυτός ο Συγγραφέας να είχε δίκιο. Μπορεί οι άνθρωποι να τον κατηγορούσαν και να τον χλεύαζαν γιατί δεν γνώριζαν, γιατί είχαν άδικο.

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Ίσως ο Συγγραφέας να είχε δίκιο. Τι ήταν λοιπόν αυτό που δίδασκε; ο Μολυγκρούμπερ προσπαθούσε να φέρει στο μυαλό του αυτή την άυλη σκέψη, που είχε αγγίξει την επιφάνεια τής συνειδησής του. Και τότε του ήρθε. Πρέπει να πιστεύεις σε κάτι. Αν είσαι Καθολικός, τότε πιστεύεις σ' έναν ουρανό, που είναι γεμάτος άγιους και αγγέλους. Αν είσαι Έβραίος, πιστεύεις σ' ένα άλλο είδος ουρανού. Αν ακολουθείς τον ισλαμισμό και πάλι πιστεύεις σ' ένα άλλο είδος ουρανού. Αλλά πρέπει να πιστεύεις σε κάτι ή τουλάχιστον να μην είσαι προκατειλημμένος, ώστε και αν ακόμα δεν πιστεύεις τώρα, να είσαι έτοιμος να πεισθείς. Διαφορετικά, θα πλανιέσαι άσκοπα ανάμεσα σε σφαίρες ύπαρξης. 60

Ο Μολυγκρούμπερ τα σκέφτονταν όλα αυτά. Σκέφτονταν ότι σ' όλη του τη ζωή ποτέ δεν είχε πιστέψει στην ύπαρξη του Θεού, ποτέ δεν είχε πιστέψει στη θρησκεία. Νόμιζε ότι όλοι οι παπάδες ήταν άπληστοι σάλωκ, που προσπαθούσαν να εξαπατήσουν τον κόσμο μ' ένα σωρό παραμύθια. Προσπάθησε να θυμηθεί το πρόσωπο του γέρου συγγραφέα, που μία φορά τον είχε δει από κοντά. Προσπάθησε να τον φέρει στη μνήμη του και ξαφνικά του φάνηκε ότι ήταν εκεί μπροστά και του έλεγε. Πρέπει να πιστεύεις. Αν δεν πιστεύεις σε κάτι, θα είσαι μία σκιά, χωρίς δύναμη, χωρίς πρωτοβουλία και χωρίς σκοπό. Πρέπει να μην είσαι προκατειλημμένος. Πρέπει να είσαι έτοιμος να δεχτείς τη βοήθεια που θα σε πάρει από το κενό και θα σε οδηγήσει σε μία άλλη σφαίρα ύπαρξης. Ο Μολυγκρούμπερ σκέφτηκε. Αναρωτιέμαι, ποιος να έχει άραγε τώρα το παλιό καρτσάκι μου; και σαν αστραπή είδε πάλι τους δρόμους του Καλγκάρι, είδε ένα νεαρό άντρα να σπρώχνει το καρτσάκι του σκουπίζοντας τους δρόμους και σταματώντας κάθε λίγο για τσιγάρο. Ύστερα είδε το Γέρο-συγγραφέα και με τρόπο ανακάλυψε ότι ο γέρος κοιτούσε προς τα πάνω και χαμογελούσε. Κατόπιν τα χείλια του σχημάτισαν τις λέξεις. Πίστεψε σε κάτι. Πίστεψε. Υπάρχουν άνθρωποι που είναι έτοιμοι να σε βοηθήσουν. Ο Μολυγκρούμπερ κοίταξε πάλι προς τα κάτω κι ένιωσε να τον πλημμυρίζει ο θυμός στη θέα του άντρα που είχε το παλιό καρτσάκι του. Ήταν βρώμικο και είχε λερωμένα καπάκια και χερούλια. Ακόμα και ή σκούπα του ήταν σε κακά χάλια. Αυτό φανέρωνε ότι ο άνθρωπος που τη χρησιμοποιούσε τώρα, δεν ήταν περήφανος για τη δουλειά του. Ένιωσε να τον κυριεύει ο θυμός και ταυτόχρονα να τον σπρώχνει μία τρομερή ταχύτητα. Μία ταχύτητα που του παρέλυε το μυαλό. Και όμως ήταν πολύ

παράξενο. Πως μπορούσε να αισθάνεται την ταχύτητα, αφού δεν υπήρχε ή αίσθηση τής κίνησης; πως θα μπορούσε να έχει ταχύτητα, αφού δεν ένιωθε τον αέρα στο πρόσωπό του. Ανατρίχιασε από τον τρόμο. Είχε άραγε πρόσωπο; υπήρχε αέρας εκεί που βρίσκονταν; δεν ήξερε. Ο Μολυγκρούμπερ απλώς υπήρχε. Δεν υπήρχε ή αίσθηση του χρόνου, σχεδόν δεν υπήρχε ή αίσθηση τής ύπαρξης. Το μυαλό του όμως λειτουργούσε. Νωθρές σκέψεις περνούσαν μπροστά από την οθόνη τής διανοητικής του οράσης. Τότε είδε πάλι το Γέρο- συγγραφέα και σχεδόν άκου σε τις λέξεις που ο άλλος δεν είχε ξεστομίσει. Πρέπει να πιστεύεις σε κάτι.61

μπροστά από τα μάτια του πέρασαν τα παιδικά του χρόνια, οι άσχημες συνθήκες κάτω από τις όποιες είχε μεγαλώσει. Θυμήθηκε μία εικόνα και μία φράση τής Βίβλου. Ο κύριος είναι ο ποιμήν μου. Αυτός με οδηγεί. Αυτός με οδηγεί. Ή σκέψη χτυπούσε αδιάκοπα στο μυαλό του Μολυγκρούμπερ ή στη συνείδησή του ή σ' αυτό που του είχε απομείνει τώρα. Ξαφνικά, σκέφτηκε. Μακάρι να με οδηγούσε αυτός! Μακάρι να με οδηγούσε κάποιος! Αμέσως αισθάνθηκε κάτι. Δεν μπορούσε να πει τι ήταν. Είχε την αίσθηση ότι κοντά του βρίσκονταν άνθρωποι. Του θύμιζε μία φορά που είχε κοιμηθεί σ' ένα φτηνό ξενοδοχείο. Κάθε φορά που κάποιος έμπαινε σ' εκείνο το μεγάλο δωμάτιο, το καταλάβαινε αμέσως. Δεν ξυπνούσε, αλλά μέσα στον ύπνο του ήταν έτοιμος να υπερασπίσει το ρολόι του και το πορτοφόλι του, που βρίσκονταν κάτω από το μαξιλάρι του. Από το μυαλό του πέρασε ή σκέψη. Βοήθεια, βοήθεια και τότε του φάνηκε ότι είχε πόδια. Ένωσε παράξενα, λες και έγερνε και ναι είχε πόδια, γυμνά πόδια. Ανακάλυψε με τρόμο ότι τα πόδια του ήταν καρφωμένα σε κάτι που κόλλαγε, κάτι που έμοιαζε με πίσσα. Θυμήθηκε μία φορά, όταν ήταν παιδί, που είχε βγει ξιπόλητος από το σπίτι του και είχε βρεθεί πάνω σ' ένα δρόμο, που τον έστρωναν με πίσσα οι εργάτες του δήμου. Θυμήθηκε τον τρόπο που τον είχε πιάσει με την σκέψη ότι δεν θα μπορέσει να ξεκολλήσει από κει ποτέ. Έτσι ακριβώς έμοιαζε και τώρα, ήταν καρφωμένος, καρφωμένος μέσα σε πίσσα. Ύστερα του φάνηκε ότι ή πίσσα σκαρφάλωνε πάνω στο σώμα του! Ναι, μπορούσε να αισθανθεί το σώμα του τώρα, τα χέρια του, τις, παλάμες του, τα δάχτυλά του. Αλλά δεν μπορούσε να τα κουνήσει γιατί ήταν καρφωμένα μέσα στη πίσσα. Ή αν δεν ήταν πίσσα, ήταν κάτι άλλο που κόλλαγε και εμπόδιζε τις κινήσεις του. Μπορούσε να πάρει όρκο ότι γύρω του υπήρχαν άνθρωποι και τον παρατηρούσαν. Ένωσε να τον παραλύει ο θυμός και σκέφτηκε. Εντάξει,

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

μάγκες. Τι χάσκετε έτσι; γιατί δεν έρχεστε να μου δώσετε ένα χεράκι; δεν βλέπετε ότι έχω κολλήσει; ή σκέψη επέστρεψε δυνατή και καθαρή, σαν τις εικόνες που παρατηρούσε στις συσκευές τηλεοράσεως μπροστά στα καταστήματα. Πρέπει να πιστέψεις. Πρέπει να πιστέψεις. Δεν μπορούμε να σε βοηθήσουμε αν δεν αφήσεις το μυαλό σου ελεύθερο. Οι σκέψεις σου μας διώχνουν μακριά. Πίστεψε, είμαστε εδώ έτοιμοι να σε βοηθήσουμε, πίστεψε.⁶²

Φύσηξε τη μύτη του και προσπάθησε να τρέξει πίσω από τους ανθρώπους που τον παρατηρούσαν, αλλά οι κινήσεις του έμοιαζαν σαν ένα σπαρτάρισμα. Ήταν καρφωμένος μέσα στην πίσσα, οι κινήσεις του ήταν ανεπαίσθητες. Ξαφνικά, σκέφτηκε. Θεέ μου! Τι συμβαίνει; με το θεέ μου, είδε ένα φως μέσα στο σκοτάδι, σαν το φως του ήλιου που σκάει πάνω από τον ορίζοντα με το χάραμα. Κοίταξε έκθαμβος και δειλά-δειλά μουρμούρισε. Θεέ μου! Θεέ μου! Βοήθησε με! Με μεγάλη έκπληξη κι ευχαρίστηση είδε το φως να γίνεται πιο ζωνρό και νόμισε ότι διέκρινε στον ορίζοντα μία μορφή να του κάνει νόημα. Αλλά όχι, ο Μολυγκρούμπερ δεν ήταν έτοιμος ακόμα. Μουρμούρισε στον εαυτό του. Ένα παράξενο σύννεφο, αυτό πρέπει να είναι. Κανένας δεν θέλει να με βοηθήσει. Έτσι, το φως έσβησε, ή λάμψη στον ορίζοντα χάθηκε κι ο Μολυγκρούμπερ βυθίστηκε πιο βαθιά μέσα στη πίσσα ή οτιδήποτε άλλο ήταν. Ο χρόνος κύλησε. Ατέλειωτος χρόνος κύλησε. Δεν υπήρχε καμιά ένδειξη πόσος χρόνος πέρασε, αλλά ή οντότητα που λέγονταν Μολυγκρούμπερ αναπαύονταν κάπου, βυθισμένη στο σκοτάδι της δυσπιστίας. Γύρω του υπήρχαν αυτοί που θα τον βοηθούσαν φτάνει μόνο ν' άφηνε ελεύθερο το μυαλό του να πιστέψει. Ν' άφηνε ελεύθερο το μυαλό του, ώστε να μπορέσουν να τον οδηγήσουν προς το φως προς οποιαδήποτε μορφή ζωής ή ύπαρξης υπήρχε. Ήταν πολύ ταραγμένος. Δεν μπορούσε να αισθανθεί τα πόδια του, τα χέρια του ή οτιδήποτε άλλο. Ήταν πολύ ενοχλητικό. Για κάποιο λόγο δεν μπορούσε να βγάλει από το μυαλό του το Γερο- συγγραφέα. Είχε μείνει εκεί και τον κέντριζε. Κάτι φτερούγιζε στο υποσυνείδητό του. Τελικά, το θυμήθηκε. Πριν μερικούς μήνες είχε δει το γεροσυγγραφέα πάνω στο ηλεκτρικό αναπηρικό καροτσάκι του. Έκανε βόλτες στο καινούριο πάρκο μαζί μ' έναν άλλο άντρα. Ο Μολυγκρούμπερ, όπως το συνήθιζε, είχε σταθεί να παρακολουθήσει τη συζήτησή τους. Ο Συγγραφέας έλεγε. Πρέπει να ξέρεις ότι ή Χριστιανική Βίβλος ρίχνει πολύ

φως στο θέμα τής ζωής μετά το θάνατο. Δεν παύει να μου κάνει εντύπωση το γεγονός ότι οι χριστιανοί και ιδιαίτερα οι Καθολικοί πιστεύουν στους άγιους, στους αγγέλους, στους διαβόλους και παρ' όλα αυτά, για κάποιο ανεξήγητο λόγο, δείχνουν να έχουν ακόμα αμφιβολίες για την ύπαρξη ζωής μετά το θάνατο. Πως μπορούν να εξηγήσουν εκείνο το συγκεκριμένο εδάφιο που λέει. 63

Ο άνθρωπος πηγαίνει στην αιώνια κατοικία του και αυτοί που τον πενθούν περιπλανώνται στους δρόμους. Πριν να σπάσει το ασημένιο σχοινί, πριν να σπάσει το χρυσό δοχείο, ή σκόνη επιστρέφει στη Γη όπως ήταν και το Πνεύμα επιστρέφει στο Θεό που το έδωσε. Λοιπόν, ξέρεις τι σημαίνει αυτό; σημαίνει ότι από τό σώμα ενός ανθρώπου, ένα κομμάτι γυρίζει πίσω στη Γη απ' όπου υποτίθεται ότι έγινε και το άλλο κομμάτι επιστρέφει στο Θεό ή στη ζωή πέρα απ' αυτήν. Αυτά λέει ή Χριστιανική Βίβλος. Αναγνωρίζει την ύπαρξη τής ζωής μετά το θάνατο, αλλά οι Χριστιανοί προφανώς δεν τη παραδέχονται. Αλλά πάλι, υπάρχουν πολλά πράγματα που δεν πιστεύουν οι Χριστιανοί. Θα τ' ανακαλύψουν όμως, όταν βρεθούν στην άλλη πλευρά! Ο Μολυγκρούμπερ τινάχτηκε ή μάλλον ένιωσε ότι τινάχτηκε. Πως μπορείς να τιναχτείς όταν δεν έχεις σώμα; του φάνηκε ότι κάποιος είχε ψιθυρίσει αυτά τα λόγια πίσω από τη πλάτη του ακριβώς. Τα κατάφερε κάπως να γυρίσει, αλλά δεν υπήρχε τίποτα πίσω του. Έτσι, έμεινε να συλλογίζεται το πρόβλημα γι' αρκετή ώρα. Σκέφτονταν ότι ίσως να είχε κάνει λάθος, ίσως να είχε επιτρέψει στα παιδικά του χρόνια να διαστρεβλώσουν τις ιδέες του, ίσως και να υπήρχε μία άλλη ζωή μετά από τη ζωή πάνω στη Γη. Πρέπει να υπάρχει, σκέφτηκε. Είχε δει το σώμα του να πεθαίνει, είχε δει το σώμα του νεκρό και είχε δει το σώμα του να σαπίζει με τα κόκαλα να δείχνουν μέσα από τη νεκρή σάρκα. Ναι, μουρμούρισε στον εαυτό του, αν κάποιος μπορεί να μουρμουρίζει χωρίς φωνή, θα πρέπει να υπάρχει ζωή μετά το θάνατο. Όλα αυτά τα χρόνια πρέπει να βρίσκονταν σε πλάνη. Ίσως ή πίκρα από τα βάσανα τής ζωής είχε διαστρεβλώσει τις αξίες του. Ναι θα πρέπει να υπάρχει κάποιο είδος ζωής, γιατί ήταν ακόμα ζωντανός. Αν δεν ήταν ζωντανός, πως μπορούσε να σκέφτεται αυτά τα πράγματα; ναι, θα πρέπει κατά κάποιο τρόπο να ζούσε. Καθώς αυτή ή σκέψη πέρασε από το μυαλό του, ένιωσε να συμβαίνει κάτι πολύ παράξενο. Ένιωσε ένα κέντρισμα. Αισθάνθηκε ότι είχε πόδια, χέρια, παλάμες και καθώς στριφογύρισε λίγο,

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

μπορούσε να τα νιώσει. Και τότε ώ τι μαγεία το φως άρχισε να φαίνεται. Μέσα στην ανυπαρξία, στο απόλυτο κενό όπου υπήρχε, είχε αρχίσει να εισχωρεί φως. Στην αρχή ήταν αδύναμο, αλλά ζώηρευε συνέχεια. Και τότε, με μία ξαφνική κίνηση που παρά λίγο να του φέρει εμετό, έγειρε κι άρχισε να πέφτει. Ύστερα από λίγο προσγειώθηκε πάνω σε κάτι που κόλλαγε. Γύρω του μπορούσε να δει μία μαύρη ομίχλη, που την διαπερνούσαν αδύναμα ροζ ακτίνες.⁶⁴

Προσπάθησε να κινηθεί και ανακάλυψε ότι ενώ ή κίνηση δεν ήταν εντελώς αδύνατη, παρ' όλα αυτά ήταν πολύ δύσκολη. Έμοιαζε να βρίσκεται μέσα σε μία γλοιώδη ουσία, που εμπόδιζε τις κινήσεις του. Σήκωσε αργά-αργά πρώτα το ένα του πόδι κι ύστερα το άλλο. Σκέφτηκε ότι θα πρέπει να έμοιαζε μ' αυτά τα παράξενα τέρατα, που στολίζουν μερικές φορές τα εξώφυλλα των βιβλίων επιστημονικής φαντασίας. Φώναζε δυνατά. Θεέ μου! Αν υπάρχει Θεός, ας με βοηθήσει! Πριν καλά-καλά προλάβει να τελειώσει τη φράση του, ένιωσε τα πράγματα γύρω του ν' αλλάζουν. Η κόλλα εξαφανίστηκε, ή ουσία γύρω του έγινε πιο λεπτή και διέκρινε με δυσκολία μορφές να κινούνται. Ήταν μία πολύ παράξενη αίσθηση. Λες και βρίσκονταν μέσα σε μία πλαστική σακούλα, που είχε το χρώμα του καπνού. Προσπαθούσε να κοιτάξει μέσα από το θαμπό πλαστικό, αλλά δεν τα κατάφερνε. Στάθηκε εκεί και προφύλαξε τα μάτια του με τα χέρια του, προσπαθώντας να δει ότι υπήρχε να δει. Είχε την εντύπωση ότι διέκρινε ανθρώπους που άπλωναν τα χέρια τους για να τον φτάσουν, αλλά δεν μπορούσαν να τον αγγίξουν. Έμοιαζε σαν να υπήρχε κάποιο εμπόδιο. Εύας άόρατος διαφανής τοίχος. Μακάρι να έφευγε από τη μέση αυτό το φοβερό χρώμα, σκέφτηκε. Μακάρι να μπορούσα να γκρεμίσω αυτό τον τοίχο ή το χαρτί ή το πλαστικό ή οτιδήποτε άλλο είναι. Δεν μπορώ να δω τι είναι αυτοί οι άνθρωποι. Μπορεί να θέλουν να με βοηθήσουν. Μπορεί να θέλουν να με σκοτώσουν, αλλά πως μπορούν να κάνουν κάτι τέτοιο αφού είμαι ήδη νεκρός; είμαι νεκρός όμως; τρεμούλιασε, καθώς μία σκέψη πέρασε από το μυαλό του. Μήπως βρίσκομαι στο νοσοκομείο; ρώτησε τον εαυτό του. Μήπως βλέπω εφιάλτες εξαιτίας αυτού του παπά; μπορεί και να είμαι ζωντανός πάνω στη Γη κι όλα αυτά να είναι ένας άσχημος εφιάλτης. Μακάρι να ήξερα! Αδύναμα, σαν να έρχονταν από μεγάλη απόσταση, άκουσε μία φωνή. Ήταν τόσο σιγανή, που χρειάστηκε να προσπαθήσει μ' όλη του τη δύναμη για να καταλάβει τι έλεγε. Πίστεψε, πίστεψε. Πίστεψε στη ζωή μετά το θάνατο. Πίστεψε και θα μπορέσουμε να σε λυτρώσουμε.

Προσευχή σου στο Θεό. Υπάρχει Θεός. Δεν έχει σχέση πως τον αποκαλείς. Δεν έχει σχέση ή μορφή τής θρησκείας. Κάθε θρησκεία έχει Θεό. Πίστεψε. Ζήτησε από το Θεό σου να σε βοηθήσει. Περιμένουμε, περιμένουμε. Ο Μολυγκρούμπερ έμεινε ακίνητος. Τα πόδια του σταμάτησαν την άσκοπη προσπάθεια να ξεφύγουν μέσα από το πέπλο που τον περιτριγύριζε. Κάθισε ήσυχα. 65

Σκέφτηκε το Γέρο-συγγραφέα, σκέφτηκε τους παπάδες. Τους έδιωξε αμέσως από το μυαλό του όμως, γιατί δεν ήταν παρά απατεώνες, που προσπαθούσαν να τη βγάλουν εύκολα ποντάροντας πάνω στις προκαταλήψεις των άλλων. Σκέφτηκε τα παιδικά του χρόνια, σκέφτηκε τη Βίβλο. Και τότε προσευχήθηκε στο Θεό. Παντοδύναμε θεέ, όποια μορφή κι αν έχεις, βοήθησε με. Είμαι χαμένος. Έχω ύπαρξη κι όμως δεν έχω ύπαρξη. Βοήθησε με και άφησε τους άλλους να με βοηθήσουν. Με την πίστη να του γεμίζει την καρδιά, ένωσε ξαφνικά ένα τρομερό σοκ, σαν να είχε αγγίξει ένα γυμνό καλώδιο. Για μία στιγμή διπλώθηκε, καθώς άρχισε να σχίζεται το πέπλο.66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Το πέπλο σχίστηκε. Το σκοτάδι που περιτριγύριζε τον Μολυγκρούμπερ άνοιξε στα δύο, μπροστά του ακριβώς και τότε τυφλώθηκε. Με απόγνωση σκέπασε τα μάτια του με τα χέρια του, ευχαριστώντας το Θεό που είχε και πάλι χέρια. Το φως ήταν εκτυφλωτικό. Δεν είχε ξαναδεί ποτέ τόσο ζωηρό φως. Ή μήπως είχε; θυμήθηκε τις μέρες που είχε περάσει σαν οδοκαθαριστής. Θυμήθηκε τα τεράστια ατσάλινα κτίρια και τους ηλεκτροσυγκολλητές. Το δυνατό φως που έβγαζαν τα εργαλεία τους και τα μαύρα γυαλιά που φορούσαν πάντοτε. Ο Μολυγκρούμπερ σφράγισε τα μάτια του και τα πίεσε δυνατά με τα χέρια του, αλλά νόμιζε ότι έβλεπε ακόμα το φως να περνάει ανάμεσα. Σε λίγο επιβλήθηκε στον εαυτό του και πολύ αργά και προσεκτικά τράβηξε τα χέρια του. Το φως ήταν ζωηρό, δεν υπήρχε καμιά αμφιβολία γι' αυτό. Περνούσε ανάμεσα από τις κλειστές βλεφαρίδες του. Έτσι, μισάνοιξε τα μάτια του και κοίταξε έξω. Ω! Τι θέαμα ήταν αυτό που αντίκρισε. Το σκοτάδι είχε υποχωρήσει, είχε χαθεί, είχε διαλυθεί και είδε ότι στέκονταν κοντά σε δέντρα. Κοίταξε κάτω και είδε παχύ πράσινο χορτάρι. Ποτέ στη ζωή του δεν είχε ξαναδεί τέτοιο χορτάρι. Ύστερα διέκρινε πάνω στο χορτάρι μικρά άσπρα πραγματάκια, που είχαν κίτρινο χρώμα στο κέντρο. Έσπασε το μυαλό του. Τι να ήταν άραγε; το θυμήθηκε. Βέβαια, μαργαρίτες, μικρές μαργαρίτες στους αγρούς. Δεν τις είχε ξαναδεί από κοντά άλλη φορά, μόνο σε φωτογραφίες και καμιά φορά στη τηλεόραση. Αλλά υπήρχαν κι άλλα πράγματα να δει, εκτός από τις μαργαρίτες! Σήκωσε τα μάτια του και κοίταζε γύρω του. Υπήρχαν δύο άνθρωποι εκεί, ένας σε κάθε πλευρά του. Κοιτούσαν προς τα κάτω και του χαμογελούσαν. Κοιτούσαν προς τα κάτω, γιατί ο Μολυγκρούμπερ ήταν αρκετά μικροκαμωμένος. Ένας από τους ασήμαντους αυτούς μικρούς

ανθρώπους, με ζαρωμένα χέρια και σκαμμένο πρόσωπο. Κοίταζε λοιπόν αυτούς τούς δύο ανθρώπους. 67

Δεν τους είχε ξαναδεί, αλλά είναι αλήθεια ότι του χαμογελούσαν πολύ φιλικά. Λοιπόν, Μολυγκρούμπερ; ρώτησε ο ένας. Πως σου φαίνεται εδώ πέρα; ο Μολυγκρούμπερ έστεκε άφωνος. Που να ξέρει πως του φαίνονταν το μέρος; δεν είχε προλάβει να το δει καλά-καλά. Κοίταξε τα πόδια του κι ένιωσε ευτυχισμένος που έβλεπε ότι είχε πόδια. Μετά κοίταξε το σώμα του. Εκείνη την στιγμή πήδησε μισό μέτρο στον αέρα και κοκκίνισε ολόκληρος. Δεν είμαστε στα καλά μας! Είπε στον εαυτό του. Στέκομαι μπροστά σ' αυτούς τους ανθρώπους, χωρίς ούτε ένα κουρέλι να σκεπάζει τη γύμνια μου! Γρήγορα τα χέρια του κινήθηκαν προς τα κάτω, κάνοντας την αιώνια χειρονομία των ανθρώπων που τους πιάνουν χωρίς παντελόνι. Οι άλλοι δύο έσκασαν στα γέλια. Μολυγκρούμπερ, Μολυγκρούμπερ, είπε ο ένας. Τι έπαθες φίλε μου; δεν γεννήθηκες με ρούχα, έτσι δεν είναι; αν θέλεις ρούχα, σκέψου τα! Ο Μολυγκρούμπερ βρισκονταν σε κατάσταση πανικού. Για μία στιγμή δεν μπορούσε να σκεφτεί πως ήταν τα ρούχα. Τόσο πολύ είχε σαστίσει. Τότε σκέφτηκε αυτό που λέγεται φόρμα. Ένα ρούχο με μανίκια, που πιάνει από το λαιμό μέχρι τις κνήμες και που το φοράει κανείς από ένα άνοιγμα που έχει μπροστά. Πριν προλάβει καλά-καλά να το σκεφτεί, φορούσε μία φόρμα. Κοίταξε προς ιά κάτω και ταραχτήκε. Ήταν μία φόρμα κατακόκκινη, στο χρώμα τής φωτιάς. Οι δύο άντρες έβαλαν πάλι τα γέλια και μία γυναίκα που προχωρούσε σ' ένα μονοπάτι εκεί κοντά γύρισε και χαμογέλασε. Καθώς τους πλησίασε, ρώτησε δυνατά. Τι είναι, Μπόρις; έχουμε κανένα καινούριο που φοβάται ακόμα το ίδιο του το δέρμα; ο άντρας που τον έλεγαν Μπόρις γέλασε και απάντησε. Μ ναι, μαίζη. Μας έρχονται κάθε μέρα, έτσι δεν είναι; ο Μολυγκρούμπερ κοίταξε τη γυναίκα, ανατρίχιασε και σκέφτηκε. Λοιπόν, είναι στ' αλήθεια γυναίκα. Ελπίζω να είμαι ασφαλής μ' αυτή τη φόρμα. Δεν ξέρω τίποτα από γυναίκες. Γέλασαν όλοι τρανταχτά. Ο κακόμοιρος ο Μολυγκρούμπερ ί δεν είχε καταλάβει ότι σ' αυτή τη σφαίρα ύπαρξης είχαν όλοι τηλεπαθητικές ικανότητες! Κοίτα γύρω σου, Μολυγκρούμπερ, είπε ή γυναίκα. Μετά θα σε πάρουμε και θα

σου κάνουμε ένα μάθημα για το που βρίσκεσαι και όλα τα σχετικά. 68

Μας δυσκόλεψες πολύ. Δεν εννοούσες να βγεις από το μαύρο σου σύννεφο, ότι και να σου λέγαμε. Ο Μολυγκρούμπερ μурμουρίσε κάτι στον εαυτό του, αλλά ήταν τόσο μπερδεμένο που ακόμα και τηλεπαθητικά ακούστηκε σαν σιγανό μурμουρίσμα. Κοίταξε όμως γύρω του. Βρίσκονταν μέσα σ' ένα πάρκο. Ποτέ στη ζωή του δεν είχε φανταστεί ότι θα μπορούσε να υπάρχει τέτοιο πάρκο. Το χορτάρι ήταν καταπράσινο. Ποτέ δεν είχε ξαναδεί λουλούδια με τόσο ζωηρά χρώματα και σε τόσο μεγάλη αφθονία. Ο ήλιος ζέσταινε ευχάριστα. Σήκωσε τα μάτια του προς τα πάνω. Ο ουρανός ήταν γαλανός. Είχε ένα δυνατό και βαθύ γαλάζιο χρώμα και ήταν γεμάτος άσπρα συννεφάκια. Ο Μολυγκρούμπερ όμως κόντεψε να πέσει κάτω από την έκπληξη, ένιωσε τα πόδια του να τρέμουν. Μη χειρότερα! Αναφώνησε. Που είναι ο ήλιος; ένας από τους άντρες χαμογέλασε και είπε. Ξέρεις, Μολυγκρούμπερ, δεν βρίσκεσαι πάνω στη Γη. Δεν είσαι καν κοντά στη Γη. Βρίσκεσαι πολύ μακριά, σε μία άλλη διάσταση χρόνου, σε μία διαφορετική σφαίρα ύπαρξης. Έχεις πολλά να μάθεις, φίλε μου! Αυτό παραπάει! Απάντησε ο Μολυγκρούμπερ. Πως στο καλό τα καταφέρνετε να έχετε φως του ήλιου, χωρίς να υπάρχει ήλιος; οι τρεις σύντροφοί του, οι δύο άντρες και η γυναίκα, του χαμογέλασαν. Ύστερα η γυναίκα τον έπιασε μαλακά από το χέρι και του είπε. Έλα, πάμε μέσα. Πρέπει να σου εξηγήσουμε πολλά πράγματα. Προχώρησαν κι οι τέσσερις πάνω στο χορτάρι και σε λίγο βρέθηκαν σ' ένα λιθόστρωτο μονοπάτι. Έ! Φώναξε ο Μολυγκρούμπερ. Αυτό το μονοπάτι μου τρυπάει τα πόδια! Δεν φοράω τα παπούτσια μου! Αυτό έφερε καινούρια γέλια κι ο Μπόρις είπε. Λοιπόν, Μολυγκρούμπερ, γιατί δεν φέρνεις στο μυαλό σου ένα ζευγάρι παπούτσια ή ένα ζευγάρι μπότες ή οτιδήποτε άλλο θέλεις; τα κατάφερες με τα ρούχα σου, παρ' όλο που πρέπει να πω ότι δεν μου πολυαρέσει το χρώμα. Θα έπρεπε να τ' αλλάξεις. Ο Μολυγκρούμπερ σκέφτηκε ότι θα πρέπει να φαίνεται πολύ αστείος με την κόκκινη φόρμα του και χωρίς παπούτσια στα πόδια του. Σκέφτηκε, μακάρι να μπορούσε ν' απαλλαγεί απ' αυτή την καταραμένη φόρμα, κι αμέσως έγινε! Ωχ! Ξεφώνισε. Ορίστε, τώρα είμαι

γυμνός μπροστά σ' ένα θηλυκό. Ο κακόμοιρος τι έπαθα. Πρώτη φορά στέκομαι γυμνός μπροστά σε μία γυναίκα. 69

Τι θα σκεφτεί για μένα; ή γυναίκα ξεκαρδιστικέ στα γέλια και μερικοί γύρισαν το κεφάλι τους να δουν τι συμβαίνει. Έλα, εντάξει, Μολυγκρούμπερ. Δεν πειράζει, είπε ή γυναίκα. Έτσι κι αλλιώς δεν έχεις και πολλά πράγματα να δείξεις. Σκέψου μόνο ότι φοράς τα κυριακάτικα σου κι ένα ζευγάρι καλογουαλισμένα παπούτσια. Αν το σκεφτείς, θα δεις ότι θα βρεθείς να τα φοράς. Έτσι κι έγινε. Ο Μολυγκρούμπερ βάδιζε δίπλα στη γυναίκα διατακτικά. Κάθε φορά που την κοιτούσε κοκκίνιζε. Είχε αρχίσει να ιδρώνει, επειδή ο κακόμοιρος ο Γέρο-Μολυγκρούμπερ, πάνω στη Γη, ήταν ένας από κείνους τους άτυχους ανθρώπους, που τους άρεσε να κοιτούν και όχι να κάνουν. Κι είναι ακόμα χειρότερο, όταν δεν μπορείς να πας πουθενά να κοιτάξεις και δεν υπάρχει κανένας να κάνει κάτι! Όσο και απίστευτο να φαίνεται σ' αυτή την σύγχρονη εποχή, οι γνώσεις του Μολυγκρούμπερ για το άλλο φύλο περιορίζονταν σ' αυτά που έβλεπε στα περιοδικά που κρέμονταν μπροστά στα περίπτερα και στις φωτογραφίες που έδειχναν οι κινηματογράφοι για να γαργαλίσουν την όρεξη τής πελατείας τους. Σκέφτηκε το παρελθόν του. Σκέφτηκε ξανά πόσο λίγα πράγματα ήξερε για τις γυναίκες. Θυμήθηκε πως νόμιζε στην αρχή ότι οι γυναίκες ήταν μονοκόμματα από το λαϊμό μέχρι τα γόνατα. Δεν είχε κάτσει ποτέ να σκεφτεί πως ήταν δυνατόν να περπατούν κάτω από τέτοιες συνθήκες. Αλλά ύστερα είχε δει κάτι κορίτσια να κάνουν μπάνιο στο ποτάμι κι είχε ανακαλύψει ότι είχαν χέρια, πόδια και τα παρόμοια, όπως ακριβώς είχε κι ο ίδιος. Δυνατά γέλια τον έβγαλαν από τις σκέψεις του κι είδε ότι είχε μαζέψει γύρω του ολόκληρο πλήθος. Οι άνθρωποι είχαν πιάσει τις σκέψεις του, γιατί σκέψη και λόγος ήταν σχεδόν το ίδιο πράγμα σ' αυτόν τον κόσμο.! Έριξε μία ματιά γύρω του, κοκκίνισε πάλι και το έβαλε στα πόδια. Οι δύο άντρες κι ή γυναίκα έτρεξαν από πίσω του, λαχανιάζοντας! Στη προσπάθειά τους να τον φτάσουν και γελώντας συνέχεια. Ο Μολυγκρούμπερ συνέχισε να τρέχει, ώσπου στο τέλος ή δύναμή! Του τον εγκατέλειψε και σωριάστηκε σ' ένα παγκάκι του πάρκου οι άλλοι τον έφτασαν και δεν μπορούσαν να συγκροτήσουν τα δάκρυά τους από τα

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

γέλια. Μολυγκρούμπερ, Μολυγκρούμπερ, καλύτερα να σταματήσεις να σκέφτεσαι μέχρι να σε πάμε μέσα. Σκέψου μόνο τα ρούχα! Σου μέχρι να μπούμε σ' εκείνο το κτίριο. Θα σου εξηγήσουμε τα πάντα.70

Σηκώθηκαν όρθιοι κι οι δύο άντρες τον έπιασαν από τα χέρια. Προχώρησαν όλοι μαζί, έστριψαν δεξιά σ' ένα μονοπάτι και μπήκαν σε μία ωραία είσοδο φτιαγμένη από μάρμαρο. Μέσα έκανε δροσιά και υπήρχε ένα ευχάριστο, απαλό φως, που έμοιαζε ν' ακτινοβολεί μέσα από τους τοίχους. Υπήρχε ένα γραφείο υποδοχής όμοιο μ' αυτά που είχε δει ο Μολυγκρούμπερ στις εισόδους των ξενοδοχείων. Ένας άντρας χαμογέλασε ευχάριστα και ρώτησε. Καινούριος είναι; ή Μαίτζη κούνησε καταφατικά το κεφάλι της και απάντησε. Ναι, μόλις κατέφτασε. Διέσχισαν την αίθουσα και προχώρησαν σ' ένα διάδρομο. Αρκετοί άνθρωποι κυκλοφορούσαν τριγύρω. Ο Μολυγκρούμπερ εξακολούθησε να κοκκινίζει. Μερικοί από τους άντρες και τις γυναίκες φορούσαν πολύ παράξενα ρούχα, άλλοι πάλι δεν φορούσαν απολύτως τίποτα και δεν έδειχναν να ενοχλούνται καθόλου. Μπήκαν σ' ένα επιπλωμένο δωμάτιο κι ο Μολυγκρούμπερ ήταν μούσκεμα στον ιδρώτα. Έσταζε ολόκληρος, λες και μόλις είχε βγεί από μία πισίνα, όχι κι ότι είχε βρεθεί ποτέ σε καμία. Σωριάστηκε σε μία καρέκλα μ' έναν αναστεναγμό ανακούφισης κι άρχισε να σκουπίζει το πρόσωπό του μ' ένα μαντίλι που βρήκε στην τσέπη του. Πφ! Πφ! Είπε. Αφήστε με να φύγω από εδώ μέσα. Αφήστε με να γυρίσω στη Γη. Δεν το αντέχω τέτοιο μέρος! Ή Μαίτζη γέλασε και του απάντησε. Ναι, αλλά πρέπει να μείνεις εδώ, Μολυγκρούμπερ. Θυμάσαι; είσαι αθεϊστής. Δεν πιστεύεις στο Θεό, δεν πιστεύεις στη θρησκεία, δεν πιστεύεις ότι υπάρχει ζωή μετά το θάνατο. Λοιπόν, βρίσκεσαι ακόμα εδώ, άρα θα πρέπει να υπάρχει ζωή μετά το θάνατο. Έτσι δεν είναι; το δωμάτιο όπου είχαν οδηγήσει τον Μολυγκρούμπερ είχε μεγάλα παράθυρα. Τα μάτια του ήταν συνέχεια γυρισμένα προς το μέρος τους. Κοιτούσε μ' έκπληξη τη θέα έξω, το όμορφο πάρκο, τη λίμνη που ήταν στο κέντρο του και τον ποταμό που κυλούσε ήρεμα προς τη λίμνη. Διέκρινε άντρες, γυναίκες και παιδιά. Όλοι έδειχναν να βαδίζουν με κάποιο σκοπό, σαν να ήξεραν που πήγαιναν, σαν να ήξεραν τι ήθελαν να κάνουν. Δεν μπορούσε να πιστέψει τα μάτια του, παρατηρώντας έναν άντρα να ξεπροβάλλει από ένα μονοπάτι, να κάθεται σ' ένα παγκάκι και να βγάζει από τη τσέπη του

ένα πακέτο με σάντουιτς! Ο Μολυγκρούμπερ ένωσε να λιποθυμάει, άκουσε την κοιλιά του να γουργουρίζει άσχημα. Κοίταζε τη Μαίτζη και ρώτησε.⁷¹

Πότε τρώμε εδώ πέρα; έχω πεθάνει στη πείνα. Έψαξε στη τσέπη του κι αναρωτήθηκε αν είχε καθόλου λεφτά πάνω του. Δεν θα ήταν άσχημα να φάει κανένα χάμπουργκερ. Ή γυναίκα τον κοίταξε με κατανόηση και του είπε. Μπορείς να έχεις ότι φαγητό θέλεις, Μολυγκρούμπερ. Ακόμα κι ότι ποτό θέλεις. Σκέψου μόνο τι θέλεις και θα το έχεις. Θυμήσου όμως να σκεφτείς ένα τραπέζι πρώτα, διαφορετικά θα πρέπει να φας στο πάτωμα. Θα σ' αφήσουμε για λίγο, Μολυγκρούμπερ, είπε ένας από τους άντρες. Νομίζεις ότι θέλεις να φας, εντάξει. Σκέψου τι θέλεις, αλλά, όπως είπε κι ή μαίτζη, σκέψου ένα τραπέζι πρώτα. Όταν φας το φαγητό σου, που στη πραγματικότητα δεν σου χρειάζεται θα ξαναγυρίσουμε να σε δούμε. Μ' αυτά τα λόγια προχώρησαν προς έναν τοίχο, που χώρισε στη μέση. Πέρασαν ανάμεσα κι ο τοίχος έκλεισε πίσω τους. Του Μολυγκρούμπερ του φάνηκε πολύ παράξενο. Πως μπορούσε να σκεφτεί το φαγητό του; ο τύπος είχε πει ότι δεν του χρειαζόνταν! Στη πραγματικότητα. Τι εννοούσε μ' αυτό; παρ' όλα αυτά, ή πείνα! Του μεγάλωνε. Πεινούσε τόσο πολύ που νόμιζε ότι θα λιποθυμήσει. Το ήξερε καλά αυτό το αίσθημα. Συχνά, στα πρώτα χρόνια του είχε λιποθυμήσει από την τρομερή πείνα και κάτι τέτοιο δεν είναι! Καθόλου ευχάριστο. Αναρωτήθηκε με ποιο τρόπο έπρεπε να σκεφτεί. Πρώτα από όλα, όμως, τι γίνεται μ' αυτό το τραπέζι; εντάξει, ήξερε με τι έμοιαζε ένα τραπέζι. Κι ο πιο ηλίθιος θα το ήξερε αλλά όταν προσπάθησε να το σκεφτεί, δεν ήταν και τόσο εύκολο. Ή πρώτη του προσπάθεια να σκεφτεί ένα τραπέζι ήταν εντελώς γελοία. Θυμήθηκε τα καταστήματα επίπλων που κοίταζε ενώ σκούπιζε τα πεζοδρόμια. Θυμήθηκε ένα ωραίο μεταλλικό τραπέζι με όμπρέλλα για τον ήλιο κι αμέσως ή μνήμη του πέταξε σ' ένα άλλο τραπέζι,! Σαν κι αυτά που χρησιμοποιούν οι γυναίκες για διάφορες δουλειές. Τώρα, με μεγάλη έκπληξη, είδε μπροστά του ένα κατασκεύασμα, που το μισό ήταν ένα άσπρο μεταλλικό τραπέζι και το άλλα μισό ένα τραπέζι για κυρίες. Το έσπρωξε με τα χέρια του και είπε· πφ! Φύγε, φύγε γρήγορα. Σκέφτηκε ξανά και θυμήθηκε ένα τραπέζι που συνήθιζε να επισκέπτεται στο πάρκο, ένα πράγμα φτιαγμένο από σανίδες και κούτσουρα. Έφερε την εικόνα του στη μνήμη του όσο πιο καθαρά

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

μπορούσε και το διέταξε να εμφανιστεί μπροστά του. Και να που έγινε! Ήταν πράγματι λίγο άγαρμπο. Οι σανίδες έμοιαζαν περισσότερο με τα κούτσουρα και είδε ότι είχε ξεχάσει να σκεφτεί κι ένα κάθισμα. 72

Αλλά αυτό δεν ήταν πρόβλημα, μπορούσε να χρησιμοποιήσει την καρέκλα που υπήρχε στο δωμάτιο. Την τράβηξε κοντά στο τραπέζι και τότε ανακάλυψε ότι το τραπέζι, που είχε φτιάξει με την σκέψη του, δεν είχε καμιά σχέση με τις πραγματικές διαστάσεις ενός επίπλου. Χωρούσε από κάτω, μαζί με την καρέκλα. Τελικά, τα κατάφερε με το τραπέζι κι ύστερα σκέφτηκε το φαγητό. Ο κακόμοιρος ο Μολυγκρούμπερ ήταν ένας από τους άτυχους στον κόσμο. Τα λεφτά του μόλις που του έφταναν να ζήσει. Ζούσε με καφέδες και χάμπουργκερ. Έτσι σκέφτηκε ένα πιάτο με χάμπουργκερ και, μόλις εμφανίστηκαν μπροστά του, άρπαξε ένα βιαστικά και πάτησε μία γερή δαγκωνιά. Αυτό διαλύθηκε στα χέρια του γιατί δεν υπήρχε τίποτα μέσα! Μετά από πολλές δοκιμές και πολλά λάθη αποφάσισε ότι έπρεπε να σκεφτεί καθαρά, πολύ καθαρά. Αν ήθελε ένα χάμπουργκερ, έπρεπε πρώτα να σκεφτεί το γέμισμα κι ύστερα τα υπόλοιπα. Προσπάθησε πάλι, αλλά το αποτέλεσμα ήταν απογοητευτικό. Το χάμπουργκερ δεν είχε καμιά γεύση. Ο καφές ήταν ακόμα χειρότερος. Το χρώμα του ήταν εντάξει, αλλά η γεύση του ήταν κάτι που δεν το είχε δοκιμάσει ποτέ και δεν θα ήθελε να το δοκιμάσει ξανά. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ή μνήμη του δεν έπρεπε να λειτουργούσε σωστά. Συνέχισε όμως τις προσπάθειές του, αλλά δεν τα κατάφερε να πάει πιο πέρα από τους καφέδες και τα χάμπουργκερ και κανένα κομμάτι ψωμί. Γι' αρκετή ώρα δεν ακούγονταν παρά ο θόρυβος που έκανε καταβροχθίζοντας τα χάμπουργκερ και πίνοντας τον καφέ. Ύστερα έσπρωξε μακριά το τραπέζι και κάθισε αναπαυτικά να σκεφτεί όλα τα παράξενα πράγματα που του είχαν συμβεί. Πρώτα απ' όλα θυμήθηκε ότι δεν πίστευε στη ζωή μετά το θάνατο. Τότε, που βρίσκονταν τώρα; σκέφτηκε το πτώμα του που σάπιζε και που το είχε δει χωρίς να το θέλει και παραλίγο να κάνει εμετό στο πάτωμα. Μετά θυμήθηκε τις τρομερές εμπειρίες που είχε περάσει. Την πίσσα που είχε εξαφανιστεί και το μαύρο καπνό που είχε πάρει τη θέση της. Ο καπνός του έφερε στο μυαλό μία φορά που είχε δυναμώσει τη λάμπα πετρελαίου πριν βγει από το δωμάτιό του κι όταν γύρισε πίσω, για μία στιγμή, φοβήθηκε ότι είχε χάσει το φως του. Το δωμάτιο είχε γεμίσει μαύρο καπνό. Θυμόταν πολύ καλά τι του είχε πει ή νοικοκυρά του! Ξαφνικά, έστρεψε το κεφάλι του κι άκουσε τον Μπόρις να του λέει. Λοιπόν,

βλέπω ότι έφαγες καλά. Γιατί επιμένεις όμως σ' αυτά τα απαίσιμα χάμπουργκερ; νομίζω ότι είναι πολύ φτηνά πράγματα.73

Ξέρεις, μπορείς να έχεις οτιδήποτε θελήσεις, φτάνει μόνο να το σκεφτείς προσεκτικά. Ο Μολυγκρούμπερ τον κοίταξε και ρώτησε. Που πλένω τα πιάτα; καλέ μου άνθρωπε, έβαλε τα γέλια ο Μπόρις. Δεν πλένεις πιάτα εδώ. Απλώς τα φέρνεις με τη σκέψη σου και τα διώχνεις με τη σκέψη σου. Το μόνο που έχεις να κάνεις όταν τελειώσεις, είναι να σκεφτείς τα πιάτα να εξαφανίζονται και τότε τα υλικά τους θα επιστρέψουν στη φύση. Είναι πολύ απλό, θα το συνηθίσεις. Αν θέλεις να ξέρεις όμως, δεν σου χρειάζεται το φαγητό. Παίρνεις όλη την τροφή που σου χρειάζεται από την ατμόσφαιρα. Ο Μολυγκρούμπερ ένιωσε να θυμώνει μ' όλη αυτή την ιστορία. Ήταν γελοίο να σου λέει κανείς ότι παίρνεις την τροφή σου από την ατμόσφαιρα γύρω σου. Ήταν πολύ παράλογο για να μπορέσεις να το πιστέψεις. Τι σόι άνθρωπος νόμιζε ότι ήταν αυτός ο Μπόρις; ο Μολυγκρούμπερ ήξερε καλά τι σημαίνει να πεινάς, ήξερε τι σημαίνει να λιποθυμήσεις στο πεζοδρόμιο γιατί δεν είχες να φας, ήξερε τι ήταν να έρθει ο αστυφύλακας και να σε κλωτσήσει στα πλευρά και να σου πει να του δίνεις γρήγορα, διαφορετικά. Λοιπόν, πρέπει να πηγαίνουμε, είτε ο Μπόρις. Δεν βγάζουμε τίποτα με το να καθόμαστε όλη την ώρα εδώ. Πρέπει να σε πάω να δεις το γιατρό. Θα σου πει ορισμένα πράγματα και θα προσπαθήσει να σε βοηθήσει να στρώσεις. Έλα, πάμε. Μ' αυτά τα λόγια σκέφτηκε το τραπέζι και τα υπολείμματα του φαγητού και τα πάντα εξαφανίστηκαν αμέσως. Κατόπιν οδήγησε τον Μολυγκρούμπερ προς τον τοίχο και περνώντας ανάμεσα βρέθηκαν σ' ένα μακρύ, αστραφτερό διάδρομο. Είδε πολλούς ανθρώπους γύρω του, αλλά όλοι έμοιαζαν να έχουν κάποιο σκοπό, να πηγαίνουν κάπου, να έχουν κάτι να κάνουν. Ο Μολυγκρούμπερ τα είχε κυριολεκτικά χαμένα. Διέσχισαν τον διάδρομο μαζί με τον άλλον, έστριψαν σε μία. Γωνία κι ο Μπόρις χτύπησε μία πράσινη πόρτα. Εμπρός, ακούστηκε μία φωνή κι ο Μπόρις τον σκούντηξε μέσα και απομακρύνθηκε. Ο Μολυγκρούμπερ κοίταζε γύρω του έντρομος. Και πάλι ήταν ένα άνετο δωμάτιο, αλλά ο άντρας που κάθονταν πίσω από ένα γραφείο τον τρόμαξε. Τον έκανε να θυμηθεί ένα υπάλληλο τής υπηρεσίας υγιεινής που είχε δει κάποτε. Ναι, αυτό ήταν. Ο υπάλληλος τής υπηρεσίας υγιεινής που τον είχε εξετάσει όταν είχε ζητήσει δουλειά σαν οδοκαθαριστής. Ήταν πολύ απότομος και είχε στραβομουτσουνιάσει με την καχεκτική διάπλαση του Μολυγκρούμπερ. 74

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Του είχε πει ότι δεν θα μπορούσε ούτε τη σκούπα να σπρώξει. Στο τέλος όμως τον είχε βρει ικανό για να σκουπίζει τα πεζοδρόμια. Τώρα όμως αυτός ο άντρας σήκωσε τα μάτια του και του είπε χαμογελώντας. Έλα και κάθισε εδώ, Μόλυ. Πρέπει να σου μιλήσω. Με μεγάλο δισταγμό ο Μολυγκρούμπερ προχώρησε και κάθισε σε μία καρέκλα τρέμοντας. Ο μεγαλόσωμος άντρας τον κοίταζε από πάνω μέχρι κάτω. Πολύ νευρικός δεν είσαι; ρώτησε. Τι σου συμβαίνει, παλικάρι μου; ο κακόμοιρος ο Μολυγκρούμπερ δεν ήξερε τι ν' απαντήσει. Η ζωή του είχε φερθεί τόσο σκληρά και τώρα του φαινόταν ότι ο θάνατος ήταν ακόμα χειρότερος. Έτσι, άρχισε να λέει την ιστορία του. Ο άντρας κάθισε πίσω και άκουγε. Στο τέλος είπε. Τώρα άκουσε με κι εσύ για λίγο. Ξέρω ότι πέρασες άσχημες στιγμές, αλλά εσύ ο ίδιος έκανες τα πράγματα πιο δύσκολα. Εσύ δεν κουβαλάς ένα δεμάτι στη πλάτη σου, κουβαλάς ολόκληρο δάσος. Πρέπει ν' αλλάξεις τις αντιλήψεις σου πάνω σε πολλά πράγματα. Ο Μολυγκρούμπερ τον κοιτούσε με απορία. Μερικές λέξεις δεν του έλεγαν απολύτως τίποτα. Τελικά, ο άλλος τον ρώτησε. Λοιπόν, τι τρέχει; τι συμβαίνει πάλι; μερικές από τις λέξεις δεν τις καταλαβαίνω καθόλου. Ξέρεις. Η μόρφωσή μου είναι μηδαμινή. Ότι έμαθα, το έμαθα μόνος μου. Μα δεν νομίζω ότι ανέφερα τίποτα περίεργες λέξεις, είπε ο άντρας αφού σκέφτηκε για λίγο. Τι είναι αυτό που δεν καταλαβαίνεις; ο Μολυγκρούμπερ χαμήλωσε τα μάτια του και είπε ταπεινά. Αντίληψη, σύλληψη. Πάντα νόμιζα ότι σύλληψη είναι όταν κάποιος βάζει τα σκαριά για ένα μωρό. Αυτή είναι η μόνη έννοια που ξέρω. Ο μεγαλόσωμος άντρας, ο γιατρός, κοίταξε τον Μολυγκρούμπερ μ' ανοιχτό το στόμα. Ύστερα έβαλε τα γέλια και δεν μπορούσε να σταματήσει. Σύλληψη; είπε τελικά. Λοιπόν, σύλληψη δεν σημαίνει μόνο αυτό, σημαίνει και κατανόηση. Αν δεν μπορείς να συλλάβεις ένα πράγμα, δεν μπορείς να το κατανοήσεις. Αυτό είναι όλο. Αλλά ας το κάνουμε πιο εύκολο. Ας πούμε ότι δεν έχεις την παραμικρή ιδέα γύρω απ' αυτό, αλλά πρέπει να μάθεις. Όλα αυτά ήταν μεγάλο μυστήριο για τον Μολυγκρούμπερ. Το μυαλό του είχε μείνει στη σύλληψη. Αν ο άνθρωπος εννοούσε κατανόηση ή παρεξήγηση ή μη κατανόηση, τότε γιατί στο καλό δεν το έλεγε καθαρά 75

Κατάλαβε όμως ότι ο άλλος εξακολουθούσε να μιλάει, έτσι κάθισε πιο αναπαυτικά κι άρχισε ν' ακούει. Δεν πίστευες στο θάνατο ή μάλλον δεν πίστευες στη ζωή μετά το θάνατο. Έγκατέλειψες το σώμα σου και περιπλανιόσουνα άσκοπα. Δεν μπορούσες να το βάλεις στο χοντρό σου το κεφάλι ότι είχες εγκαταλείψει το σώμα σου που σάπιζε και ότι παρ' όλα αυτά ζούσες ακόμα. Συγκέντρωνες συνέχεια την σκέψη σου στην ανυπαρξία. Λοιπόν, αν δεν μπορείς να φανταστείς ένα μέρος, δεν μπορείς να πας εκεί. Μπορείς; αν είσαι τόσο σίγουρος ότι δεν υπάρχει τίποτα, τότε για σένα δεν υπάρχει τίποτα. Μόνο ότι περιμένεις μπορείς να πάρεις. Μόνο ότι πιστεύεις έρχεται. Αυτό που μπορείς να συνειδητοποιήσεις, αυτό που μπορείς να καταλάβεις. Έτσι, προσπαθήσαμε να σε σοκάρουμε και γι' αυτό σε σπρώξαμε μέχρι το γραφείο κηδείων. Για να σε κάνουμε να δεις να περιποιούνται μερικούς κοκαλωμένους. Προσπαθήσαμε να σου δώσουμε να καταλάβεις ότι δεν ήσουν παρά ένας κακόμοιρος κοκαλωμένος που κανείς δεν έδινε δεκάρα γι' αυτόν. Αυτός ήταν ο λόγος που σε παραχώσανε κάτω από ένα στρώμα πριονίδι. Αλλά ούτε κι αυτό ήταν αρκετό. Έπρεπε να σου δείξουμε τον τάφο σου, έπρεπε να σου δείξουμε το φέρετρό σου και το σώμα σου που σάπιζε. Δεν μας άρεσε αυτό το πράγμα, αλλά χρειάστηκαν ακόμα πιο πολλά για να σε κάνουν να ξυπνήσεις και να καταλάβεις ότι δεν ήσουν νεκρός. Ο Μολυγκρούμπερ είχε μείνει απολιθωμένος. Καταλάβαινε πολύ λίγα και προσπαθούσε πραγματικά να καταλάβει περισσότερα. Αλλά ο γιατρός συνέχισε.. Η Ύλη δεν μπορεί να καταστραφεί. Μπορεί μόνο ν' αλλάξει μορφή. Μέσα στο ανθρώπινο σώμα υπάρχει μία ζωντανή, αθάνατη ψυχή, μία ψυχή που υπάρχει για πάντα. Δεν αρκείται σ' ένα μόνο σώμα, γιατί πρέπει ν' αποκτήσει όλων των ειδών τις εμπειρίες. Αν θέλει να γνωρίσει την εμπειρία τής μάχης, παίρνει το σώμα ενός πολεμιστή. Όταν όμως το σώμα σκοτωθεί δεν είναι παρά ένα παλιό κουστούμι που το πετάς στα σκουπίδια. Η ψυχή, το αστρικό σώμα, πες το όπως το θέλεις, εγκαταλείπει το λείψανο, φεύγει από τα σκουπίδια κι είναι έτοιμη ν' αρχίσει από την αρχή. Αν όμως αυτή ή ψυχή έχει χάσει την αντίληψη ή δεν είχε καθόλου αντίληψη, τότε πρέπει να κουραστούμε πολύ για να την διδάξουμε. Ο Μολυγκρούμπερ κούνησε το κεφάλι του και σκέφτονταν το γέροσυγγραφέα, που είχε γράψει ορισμένα πράγματα που τότε ήταν ακατανόητα στο Μολυγκρούμπερ. 76

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Τώρα όμως μικρά κομματάκια ταίριαζαν το ένα με το άλλο, ταίριαζαν το ένα με το άλλο, σαν ένα γρίφο που πλησιάζει στη λύση του. Ο γιατρός είπε. Αν ένας άνθρωπος δεν πιστεύει στον ουρανό ή στη ζωή μετά το θάνατο, τότε, όταν ο άνθρωπος αυτός περνάει από την άλλη πλευρά του θανάτου, περιπλανιέται άσκοπα. Δεν μπορεί να πάει πουθενά, δεν υπάρχει κανείς να τον καλωσορίσει, γιατί έχει συνέχεια την ακλόνητη πεποίθηση ότι δεν υπάρχει τίποτα. Μοιάζει με τον τυφλό που λέει στον εαυτό του ότι δεν υπάρχουν πράγματα, γιατί δεν μπορεί να τα δει ο ίδιος. Κοίταξε εξεταστικά τον Μολυγκρούμπερ για να δει αν τον παρακολουθούσε και συνέχισε. Πιθανώς αναρωτιέσαι που βρίσκεσαι. Λοιπόν, δεν βρίσκεσαι στη κόλαση. Μόλις ήρθες από εκεί. Ή μόνη κόλαση που υπάρχει είναι αυτό το μέρος που εσύ αποκαλείς Γη, δεν υπάρχει άλλη κόλαση. Δεν υπάρχει πυρ εξώτερο, δεν υπάρχει αιώνια τιμωρία. Δεν υπάρχουν διάβολοι με πυρωμένα σίδερα να έρθουν να σε κάψουν σε διάφορα ευαίσθητα σημεία. Πας στη Γη για να μάθεις, ν' αποκτήσεις εμπειρίες, να μεγαλώσει τις εμπειρίες που έχεις ήδη. Κι όταν μάθεις αυτά που πήγες να μάθεις στη Γη, τότε το σώμα σου διαλύεται κι ανεβαίνεις στις αστρικές σφαίρες. Υπάρχουν πολλές σφαίρες ύπαρξης, αυτή είναι ή χαμηλότερη, ή πιο κοντινή στη Γη. Και βρίσκεσαι εδώ, στη χαμηλότερη, γιατί δεν έχεις την ικανότητα να πιστέψεις. Αν πήγαινες σε μία ανώτερη σφαίρα τώρα, θα τυφλωνόσουν αμέσως από την έντονη ακτινοβολία του πολύ ανώτερου παλμού της. Κοίταξε σκεπτικός τον Μολυγκρούμπερ, που έδειχνε κυριολεκτικά χαμένος. Σκέφτηκε για λίγο και είπε. Καλύτερα να ξεκουραστείς λίγο. Δεν θέλω να κουράσω το μυαλό σου, στη κατάσταση που βρίσκεσαι. Γι' αυτό καλύτερα ν' αναπαυθείς για λίγο κι αργότερα θα σου πω ορισμένα πράγματα ακόμα. Σηκώθηκε όρθιος κι άνοιξε μία πόρτα λέγοντας. Άντε λοιπόν, τράβα εκεί μέσα. Ξεκουράσου και θα σε δω αργότερα. Ο Μολυγκρούμπερ μπήκε στο δωμάτιο, που πράγματι έδειχνε πολύ άνετο. Καθώς όμως πέρασε αυτό που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σαν το μέσο του δωματίου, τα πάντα έπαψαν να υπάρχουν κι ο Μολυγκρούμπερ, παρ' όλο που δεν το ήξερε, κοιμόταν βαθιά ενώ φορτιζόνταν οι αστρικές του μπαταρίες, γιατί είχαν αδειάσει αρκετά μ' όλες τις παράξενες εμπειρίες που είχε περάσει, ακούγοντας πράγματα που ήταν πέρα από την αντίληψή του.77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Ο Μολυγκρούμπερ ξύπνησε ξαφνιασμένος. Ωχ. Θεέ μου, αναφώνησε. Έχω αργήσει στη δουλειά. Θα μ' απολύσουν κι υστέρτα θα πρέπει να γραφτώ στο ταμείο ανεργίας. Πήδηξε από το κρεβάτι κι έμεινε καρφωμένος στο πάτωμα. Γεμάτος απορία κοίταζε γύρω του τα όμορφα έπιπλα και τη θέα έξω από το μεγάλο παράθυρο. Τότε αργά αργά τα θυμήθηκε όλα. Ένιωσε πολύ ανανεωμένος. Ποτέ δεν είχε αισθανθεί καλύτερα στη ζωή του. Στη ζωή του; που βρίσκονταν λοιπόν; δεν πίστευε στη ζωή μετά το θάνατο, είχε όμως πεθάνει, δεν υπήρχε καμιά αμφιβολία γι' αυτό. Πρέπει λοιπόν να είχε κάνει λάθος. Υπήρχε ζωή μετά το θάνατο. Ένας άντρας, μ' ένα χαρούμενο χαμόγελο, μπήκε μέσα και είπε. Είσαι άπ' αυτούς που τους αρέσει το πρωινό φαγητό, έ; σ' αρέσει να τρως, έτσι δεν είναι; ή κοιλιά του Μολυγκρούμπερ άρχισε να γουργουρίζει σαν υπενθύμιση. Και βέβαια, μου αρέσει, απάντησε. Δεν ξέρω πως θα μπορούσε να τα βγάλει πέρα κανείς χωρίς φαγητό. Μου αρέσει το φαγητό, το πολύ φαγητό, αλλά ποτέ δεν είχα αρκετό. Σταμάτησε, κοίταξε τα πόδια του και συνέχισε. Ζούσα με καφέ και χάμπουργκερ γιατί ήταν φτηνά. Ζούσα σχεδόν μόνο μ' αυτά, εκτός από κανένα κομμάτι ψωμί κάπου κάπου. Θα 'θελα να είχα τώρα ένα καλό γεύμα! Λοιπόν, μπορείς να παραγγείλεις ότι θέλεις. Θα το έχεις. Ο Μολυγκρούμπερ στάθηκε αναποφάσιστος. Υπήρχαν τόσα υπέροχα πράγματα που είχε δει στους καταλόγους έξω από τα εστιατόρια. Πως το έλεγαν εκείνο. Σκέφτηκε για μία στιγμή και σχεδόν άρχισαν να τρέχουν τα σάλια του, καθώς θυμήθηκε

ένα σπέσιαλ πρωινό που είχε δει γραμμένο έξω από ένα από τα καλά εστιατόρια. Τηγανιτά αυγά, νεφρά στη σχάρα, τοστ Ω, τόσα πολλά πράγματα. 79

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Μερικά ούτε καν τα ήξερε, δεν τα είχε δοκιμάσει ποτέ. Ο άντρας χαμογέλασε ξαφνικά και είπε. Εντάξει, κατάλαβα. Μου έστειλες καθαρή εικόνα για το τι θέλεις. Νάτο λοιπόν. Γέλασε, στράφηκε και βγήκε από το δωμάτιο. Ο Μολυγκρούμπερ τον ακολούθησε με το βλέμμα του κι αναρωτήθηκε γιατί είχε φύγει τόσο βιαστικά. Που ήταν το πρωινό; ο άλλος του είχε ζητήσει να παραγγείλει φαγητό και μετά σηκώθηκε κι έφυγε μία υπέροχη μυρουδιά έκανε τον Μολυγκρούμπερ να στριφογυρίσει κι εκεί, πίσω από την πλάτη του ακριβώς, υπήρχε ένα τραπέζι μ' ένα ωραίο, άσπρο τραπεζομάντιλο, μία πετσέτα, ασημένια μαχαιροπίρουνα και πιάτα από πορσελάνη. Τα μάτια του πετάχτηκαν έξω στη θέα του φαγητού, που ήταν σκεπασμένο μ' αστραφτερές πιατέλες. Σήκωσε διατακτικά μία από τις πιατέλες και παραλίγο να λιποθυμήσει από την έκσταση της μυρωδιάς που έβγαине από το πιάτο. Ποτέ δεν είχε ξαναδεί φαγητό σαν κι αυτό. Κοίταξε όμως γύρω του ένοχα κι αναρωτήθηκε αν όλα αυτά ήταν πραγματικά γι' αυτόν. Ύστερα κάθισε κάτω, άπλωσε τη πετσέτα στο στήθος του και ξεκίνησε. Για πολλή ώρα δεν ακούγονταν παρά τα δόντια του Μολυγκρούμπερ, καθώς καταβρόχθιζε λουκάνικα, νεφρά, συκωτάκια, τηγανιτά αβγά και μερικά ακόμα πράγματα. Ακολούθησε το τραγάνισμα καθώς έτρωγε το ψητό ψωμί και σε λίγο το ρούφηγμα καθώς έπινε το ένα φλιτζάνι του τσαγιού μετά το άλλο. Ήταν μία αλλαγή από τον καφέ κι ανακάλυψε ότι το προτιμούσε. Δεν είχε πει τσάι άλλη φορά. Αρκετή ώρα αργότερα, σηκώθηκε τρικλίζοντας από το τραπέζι και πήγε πάλι να ξαπλώσει στο κρεβάτι. Είχε φάει τόσο φαγητό που δεν μπορούσε να μείνει ξύπνιος. Ξάπλωσε αναπαυτικά, ηρέμησε και άρχισε να ταξιδεύει στη χώρα των ονείρων. Είδε τη Γη, θυμήθηκε τη δύσκολη ζωή που είχε περάσει εκεί, θυμήθηκε τον άγνωστο πατέρα του και την παρδαλή μητέρα του, θυμήθηκε πως είχε εγκαταλείψει το σπίτι του κι είχε πάει να δουλέψει στα σκουπίδια κι ύστερα, όπως θα 'λεγε κι ο ίδιος, πως είχε ανέβει σιγά σιγά για να φτάσει να σπρώχνει ένα καροτσάκι στους δρόμους και να σκουπίζει τα πεζοδρόμια. Οι σκέψεις του πετούσαν αδιάκοπα κι οι εικόνες περνούσαν συνέχεια μπροστά από τα μάτια του. Ξαφνικά, ξύπνησε κι είδε ότι το τραπέζι κι όλα τα πιάτα είχαν εξαφανιστεί. Απέναντι του κάθονταν ο γιατρός που είχε δει χτες! Λοιπόν, φίλε μου, είπε ο γιατρός. Πραγματικά καταβρόχθισες όχι και λίγα. 80

Ξέρεις βέβαια ότι δεν χρειάζεται φαγητό σ' αυτούς τους κόσμους, σ' αυτές τις σφαίρες ύπαρξης. Είναι μία συνήθεια. Μία άχρηστη συνήθεια που έφερες μαζί σου από τη Γη. Όπου το φαγητό ήταν απαραίτητο. Εδώ παίρνουμε όλη την τροφή μας, όλη την ενέργειά μας από το περιβάλλον. Γρήγορα θ' ανακαλύψεις ότι το ίδιο συμβαίνει και με σένα, γιατί αυτό το φαγητό που έφαγες είναι μία αυταπάτη. Τώρα όμως πρέπει να συζητήσουμε, έχεις πολλά να μάθεις. Κάθισε πίσω ή ξάπλωσε κάτω κι άκου με προσοχή. Ο Μολυγκρούμπερ έγειρε στο κρεβάτι κι άρχισε ν' ακούει αυτά που είχε να του πει ο γιατρός. Η ανθρωπότητα είναι ένα πείραμα που περιορίζεται σ' ένα Σύμπαν μόνο. Το Σύμπαν αυτό, που η Γη είναι ένας από τους πλανήτες του. Ή ανθρωπότητα είναι ένα πρόσκαιρο περιβλήμα αθάνατων ψυχών που πρέπει ν' αποκτήσουν εμπειρίες στις ταλαιπωρίες και στην πειθαρχία, με τη βοήθεια τής σωματικής ύπαρξης, γιατί τέτοιες δοκιμασίες δεν υπάρχουν στους πνευματικούς κόσμους. Υπάρχουν οντότητες που περιμένουν να γεννηθούν μ' ανθρώπινο σώμα. Χρειάζεται όμως προσεκτικός σχεδιασμός. Πρώτα, τι πρέπει να διδαχτεί ή οντότητα, κι ύστερα, τι είδους συνθήκες πρέπει να επικρατήσουν σ' όλη τη διάρκεια τής ζωής ώστε ή οντότητα ν' αποκομίσει το μεγαλύτερο όφελος από τη ζωή στη Γη; δεν ξέρεις και πολλά πράγματα γύρω άπ' αυτό, έτσι δεν είναι; ο Μολυγκρούμπερ τον κοίταξε κι απάντησε. Όχι, γιατρέ. Ξέρω ότι οι άνθρωποι γεννιούνται κι ότι είναι ολόκληρη φασαρία. Κατόπιν ζούνε μερικά χρόνια γεμάτα ταλαιπωρίες, και στο τέλος πεθαίνουν, και καταλήγουν σε μία τρύπα στο χώμα. Αυτό είναι όλο κι όλο, τουλάχιστον έτσι νόμιζα μέχρι τώρα. Λοιπόν, είναι αρκετά δύσκολο, παρατήρησε ο γιατρός. Άπ' ότι καταλαβαίνω εσύ νομίζεις ότι ένα πρόσωπο έρχεται στον κόσμο ή ένα μωρό γεννιέται, ζει, πεθαίνει κι αυτό είναι όλο. Αλλά τα πράγματα δεν είναι έτσι όμως. Άσε να σου εξηγήσω. Να λοιπόν τι του είπε ο γιατρός. Ή Γη είναι απλώς ένα ασήμαντο μέρος σ' αυτό το Σύμπαν, κι αυτό το Σύμπαν είναι ένα ασήμαντο μέρος σε σύγκριση με άλλα σύμπαντα, τα σύμπαντα που σφύζουν από ζωή, ζωή διαφόρων ειδών, ζωή που εξυπηρετεί διαφορετικούς σκοπούς. Αλλά το μόνο πράγμα που ενδιαφέρει τους ανθρώπους προς το παρόν είναι το τι γίνεται με τους ανθρώπους. Όλα μοιάζουν σαν ένα σχολείο. Έχεις ένα παιδί που γεννιέται. Στην αρχή μαθαίνει από τους γονείς του. Μαθαίνει τα βασικά στοιχεία μιας γλώσσας, μαθαίνει τρόπους.81

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Ύστερα, όταν φτάσει στη κατάλληλη ηλικία, πηγαίνει στο νηπιαγωγείο κι εκεί το παιδί μένει αρκετές ώρες ενώ ο κακόμοιρος ο δάσκαλος προσπαθεί να το κρατήσει σε ησυχία μέχρι το τέλος τής σχολικής ημέρας. Ή πρώτη τάξη στο σχολείο δεν έχει μεγάλη σημασία, όπως ακριβώς κι ή πρώτη ζωή στη Γη δεν έχει μεγάλη σημασία. Το παιδί στο μεταξύ περνάει από τη μία σχολική χρονιά στην επόμενη. Κάθε καινούρια είναι και πιο σημαντική από την προηγούμενη, ώσπου στο τέλος οι σχολικές τάξεις οδηγούν στο επιστέγασμα των προσπαθειών του, όποιο κι αν είναι αυτό. Τι ακολουθεί κατόπιν; ιατρική σχολή; νομική σχολή; ή βοηθός σ' ένα υδραυλικό; ότι κι αν είναι αυτό, το άτομο πρέπει να μελετήσει και να περάσει κάποιου είδους εξετάσεις. Εδώ δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μερικοί υδραυλικοί κερδίζουν πιο πολλά από ορισμένους γιατρούς. Ή τάξη των πραγμάτων στη Γη είναι εντελώς λανθασμένη. Δεν παίζει κανένα ρόλο τι ήταν οι γονείς ενός ατόμου, το μόνο πράγμα που έχει σημασία στη ζωή μετά το θάνατο είναι τα επιτεύγματά του. Μπορείς να έχεις έναν πραγματικό κύριο, με τις πιο ευγενικές σκέψεις, που στη Γη δεν ήταν παρά ο γιος ενός υδραυλικού. Όπως πάλι, μπορείς να έχεις ένα άτομο που είναι διευθυντής μουσείου, που είχε όλα τα πλεονεκτήματα μιας αριστοκρατικής καταγωγής, και μπορεί να είναι χειρότερος από γουρούνι στους τρόπους του. Οι αξίες στη Γη είναι λανθασμένες, εντελώς λανθασμένες. Μόνο οι αξίες τής ζωής μετά το θάνατο έχουν σημασία. Στα πρώτα χρόνια αυτού του συγκεκριμένου κύκλου πολιτισμού τα πράγματα ήταν κάπως πρωτόγονα. Οι άνθρωποι μάθαιναν το μάθημά τους βγαίνοντας έξω και βαρώντας κάποιον στο κεφάλι. Μερικές φορές ήταν κάποιο βασιλικό παλάτι. Καθώς ο κόσμος γίνεται πιο ώριμος σ' αυτό τον κύκλο ύπαρξης, οι δυσκολίες και οι πιέσεις που πρέπει ν' αντιμετωπίσει κανείς γίνονται πιο περίπλοκες. Κάποιος γίνεται υπάλληλος κι έχει ν' αντιμετωπίσει το μίσος, τις ζηλοφθονίες και τις μικρότητες τής υπαλληλικής ζωής. Αν ανακατευτεί με τις πωλήσεις αυτοκινήτων ή με τις πωλήσεις ασφαλειών ή μ' οποιοδήποτε άλλο ανταγωνιστικό επάγγελμα ο συναγωνισμός είναι εξοντωτικός. Στη σημερινή εποχή δεν βγαίνεις στο δρόμο και κοπανάς το γείτονά σου στο κεφάλι. Πρέπει να το κάνεις ευγενικά πίσω από την πλάτη του ή μ' άλλα λόγια να πλέξεις μία σκευωρία. 82

Για παράδειγμα, αν είσαι Συγγραφέας και δεν συμπαθείς έναν άλλο συγγραφέα, πας και βρίσκεις μερικούς συναδέλφους σου και του στήνεις παγίδα. Παρουσιάζεις ένα σωρό ψεύτικες αποδείξεις και τις δίνεις σ' ένα δημοσιογράφο. Τον γεμίζεις λεφτά κι αν είναι άπ' αυτούς που πίνουν τον ταίζεις και τον ποτίζεις. Τότε αυτός κάθεται και γράφει ένα άρθρο για το θύμα, κι όλοι οι άλλοι στα μέσα επικοινωνίας ένα πολύ αχρείο επάγγελμα το αρπάζουν και βάζουν τα δυνατά τους να καταστρέψουν τον συγγραφέα, που ούτε καν τον έχουν δει ποτέ. Αυτό λέγεται πολιτισμός. Ο γιατρός σταμάτησε για λίγο και είπε. Ελπίζω να τα καταλαβαίνεις όλα αυτά. Αν όχι, καλύτερα να με σταματάς. Πρέπει να σε διδάξω ορισμένα πράγματα γιατί φαίνεται ότι δεν έμαθες τίποτα από τη ζωή σου στη Γη. Ο Μολυγκρούμπερ κούνησε το κεφάλι του κι έτσι ο γιατρός συνέχισε. Αφού κάποιος στον αστρικό κόσμο αποφασίσει τι πρέπει να γίνει, έρευνούνται οι συνθήκες και διαλέγονται οι κατάλληλοι μέλλοντες γονείς. Όταν ο άντρας κι η γυναίκα κάνουν ότι έχουν να κάνουν, ή οντότητα πεθαίνει στον αστρικό κόσμο κι εμφανίζεται στον υλικό κόσμο σαν μωρό. Σχεδόν σε κάθε περίπτωση το τραύμα από τη γέννηση είναι τόσο σοβαρό, που η οντότητα ξεχνάει τα πάντα γύρω από την προηγούμενη ζωή της. Για αυτό ακούς ανθρώπους να λένε! Δεν ζήτησα εγώ να γεννηθώ. Μην με κατηγορείτε για ότι έκανα. Όταν ένα άτομο πεθαίνει στη Γη, αυτός ή αυτή, έχει φτάσει σ' ένα ορισμένο στάδιο αντίληψης, μπορεί να έχει μάθει λίγα πράγματα για τη μεταφυσική κι έτσι έχει αποκτήσει γνώσεις που βοηθούν στον άλλο κόσμο. Στη δική σου την περίπτωση, Μολυγκρούμπερ, φαίνεται να έχεις πλήρη άγνοια για τη ζωή μετά το θάνατο. Να λοιπόν περίπου πως είναι. Αν ένα άτομο έχει ζήσει λίγες ζωές στη σφαίρα της Γης στη τρισδιάστατη σφαίρα τότε, όταν εγκαταλείπει τη Γη ή όταν πεθαίνει όπως κακώς λέγεται, το αστρικό σώμα ή η ψυχή ή όπως αλλιώς θέλεις να το ονομάζεις πηγαίνει σ' ένα κατώτερο αστρικό κόσμο, κατάλληλο για τις γνώσεις του. Μπορείς να πεις ότι ένας άνθρωπος δεν έχει πολλές γνώσεις γι' αυτό πρέπει να πάει σε νυχτερινό σχολείο, δεν μπορεί ν' ανέβει στην κοινωνία παρά μόνο όταν μάθει αρκετά πράγματα που θα τον κάνουν ικανό να σταθεί σε μία ανώτερη κοινωνία. Είναι ακριβώς το ίδιο στους αστρικούς κόσμους. Υπάρχουν πάρα πολλοί αστρικοί κόσμοι, ο καθένας κατάλληλος για ένα συγκεκριμένο τύπο ατόμου. Εδώ, σ' αυτό τον κόσμο, που είναι η κατώτερη αστρική σφαίρα των τεσσάρων διαστάσεων θα πρέπει να μάθεις για τη μεταφυσική, θα πρέπει να μάθεις να χρησιμοποιείς τη σκέψη σου ώστε να έχεις φαγητό, ρούχα κι ότι άλλο σου χρειάζεται. 83

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

Πρέπει ακόμα να πας στην αίθουσα των αναμνήσεων, όπου θα δεις ότι έκανες στην περασμένη ζωή σου και θα κρίνεις τον εαυτό σου. Και θα πρέπει να πω ότι κανείς δεν είναι καλύτερος κριτής των πράξεών του από τον ίδιο του τον εαυτό. Με λίγα λόγια υπάρχουν εννιά διαστάσεις σ' αυτήν εδώ τη σφαίρα. Όταν κάποιος φτάσει τελικά την ένατη διάσταση, τότε είναι έτοιμος ν' ανέβει σε ανώτερους κόσμους και να μάθει ανώτερα πράγματα. Οι άνθρωποι, οι οντότητες, προσπαθούν πάντα ν' ανέβουν ψηλότερα, σαν τα φυτά που προσπαθούν να φτάσουν το φως. Αυτός είναι ένας κατώτερος αστρικός κόσμος, όπου θα πρέπει να μάθεις πολλά πράγματα. Πρέπει να πας στο σχολείο και να διδαχθείς πολλά για τη ζωή στη Γη, για τη ζωή στον αστρικό κόσμο. Αργότερα θ' αποφασίσεις τι είδους μαθήματα πρέπει να διδαχθείς. Τότε θα είσαι σε θέση να γυρίσεις στη Γη σε κατάλληλους γονείς. Ας ελπίσουμε ότι αυτή τη φορά θα έχεις περισσότερες ευκαιρίες ν' ανέβεις πιο ψηλά και ν' αποκτήσεις καλύτερη θέση στη Γη, πνευματική θέση εννοώ. Ας ελπίσουμε ότι στην επόμενη ζωή σου θα μάθεις πολλά πράγματα έτσι ώστε όταν εγκαταλείψεις ξανά το σώμα να μην έρθεις σ' αυτή την κατώτερη σφαίρα, αλλά ν' ανέβεις ψηλότερα, δύο ίσως και τρεις σφαίρες πάνω απ' αυτήν. Όσο ψηλότερα ανεβαίνεις στις αστρικές σφαίρες, τόσο πιο ενδιαφέρουσες γίνονται οι εμπειρίες σου. Αλλά τέτοιες καταστάσεις πρέπει να τις αντιμετωπίζεις προσεκτικά, ήρεμα και αργά. Για παράδειγμα, αν πήγαινες ξαφνικά σ' έναν αστρικό κόσμο δύο ή τρεις σφαίρες πάνω απ' αυτόν, θα σε τύφλωνε αμέσως ή ένταση των παλμών από τους φύλακες αυτού του κόσμου. Γι' αυτό όσο πιο γρήγορα μάθεις ότι πρέπει να μάθεις, τόσο πιο γρήγορα θα επιστρέφεις στη Γη και θα προετοιμαστείς για μία ανώτερη σφαίρα. Ας υποθέσουμε ότι ένας καλός, πραγματικά καλός άνθρωπος, εγκαταλείπει τη Γη, την τρισδιάστατη Γη απ' όπου κι εσύ μόλις ήρθες. Αν ο άνθρωπος αυτός είναι πραγματικά πνευματιστής θα μπορέσει να πάει δύο ή τρεις σφαίρες ψηλότερα, όπου δεν θα έχει τη σκληρή μεταχείριση που υπάρχει σ' αυτήν εδώ τη σφαίρα. Δεν θα είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιεί τη σκέψη του για να φάει. Το σώμα του θα μπορεί ν' απορροφάει όση ενέργεια του χρειάζεται από το περιβάλλον. Θα μπορούσες να το κάνεις κι εσύ αυτό, αλλά δεν έχεις τις απαραίτητες γνώσεις σ' αυτά τα πράγματα. Δεν καταλαβαίνεις και πολλά για τον πνευματισμό, όπως αποδεικνύει και το γεγονός ότι μέχρι τώρα δεν πίστευες στη ζωή μετά το θάνατο. 84

Σ' αυτή τη σφαίρα που βρίσκεσαι τώρα υπάρχουν πάρα πολλοί άνθρωποι που δεν πίστευαν στη ζωή μετά το θάνατο. Για αυτό είναι εδώ, για να πιστέψουν σ' αυτήν! Στις μελλοντικές ενσαρκώσεις θα προσπαθείς ν' ανέβεις όσο και πιο ψηλά, έτσι κάθε φορά που θα πεθαίνεις στο γήινο κόσμο και θα ξαναγεννιέσαι σ' έναν αστρικό κόσμο, θα βρίσκεσαι σε μία ανώτερη σφαίρα και θα περνάει περισσότερος καιρός από την μία ενσάρκωση στην άλλη. Ας πάρουμε για παράδειγμα την δική σου περίπτωση, ας υποθέσουμε ότι σε απέλυαν από τη δουλειά σου στη Γη. Λοιπόν, στη δουλειά που κάνεις υπάρχουν συνήθως πολλές κενές θέσεις. Θα μπορούσες την άλλη μέρα κίολας να πιάσεις ξανά δουλειά. Αν όμως ήσουν καθηγητής ή κάτι παρόμοιο, θα έπρεπε να προσπαθήσεις πιο σκληρά και να περιμένεις περισσότερο καιρό μέχρι να βρεις κατάλληλη εργασία. Το ίδιο συμβαίνει και στους αστρικούς κόσμους. Στη σφαίρα που βρίσκεσαι τώρα θα μπορούσε να επιστρέφεις στη Γη σ' ένα δύο μήνες, αλλά ένας που βρίσκεται σε ανώτερες σφαίρες θα πρέπει να περιμένει περισσότερο για να μπορέσει να συνέρθει από τα ψυχικά σοκ που υπέφερε στη Γη. Ο Μολυγκρούμπερ ανασηκώθηκε και είπε. Λοιπόν, γιατρέ, δεν καταλαβαίνω λέξη. Νομίζω ότι θα πρέπει να στρωθώ κάτω και να μάθω ορισμένα πράγματα. Είναι όμως δυνατό να μιλήσει κανείς από εδώ με τους ανθρώπους στη Γη; ο γιατρός τον κοίταξε για λίγο κι ύστερα είπε. Αν το θέμα είναι αρκετά επείγων. Ναι, κάτω από ορισμένες συνθήκες και προϋποθέσεις ένα άτομο σ' αυτή τη σφαίρα μπορεί να 'ρθει σ' επαφή με κάποιον στη Γη. Τι έχεις στο μυαλό σου; ο Μολυγκρούμπερ έδειχνε λίγο νευρικός. Κοίταξε τα πόδια, κοίταξε τα χέρια του, έπαιξε με τα δάχτυλά του και τελικά απάντησε. Λοιπόν, ο τύπος που έχει το παλιό καρτσάκι μου. Δεν μ' αρέσει ο τρόπος που το μεταχειρίζεται. Εγώ το πρόσεχα, το γυάλιζα με σύρμα και το είχα πάντα καθαρό. Αυτός ο τύπος το έχει αφήσει να βρομίσει. Θα 'θελα να 'ρθω σ' επαφή με τον προϊστάμενο στο υπόστεγο και να του πω να δώσει σ' αυτόν που πήρε τη θέση μου μία κλωτσιά εκεί που του χρειάζεται. Μα, καλέ μου άνθρωπε, είπε ο γιατρός εμβρόντητος. Αυτό είναι ένα από τα πράγματα που πρέπει να μάθεις. Θα πρέπει να μάθεις ν' αποφεύγεις τη βία και να μην κρίνεις κάποιον άλλον τόσο αυστηρά 85

Βέβαια, είσαι αξιέπαινος γιατί διατηρούσες τα σύνεργα τής δουλειάς σου

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

καθαρά, ένας άλλος άνθρωπος όμως μπορεί να χρησιμοποιεί τον καιρό του με διαφορετικό τρόπο. Όχι, δεν μπορείς να έρθεις σ' επαφή με τον προϊστάμενο σου για ένα τόσο ασήμαντο λόγο. Θα 'λεγα ότι είναι καλύτερα να ξεχάσεις τη ζωή σου στη Γη. Δεν βρίσκεσαι εκεί τώρα, βρίσκεσαι εδώ. Κι όσο πιο γρήγορα μάθεις γι' αυτή τη ζωή και τον κόσμο, τόσο πιο γρήγορα θα προοδεύσεις. Ο Μολυγκρούμπερ έμεινε καθισμένος στο κρεβάτι χτυπώντας τα δάχτυλά του στο γόνατό του. Ο γιατρός τον κοιτούσε μ' απορία. Αναρωτιόνταν πως ήταν δυνατόν οι άνθρωποι στη Γη να ζουν τόσα χρόνια και παρ' όλα αυτά να μην είναι παρά μία ψυχή κλεισμένη στον πηλό, χωρίς να ξέρουν τι συμβαίνει γύρω τους, χωρίς να ξέρουν τίποτα για το παρελθόν ή το μέλλον. Λοιπόν, τι σε απασχολεί; ρώτησε ξαφνικά. Ο Μολυγκρούμπερ σήκωσε τα μάτια του ξαφνιασμένος κι απάντησε. Ω! Σκεφτόμουνα ορισμένα πράγματα και καταλαβαίνω ότι είμαι νεκρός. Αν όμως είμαι νεκρός, πως είναι δυνατόν να φαίνομαι συμπαγής; νόμιζα ότι είμαι φάντασμα! Εσύ πως φαίνεσαι συμπαγής; 'αν είσαι φάντασμα, θα πρέπει να είσαι σαν τη πνοή του ανέμου. Πόσες φορές μ' έχουν ρωτήσει κάτι τέτοιο! Είπε ο γιατρός γελώντας. Ή απάντηση είναι πάρα πολύ απλή. Όταν βρίσκεσαι στη Γη, είσαι φτιαγμένος από την ίδια ύλη όπως όλοι οι άλλοι γύρω σου, έτσι ο ένας βλέπει τον άλλον σαν συμπαγή. Αν όμως ένα άτομο εγώ για παράδειγμα κατέβαινα από τον αστρικό κόσμο στη Γη, θα ήμουνά τόσο αραιός για τους συμπαγείς ανθρώπους της Γης, που ή δεν θα μ' έβλεπαν καθόλου ή θα έβλεπαν μέσα από το σώμα μου. Εδώ όμως, εσύ κι εγώ, είμαστε φτιαγμένοι από την ίδια ύλη, από την ίδια πυκνότητα, ώστε να φαινόμαστε συμπαγείς ο ένας στον άλλον. Και πρόσεξε καλά αυτό που θα σου πω. Όταν θ' ανέβεις σε ανώτερες σφαίρες ύπαρξης, οι παλμοί σου θα είναι κατά πολύ ανώτεροι. Έτσι αν ένα άτομο, ας πούμε από την πέμπτη σφαίρα, έρχονταν τώρα εδώ δεν θα μπορούσαμε να τον δούμε. Θα ήταν αόρατος για μας, γιατί θα ήταν φτιαγμένος από διαφορετική ύλη. Ο Μολυγκρούμπερ δεν μπορούσε να το καταλάβει. Έπαιζε με τα δάχτυλά του κι ή αμηχανία ήταν ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του. Δεν καταλαβαίνεις τι σου λέω. Έτσι δεν είναι; ρώτησε ο γιατρός.⁸⁶

Όχι, καθόλου, απάντησε ο Μολυγκρούμπερ. Υποθέτω ότι ξέρεις λίγα πράγματα για τα ραδιόφωνα, είπε ο γιατρός αναστενάζοντας. Θα πρέπει

να ξέρεις ότι δεν μπορείς να πιάσεις τα βραχέα σ' ένα ραδιόφωνο που είναι κατασκευασμένο μόνο για μακρά. Και το αντίθετο. Ας πούμε ότι τα βραχέα είναι χαμηλή συχνότητα και τα μακρά υψηλή συχνότητα. Με τον ίδιο τρόπο μπορείς να πεις ότι εμείς, σ' αυτήν εδώ τη σφαίρα ύπαρξης, είμαστε υψηλή συχνότητα κι οι άνθρωποι στη Γη είναι χαμηλή συχνότητα. Αυτό ίσως σε βοηθήσει να καταλάβεις ότι υπάρχουν πάρα πολλά πράγματα στη Γη και στον ουρανό που δεν τα ξέρεις, τώρα όμως που είσαι εδώ πρέπει να τα μάθεις. Ο Μολυγκρούμπερ θυμήθηκε ξαφνικά την εποχή που πήγαινε στο κατηχητικό δύο τρεις κυριακές όλες όλες αλλά παρ' όλα αυτά του ήρθε στο μυαλό. Σταμάτησε να παίζει με τα δάχτυλά του και κοίταξε το γιατρό. Είναι αλήθεια, γιατρέ, ότι οι τύποι που πάνε τακτικά στην εκκλησία πιάνουν πρώτη θέση στον παράδεισο; ρώτησε. Ο γιατρός έβαλε τα γέλια και είπε. Μη χειρότερα. Υπάρχουν τόσοι άνθρωποι που πιστεύουν σ' αυτή την παράλογη ιδέα. Όχι, δεν είναι καθόλου αλήθεια. Οι άνθρωποι δεν κρίνονται από την θρησκεία που ακολουθούν, αλλά από τον τρόπο που λειτουργεί το πνεύμα τους. Κάνουν το καλό γιατί θέλουν να κάνουν το καλό ή το κάνουν σαν ένα είδος εξασφάλισης; αυτό είναι το ερώτημα που πρέπει κανείς να είναι σε θέση ν' απαντήσει. Όταν οι άνθρωποι πεθαίνουν, στην αρχή βλέπουν κι αντιμετωπίζουν αυτά που περιμένουν να δουν και ν' αντιμετωπίσουν. Για παράδειγμα, αν ένας φανατικός Καθολικός έχει μεγαλώσει με κηρύγματα αγγέλων, ουράνιας μουσικής και αγίων που παίζουν άρπες, τέτοια θα δει όταν πεθάνει. Όταν όμως καταλάβει ότι όλα αυτά δεν είναι παρά κάτι πλαστό μία αυταπάτη τότε θ' αντικρίσει την πραγματική αλήθεια. Κι όσο πιο γρήγορα, τόσο το καλύτερο γι' αυτόν. Σταμάτησε και κοίταξε πολύ σοβαρά τον Μολυγκρούμπερ πριν συνεχίσει. Υπάρχει κάτι καλό που μπορεί να πει κανείς γι' ανθρώπους σαν και σένα. Δεν έχουν απατηλές ιδέες γι' αυτά που πρόκειται να δουν. Πολλοί άνθρωποι σαν και σένα δεν αφήνουν να τους παρασύρουν οι προκαταλήψεις. Δεν πιστεύουν ούτε απορρίπτουν ορισμένα πράγματα κι αυτό είναι πολύ προτιμότερο από το να ακολουθεί κανείς με τυφλή αφοσίωση μία συγκεκριμένη θεωρία. Ο Μολυγκρούμπερ έμεινε ακίνητος. Το πρόσωπό του ήταν βαθιά χαραγμένο από τις απορίες του. 87

Τελικά είπε. Είχα τρομοκρατηθεί όταν ήμουνα νέος. Μου έλεγαν πάντα ότι, αν δεν έκανα αυτά που μου έλεγαν, θα πήγαινα στην κόλαση κι ένα σωρό διάβολοι θα με τρυπούσαν ξέρεις που με πυρωμένα σίδερα και θα υπέφερα

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

πολύ! Πως είναι δυνατόν, αν ο Θεός είναι τόσο μεγάλος, αν ο Θεός είναι ο φιλόανθρωπος πατέρας μας, τότε πως είναι δυνατόν να θέλει να μας βασανίζει αιωνίως; αυτό είναι κάτι που δεν μπορώ να το καταλάβω! Ο γιατρός αναστέναξε βαθιά και απάντησε. Να, αυτή είναι μία από τις μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε. Οι άνθρωποι έχουν ανατραφεί με λανθασμένες άξιες, τους έχουν πει ότι θα πάνε στην κόλαση και θα υποφέρουν αιωνίως. Έ, λοιπόν, δεν υπάρχει ίχνος αλήθειας σ' όλα αυτά. Η κόλαση είναι ή Γη. Οι οντότητες πηγαίνουν στη Γη για να διδαχτούν από τις ταλαιπωρίες και να μάθουν όλα αυτά που πρέπει να μάθουν. Η Γη είναι συνήθως το μέρος, όπου υποφέρει κανείς. Αν ένα άτομο έχει χαμηλή στάθμη εξέλιξης τότε, αυτός ή αυτή, δεν διαθέτει αρκετό άπ' αυτό που εμείς αποκαλούμε κάρμα, ώστε να μπορεί να υποφέρει για να μάθει. Παραμένουν στη Γη για ν' αποκτήσουν εμπειρίες παρατηρώντας τους άλλους κι αργότερα επιστρέφουν για να περάσουν οι ίδιοι άπ' αυτές τις ταλαιπωρίες. Δεν υπάρχει όμως κόλαση μετά από τη ζωή πάνω στη Γη. Αυτό είναι αυταπάτη, είναι λανθασμένη διδασκαλία. Τότε πως γίνεται και μπήκαν τόσα πολλά πράγματα για την κόλαση μέσα στη βίβλο; ρώτησε ο Μολυγκρούμπερ. Επειδή, απάντησε ο γιατρός, την εποχή του χριστού υπήρχε ένα χωριό που το έλεγαν κόλαση. Βρίσκονταν πάνω σ' ένα ύψωμα και στην είσοδό του υπήρχε ένας βάλτος που ήταν πυρωμένος κι έβγαζε συνέχεια καπνούς από θειάφι. Αν κάποιον τον κατηγορούσαν για κάτι, τον πήγαιναν στο χωριό κόλαση για να δουν αν θα μπορούσε ν' αντέξει στο μαρτύριο να περάσει μέσα από την κόλαση να περάσει μέσα από το βάλτο που έβραζε κι ήταν γεμάτος καπνούς. Πίστευαν ότι, αν ήταν ένοχος, δεν θ' άντεχε τη τρομερή ζέστη και θα έπεφτε στο βάλτο, όπου και θα καίγονταν. Αν όμως ήταν αθώος ή αν είχε αρκετά χρήματα να δωροδοκήσει τους ιερείς που ήταν υπεύθυνοι, για να του δώσουν κάτι να τυλίξει στα πόδια του, τότε θα μπορούσε να διασχίσει το βάλτο και να βγει σώος στην άλλη πλευρά, οπότε θα χαρακτηρίζονταν αθώος. Τα ίδια γίνονται και τώρα, με τον τρόπο που εξαγοράζεται συχνά ή δικαιοσύνη κι οι αθώοι πάνε φυλακή, ενώ οι ένοχοι τριγυρίζουν ελεύθεροι.88

Υπάρχει κάτι άλλο που δεν το καταλαβαίνω, είπε ο Μολυγκρούμπερ. Έχω ακούσει ότι όταν κάποιος πεθαίνει, στην άλλη πλευρά, όπου κι αν είναι αυτή, υπάρχουν άνθρωποι που έρχονται και τον βοηθάνε να μπει στον ουρανό ή στο άλλο μέρος. Λοιπόν, υποτίθεται ότι εγώ πέθανα, δεν είδα

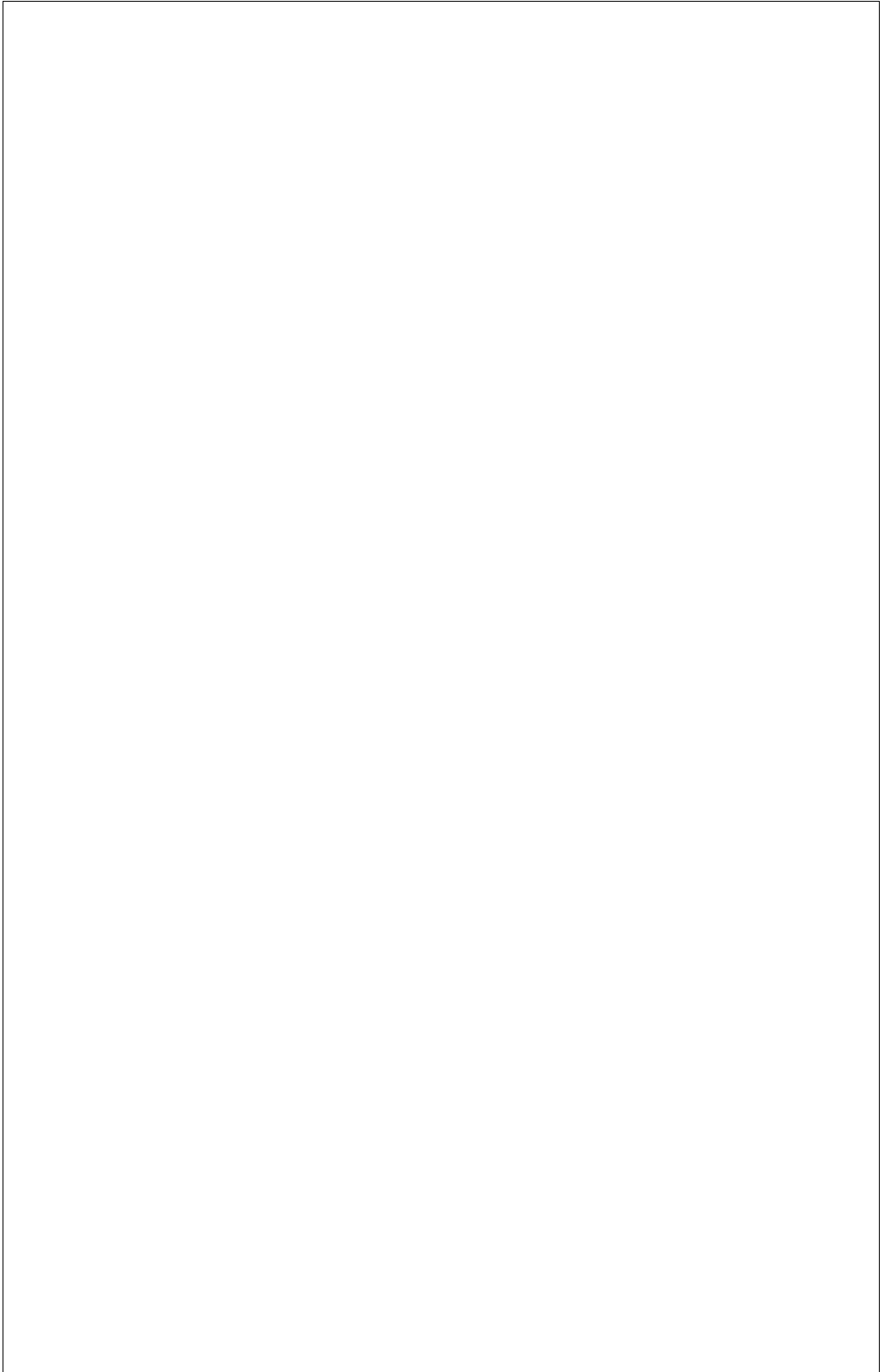
όμως κανένα να έρθει να με βοηθήσει. Έπρεπε να φτάσω μέχρι εκεί μόνος μου, σαν ένα μωρό που γεννιέται αναπάντεχα. Τι είναι λοιπόν όλα αυτά περί βοήθειας. Και βέβαια, υπάρχουν άνθρωποι που βοηθάνε αυτούς που θέλουν να βοηθηθούν. Όταν όμως ένα άτομο εσύ για παράδειγμα- δεν πιστεύεις σε τίποτα, δεν πιστεύεις ούτε στην ύπαρξή τους. Έτσι δεν μπορούν να σε πλησιάσουν για να σε βοηθήσουν. Αντίθετα βρίσκεσαι περιτριγυρισμένος από μία πυκνή, μαύρη ομίχλη που είναι ή άγνοιά σου, ή έλλειψη πίστης, ή έλλειψη κατανόησης. Ναι υπάρχουν άνθρωποι που βοηθάνε, φτάνει να τους το επιτρέψει κανείς. Με τον ίδιο τρόπο έρχονται συνήθως οι γονείς κι οι συγγενείς να χαιρετήσουν κάποιον που μόλις έφτασε στις αστρικές σφαίρες ύπαρξης. Αλλά αυτή εδώ ή σφαίρα είναι ή κατώτερη, ή πιο κοντινή στη Γη και βρίσκεσαι εδώ γιατί δεν πίστευες σε τίποτα. Επειδή είχες τέτοια άγνοια σου είναι δύσκολο να πιστέψεις στις ανώτερες σφαίρες. Έτσι βρίσκεσαι σ' αυτό που οι άλλοι το βλέπουν σαν καθαρτήριο. Καθαρτήριο σημαίνει κάθαρση και μέχρι ν' απαλλαγείς από την έλλειψη πίστης δεν μπορείς να προοδεύσεις προς τα πάνω. Επειδή λοιπόν βρίσκεσαι σ' αυτή τη σφαίρα δεν μπορείς να συναντήσεις εκείνους που ήταν φίλοι σου σ' άλλες ζωές, βρίσκονται πολύ ψηλότερα από σένα. Φαίνεται ότι τα έκανα μούσκεμα, είπε ο Μολυγκρούμπερ στενοχωρημένα. Τι γίνεται τώρα; ο γιατρός σηκώθηκε όρθιος κι έκανε νόημα στο Μολυγκρούμπερ να κάνει το ίδιο. Πρέπει να πας στην αίθουσα των αναμνήσεων τώρα, όπου θα δεις όλα τα γεγονότα τής ζωής σου στη Γη. Βλέποντάς τα θα κρίνεις τι έκανες μ' επιτυχία, θα κρίνεις σε τι απέτυχες κι έτσι θα σχηματίσεις μία βασική ιδέα στο μυαλό σου τι θα πρέπει να κάνεις για να καλυτερέψεις τον εαυτό σου σε μία επόμενη ζωή πάνω στη Γη. Έλα. Προχώρησε προς τον τοίχο κι εμφανίστηκε ένα πέρασμα. Μαζί με τον Μολυγκρούμπερ πέρασαν από μέσα και βγήκαν πάλι στη μεγάλη αίθουσα. Ο γιατρός πλησίασε έναν άντρα που κάθονταν πίσω από ένα γραφείο και συζήτησαν για λίγο. Ύστερα στράφηκε στο Μολυγκρούμπερ και του είπε. Από εδώ πάμε. 89

Θα στρίψουμε εκεί κάτω. Διέσχισαν μαζί ένα μακρύ διάδρομο, βγήκαν έξω και βρέθηκαν σ' ένα καταπράσινο λιβάδι που στην άκρη του υπήρχε ένα παράξενο κτίριο. Έμοιαζε σαν να ήταν φτιαγμένο από γυαλί που πάνω του καθρεφτίζονταν όλα τα χρώματα τής ίριδας. Σταμάτησαν έξω από την

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

πόρτα κι ο γιατρός είπε. Αυτή είναι λοιπόν ή αίθουσα των αναμνήσεων. Υπάρχει μία ίδια σε κάθε σφαίρα ύπαρξης. Μπαίνεις μέσα και βλέπεις μπροστά σου μία εικόνα τής Γης που κινείται στο διάστημα. Καθώς θα την πλησιάσεις θα αισθανθείς να πέφτεις, να πέφτεις κι ύστερα θα σου φανεί σαν να είναι πάνω στη Γη παρατηρώντας όλα όσα συμβαίνουν, βλέποντας τα πάντα, αλλά χωρίς να σε βλέπουν. Θα δεις ο,τι έχεις κάνει, όλες σου τις πράξεις και πως επηρέασαν άλλους ανθρώπους. Αυτή είσαι ή αίθουσα των αναμνήσεων, που μερικοί την αποκαλούν αίθουσα τής κρίσεως, αλλά βέβαια δεν υπάρχει κανένας αυστηρός δικαστής που θα σε κοιτάξει από πάνω μέχρι κάτω κι ύστερα θα βάλει την ψυχή σου στη ζυγαριά να δει αν είναι λειψή κι αν είναι λειψή, να σε πετάξει στις αιώνιες φλόγες. Όχι, δεν μοιάζει με κάτι τέτοιο. Στην αίθουσα των αναμνήσεων κάθε άτομο βλέπει τον εαυτό του και κάθε άτομο κρίνει μόνο του αν είχε επιτυχία. Αν όχι, ποιός ήταν ο λόγος και τι πρέπει να γίνει. Τώρα σ' αφήνω. Πήγαινε μέσα, κάθισε όσο χρειάζεται κι όταν θα βγεις θα σε περιμένει κάποιος άλλος. Γεια σου. Μ' αυτά τα λόγια γύρισε κι απομακρύνθηκε. Ο Μολυγκρούμπερ έμεινε καρφωμένος εκεί που βρίσκονταν μ' ένα παράξενο αίσθημα φόβου. Δεν ήξερε τι θα έβλεπε, και τι θα έκανε μ' αυτά που θα έβλεπε. Αλλά δεν έδειχνε να έχει διάθεση να κινηθεί, έμοιαζε σαν άγαλμα το άγαλμα ενός οδοκαθαριστή χωρίς το καροτσάκι του και τελικά κάποια παράξενη δύναμη τον έσπρωξε μαλακά προς την κατεύθυνση των πυλών τής αίθουσας των αναμνήσεων. Ο Μολυγκρούμπερ μπήκε μέσα. Κι έτσι ο Λεωνίδας Μάνουελ Μολυγκρούμπερ μπήκε στην αίθουσα των αναμνήσεων κι εκεί είδε την ιστορία του εαυτού του και των φίλων του από τότε που άρχισε να υπάρχει ο χρόνος σαν οντότητα. Έμαθε πολλά, έμαθε για τα λάθη του παρελθόντος, έμαθε για τα πράγματα που θα έπρεπε να προετοιμαστεί στο μέλλον και με μέσα που είναι άγνωστα στη Γη ή αντίληψή του οξύνθηκε, ο χαρακτήρας του εξαγνίστηκε κι ο Λεωνίδας Μάνουελ Μολυγκρούμπερ εγκατέλειψε την αίθουσα των αναμνήσεων κάποια απροσδιόριστη στιγμή μπορεί να ήταν μετά από λίγες μέρες, μπορεί να ήταν 90

μετά από λίγες βδομάδες ή και μπορεί να ήταν μετά από λίγους μήνες. Ύστερα κάθισε κάτω με μερικούς συμβούλους και σχεδίασε την επιστροφή του στη Γη, έτσι ώστε, αφού εκπληρώνονταν ένας σκοπός στην επόμενη ζωή, θα μπορούσε να επιστρέψει σε μία ανώτερη σφαίρα αστρικής ζωής.⁹¹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Ο πρόεδρος βούλιαξε στην πολυθρόνα του κι έσφιξε δυνατά το στήθος του. Νάτος πάλι αυτός ο πόνος, αυτός ο απαίσιος πόνος, που του έσφιγγε το στήθος και του έκοβε την αναπνοή. Έμεινε για λίγο έτσι, ανασαίνοντας βαριά. Αναρωτήθηκε τι έπρεπε να κάνει. Μήπως έπρεπε να τηλεφωνήσει στο γιατρό και να πάει στο νοσοκομείο ή μήπως ήταν καλύτερα να περιμένει λίγο ακόμα; ο κύριος Χόγκυ Μακ Ογκουώσερ, πρόεδρος τής εταιρείας Γκλίτερινγκ Γκίζμος, ήταν ένας άνθρωπος μ' ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα. Ένα πρόβλημα παρόμοιο μ' εκείνο πού είχε τερματίσει τη ζωή του πατέρα του. Ή εταιρεία, που την είχε ιδρύσει ο πατέρας του, πήγαινε τόσο καλά που ο Χόγκυ θα ήθελε να ζούσε τώρα ο πατέρας του για να δει την επιτυχία. Ο Χόγκυ έγειρε στην πολυθρόνα του κι έψαξε στις τσέπες του για τις κάψουλες. Έσπασε μία μέσα σ' ένα χαρτομάντιλο και εισπνέοντας βαθιά ένωσε αμέσως ν' ανακουφίζεται. Ή ανακούφιση ήταν όμως πρόσκαιρη. Στην κατάσταση που βρίσκονταν μόνο ο θάνατος θα έφερνε την πραγματική ανακούφιση. Παρ' όλα αυτά οι κάψουλες τον βοηθούσαν να διατηρηθεί στη ζωή προς το παρόν και τους χρωστούσε ευγνωμοσύνη γι' αυτό. Ένωσε ότι το έργο του δεν είχε τελειώσει ακόμα. Θυμήθηκε τον πατέρα του που είχε πεθάνει πριν από αρκετό καιρό. Θυμήθηκε ότι συνήθιζαν να μιλάνε μαζί περισσότερο σαν δύο φίλοι, παρά σαν πατέρας και γιος. Έριξε μία ματιά στο μεγάλο παράθυρο του γραφείου του κι ήρθε στο μυαλό του εκείνη ή φορά που στέκονταν ο ένας δίπλα στον άλλον και κοιτάζοντας το κτίριο του εργοστασίου ο πατέρας του του είχε πει. Χόγκυ, παιδί μου, μία μέρα όλα αυτά θα είναι δικά σου. Φρόντισε τα καλά, Χόγκυ. Θα σε βοηθήσουν να περάσεις μία άνετη ζωή. Ύστερα ο πατέρας του είχε σωριαστεί στην πολυθρόνα του και όπως ο Χόγκυ τώρα είχε σφίξει δυνατά το στήθος του με τα δύο του χέρια κι είχε μουγκρίσει από τον πόνο. 93

Ο Χόγκυ αγαπούσε πραγματικά τον πατέρα του. Θυμήθηκε εκείνη την ήμερα που είχε καθίσει απέναντι από τον πατέρα του, μπροστά στο τεράστιο γραφείο, και τον είχε ρωτήσει. Πατέρα, πως γίνεται κι έχουμε τόσο παράξενο επίθετο; δεν μπορώ να το καταλάβω. Πολύς κόσμος μ' έχει ρωτήσει και δεν είμαι σε θέση να τους απαντήσω. Έχεις λίγη ώρα στη διάθεσή σου, ή σύσκεψη με τους διευθυντές σου πήγε καλά, πες μου τι έγινε πριν έρθεις στον Καναδά. Ο πατέρας του έγειρε αναπαυτικά στο κάθισμά

του το ίδιο ακριβώς που πάνω του κάθονταν τώρα ο Χόγκυ κι άναψε ένα τεράστιο πούρο Αβάνας. Ύστερα έβαλε τα πόδια του πάνω στο γραφείο, δίπλωσε τα χέρια του μπροστά στο στομάχι του και είπε. Λοιπόν, παιδί μου, ή καταγωγή μας είναι από την άνω Σιλεσία, στην Ευρώπη. Ήμασταν Εβραίοι, αλλά ή μητέρα σου κι εγώ μάθαμε ότι ακόμα και στον Καναδά οι Εβραίοι υπέφεραν από τις διακρίσεις. Έτσι ή μητέρα σου κι εγώ σκεφτήκαμε ότι πρέπει να φροντίσουμε αυτό το θέμα αμέσως. Θα γίνουμε Καθολικοί, είπαμε. Έχουν τα πιο πολλά λεφτά και τους πιο πολλούς αγίους να τους προσέχουν. Αρχίσαμε λοιπόν να ψάχνουμε για κατάλληλο επίθετο και τότε θυμήθηκα τον ξάδελφο του θείου σου, από την πλευρά τής μητέρας σου. Ήταν καλός άνθρωπος και πέρναγε και καλά. Ήταν Εβραίος σαν και μένα, αλλά έβγαζε αρκετά πλένοντας γουρούνια. Έκανε τα γουρούνια ν' αστράφτουν, έτριβε τη πλάτη τους με πετρέλαιο κι έπαιρναν ένα απαλό ροζ χρώμα, σαν τη πλάτη νεογέννητου μωρού. Ήταν τόσο καθαρά και όμορφα, που οι έμποροι έλεγαν πάντα ότι αυτά τα γουρούνια πρέπει να τα έχει καθαρίσει κάποιος πολύ επιδέξιος. Ο πατέρας του Χόγκυ είχε κατεβάσει τα πόδια του από το γραφείο και χωρίς να βιάζεται είχε πάρει στα χέρια του το ειδικό μαχαϊράκι που είχε για τα πούρα. Έκοψε την άκρη του πούρου που δεν τράβαγε καλά κι αφού το έφερε εκεί που ήθελε άρχισε πάλι να μιλάει. Είπα στη γυναίκα μου, αυτό θα κάνουμε. Από δω και πέρα θα λεγόμαστε Ογκουώσερ δεν φαίνεται και τόσο άσχημο επίθετο. Έτσι κι αλλιώς, εδώ στην Αμερική έχουν τα πιο περίεργα επίθετα. Ή γυναίκα μου συμπλήρωσε ότι έπρεπε να το κάνουμε ν' ακούγεται περισσότερο καθολικό. Είπε ότι έπρεπε να βάλουμε μπροστά από το επίθετο μας το Μακ, όπως κάνουν οι Ιρλανδοί. Έτσι αποφασίσαμε να λεγόμαστε Μακ Ογκουώσερ και να γίνουμε Καθολικοί.⁹⁴

Ο πατέρας του Χόγκυ σταμάτησε για λίγο και βυθίστηκε στις σκέψεις του. Ύστερα τράβηξε μία γερή ρουφηξιά από το πούρο του και συνέχισε. Το είπα λοιπόν στους φίλους μου κι εκείνοι μου απάντησαν ότι θα έπρεπε να έχω κι έναν προστάτη άγιο, όπως κάνουν οι Καθολικοί στην Ιρλανδία. Από αγίους όμως δεν ήξερα και πολλά πράγματα, ποτέ δεν είχα πάρε δώσε μαζί τους. Έτσι ένας φίλος μου με ρώτησε. Θέλεις έναν καλό άγιο; λοιπόν ο προστάτης αγίός σου θα είναι ο άγιος κέρδος. Ο Χόγκυ κοίταξε τον πατέρα του

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

έκπληκτος και είπε. Λοιπόν, πατέρα, πρώτη φορά ακούω ότι υπάρχει άγιος κέρδος. Στο κατηχητικό μας έμαθαν για όλους τους άγιους, αλλά ποτέ δεν μας μίλησαν για τέτοιο άγιο. Ναι, παιδί μου, καταλαβαίνω. Άσε να σου εξηγήσω πως πήρε αυτός ο άγιος τ' όνομά του. Μου λέει λοιπόν αυτός ο φίλος μου. Μωυσή, κυνηγούσες πάντα το βρώμικο κέρδος. Μου έχεις πει πολλές φορές ότι το χρήμα δεν μυρίζει, οι άλλοι όμως λένε ότι είσαι πάντα έτοιμος να κυνηγήσεις το βρώμικο κέρδος. Που θα βρεις λοιπόν καλύτερο άγιο, Μωυσή, από τον άγιο κέρδος; ένας καινούριος πόνος όμως έφερε τον Χόγκυ πίσω στην πραγματικότητα. Για μία στιγμή νόμισε ότι θα πεθάνει. Ένωσε ένα τεράστιο βάρος να του πιέζει το στήθος. Με πολλή δυσκολία έσπασε μία κάψουλα, άνέπνευσε βαθιά, κι άρχισε να συνέρχεται. Κουνήθηκε με μεγάλη προσοχή κι ανακάλυψε ότι ο πόνος είχε υποχωρήσει. Σκέφτηκε ότι θα ήταν καλύτερα να σταματήσει για λίγο τη δουλειά. Θυμήθηκε πάλι τον πατέρα του. Πολλά χρόνια πριν ο πατέρας του είχε ξεκινήσει την εταιρεία από το τίποτα. Είχε εγκαταλείψει την άνω Σιλεσία κι είχε έρθει στον Καναδά σαν μετανάστης. Αφού προσπάθησε μάταια να βρει άλλη δουλειά, στο τέλος κατέληξε να κάνει τον εργάτη σε μία φάρμα, παρ' όλο ότι ήταν ένας έμπειρος χρυσοχόος. Μία μέρα είδε έναν άλλον εργάτη στη φάρμα να κρατάει στο χέρι του μία μικρή πέτρα, που στο κέντρο της είχε μία τρύπα. Τον ρώτησε κι ο άλλος του απάντησε ότι, όταν στριφογύριζε την πέτρα στα χέρια του, ηρεμούσε. Έτσι, την είχε πάντα στη τσέπη του κι όταν ο επιστάτης τής φάρμας του έκανε παρατηρήσεις γιατί ήταν αργός στη δουλειά του, στριφογύριζε λίγο τη γυαλιστερή πέτρα στα δάχτυλά του κι αμέσως ένιωθε να τον πλημμυρίζει ή γαλήνη. Ο πατέρας του Χόγκυ σκέφτονταν πολλές μέρες αυτή την πέτρα και στο τέλος πήρε τη μεγάλη απόφαση. 95

Μάζεψε όσα λεφτά μπορούσε, δανείστηκε, δούλεψε σαν σκλάβος για να μαζέψει ακόμα περισσότερα κι ύστερα έβαλε μπρος μία μικρή επιχείρηση, που την ονόμασε Γκλίτερινγκ Γκίζμος. Κατασκεύασε μικρά αντικείμενα που δεν είχαν καμιά πρακτική χρήση, ήταν όμως επιχρυσωμένα κι οι άνθρωποι τ' αγόραζαν γιατί πίστευαν ότι όταν τα έχουν στη τσέπη τους τους φέρνουν ηρεμία. Κάποτε ένας φίλος του τον ρώτησε. Τι είναι αυτό το πράγμα, Μωυσή; σε τι χρησιμεύει; ά, φίλε μου, απάντησε ο Μωυσής. Να μία καλή ερώτηση. Τι είναι ένα Γκλίτερινγκ Γκίζμο; κανείς δεν ξέρει αλλά όλοι

ξοδεύουν λεφτά για να το αγοράσουν. Κανείς δεν ξέρει τι είναι. Κανένας μέχρι τώρα δεν μπόρεσε να το χρησιμοποιήσει για κάποιο πρακτικό σκοπό, εμείς όμως εξακολουθούμε να του κάνουμε τεράστια διαφήμιση και να το έχει κανείς ένα τέτοιο θεωρείται ή τελευταία λέξη τής μόδας. Μάλιστα, με μία μικρή επιβάρυνση, μπορεί κανείς ν' αγοράσει ένα με τ' αρχικά του χαραγμένα πάνω. Δεν πρέπει να ξεχνάς ότι εδώ, στην Αμερικανική ήπειρο, ότι είναι καινούριο το θέλουν κι ότι είναι παλιό το πετάνε στα σκουπίδια. Λοιπόν κι εμείς παίρνουμε σκουπίδια, τα επιχρυσώνουμε λίγο για να φαίνονται ωραία και τα πουλάμε με εγγύηση ότι μπορούν να κάνουν χίλια δύο πράγματα. Βέβαια δεν κάνουν απολύτως τίποτα. Ή σκέψη του αγοραστή είναι εκείνη που τον βοηθάει να ηρεμήσει. Αν πάλι ανακαλύψει ότι αγόρασε ένα ωραίο τίποτα, δεν του αρέσει να παραδεχτεί ότι τον έπιασαν κορόιδο. Έτσι, προσπαθεί να το πουλήσει σε κάποιον άλλο για να του αποδείξει ότι κι αυτός πιάστηκε κορόιδο. Βγάζω αρκετά άπ' όλη αυτή την ιστορία. Μη χειρότερα, Μωυσή, αναφώνησε ο φίλος του. Μη μου πεις ότι πουλάς σκουπίδια στον ανύποπτο κόσμο; ο Μωυσής Μακ Ογκουώσερ σήκωσε τα φρύδια του με προσποιητή φρίκη κι ύστερα είπε. Προς Θεού, καλέ μου φίλε. Δεν σου πέρασε από το μυαλό ή σκέψη ότι εξαπατώ τον κόσμο, έτσι δεν είναι; μήπως με αποκαλείς απατεώνα; ο φίλος του γέλασε και απάντησε. Κάθε φορά που συναντάω έναν Καθολικό που τον λένε Μωυσή, αναρωτιέμαι τι ήταν αυτό που τον έκανε από Εβραίος να γίνει Καθολικός. Ο μωυσής, έβαλε τα γέλια και διηγήθηκε στο φίλο του την ιστορία τής ζωής του. Πως είχε δημιουργήσει μία επιχείρηση στην άνω Σιλεσία, πως είχε γίνει γνωστός για την καλή ποιότητα και τις χαμηλές τιμές του κι ύστερα πως τα έχασε όλα σε μία μέρα.⁹⁶

Ήρθαν που λες οι Ρώσοι και μου τα πήραν όλα. Μέσα σε μία νύχτα με κατάντησαν ζητιάνο, με πέταξαν έξω από το σπίτι μου παρ' όλο ότι ήμουνα τίμιος και πουλούσα γνήσια αντικείμενα. Έτσι κι εγώ άλλαξα, έγινα ανέντιμος και πουλάω σκουπίδια σε εξοργιστικές τιμές, κι οι άνθρωποι με σέβονται πιο πολύ! Για κοίταξέ με τώρα. Έχω τη δική μου επιχείρηση, το δικό μου εργοστάσιο, τη δική μου Κάντιλακ και το δικό μου προστάτη άγιο, τον άγιο κέρδος! Γέλασε δυνατά και πλησίασε ένα μικρό ντουλάπι στη γωνιά του γραφείου του. Το ξεκλείδωσε και μιλώντας στα γερμανικά, ζήτησε από τον φίλο του να πλησιάσει. Ο φίλος του χαμογέλασε εύθυμα

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

καθώς σηκώθηκε όρθιος. Μωυσή, μιλάς λάθος γλώσσα. Δεν πρέπει να μιλάς γερμανικά πια, υποτίθεται ότι τώρα είσαι Καναδός πολίτης. Προχώρησε προς το σημείο όπου ο Μωυσής κρατούσε την πόρτα του ντουλαπιού μισάνοιχτη. Την άνοιξε διάπλατα κι ο φίλος του αντίκρισε μία βάση από έβено και πάνω της ένα χρυσό ομοίωμα του δολαρίου, που στην κορυφή του είχε ένα φωτοστέφανο. Κοίταξε τον Μωυσή χωρίς να καταλαβαίνει κι εκείνος γέλασε με την έκφραση του προσώπου του. Αυτός είναι ο δικός μου άγιος, ο δικός μου άγιος κέρδος, είπε. Το χρήμα είναι το βρώμικο κέρδος, ο δικός μου άγιος είναι το λαμπερό δολάριο. Τώρα όμως ο Χόγκυ ένιωθε καλύτερα. Πάτησε το κουμπί του εσωτερικού τηλεφώνου και ζήτησε από τη γραμματέα του να έρθει μέσα. Μία νεαρή, σοβαρή γυναίκα έκανε την εμφάνισή της και κάθισε δίπλα στο γραφείο του. Δεσποινίς Γουίλιαμς, θέλω να επικοινωνήσετε με τον δικηγόρο μου. Πήτε του να έρθει να με δει. Νομίζω ότι είναι καιρός να κάνω τη διαθήκη μου. Μα, κύριε Χόγκυ, είπε ή γραμματέας θορυβημένη. Φαίνεστε λίγο κίτρινος. Μήπως θα ήταν καλύτερα να ζητήσω από το γιατρό Τζόνσον να έρθει να σάς εξετάσει; όχι, όχι, αγαπητή μου, απάντησε ο Χόγκυ. Δεν είναι τίποτα, απλώς είχα λίγη δουλειά παραπάνω. Κανονίστε μόνο με το δικηγόρο μου να έρθει αύριο το πρωί στις δέκα εδώ και δεν σάς χρειάζομαι άλλο για σήμερα. Έκανε μία χειρονομία κι ή γραμματέας βγήκε από το γραφείο. Αναρωτήθηκε μήπως ο Χόγκυ Μακ Ογκουώσερ είχε προαίσθηση ότι θα πεθάνει. Ο Χόγκυ έγειρε πίσω κι άρχισε να σκέφτεται το παρελθόν αλλά και το μέλλον, όπως υπέθεσε ότι θα είχε κάνει κι ο πατέρας του αμέτρητες φορές.

97

Θυμήθηκε ότι είχε ακούσει από τη δεσποινίδα Γουίλιαμς κι ύστερα άρχισε να αναπολεί τη ζωή του πατέρα του. Η δεσποινίς Γουίλιαμς του είχε διηγηθεί πως είχε μπει στο γραφείο κι είχε βρει τον πατέρα του να κάθεται σιωπηλός και μελαγχολικός. Κοίταξε προς τον ουρανό παρατηρώντας τα σύννεφα που περνούσαν πάνω από τα κτίρια του εργοστασίου του. Ύστερα κουνήθηκε κι αναστέναξε βαθιά. Ή δεσποινίς Γουίλιαμς Κοκάλιαχφ με τη σκέψη ότι θα πέθαινε εκεί μπροστά της. Δεσποινίς Γουίλιαμς, πέστε στον οδηγό μου να φέρει το αυτοκίνητο. Θα φύγω για το σπίτι μου. Ή δεσποινίς Γουίλιαμς, έκανε ένα νεύμα με το κεφάλι της κι ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ, έγειρε πίσω ακουμπώντας τα χέρια του στο στομάχι του. Σε

λίγο άνοιξε ή πόρτα του γραφείου του και μπήκε ή δεσποινίς Γουιλιαμς. Το αυτοκίνητό σας είναι μπροστά στην πόρτα, είπε. Να βοηθήσω με το παλτό σας; ο γέρος σηκώθηκε, τρέμοντας λίγο και είπε. Ά, δεσποινίς Γουιλιαμς. Σκέφτεστε ότι άρχισα να γερνάω. Η γραμματεύς χαμογέλασε και τον πλησίασε κρατώντας το παλτό του. Έβαλε αδέξια τα χέρια του στα μανίκια, κι ύστερο εκείνη ήρθε μπροστά του και κούμπωσε τα κουμπιά. Εδώ είναι ο χαρτοφύλακας σας, είπε. Δεν έχω δει την καινούρια σας Κάντιλακ. Αν δεν σάς πειράζει, θα έρθω μαζί σας μέχρι το αυτοκίνητο. Ο γέρος κούνησε καταφατικά το κεφάλι του και Προχωρώνιβ μαζί μπήκαν στο ασανσέρ και κατέβηκαν στο δρόμο. Ο οδηγός με την στολή άνοιξε γρήγορα την πόρτα του αυτοκινήτου και κάθισε προσοχή. Όχι, παιδί μου. Έτσι για αλλαγή θα καθίσω μπροστά μαζί σου με δυσκολία προχώρησε και κάθισε στο μπροστινό κάθισμα κούνησε το χέρι του προς τη δεσποινίδα Γουιλιαμς και το αυτοκίνητο απομακρύνθηκε. Ο Μακ Ογκουώσερ ο πρεσβύτερος έμενε στην έξοχή, περίπου σαράντα χιλιόμετρα από το γραφείο του κοιτούσε έξω, καθώς το αυτοκίνητο εγκατέλειπε την πόλη κατεύθυνση προς τα προάστια. Παρατηρούσε τη θέα, λες και την έβλεπε για τελευταία φορά. Περίπου σε μία ώρα, γιατί υπήρχε αρκετή κίνηση, το αυτοκίνητο σταμάτησε μπροστά στην κατοικία των Μακ Ογκουώσερ. Η κυρία Μακ Ογκουώσερ περίμενε μπροστά στην πόρτα, γιατί ή δεσποινίς Γουιλιαμς, σαν καλή γραμματεύς είχε τηλεφωνήσει και είχε πει ότι το αφεντικό δεν έδειχνε να είναι και τόσο καλά.98

Μωυσή, Μωυσή. Ανησυχούσα όλη την ημέρα. Νομίζω ότι το παρακάνεις με τη δουλειά σου. Ίσως θα έπρεπε να πάμε για διακοπές. Ο γέρος Μωυσής έκανε νόημα στον οδηγό να φύγει και με αρκετή δυσκολία μπήκε στο σπίτι. Ήταν το σπίτι ενός ανθρώπου με λεφτά, αλλά χωρίς πολύ γούστο. Υπήρχαν δίπλα δίπλα πανάκριβες αντίκες και μοντέρνα έπιπλα, αλλά κατά κάποιο τρόπο ή παλιά κι ή καινούρια επίπλωση ταίριαζε μαζί, μ' αυτό τον περίεργο τρόπο που είχαν οι παλιοί Εβραίοι τής Ευρώπης να κάνουν ένα σπίτι να φαίνεται ζεστό. Η κυρία Μακ Ογκουώσερ έπιασε τον άντρα της από το χέρι και του είπε. Έλα να καθίσεις, Μωυσή. Δείχνεις λες και θα πέσεις κάτω. Νομίζω ότι είναι καλύτερα να φωνάξω τον γιατρό Τζόνσον. Όχι, μαμά, όχι. Έχουμε να συζητήσουμε ορισμένα πράγματα πριν φωνάξουμε

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

τον γιατρό Τζόνσον. Χώθηκε στην πολυθρόνα του και πιάνοντας το κεφάλι του με τα χέρια του έπεσε σε βαθιά συλλογή. Μάμα, είπε ο Μωυσής, θυμάσαι την παλιά θρησκεία; ανέκαθεν ή οικογένειά μας ήταν Εβραίοι. Γιατί λοιπόν να μην φωνάξω να ραβίνο και να συζητήσω μαζί του; υπάρχουν πολλά πράγματα στο μυαλό μου που θα ήθελα να ξεκαθαρίσω. Ή γυναίκα του του ετοίμασε ένα ποτό, έβαλε μέσα παγάκια κι κότερα του έφερε το ποτήρι. Μα πως μπορούμε να ξαναγυρίσουμε στην Εβραϊκή θρησκεία, Μωυσή, όταν είμαστε τόσο πιστοί Καθολικοί; τον ρώτησε. Ο γέρος το σκέφτηκε για λίγο καθώς έπινε το ποτό του κι ύστερα είπε. Λοιπόν, μάμα, τώρα που έφτασε πια ή κρίσιμη στιγμή δεν πρέπει να υποκρινόμαστε. Δεν μπορούμε να γυρίσουμε στη Γη των γονέων μας, μπορούμε όμως να γυρίσουμε στην παλιά θρησκεία. Νομίζω ότι πρέπει να δω ένα ραβίνο. Για αρκετή ώρα δεν είπαν τίποτε άλλο. Την ώρα όμως που έτρωγαν ο γέρος ξαφνικά κάθισε πίσω ανασαίνοντας βαριά και του έπεσε από το χέρι το πιρούνι. Ά, όχι, Μωυσή, αρκετά για σήμερα, είπε ή γυναίκα του τρέφοντας προς το τηλέφωνο. Θα τηλεφωνήσω αμέσως στο γιατρό Τζόνσον. Σήκωσε νευρικά το ακουστικό και σχημάτισε στο καντράν τον αριθμό του γιατρού Τζόνσον. Σχεδόν αμέσως απάντησε μία φωνή κι ή κυρία Μακ Ογκουώσερ είπε.99

Γιατρέ, σάς παρακαλώ ελάτε αμέσως. Ο σύζυγος μου είναι άρρωστος. Τον πονάει πάλι το στήθος του. Ο γιατρός ξέροντας ότι είχε έναν πελάτη που πλήρωνε καλά δεν δίστασε ούτε για μία στιγμή. Εντάξει, κυρία Μακ Ογκουώσερ, θα βρισκομαι εκεί σε δέκα λεπτά. Ή γυναίκα κατέβασε το ακουστικό και γυρίζοντας στον άντρα της κάθισε δίπλα του, στο χερούλι της πολυθρόνας. Μάμα, μάμα, είπε ο γέρος κρατώντας το στήθος του. Θυμάσαι πως ήρθαμε από την παλιά χώρα; θυμάσαι πως ήρθαμε με το πιο φτηνό εισιτήριο, στριμωγμένοι σαν τα πρόβατα; δουλέψαμε σκληρά, μάμα, εσύ κι εγώ. Περάσαμε δύσκολες στιγμές, αλλά δεν νομίζω ότι κάναμε σωστά όταν γίναμε Καθολικοί. Γεννηθήκαμε Εβραίοι κι Εβραίοι θα πρέπει να είμαστε πάντοτε. Ίσως θα έπρεπε να ξαναγυρίσουμε στην παλιά

θηρσκεία. Δεν μπορούμε να το κρύψουμε. Έχω τη γνώμη ότι θα έπρεπε να πάμε για διακοπές και ίσως τότε αισθανθείς καλύτερό. Υποθέτω ότι ο γιατρός Τζόνσον θα ξέρει να μας συστήσει μία νοσοκόμα για να έρθει μαζί μας και να σε προσέχει. Τινάχτηκε ξαφνικά στον ήχο του κουδουνιού. Ή υπηρεσία άνοιξε την πόρτα κι έκανε την εμφάνισή του ο γιατρός Τζόνσον. Λοιπόν κύριε Μακ Ογκουώσερ, είπε ο γιατρός εύθυμα. Τι συμβαίνει; πονάτε στο στήθος; υποπτεύομαι ότι πρόκειται πάλι για κρίση στηθάγχης. Ένα από τα πιο σοβαρά συμπτώματα είναι το αίσθημα που έχει κανείς ότι θα πεθάνει. Ή κυρία Μακ Ογκουώσερ κούνησε το κεφάλι της καταφατική, ναι, γιατρέ, έτσι ακριβώς αισθάνεται αρκετό καιρό τώρα νιώθει ότι δεν θα μπορέσει να συνεχίσει για πολύ ακόμα, έτσι σκέφτηκα ότι θα έπρεπε να έρθετε αμέσως. Πολύ σωστά, κυρία Μακ Ογκουώσερ, πολύ σωστά. Εξάλλου γι αυτό ήρθα κι εγώ, είπε ο γιατρός. Ας τον βάλουμε όμως στο κρεβάτι κι ύστερα θα τον εξετάσω. Έχω μαζί μου ένα φορητό καρδιογράφο. Σε λίγο ο γέρος Μωυσής βρέθηκε στο τεράστιο διπλό κρεβάτι με το χοντρό πάπλωμα, όπως ήταν ή παλιά μόδα στην Ευρώπη. Ο γιατρός τον εξέτασε και σε λίγο είπε σκυθρωπά. Λοιπόν φοβάμαι ότι για λίγο καιρό θα πρέπει να μείνετε κρεβάτι. Είσαστε πολύ άρρωστος. Έχετε κουράσει πολύ τον οργανισμό σας και στην ηλικία σας αυτό δεν είναι καλό. Έκλεισε τον καρδιογράφο, έβαλε το στηθοσκόπιο στη τσάντα κι έπλυνε τα χέρια του στο πολυτελέστατο μπάνιο. 100

Ύστερα αφού χαιρέτησε τον ασθενή του και κατέβηκε τις σκάλες μαζί με την κυρία Μακ Ογκουώσερ. Στο ισόγειο τής είπε ψιθυρίζοντας. Μπορούμε να πάμε σ' ένα ιδιαίτερο δωμάτιο να συζητήσουμε; εκείνη τον οδήγησε στο γραφείο του συζύγου της κι έκλεισε την πόρτα. Κυρία Μακ Ογκουώσερ, είπε ο γιατρός, φοβάμαι ότι ο σύζυγός σας είναι σοβαρά άρρωστος. Φοβάμαι ότι αν εξακολουθήσει μ' αυτόν τον ρυθμό δεν θα ζήσει για πολύ ακόμα. Ο γιος σας δεν είναι στο κολέγιο; ναι, γιατρέ, είναι στο κολέγιο. Αν νομίζετε ότι πρέπει, τότε θα του τηλεφωνήσω αμέσως και θα του ζητήσω να έρθει. Είναι καλό παιδί, πάρα πολύ καλό παιδί. Ναι ξέρω ότι είναι καλό παιδί. Τον έχω συναντήσει αρκετές φορές, ξέρετε. Τώρα όμως ή γνώμη μου είναι ότι θα πρέπει να έρθει να δει τον πατέρα του. Πολύ φοβάμαι ότι ίσως

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

να είναι και ή τελευταία φορά. Πρέπει να σάς τονίσω ότι ο σύζυγός σας χρειάζεται συνεχή παρακολούθηση και νομίζω ότι δεν θα έχετε αντίρρηση να το φροντίσω. Μπορώ να σάς στείλω νοσοκόμες. Μα και βέβαια, γιατρέ. Θα κάνουμε ότι μας συμβουλευέστε. Ο γιατρός σφράγισε τα χείλια του κι έμεινε για λίγο σκεπτικός. Ύστερα είπε. Βέβαια, θα ήθελα να τον έχω στη κλινική μου, εκεί θα τον προσέχαμε ιδιαίτερα, αλλά προς το παρόν φοβάμαι ότι μία τέτοια μετακίνηση πρέπει να την αποφύγουμε. Θα πρέπει να του κάνουμε θεραπεία εδώ. Θα στείλω μία νοσοκόμα για οκτώ ώρες κι ύστερα θα τον αντικαταστήσει μία άλλη. Θα έρθω να τον εξετάσω πάλι αύριο το πρωί. Θα σάς γράψω τώρα μία συνταγή και θα ζητήσω από το φαρμακείο να στείλει αμέσως το φάρμακο. Εσείς ακολουθήστε πολύ προσεκτικά τις οδηγίες. Χαίρετε, κυρία Μακ Ογκουώσερ. Βγήκε από το δωμάτιο και περνώντας από την τραπεζαρία κατευθύνθηκε προς την έξοδο. Ή κυρία Μακ Ογκουώσερ έμεινε αρκετή ώρα ακίνητη και σκέφτονταν τι θα έπρεπε να κάνει. Ή υπηρέτρια την έβγαλε από τους συλλογισμούς της μπαίνοντας στο δωμάτιο. Ο κύριος σάς φωνάζει κυρία, είπε. Γρήγορα ή κυρία Μακ Ογκουώσερ ανέβηκε τις σκάλες. Μάμα, μάμα, γιατί δεν ήρθε ο Ραβίνος; ρώτησε. Θέλω ένα Ραβίνο και μάλιστα γρήγορα. Έχω πολλά πράγματα να συζητήσω και ίσως θα πρέπει να κανονίσουμε ο γιος μου, ή ένας παλιός μου φίλος να διαβάσει περικοπές από το ιερό βιβλίο. Μη χειρότερα, Μωυσή! Αναφώνησε ή γυναίκα του. 101

Πιστεύεις στ' αλήθεια ότι σου χρειάζεται Ραβίνος; μην ξεχνάς ότι είσαι Καθολικός. Πως θα εξηγήσουμε στους γείτονες ότι γίναμε ξαφνικά Εβραίοι; μάμα, πως μπορώ να πεθάνω ήσυχος χωρίς να ξέρω ότι κάποιος θα διαβάσει περικοπές από το ιερό βιβλίο; ή κυρία Μακ Ογκουώσερ έπεσε σε βαθιά συλλογή κι ύστερα είπε. Νομίζω ότι βρήκα τη λύση. Θα καλέσουμε ένα ραβίνο σε φιλική επίσκεψη κι άμα φύγει θα καλέσουμε τον καθολικό ιερέα μας. Έτσι θα είμαστε καλυμμένοι και απέναντι στις δύο θρησκείες και απέναντι στους γείτονες. Ο γέρος έβαλε τα γέλια. Γελούσε τόσο δυνατά που στο τέλος ήρθαν δάκρυα στα μάτια του κι άρχισε πάλι να τον πονάει το στήθος του. Όταν συνήλθε όμως είπε. Ω, μάμα! Ωστε νομίζεις ότι ήμουν τόσο κακός που χρειάζομαι ασφάλεια ότι ο ένας από τους δύο θα με στείλει στον ουρανό; λοιπόν, μάμα, θα φωνάξουμε πρώτα το Ραβίνο κι ύστερα τον

Καθολικό ιερέα και μ' αυτόν τον τρόπο θα είμαστε σίγουροι ότι καλύψαμε την αναχώρησή μου από δύο πλευρές. Τηλεφώνησα στο Χόγκυ, Μωυσή. Του είπα ότι σ' έπιασε πάλι οι κρίση κι ότι θα ήταν μεγάλη ανακούφιση για τον πατέρα του αν ερχόταν για μία δύο μέρες. Έρχεται αμέσως. Ο Χόγκυ τα θυμήθηκε όλα πάλι. Ήταν σαν να τα ζούσε τώρα. Ξέχασε τον πόνο του στην ανάμνηση των περασμένων ημερών. Θυμήθηκε το μεγάλο αυτοκίνητο να τρέχει μέσα στην νύχτα περνώντας με θόρυβο μέσα από χωριά και πόλεις. Θυμήθηκε την έκπληκτη έκφραση στο πρόσωπο ενός αστυφύλακα καθώς τινάχτηκε από το μέρος που κρύβονταν και προσπάθησε να σταματήσει το Χόγκυ και καθώς το αυτοκίνητο δεν σταμάτησε πήδηξε στη μοτοσικλέτα του και προσπάθησε να το φτάσει, αλλά μάταια, ο Χόγκυ είχε καλό αυτοκίνητο κι ήταν καλός οδηγός. Ο αστυφύλακας πρέπει να ήταν καινούριος γιατί γρήγορα εγκατέλειψε τον αγώνα. Ο Χόγκυ θυμήθηκε να φτάνει στο σπίτι του πατέρα του. Είχε αρχίσει μόλις να ξημερώνει και στην ανατολή ο ουρανός είχε αρχίσει να ροδίζει. Αργότερα, αφού ξεκουράστηκε λίγο για να μην δει ο πατέρας του πόσο κουρασμένος ήταν, πήγε να δει το Γέρο. Ο Μακ Ογκουώσερ ο πρεσβύτερος ήταν στο κρεβάτι φορώντας το μικρό σκουφάκι που οι ορθόδοξοι Εβραίοι φορούν στο κεφάλι τους σε ορισμένες περιπτώσεις. Στους ώμους του ήταν ριγμένο το σάλι των προσευχών. Χαιρέτησε το Χόγκυ μ' ένα αδύναμο χαμόγελο και είπε.¹⁰²

Χόγκυ, παιδί μου, χαίρομαι που πρόλαβες να έρθεις. Είμαι Εβραίος κι εσύ είσαι καλός Καθολικός. Πιστεύεις ότι πρέπει να κάνεις καλές πράξεις γι' αυτό θέλω να κάνεις κάτι για μένα. Θέλω να διαβάσεις ορισμένες περικοπές από το Καντίς, που όπως ξέρεις είναι ή προσευχή του νεκρού. Θέλω να διαβάσεις σύμφωνα με τον παλιό τρόπο που έχει σχεδόν ξεχαστεί. Δεν νομίζω να σ' εμποδίζει ή καθολική πίστη σου, παιδί μου. Ο Χόγκυ δίστασε. Είχε αφοσιωθεί στο Καθολικισμό, πίστευε στη Βίβλο, στους άγιους και σ' όλα τα υπόλοιπα. Πίστευε ότι ο πάπας κι άλλοι από την ανώτερη ιεραρχία της Καθολικής εκκλησίας είχαν θείες δυνάμεις, πως μπορούσε λοιπόν αυτός, ένας καλός Καθολικός, να επιστρέψει ξαφνικά, έστω και προσωρινά, στη θρησκεία των γονέων του, την Εβραϊκή θρησκεία; ο γέρος παρατηρούσε την έκφραση του προσώπου του. Αναστέναξε βαθιά και βούλιαξε στο κρεβάτι. Εντάξει, αγόρι μου, είπε ο γέρος. Δεν θα σ' ενοχλήσω

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

άλλο, αλλά πιστεύω ότι όλοι καταλήγουμε στο ίδιο μέρος. Δεν παίζει ρόλο αν εγώ είμαι Εβραίος ή εσύ είσαι Καθολικός, όλοι πάμε στο ίδιο μέρος. Αν ζήσουμε τίμια θα γευτούμε τις απολαβές. Για πες μου όμως, παιδί μου, γιατί οι Καθολικοί φοβούνται το θάνατο περισσότερο από τους άλλους; γιατί οι Καθολικοί αντικρούουν όλες τις άλλες θρησκείες και πιστεύουν ακράδαντα ότι αν κάποιος δεν είναι Καθολικός δεν υπάρχει θέση για αυτόν στο παράδεισο; φαίνεται ότι έχουν αγοράσει όλα τα εισιτήρια εκ των προτέρων. Πατέρα, άσε με να καλέσω έναν από τους άγιους πατέρες. Αν αλλάξεις θρησκεία, έστω και τώρα, είμαι σίγουρος ότι θα κερδίσεις μία θέση στον ουρανό. Όπως είναι τα πράγματα τώρα, σαν Εβραίος, δεν έχεις καμιά πιθανότητα, πατέρα, να βρεθείς στην κόλαση όπως ακριβώς κι ένας γεροσυγγραφέας. Τώρα τελευταία διάβασα μερικά βιβλία του, μέχρι που μ' έπιασε ένας ιερέας να τα κρατάω και υποχρεώθηκα να εξομολογηθώ γιατί ήταν βιβλία του Ράμπα. Στο νοσοκομείο πριν αρκετό καιρό μία καλή αδελφή είπε ότι αυτός θα πάει στην κόλαση γιατί είναι Βουδιστής, μπορείς να το φανταστείς; Βουδιστής. Ο Μακ Ογκουώσερ ο πρεσβύτερος κοίταξε το γιο του με οίκτο και είπε. Παιδί μου, αφότου έφυγες από το σπίτι κι έγινες Καθολικός φανατίστηκες πάρα πολύ. Δεν πειράζει, παιδί μου, θα ζητήσω από έναν από τους παλιούς μου φίλους, έναν που μου στάθηκε σαν γιος, να διαβάσει περικοπές από το ιερό βιβλίο ώστε να μην χρειαστεί να έρθεις σε αντίθεση με την θρησκεία σου.103

Ο Γέρο-Ραβίνος ήρθε να δει τον Μακ Ογκουώσερ και συζήτησαν για πολλή ώρα. Ο γέρος είπε στο Ραβίνο. Ο γιος μου άλλαξε τόσο πολύ που δυσκολεύομαι να τον αναγνωρίσω. Δεν ήθελε να μου διαβάσει το ιερό βιβλίο δεν ανέχτηκε καν να συζητήσει για την θρησκεία μας. Θα σου ζητήσω καλέ μου φίλε, να διαβάσεις το Καντίς εσύ. Ο Ραβίνος ακούμπησε τα χέρια του στους ώμους του παλιού του φίλου και είπε. Και βέβαια, Μωυσή, και βέβαια θα το κάνω. Αλλά ο γιος μου είναι καλός άνθρωπος και νομίζω ότι είναι πιο σωστό να το διαβάσει εκείνος. Έχει την ίδια ηλικία με το γιο σου, ενώ εγώ είμαι σύγχρονός σου, έτσι δεν είναι; ο Μωυσής το σκέφτηκε για λίγο κι ύστερα χαμογελώντας κούνησε καταφατικά το κεφάλι του, λέγοντας. Ναι, ναι, να μία σωστή συμβουλή. Λοιπόν θα δεχτώ την συμβουλή σου κι ο γιος σου, αν θέλει, θα διαβάσει το Καντίς σαν να ήταν ο δικός μου γιος. Ο γέρος σταμάτησε για λίγο κι έπεσε ησυχία στο δωμάτιο. Σε λίγο είπε. Ραβίνε, τον ξέρεις αυτόν τον συγγραφέα τον Ράμπα; έχεις διαβάσει κανένα από τα

βιβλία του; ο γιος μου μου λέει ότι σε πολλούς καθολικούς έχει απαγορευτεί να διαβάζουν τα βιβλία του; τι λένε, μήπως ξέρεις; ο Ραβίνος γέλασε και είπε. Σου έφερα ένα, φίλε μου. Μιλάει για τον θάνατο και μπορεί κανείς να παρηγορηθεί διαβάζοντάς το. Θα σου ζητήσω να το διαβάσεις με προσοχή, είμαι σίγουρος ότι θα σε ανακουφίσει Πνευματικά. Το έχω συστήσει σε πολλούς ανθρώπους κι επί πλέον γνωρίζω αρκετά για τον συγγραφέα. Είναι ένας άνθρωπος που γράφει την αλήθεια, είναι ένας άνθρωπος που τον έχει κυνηγήσει ο τύπος ή καλύτερα τα μέσα ενημερώσεως. Πριν από λίγα χρόνια είχαν στήσει ολόκληρη πλεκτάνη. Μερικές από τις εφημερίδες τον κατηγορήσαν ότι ήταν γιος ενός υδραυλικού, αλλά άπ' ότι ξέρω και είμαι σε θέση να γνωρίζω καλά αυτό είναι ψέμα. Δεν καταλαβαίνω όμως τα επιχειρήματά τους. Γιατί πρέπει να ντρέπεται κανείς αν είναι γιος υδραυλικού αν πραγματικά ήταν εννοώ; ο σωτήρας τους, ο χριστός, άπ' ότι μας λένε, ήταν γιος ξυλουργού κι ακόμα πολλοί από τους άγιους των καθολικών ήταν από ταπεινή καταγωγή. Ένας απ' αυτούς, ο άγιος Αντώνιος, ήταν γιος ενός βοσκού. Άλλοι πάλι, πριν πιστέψουν στη θρησκεία ήταν ληστές. Ά, όχι, ο άνθρωπος λέει την αλήθεια. 104

Σαν Ραβίνος ακούω πολλά πράγματα, παίρνω αρκετά γράμματα κι είναι αλήθεια ότι ορισμένοι δεν τους αρέσει φαίνεται ή φυσιολογία του και τον κυνηγάνε συνέχεια. Και κανείς από τα μέσα ενημερώσεως δεν του έδωσε ποτέ την ευκαιρία να εξηγήσει τη δική του άποψη. Γιατί χρειάζεται να εξηγήσει οτιδήποτε; ρώτησε ο Μωυσής. Αν του έστησαν παγίδα, όπως τόσο τακτικά συμβαίνει, γιατί δεν μπορούσε να κάνει κάτι τότε; γιατί να κάνει τον κόπο τώρα; ο Ραβίνος έδειξε λυπημένος και είπε. Ο άνθρωπος ήταν στο κρεβάτι με θρόμβωση όταν ενέσκηψαν οι δημοσιογράφοι στο σπίτι του. Νόμισαν ότι θα πεθάνει και αποθρασύνθηκαν γιατί δεν υπήρχε κανείς να αμφισβητήσει την ιστορία τους. Αλλά αρκετά πρέπει να ενδιαφερθούμε και για σένα. Θα πάω να μιλήσω με το γιο μου. Οι μέρες πέρασαν. Τρεις, τέσσερις, πέντε και στη πέμπτη ημέρα ο Χόγκυ πήγε στο δωμάτιο του πατέρα του. Ο πατέρας του ήταν ακουμπισμένος στα μαξιλάρια, τα μάτια του ήταν μισόκλειστα, το στόμα του έχασκε ορθάνοιχτο και το πηγούνι του ήταν κρεμασμένο μέχρι το στήθος του. Ο Χόγκυ έτρεξε στην πόρτα και

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

φώναξε τη μητέρα του. Ή κηδεία του Μωυσή Μακ Ογκουώσερ ήταν σεμνή, ήσυχη και ειρηνική. Τελικά μετά από τρεις βδομάδες ο Χόγκυ ξαναγύρισε στο κολέγιο και τέλειωσε τις σπουδές του για να μπορέσει ν' αναλάβει την επιχείρηση του πατέρα του.105

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Ο Χόγκυ Μακόγκουώσερ ξανάρθε πίσω στη πραγματικότητα μ' ένα ξαφνικό τίναγμα. Κοίταξε ένοχα προς το τοίχο. Πόση ώρα είχε περάσει άσκοπα; λοιπόν, ο χρόνος δεν είχε καμιά σημασία όσο τον ταλαιπωρούσε αυτός ο απαίσιος πόνος. Έμεινε εκεί να κρατάει το στήθος του και ν' αναρωπιέται αν επρόκειτο να πεθάνει όπως και ο πατέρας του. Ή πόρτα άνοιξε σιγά-σιγά. Ο Χόγκυ κοίταξε με τρόμο. Τι ήταν πάλι; μήπως είχε έρθει κάποιος να τον κλέψει; γιατί αυτή ή προφύλαξη; ή πόρτα άνοιξε, λίγο ακόμα και με πολλή προσοχή ξεπρόβαλε μισό πρόσωπο κι ένα μάτι τον κοίταξε, ή γραμματέυς του! Βλέποντας ότι την παρατηρούσε μπήκε στο δωμάτιο κοκκινίζοντας. Ω, κύριε Χόγκυ, είπε. Ανησύχησα τόσο πολύ. Μπήκα δύο

φορές προηγουμένως και δεν μπόρεσα να τραβήξω την προσοχή σας. Ήθελα να τηλεφωνήσω στο γιατρό. Ελπίζω να μην νομίσατε ότι σας κατασκόπευα. Ο Χόγκυ χαμογέλασε και είπε. Όχι, αγαπητή μου. Ξέρω ότι δεν θα έκανες κάτι τέτοιο και στενοχωριέμαι που έγινα αιτία ν' ανησυχήσεις τόσο πολύ. Λοιπόν; μήπως θέλεις να με ρωτήσεις τίποτα; κύριε Χόγκυ, τις τελευταίες μέρες ορισμένοι από το προσωπικό καθώς κι εγώ ή ίδια παρατηρήσαμε ότι υποφέρετε από δυνατούς πόνους. Γιατί δεν πηγαίνετε να κάνετε μία γενική εξέταση, κύριε Χόγκυ; έκανα γενική εξέταση και μου βρήκαν ότι υποφέρω από στηθάγχη. Όπως ξέρεις είναι αρρώστια τής καρδιάς. Τελικά υποθέτω ότι θα αναγκαστώ να παραιτηθώ από την προεδρία αν βέβαια ζήσω τόσο πολύ. Έτσι πρέπει ν' αποφασίσω ποιόν πρέπει να διορίσω στη θέση μου. Ίσως θα πρέπει να καλέσουμε σε συνέδριο τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου για αύριο το απόγευμα. 107

Μπορείς σε παρακαλώ να τους ειδοποιήσεις; ή γραμματέυς έγνεψε καταφατικά και είπε. Ω, κύριε Χόγκυ, ελπίζω να πάνε όλα καλά. Μήπως θέλετε να τηλεφωνήσω στη σύζυγό σας και να τής πω ότι θα πάτε σπίτι; όχι, όχι, απάντησε ο Χόγκυ. Ήδη έχει ανησυχήσει μ' όλη αυτή την κατάσταση. Καλύτερα όμως να ειδοποιήσετε τον οδηγό μου να φέρει το αυτοκίνητο. Στο μεταξύ θα κατέβω κάτω και θα τον περιμένω στην είσοδο. Ο Χόγκυ έριξε μία ματιά στα χαρτιά πάνω στο γραφείο του χωρίς πολλή όρεξη και μετά τα πήρε και τα έβαλε στο ανοιχτό χρηματοκιβώτιο. Κοίταξε το ρολόι του κι ύστερα κλείδωσε το χρηματοκιβώτιο. Αφού κλείδωσε και τα συρτάρια του γραφείου του. Βγήκε έξω και κατέβηκε τις σκάλες. Ο Χόγκυ έμενε σ' ένα από τα καινούρια προάστια, καμιά εικοσαριά χιλιόμετρα από το γραφείο του. Ήταν μία περιοχή που μόλις τώρα αναπτύσσονταν. Ο Χόγκυ κοίταξε μ' έκπληξη πόσα νέα σπίτια ήταν υπό κατασκευή. Ποτέ πριν δεν είχε το χρόνο να τα προσέξει. Πηγαίνοντας στο γραφείο και γυρίζοντας σπίτι του ήταν πάντα αφοσιωμένος στα χαρτιά του. Τώρα όμως, για πρώτη φορά. Κοίταξε έξω από το παράθυρο παρατηρώντας την κίνηση και σκέφτηκε ότι σε λίγο θα πέθαινε, όπως κι ο πατέρας του, παρ' όλα αυτά ή

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

ζωή θα συνέχιζε το ρυθμό της και χωρίς αυτόν. Ώ, Χόγκυ, νομίζω ότι είναι καλύτερα να φωνάξω το γιατρό, αναφώνησε ή κυρία Μακ Ογκουώσερ. Θα τον πάρω τηλέφωνο. Νομίζω ότι πρέπει να καλέσουμε το γιατρό Ρόμπινς, σε ξέρει καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο. Έφυγε βιαστικά και σε λίγο μίλησε με τη γραμματέα του γιατρού στο τηλέφωνο. Στην αρχή ή γραμματεύς, με το γνώριμο αδιάφορο ύφος της, τής είπε ότι ο γιατρός ήταν τόσο απασχολημένος που ο σύζυγός της θα έπρεπε να έρθει στο ιατρείο. Η κυρία Μακ Ογκουώσερ ήξερε καλά όμως πως να μεταχειριστεί τέτοιου είδους υπαλλήλους. Λοιπόν, δεσποινίς, αφού δεν μπορείτε να κρατήσετε μία σημείωση θα πάρω στο τηλέφωνο τη σύζυγο του γιατρού. Είναι προσωπική μου φίλη. Ο Χόγκυ κάθισε στο τραπέζι και προσπάθησε να φάει. Δεν είχε διάθεση όμως για φαγητό, δεν ένιωθε καλά και σκέφτηκε ότι αν έτρωγε πολύ ίσως να κούραζε την καρδιά του. Νομίζω ότι θα πάω να πέσω λίγο στο κρεβάτι, είπε καθώς σηκώνονταν από το τραπέζι. Υποθέτω ότι ο γιατρός θα κάνει δύο τρεις ώρες για να έρθει.108

Αυτοί οι γιατροί είναι λίγο παράξενοι. Δεν δείχνουν καμιά κατανόηση για τα προβλήματα των ασθενών τους, το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι να παίζουν γκολφ και να εισπράττουν τις επιταγές. Λέγοντας αυτά στράφηκε και κατευθύνθηκε με δυσκολία προς τις σκάλες. Στη κρεβατοκάμαρα έψαξε τις τσέπες του, άφησε τα ψιλά στο τραπεζάκι δίπλα στο κρεβάτι του, δίπλωσε προσεκτικά τα ρούχα του και φορώντας καθαρές πυτζάμες περίμενε το γιατρό ξάπλωσε στο κρεβάτι. Το μυαλό του γύρισε πάλι στον πατέρα του και σκέφτηκε πόσο έμοιαζαν οι περιπέτειες τους. Παρθένα, μητέρα του Θεού, ψιθύρισε ο Χόγκυ, βοήθησε με τώρα που έφτασε ή ώρα να πεθάνω. Ακριβώς εκείνη την στιγμή ακούστηκε ένα κουδούνισμα και βιαστικά βήματα. Ακούστηκε ο ήχος τής πόρτας που άνοιγε και χαμηλόφωνη συζήτηση. Ύστερα ή υπηρέτρια ανέβηκε τις σκάλες. Έρχεται ο γιατρός, κύριε. Θέλετε να τον φέρω πάνω; ρώτησε τι; α, ναι. Ναι, σάς παρακαλώ, φέρτε τον επάνω. Ο γιατρός μπήκε στο δωμάτιο κι ύστερα από ένα σύντομο χαιρετισμό έβγαλε το στηθοσκόπιο του κι εξέτασε προσεκτικά το στήθος του Χόγκυ. Λοιπόν, κύριε Μακ Ογκουώσερ, είπε ο γιατρός, σάς έπιασε πάλι σοβαρή κρίση. Μην φοβάστε όμως, θα σάς συνεφέρουμε όπως κάναμε και τις προηγούμενες φορές. Δεν θέλω μόνο να κουράζεστε. Κάθισε

στο κρεβάτι κι είπε στο Χόγκυ ότι ένα από τα μεγαλύτερα συμπτώματα τής στηθάγχης ήταν το αίσθημα που είχε ο άρρωστος ότι θα πεθάνει. Βέβαια, όλοι οι άνθρωποι κάποτε πεθαίνουν, ακόμα κι οι γιατροί. Δεν εξαρτάται από το αν μπορεί ο γιατρός να θεραπεύσει τον εαυτό του, όλοι θα πεθάνουμε κι έχω δει αρκετούς να φεύγουν από τη ζωή. Είμαι όμως σίγουρος ότι ή δική σας ώρα δεν έφτασε ακόμα. Σταμάτησε για λίγο και συνέχισε. Θα είναι καλύτερα να σάς παρακολουθεί μία νοσοκόμα για τη μέρα και μία για τη νύχτα. Νομίζω ότι θα δώσει θάρρος και στη σύζυγό σας που έχει ανησυχήσει πολύ με την κατάστασή σας. Θέλετε να τακτοποιήσω εγώ το θέμα με τις νοσοκόμες; και βέβαια, γιατρέ, είπε ο Χόγκυ. Νομίζω ότι είστε ο πιο αρμόδιος για να κανονίσετε για τις νοσοκόμες. Ίσως χρειαστεί να έχω δύο για την ημέρα, όπως κι ο πατέρας μου. Αργότερα μία νοσοκόμα ανέβηκε τις σκάλες και μπήκε στο δωμάτιο του Χόγκυ. Την κοίταξε απογοητευμένος. 109

Δεν μπορούσαν να του στείλουν μία όμορφη, έτσι γι' αλλαγή; παρ' όλα αυτά ήταν ικανή στη δουλειά της. Τακτοποίησε το δωμάτιο, άλλαξε θέση στα πάντα μέχρι που στο τέλος ο κακόμοιρος ο Χόγκυ δεν ήξερε που είναι το κεφάλι του και που τα πόδια του. Πάντα το ίδιο πρόβλημα με τις γυναίκες, σκέφτηκε μόνος του. Αρχίζουν να συγυρίζουν ένα δωμάτιο κι ανακατεύουν τα πάντα έτσι που να μην μπορείς να βρεις τίποτα. Κατέληξε ότι ήταν ένα τίμημα που έπρεπε να πληρώσει σαν άρρωστος και καλύτερα θα ήταν ν' άρχιζε να συνηθίζει στην ιδέα. Ή νύχτα ήταν πολύ δύσκολη. Ο Χόγκυ πονούσε, έπαιρνε φάρμακα, πονούσε πολύ και του φάνηκε ότι πέρασε μία αιωνιότητα ώσπου να περάσουν οι πρώτες ακτίνες μέσα από τα παντζούρια. Ο Χόγκυ σκέφτηκε ότι θα πρέπει να ήταν ή χειρότερη νύχτα τής ζωής του και μόλις μπήκε στο δωμάτιο ή γυναίκα του τής είπε. Νομίζω ότι πρέπει να δω τον πάτερ σήμερα, θέλω να συζητήσω μαζί του. Ίσως και να εξομολογηθώ. Ή γυναίκα του κατέβηκε κάτω και πήρε στο τηλέφωνο τον Καθολικό ιερέα. Ή κυρία Μακ Ογκουώσερ ήταν λυπημένη και σε λίγο ακούστηκε να λέει. Χαίρομαι τόσο, πάτερ. Είμαι σίγουρη ότι ο σύζυγός μου θα ενθουσιαστεί όταν του πω ότι μπορείτε να έρθετε. Την ίδια μέρα, μετά το τσάι, ήρθε ο ιερέας. Ο Χόγκυ έστειλε τη νοσοκόμα έξω και κουβέντιασε μαζί

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

του. Σάς διαβεβαιώνω, κύριε Μακ Ογκουώσερ, είπε ο ιερέας, ότι υπήρξατε παρά πολύ καλός Καθολικός κι όταν έρθει ο καιρός ν' αποδημήσετε, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία, ότι θα πάτε κατευθείαν στον παράδεισο. Βοηθήσατε την εκκλησία και θα ενώσω τις προσευχές μου με τις δικές σας. Έπεσε στα γόνατά του στη μέση τής κρεβατοκάμαρας και είπε σε σοβαρό τόνο. Θα προσευχηθούμε μαζί; ο Χόγκυ ένευσε καταφατικά. Έβρισκε πάντα αυτά τα πράγματα λίγο ενοχλητικά. Σκέφτηκε τον πατέρα του που ήταν καλός. Εβραίος και δεν ντρέπονταν ποτέ να το παραδεχτεί. Σκέφτηκε ότι, όπως και να το έκανε, ο ίδιος ήταν αποστάτης τής θρησκείας του. Είχε διαβάσει κάπου ότι δεν έπρεπε ν' αλλάζει κανείς τη θρησκεία του χωρίς κάποιο πολύ σοβαρό λόγο και σκέφτηκε ότι δεν αποτελούσε σοβαρό λόγο ή κοινωνική θέση! Εκείνη τη νύχτα ο Χόγκυ έμεινε ξύπνιος και σκέφτονταν συνέχεια. Ο πόνος είχε οπωσδήποτε υποχωρήσει αλλά ακόμα δεν; ένιωθε τελείως καλά. Ένιωθε κάπως παράξενα με την καρδιά του κι ορισμένες φορές είχε την περιέργη εντύπωση ότι χτυπούσε ανάποδα.110

Ήταν ξαπλωμένος στο σκοτάδι παρατηρώντας τον ουρανό και τα δέντρα έξω από το παράθυρο τής κρεβατοκάμαρας του. Θαύμαζε το μυστήριο τής ζωής και το μυστήριο τής θρησκείας. Ή διδασκαλία που είχε έλεγε ότι αν δεν ασπάζονταν τα λόγια του Χριστού δεν είχε καμιά πιθανότητα να πάει στον παράδεισο. Αναρωτήθηκε τι να είχαν γίνει άραγε όλες αυτές οι ψυχές που είχαν ζήσει στη Γη χιλιάδες χρόνια πριν εμφανιστεί ο Χριστιανισμός, σκέφτηκε τα εκατομμύρια των ανθρώπων που δεν ήταν Χριστιανοί τι να τους είχε συμβεί άραγε; ήταν αληθινή ή διδασκαλία ότι αν δεν ήταν κάποιος Καθολικός δεν πήγαινε στο παράδεισο; με τις σκέψεις αυτές τον πήρε σιγά σιγά ο ύπνος. Τις επόμενες μέρες ή κατάσταση του Χόγκυ βελτιώθηκε σημαντικά. Ο γιατρός ήταν πολύ ευχαριστημένος με την πρόοδο που έκανε ο Χόγκυ. Λοιπόν, κύριε Μακ Ογκουώσερ, είπε ο γιατρός Ρόμπινς, γρήγορα θα σηκωθείτε από το κρεβάτι. Σε λίγο καιρό θα πρέπει να φύγετε για διακοπές, που είναι απαραίτητες. Έχετε αποφασίσει που θα πάτε; ο Χόγκυ το είχε σκεφτεί αρκετά, αλλά δεν είχε αποφασίσει. Που έπρεπε να πάει; στη πραγματικότητα δεν ήθελε να πάει πουθενά, ένιωθε τόσο κουρασμένος. Ο πόνος είχε σχεδόν σταματήσει, αλλά χωρίς να μπορεί να εξηγήσει το γιατί δεν ένιωθε ακριβώς εντάξει, σαν να υπήρχε κάτι που τον στενοχωρούσε στο στήθος του. Ο γιατρός όμως είπε ότι πήγαινε καλύτερα, οι νοσοκόμες

έλεγαν ότι πήγαινε καλύτερα, ή γυναίκα του έλεγε το ίδιο κι ακόμα κι ο Καθολικός ιερέας επιβεβαίωσε ότι ο Χόγκυ πήγαινε πολύ καλύτερα χάρη στην ευσπλαχνία του Θεού. Ύστερα έφτασε ή μέρα που επέτρεψαν στο Χόγκυ να σηκωθεί από το κρεβάτι. Φόρεσε μία ζεστή ρόμπα και στάθηκε αρκετή ώρα δίπλα στο κρεβάτι, παρατηρώντας έξω από το παράθυρο, βλέποντας την κίνηση των αυτοκινήτων και τους γείτονες να χαζεύουν όπως έκανε κι ο ίδιος πίσω από μισοτραβηγμένες κουρτίνες. Ύστερα σκέφτηκε ότι δεν κέρδιζε τίποτα με το να κάθεται στο δωμάτιο κι αποφάσισε να κάνει μία βόλτα κάτω. Πλησίασε αργά την πόρτα κι ανακάλυψε ότι δυσκολεύονταν να την ανοίξει. Έπιασε το χερούλι αλλά χωρίς λόγο δεν μπορούσε να σκεφτεί τι έπρεπε να κάνει έπρεπε να το γυρίσει, να το τραβήξει προς τα μέσα ή προς τα έξω. Έμεινε αρκετή ώρα έτσι, χωρίς να μπορεί να σκεφτεί πως θ' άνοιγε την πόρτα, όταν κατά τύχη γύρισε το χερούλι κι ή πόρτα άνοιξε τόσο ξαφνικά που παρά λίγο να πέσει κάτω.¹¹¹

Βγήκε στο διάδρομο με το παχύ χαλί και φτάνοντας στη κορυφή τής σκάλας άρχισε να κατεβαίνει πολύ προσεκτικά. Ξαφνικά ξεφώνισε. Αισθάνθηκε ένα τρομερό πόνο και στράφηκε απότομα με τη σκέψη ότι κάποιος τον είχε καρφώσει μ ένα μαχαίρι στην πλάτη. Κάνοντας αυτή την κίνηση έχασε την ισορροπία του κι έπεσε από τις σκάλες. Ευτυχώς εκείνη τη στιγμή έμπαινε ο γιατρός. Έτρεξε στα Χόγκυ μαζί με την κυρία Μακ Ογκουώσερ και την υπηρέτρια βρέθηκαν όλοι μαζί στη βάση τής σκάλας με το Χόγκυ στα πόδια τους. Γρήγορα γρήγορα ο γιατρός έσκυψε και γονάτισε δίπλα στο Χόγκυ, άνοιξε τη ρόμπα κι ακούμπησε το στηθοσκόπιο στο στήθος του Χόγκυ. Έπιασε την τσάντα του και την άνοιξε σαν αστραπή. Μέσα υπήρχε μία υποδερμική σύριγγα έτοιμη. Ο Χόγκυ σαν σε όνειρο; είδε τη σύριγγα, αισθάνθηκε ένα ξαφνικό τρύπημα κι ύστερα τίποτα ακούγονταν ένας περιεργος επίμονος ήχος. Ένας πολύ παράξενος ήχος. Κάπου από πολύ μακριά έρχονταν μουρμουρητό από φωνές. Ο Χόγκυ δεν μπορούσε να καταλάβει τι συνέβαινε, ύστερα ακούστηκε το δυνατό κορνάρισμα ενός αυτοκινήτου. Άνοιξε τα μάτια του κι είδε ότι βρίσκονταν σ' ένα ασθενοφόρο, δεμένος πάνω σ ένα φορείο. Καθισμένη σ' ένα πάγκο δίπλα του ήταν ή γυναίκα του. Έδειχνε τρομερά στενοχωρημένη κι ύστερα ο Χόγκυ αναρωτήθηκε γιατί τα ασθενοφόρα είχαν άβολα καθίσματα για τους συγγενείς ή τους φίλους των αρρώστων. Κάτι άλλο τράβηξε την

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

προσοχή του πολύ περίεργο θέαμα σκέφτηκε. Κατεβαίνοντας έναν κατήφορο τα πόδια του ξαπλωμένου είναι πιο ψηλά από το κεφάλι του κι ύστερα ανεβαίνοντας, το αντίθετο λες και κάνει τραμπάλα. Τα πιο πολλά πράγματα ήταν παράξενα. Οι άνθρωποι στο δρόμο κοίταζαν μέσα από τα παράθυρα του ασθενοφόρου, στα φώτα της τροχαίας, με την ελπίδα να ικανοποιηθεί ή νοσηρή περιέργειά τους. Ξαφνικά ακούστηκε ένας δυνατός θόρυβος μπροστά από το ασθενοφόρο και σε λίγο περνώντας μέσα από μία σκοτεινή σήραγγα σταμάτησε απότομα. Ενώ ακόμα το αυτοκίνητο δεν είχε άκινητοποιηθεί εντελώς ο οδηγός κι ο συνοδός πήδηξαν έξω κι έτρεξαν στη πίσω πόρτα. Πρώτα βοήθησαν τη γυναίκα του να βγει έξω κι ύστερα με αρκετή φασαρία τράβηξαν έξω το φορείο. Ο συνοδός γύρισε και ψιθύρισε στη σύζυγο του Χόγκυ.112

Πηγαίνετε σε κείνο το μικρό γραφείο. Πρέπει να τούς δώσετε όλες τις λεπτομέρειες, ασφάλιση, ηλικία, ασθένεια, προσωπικό γιατρό τα πάντα. Όταν τελειώσετε εκεί ελάτε πάνω στο θάλαμο τρία. Άρπαξαν γρήγορα το φορείο και προχώρησαν προς το κτίριο του νοσοκομείου. Ο φωτισμός δεν ήταν καλός, παρ' όλα αυτά ήξεραν καλά το δρόμο και προχωρούσαν γρήγορα σπρώχνοντας το φορείο και χαιρετώντας τις νοσοκόμες καθώς πενούσαν. Ο Χόγκυ ήταν ξαπλωμένος και κοίταζε προς τα πάνω. Σταμάτησαν ξαφνικά και με την άκρη του ματιού του είδε έναν από τους βοηθούς να πατάει ένα κουμπί. Υπέθεσε ότι επρόκειτο για ασανσέρ και πράγματι είχε δίκιο. Σε λίγο άνοιξαν μεγάλες πόρτες κι οι δύο άνδρες έσπρωξαν επιδέξια το φορείο. Οι πόρτες έκλεισαν κι ο Χόγκυ ένιωσε ν' ανεβαίνει προς τα πάνω. Φάνηκε ν' ανεβαίνει αρκετή ώρα αλλά τελικά το ασανσέρ σταμάτησε κι άνοιξαν πάλι οι πόρτες. Δυνατό φως τύφλωσε για μία στιγμή το Χόγκυ. Με αρκετή δυσκολία μπόρεσε να διακρίνει μπροστά του το γραφείο υποδοχής. Επείγουσα περίπτωση. Καρδιά. Που να τον πάμε; ρώτησε ο ένας από τους βοηθούς. Α, αυτός είναι. Ένα λεπτό, για να δω. Μάλιστα, στο θάλαμο εντατικής παρακολούθησεως, απάντησε ή νοσοκόμα που κάθονταν στο γραφείο. Οι βοηθοί έγενεψαν το κεφάλι τους και προχώρησαν προς ένα διάδρομο. Ακούγονταν πνιχτές ομιλίες, θόρυβος από εργαλεία και σε λίγο το φορείο πέρασε μέσα από μία ανοιχτή πόρτα. Σταμάτησαν κι ο Χόγκυ κοίταξε γύρω του με ενδιαφέρον. Ήταν λίγο

περίεργο μέρος, αρκετά μεγάλο δωμάτιο με δώδεκα περίπου κρεβάτια. Ο Χόγκυ είδε μ' έκπληξη ότι οι ασθενείς ήταν άντρες και γυναίκες κι ένιωσε να κοκκινίζει στη σκέψη ότι θα τον έβαζαν στο κρεβάτι μπροστά στις γυναίκες. Ψιθύρισε κάτι κι ο βοηθός έσκυψε για ν' ακούσει καλύτερα. Δεν ήξερα ότι έχουν θαλάμους με άντρες και γυναίκες μαζί, είπε ο Χόγκυ ο βοηθός γέλασε και απάντησε. Α, εδώ είναι ο θάλαμος εντατικής παρακολουθήσεως, οι άντρες κι οι γυναίκες εδώ μέσα είναι τόσο άρρωστοι που ούτε καν το σκέφτονται αυτό! Ο Χόγκυ ένιωσε να κινείται πάλι, άκουσε χαμηλές φωνές και το φορείο του σταμάτησε δίπλα σ' ένα κρεβάτι. Εδώ είμαστε λοιπόν, δίπλα στο κρεβάτι. Μπορείς να μετακινηθείς μόνος σου; ρώτησε ο βοηθός.113

Ο Χόγκυ κούνησε το κεφάλι του αρνητικά κι ο άλλος βοηθός είπε. Εντάξει, θα σε βοηθήσουμε εμείς. Θα σε σπρώξουμε από το φορείο στο κρεβάτι, βρίσκονται στο ίδιο ύψος. Ο Χόγκυ ένιωσε να τον σπρώχνουν και μ' ένα απαλό τράνταγμα βρέθηκε στο κρεβάτι. Οι δύο άντρες σπρώχνοντας το φορείο βγήκαν από το θάλαμο. Μία νοσοκόμα έσκυψε και σήκωσε τις πλευρές του κρεβατιού. Ο Χόγκυ είχε την εντύπωση ότι βρίσκονταν μέσα σ' ένα κλουβί, μόνο που δεν ήταν σκεπασμένη ή πάνω πλευρά. Δεν είμαι επικίνδυνο άγριο θηρίο, είπε ο Χόγκυ. Ο, μην στενοχωριέσαι γι' αυτό, απάντησε ή νοσοκόμα. Πάντα σηκώνουμε τις πλευρές του κρεβατιού για να μην πέσει κανείς άρρωστος κάτω. Μας γλιτώνει από τις μηνύσεις. Λοιπόν, εντάξει, σε λίγο θα έρθει ο γιατρός να σε δει. Ο Χόγκυ έμεινε εκεί. Δεν ήξερε πόση ώρα πέρασε. Μία φορά σήκωσε το κεφάλι του κι είχε την εντύπωση ότι είδε από πάνω του τη γυναίκα του, αλλά μία πυκνή ομίχλη έπεσε μπροστά στα μάτια του και δεν ήταν πια σίγουρος για τίποτα. Ύστερα ένιωσε να τον περιτριγυρίζουν άνθρωποι, να του ξεκουμπώνουν τις πυτζάμες, αισθάνθηκε το κρύο μέταλλο του στηθοσκοπίου πάνω στο στήθος του και σε λίγο ένα τρύπημα στο μπράτσο του. Με δυσκολία διέκρινε ένα σωλήνα που ξεκινούσε από το χέρι του και κατέληγε κάπου. Ένωσε ένα δυνατό σφίξιμο στο πάνω μέρος του χεριού του κι ακούστηκε ο θόρυβος μιας τρόμπας. Ύστερα ακούστηκε κάποιος να διαβάζει ορισμένα νούμερα. Σε λίγο έσβησαν τα πάντα. Ο χρόνος έμεινε ακίνητος. Ο Χόγκυ

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

είχε την εντύπωση ότι κάπου μακριά μετακινούσαν κρεβάτια ή και μπορεί να ήταν φορεία. Ακούγονταν ο θόρυβος από πιάτα και στη μύτη του έφταναν μυρουδιές, που δεν μπορούσε να τις καταλάβει. Άκουσε δύο ανθρώπους να συζητούν δίπλα στο κρεβάτι του. Του φάνηκε ότι μία φωνή έλεγε.βηματοδοτή; δεν ξέρω, ίσως θα έπρεπε να συνεχίσουμε να διεγείρουμε την καρδιά. Δεν μου αρέσει πολύ η κατάσταση. Παρ' όλα αυτά νομίζω ότι θα τα καταφέρει τελικά. Τέλος πάντων ας το δοκιμάσουμε. Οι φωνές απομακρύνθηκαν και χάθηκαν σαν ένα απαλό αεράκι. Ο Χόγκυ αποκοιμήθηκε πάλι, αλλά σε λίγο τον ξύπνησε μία φωνή που έλεγε. Λοιπόν, κύριε Μακ Ογκουώσερ; πως είσαστε; αισθάνεστε καλύτερα; με ακούτε, κύριε Μακ Ογκουώσερ; απαντήστε μου, με ακούτε; τώρα τι γίνεται; πρέπει να πάρω δείγμα του αίματος του και δεν μπορώ να βρω τη φλέβα. 114

Δοκίμασε σ' άλλο σημείο, είπε μία άλλη φωνή. Ένωσε κάποιον δίπλα του να παλεύει με το χέρι του. Αισθάνθηκε ένα δυνατό σφίξιμο στο μπράτσο του και είχε την εντύπωση ότι θα εκραγούν τα δάχτυλά του. Ύστερα κάτι τον τρύπησε και μία φωνή αναφώνησε. Εντάξει, τα κατάφερα αυτή τη φορά. Είμαστε εντάξει. Η ώρα πέρασε κι άρχισε να πέφτει ησυχία στο θάλαμο. Δεν κυκλοφορούσαν πια πολλοί άνθρωποι, αλλά από κάπου ακούστηκε να χτυπάει ένα κουδούνι. Μία δύο τρεις και μετά πάλι ησυχία. Τρεις ή ώρα; αναρωτήθηκε ο Χόγκυ. Άραγε είναι πρωί ή απόγευμα; ούτε ξέρω τι συμβαίνει. Τέλος πάντων δεν μπορώ να κάνω τίποτα. Φωνές και πάλι. Μήπως νομίζετε ότι πρέπει να μεταλάβει, πάτερ; ρώτησε μία απαλή φωνή. Λοιπόν, πρέπει να το σκεφτούμε. Τα πράγματα δεν δείχνουν και τόσο εντάξει, έτσι δεν είναι; πρέπει να το σκεφτούμε. Ο Χόγκυ προσπάθησε ν' ανοίξει τα μάτια του και του φάνηκε ότι στέκονταν μπροστά του ένας μαύρος άντρας. Αναρωτήθηκε μήπως ήταν στο παράδεισο μ' ένα μαύρο άγιο, ύστερα όμως κατάλαβε ότι είχε σκύψει πάνω του ο ιερέας του νοσοκομείου. Ο χρόνος κυλούσε. Ο θάλαμος είχε χαμηλό φωτισμό και αδύναμα φώτα άναβαν ή έσβηναν ξαφνικά πάνω σε περίεργα μηχανήματα. Ο Χόγκυ δεν μπορούσε να διακρίνει καθαρά. Του φαίνονταν ότι έβλεπε μικρά, κίτρινα, κόκκινα και πράσινα φωτάκια και κάπου κάπου ένα άσπρο. Κάπου έξω από το παράθυρο άρχισε να κελαηδάει ένα πουλί. Μετά ακούστηκε το απαλό σούρσιμο από παντούφλες ή παπούτσια του τένις, δεν ήταν σίγουρος, και σε λίγο μπήκαν στο θάλαμο αρκετές νοσοκόμες.

Ακούστηκαν χαμηλές φωνές και το προσωπικό τής νύχτας έφυγε. Οι νοσοκόμες άρχισαν να κάνουν γύρους ανάμεσα στα κρεβάτια, ρωτώντας χαμηλόφωνα τους αρρώστους διάφορες πληροφορίες και κοιτάζοντας το ιατρικό μητρώο μπροστά στα κρεβάτια τους. Επί τέλους μία νοσοκόμα ήρθε κι έσκυψε πάνω από το Χόγκυ. Ά, μου φαίνεται ότι είσαστε πολύ καλύτερα σήμερα το πρωί, κύριε Μακ Ογκουώσερ. Ο Χόγκυ αναρωτήθηκε πως το ήξερε μία κι αυτή ή νοσοκόμα δεν τον είχε ξαναδεί. Ή νοσοκόμα του έριξε άλλη μία ματιά και φτιάχνοντας λίγο τα σεντόνια προχώρησε στον επόμενο άρρωστο. Το φως δυνάμωσε. Σε λίγο ο θάλαμος πλημμύρισε από το φως στην ανατολή ο μικρός κόκκινος δίσκος σκαρφάλωσε σιγά σιγά στον ουρανό λάμποντας μεγαλόπρεπα.115

Ή κίνηση ξανάρχισε στο θάλαμο εντατικής παρακολουθήσεως. Μερικοί από τους ασθενείς έτρωγαν, άλλους πάλι τους έπλεναν. Όταν ήρθε ή σειρά του Χόγκυ να φάει, είχε δυσκολίες. Μία νοσοκόμα ήρθε και του πήρε αίμα, μία άλλη την πίεση. Ύστερα ήρθε ένας γιατρός και είπε. Πάτε μία χαρά, κύριε Μακ Ογκουώσερ. Σε λίγο θα κυκλοφορείτε πάλι. Πέρασαν αρκετές ώρες ή και μπορεί να ήταν μέρες κι ύστερα ο Χόγκυ μπόρεσε να σηκωθεί στο κρεβάτι του. Δύο νοσοκόμες μπήκαν και είπαν. Θα σάς μετακινήσουμε, κύριε Μακ Ογκουώσερ. Θα σάς πάμε σε ιδιαίτερο δωμάτιο, δεν σάς χρειάζεται εντατική παρακολούθηση πια. Μήπως έχετε τίποτα στο κομοδίνο; όχι, απάντησε ο Χόγκυ. Τα μόνα που έχω είναι αυτά που φοράω. Εντάξει, τότε. Κρατήσου γερά, θα σε βγάλουμε έξω με το κρεβάτι. Μ' αυτά τα λόγια οι νοσοκόμες απελευθέρωσαν τα φρένα στους τροχούς και προσεκτικά έσπρωξαν το κρεβάτι του Χόγκυ, προς την έξοδο του θαλάμου. Την στιγμή που έφταναν στη πόρτα ο Χόγκυ είδε ένα άλλο κρεβάτι να παίρνει τη θέση του δικού του. Ο Χόγκυ κοίταξε γύρω του με το φυσιολογικό ενδιαφέρον που δείχνουν αυτοί που βρίσκονται σ' ένα νοσοκομείο. Το δωμάτιο ήταν αρκετά ευχάριστο, με τηλεόραση και δικό του παράθυρο. Σε μία πλευρά υπήρχε μία ντουλάπα κι ένας νιπτήρας. Κοντά στο κρεβάτι του είδε ότι υπήρχαν κουμπιά απ' όπου μπορούσε ν' αλλάζει το πρόγραμμα στο ραδιόφωνο και στη τηλεόραση. Οι νοσοκόμες έφεραν το κρεβάτι στη σωστή του θέση. Ύστερα μπλόκαραν τα φρένα στις ρόδες κι εγκατέλειψαν το δωμάτιο. Ο Χόγκυ έμεινε ξαπλωμένος κι αναρωτήθηκε τι τον περίμενε στη συνέχεια. Στο διάδρομο ακούγονταν διάφορες αναγγελίες

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

από τα μεγάφωνα. Συγκέντρωσε λίγο την προσοχή στο μεγάφωνο και στο τέλος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι πιο πολλές αναγγελίες ήταν για γιατρούς, που τους ζητούσαν σε διάφορα τμήματα. Παρατήρησε ότι τ' όνομα του δικού του γιατρού ακούγονταν τακτικά και σε μία στιγμή άκουσε να τον καλούν να παρουσιαστεί σ' ένα συγκεκριμένο δωμάτιο. Τότε θυμήθηκε ότι το δωμάτιο αυτό ήταν το δικό του. Ξάπλωσε πιο αναπαυτικά και περίμενε να έρθει ο γιατρός. Σχεδόν μία ώρα αργότερα εμφανίστηκε ο γιατρός του και τον ρώτησε.¹¹⁶

λοιπόν, κύριε Μακ Ογκουώσερ, ελπίζω να αισθάνεστε καλύτερα τώρα; μας τρομάξατε όμως αρκετά. Ο Χόγκυ κοίταξε προς τα πάνω αδύναμα και απάντησε. Μου φαίνεται ότι δεν μπορώ να συγκεντρωθώ, γιατρέ. Σαν να είμαι ζαλισμένος. Δεν μπορώ ν' αντιληφθώ ορισμένα πράγματα. Για παράδειγμα, άκουσα να σάς καλούν να έρθετε στο δωμάτιό μου και μου πήρε μία ώρα να καταλάβω το γιατί. Τελικά σκέφτηκα ότι θα πρέπει να με μετέφεραν μάλλον βιαστικά από τον θάλαμο εντατικής παρακολουθήσεως. Ακριβώς, είπε ο γιατρός Ρόμπινς. Έγινε ένα σοβαρό δυστύχημα και μας έφεραν πολλούς τραυματίες, ορισμένους μάλιστα σε κρίσιμη κατάσταση. Ή κατάσταση σας βελτιώθηκε τόσο πολύ που σκεφτήκαμε ότι θα ήταν καλύτερα να είσατε μόνος σας σ' ένα δωμάτιο κι όχι μαζί μ' όλες αυτές τις γυναίκες και τους άντρες στο θάλαμο εντατικής παρακολουθήσεως. Ο Χόγκυ γέλασε και είπε. Ρώτησα μία νοσοκόμα πως γίνεται και βρίσκονται στον ίδιο θάλαμο άντρες και γυναίκες μαζί και μου απάντησε ότι είναι τόσο άρρωστοι που ούτε καν το σκέφτονται. Πόσο δίκιο είχε αλήθεια! Στο τοίχο πάνω από το κεφάλι του Χόγκυ υπήρχαν διάφορα παράξενα μηχανήματα. Υπήρχε μία συσκευή για ανάλυση του αίματος, μία συσκευή οξυγόνου και διάφορα άλλα μηχανήματα που ο Χόγκυ δεν μπορούσε να καταλάβει σε τι χρησίμευαν. Παρατηρούσε μ' ενδιαφέρον το γιατρό να τα χρησιμοποιεί ένα ένα με τη σειρά, εξετάζοντάς τον προσεκτικά. Θα τα καταφέρετε, κύριε μάκ Ογκουώσερ, είπε ο γιατρός. Ή σύζυγός σας είναι εδώ, νομίζω ότι θέλει να σάς δει. Είναι πολύ ανήσυχη, ξέρετε. Ο γιατρός βγήκε έξω κι έγινε ησυχία στο δωμάτιο. Ύστερα ο Χόγκυ σήκωσε τα μάτια του και είδε τη γυναίκα του

να στέκεται δίπλα στο κρεβάτι, με διπλωμένα τα χέρια της και τη θλίψη ζωγραφισμένη στο πρόσωπό της. Το απόγευμα θα έρθει να σε δει ο πάτερ, Χόγκυ, είπε ή γυναίκα του. Νομίζει ότι σου χρειάζεται λίγη πνευματική παρηγοριά. Άπ' ότι μου λέει φοβάσαι το θάνατο παρ' όλον ότι ας είναι καλά ο ύψιστος δεν υπάρχει τέτοιος φόβος προς το παρόν. Ο γιατρός είπε ότι σύντομα θα σ' έχουμε σπίτι, πρώτα όμως χρειάζεσαι λίγη ανάπαυση. Μίλησαν αρκετή ώρα για τα σοβαρά ζητήματα που αντιμετωπίζει ένα ζευγάρι σε ώρες κρίσεως. Οι άνθρωποι δεν ασχολούνται μ' αυτά όταν τα πράγματα πάνε καλά. Ο Χόγκυ ήθελε να ξέρει αν είχε τη διαθήκη του σε ασφαλές μέρος, αν το ασφαλιστήριο του ήταν τακτοποιημένο, κι ύστερα έδωσε οδηγίες να πάρει τη θέση του στο εργοστάσιο ο βοηθός του και να του δοθεί ή θέση του διευθυντή.117

Το απόγευμα ήρθε ο ιερέας κι ο Χόγκυ του είπε. Ω, πάτερ, φοβάμαι τόσο το θάνατο. Αυτή ή αβεβαιότητα με παραλύει. Δεν ξέρω τι να κάνω. Ο ιερέας, σαν όλους τους κληρικούς, αναμάσησε ένα σωρό κοινοτοπίες κι έφυγε όσο πιο γρήγορα μπορούσε, αφού πρώτα απέσπασε την υποσχηση του Χόγκυ ότι μόλις μπορούσε να υπογράψει θα έστελνε στην εκκλησία ένα αξιοσέβαστο τσεκ. Ή μέρα πέρασε σιγά σιγά. Το απόγευμα έδωσε τη θέση του στη νύχτα. Τα φώτα τής πόλης άναψαν, κάνοντας διάφορα παράξενα σχέδια στο τοίχο του δωματίου του Χόγκυ. Τα κοίταξε μ' ενδιαφέρον και με τη φαντασία του έπλεκε διάφορες εικόνες. Ύστερα τον πήρε ο ύπνος. Το τηλέφωνο χτυπούσε επίμονα μ' ένα δυνατό μεταλλικό θόρυβο, έναν ανυπόφορο ήχο μέσα στην ησυχία τής νύχτας για μία γυναίκα που είχε τον άντρα της στο νοσοκομείο. Ή κυρία Μακ Ογκουώσερ τινάχτηκε τρομαγμένη στο κρεβάτι της κι έπιασε το ακουστικό. Ή κυρία Μακ Ογκουώσερ, παρακαλώ; ρώτησε μία φωνή. Ναι, ή ίδια, τι θέλετε; ή φωνή απάντησε σε σοβαρό τόνο. Κυρία Μακ Ογκουώσερ, ή κατάσταση του συζύγου σας επιδεινώθηκε ξαφνικά. Ο γιατρός νομίζει ότι θα ήταν καλύτερα να ερχόσαστε αμέσως στο νοσοκομείο κι αν υπάρχουν συγγενείς φέρτε τους μαζί σας. Να είσαστε προσεκτική όμως στην οδήγηση, κυρία Μακ Ογκουώσερ. Οι άνθρωποι σε τέτοιες περιπτώσεις συνηθίζουν να τρέχουν. Μπορούμε να σάς περιμένουμε σε μία ώρα; συμφορά μου, αναφώνησε ή κυρία Μακ Ογκουώσερ. Θα βρίσκομαι εκεί το δυνατόν συντομότερο. Κατέβασε το ακουστικό και σηκώθηκε από το κρεβάτι. Φορώντας μία ρόμπα, βγήκε στο διάδρομο και κτύπησε δυνατά σε μία πόρτα. Μητέρα! Φώναξε. Ύπνια, σε παρακαλώ. Νομίζω ότι ο Χόγκυ

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

πεθαίνει, πρέπει να πάμε αμέσως στο νοσοκομείο. Με ακούς, μητέρα; ή πόρτα άνοιξε κι ή ηλικιωμένη κυρία, ή μητέρα του Χόγκυ Μακ Ογκουώσερ, βγήκε στο διάδρομο. Ναι, ναι. Θα ντυθώ αμέσως, κάνε κι εσύ το ίδιο. Ο Χόγκυ σήκωσε τα μάτια του ξαφνιασμένος. 118

Ή μητέρα του κι η γυναίκα του ήταν καθισμένες δίπλα στο κρεβάτι του. Ήταν όμως ή μητέρα του κι ή γυναίκα του; ο Χόγκυ δεν ήταν σίγουρος. Και τι ήταν όλοι αυτοί οι άλλοι άνθρωποι; μερικοί φτερούγιζαν στον αέρα και του χαμογελούσαν. Κι ύστερα ο Χόγκυ άνοιξε τα μάτια του διάπλατα- είδε έναν άγγελο έξω από το παράθυρό του. Ο άγγελος ήταν ντυμένος με μακριές άσπρες ρόμπες και τα φτερά του χτυπούσαν σαν ένα μεταλλικό παιχνίδι. Ο άγγελος τον κοίταξε, του χαμογέλασε και του έκανε νόημα με το κεφάλι του. Ο Χόγκυ ένιωσε μία ακατανίκητη επιθυμία να τον ακολουθήσει ήταν πράγματι ένα παράξενο αίσθημα. Το δωμάτιο είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει. Παράξενες μοβ σκιές τρεμόπαιζαν παντού και κάπου κάπου μπορούσε κανείς να διακρίνει ακτίνες φωτός πάνω στο μοβ φόντο, σαν κόκκους από σκόνη, που χόρευαν στο φως του ήλιου. Κοίταξε γύρω του. Δεξιά του είδε τη γυναίκα του, αριστερά του τη μητέρα και ποιός ήταν αυτός ο μαυροντυμένος άντρας; του φάνηκε ότι τον άκουσε να μουρμουρίζει. Και βέβαια, θυμήθηκε ο Χόγκυ, ήταν ο ιερέας που τον κοινωνούσε για τελευταία φορά. Ο Χόγκυ έκπληκτος ανακάλυψε ότι προς μεγάλη του απογοήτευση μπορούσε να διαβάσει τις σκέψεις του ιερέα. Ο ιερέας σκέφτονταν ότι αν κρατούσε τους τύπους ή κυρία Μακ Ογκουώσερ θα έκανε μία καλή δωρεά στην εκκλησία. Εδώ πρόκειται για πλούσιους ανθρώπους, σκέφτονταν, πρέπει να μου δώσουν σημαντικό ποσό. Μόλις τελείωσε στράφηκε προς την κυρία Μακ Ογκουώσερ και την ευλόγησε ενώ συλλογίζονταν. Αυτό ισοδυναμεί Μ' εκατό δολάρια τουλάχιστον παραπάνω. Ο Χόγκυ άρχισε να τρέμει. Ένωθε τρομερή ανασφάλεια. Το κρεβάτι έμοιαζε να είναι φτιαγμένο από πούπουλα και δεν έδειχνε να μπορεί να σηκώσει το βάρος του. Τα δάχτυλά του άρπαξαν απεγνωσμένα τα

σεντόνια και προσπάθησε να κρατηθεί στο κρεβάτι, ενώ κάτι τον έσπρωχνε να σηκωθεί προς τα πάνω, ν' αγγίξει το φως. Φεύγει, φεύγει, γλιστράει, άκουσε να λέει μία φωνή. Ύστερα ένωσε κάτι να φτερουγίζει, προσπάθησε να φωνάξει αλλά ανακάλυψε ότι δεν μπορούσε να βγάλει φωνή, του φάνηκε ότι έμοιαζε μ' έναν αετό. Κοίταξε προς τα κάτω κι αντίκρισε ένα αστραφτερό ασημένιο σχοινί που τον ένωνε μ' ένα αποκρουστικό σώμα πάνω στο κρεβάτι. 119

Έντρομος κατάλαβε ότι έβλεπε το νεκρό σώμα του. Ήταν σε θέση να δει το κεφάλι τής γυναίκας του, τής μητέρας του και του ιερέα. Ξαφνικά όρμησε μέσα ο γιατρός. Ξεκούμπωσε τη πυτζάμα του Χόγκυ, άκροάστηκε με το στηθοσκόπιο και κούνησε πένθιμα το κεφάλι του. Μ' αυτή τη θεατρική χειρονομία σκέπασε το πρόσωπο του Χόγκυ με το σεντόνι. Έκανε το σταυρό του κι όλοι οι άλλοι στο δωμάτιο τον μιμήθηκαν. Έλα μαζί μας, έλα μαζί μας, ψιθύρισαν στο Χόγκυ οι φωνές. Άσε τον εαυτό σου ελεύθερο, σε προσέχουμε εμείς. Όλα είναι εντάξει, είσαι καθ' οδόν προς τον παράδεισο. Ναι, προς τον παράδεισο, προς τον παράδεισο, συμπλήρωσαν άλλες φωνές. Ο Χόγκυ ένωσε ένα απαλό τράνταγμα κι αμέσως κοίταξε προς τα κάτω. Είδε το ασημένιο σχοινί να πέφτει, να εξαφανίζεται. Ζαλισμένος ανακάλυψε ότι πετούσε πάνω από το νοσοκομείο, πάνω από την πόλη κι εξακολούθησε ν' ανεβαίνει προς τα πάνω. Κοίταξε γύρω του κι έκπληκτος είδε ότι τον σήκωναν τέσσερις άγγελοι, τα φτερά τους χτυπούσαν και τον κοιτούσαν με μεγάλη προσοχή. Όλοι μαζί συνέχισαν ν' ανεβαίνουν στο μαύρο ουρανό τραγουδώντας. Πάμε στον παράδεισο, πάμε στον παράδεισο.120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Εις τας άγκάλας των αγγέλων! Τι ευτυχία! Είπε ο Χόγκυ στον εαυτό του. Ξαφνικά τον τράβηξε μία φοβερή δύναμη, ξέφυγε από τα χέρια των αγγέλων κι άρχισε να πέφτει μέσα στο σκοτάδι με το κεφάλι προς τα κάτω. Τόσο ξαφνικά όσο άρχισε, σταμάτησε ή πτώση κι ο Χόγκυ βρέθηκε κρεμασμένος από ένα σχοινί, χοροπηδώντας στον αέρα σαν παιδικό παιχνίδι. Είχε ζαλιστεί κι είχε χάσει εντελώς τον προσανατολισμό του. Πρέπει να βρίσκονταν κάπου, αλλά που ακριβώς δεν ήταν σε θέση να πει. Στριφογύρισε και ξαφνικά, λες κι έβλεπε μέσα από μία τρύπα στο ταβάνι, είδε μία περίεργη σκηνή. Ανακάλυψε ότι έβλεπε μέσα σ' ένα γραφείο κηδειών. Ρίγησε από τον τρόμο αντικρίζοντας όλα αυτά τα γυμνά πτώματα πάνω στα παράξενα τραπέζια. Από μερικά τραβούσαν το αίμα, άλλα πάλι τα είχαν κλείσει από παντού για να σταματήσει ή διαρροή και σε μία άκρη, μέσα σ' ένα μικρό θάλαμο, ο Χόγκυ είδε τον εαυτό του! Είδε το σώμα που μόλις είχε εγκαταλείψει. Βρίσκονταν πάνω σ' ένα άπ' αυτά τα παράξενα τραπέζια και πάνω του ήταν σκυμμένοι μία νεαρή γυναίκα μ' ένα τσιγάρο να κρέμεται στα χείλια της. Ο Χόγκυ τα έχασε βλέποντας τη γυναίκα να ξυρίζει το πρόσωπο του νεκρού κορμιού του. Καθώς παρατηρούσε, ένας άντρας διέσχισε την αίθουσα και πλησιάζοντας είπε. Κάνε προσεκτική δουλειά, Μπέθ. Ο κύριος Μακ Ογκουώσερ ήταν σημαντικό πρόσωπο, το απόγευμα θα έρθουν να τον δουν οι ,συγγενείς. Βιάσου λίγο, εντάξει; ή γυναίκα κούνησε το κεφάλι της και συνέχισε τη δουλειά της. Τον ξύρισε

πολύ προσεκτικά κι ύστερα άρχισε να τον μακιγιάρει. Χτένισε τα μαλλιά του τα λίγα που του είχαν απομείνει κι έθαψε τους γκριζους κροτάφους. Ύστερα κοίταξε εξεταστικά το σώμα του και πηγαίνοντας μέχρι την πόρτα του μικρού θαλάμου φώναζε.121

Έ, αφεντικό, αυτό το πτώμα είναι έτοιμο. Για έλα να δεις ένα λεπτό. Το αφεντικό πλησίασε τρέχοντας και φώναζε αναστατωμένος. Δεν πρέπει να λες τέτοια πράγματα, Μπέθ, δεν πρέπει να εκφράζεσαι κατ' αυτόν τον τρόπο. Αυτό είναι το σώμα του κυρίου Χόγκυ Μακ Ογκουώσερ, ενός ανθρώπου με μεγάλη επιρροή στην περιοχή μας. Απαιτώ να μεταχειρίζεσαι με σεβασμό τέτοιους ανθρώπους. Λοιπόν, αφεντικό, είναι και μερικοί που δεν τους δείχνεις σεβασμό, απάντησε ή Μπέθ. Για σκέψου κι αυτούς τους κακόμοιρους που τους σκέπασες με πριονίδι κι έκλεισες το φέρετρο γρήγορα γρήγορα. Δεν πειράζει όμως, όπως θέλεις, εσύ είσαι το αφεντικό. Λοιπόν χαίρετε, κύριε Μακ Ογκουώσερ, είπε καθώς έβγαине, από τον θαλαμίσκο. Ο Χόγκυ κατάπληκτος έστρεψε τα μάτια του άλλου. Όταν μετά από λίγη ώρα ξανακοίταξε προς τα εκεί ανακάλυψε ότι το σώμα του είχε εξαφανιστεί κι ένα άλλο είχε πάρει τη θέση του. Ήταν τυλιγμένο με διαφανές χαρτί, σαν δέμα από το καθαριστήριο σκέφτηκε. Παρατήρησε μ' ενδιαφέρον καθώς ξετύλιγαν το χαρτί. Ήταν μία γυναίκα. Το αφεντικό κι ένας βοηθός έβγαλαν τα ρούχα της. Ο Χόγκυ, σαν ντροπαλός άντρας που ήταν, γύρισε τα μάτια του αλλού και τότε είδε μία από τις αίθουσες όπου έκτιθονταν τα πτώματα. Να και το δικό του, μέσα σ' ένα ακριβό φέρετρο, περιτριγυρισμένο από ανθρώπους. Παρατήρησε ότι έπιναν καφέ. Κάποιος ακούμπησε το φλιτζάνι του πάνω στο φέρετρο. Ο Χόγκυ περιεργάστηκε το πτώμα του και σκέφτηκε ότι έτσι μακιγιαρισμένος, χτενισμένος και ξυρισμένος που ήταν έμοιαζε με ηθοποιό. Ο χρόνος κύλησε. Πόσος όμως; κανείς δεν ξέρει, πρέπει πάντως να ήταν δύο τρεις μέρες. Ο χρόνος δεν έχει σημασία στην άλλη ζωή. Ο Χόγκυ ήταν καρφωμένος σ' ένα σημείο ξαφνικά όμως κινήθηκε και πάλι. Κοίταξε κάτω κι αντίκρισε το πτώμα του μέσα σε

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

μία νεκροφόρα που κατευθύνονταν προς την εκκλησία. Είδε να βγάζουν το φέρετρο και να το μεταφέρουν στο ναό. Σε λίγο ο ιερέυς ανέβηκε στο ιερό κι ο Χόγκυ τον άκουσε να λέει. Ο αδελφός μας βρίσκεται τώρα κοντά στον Ιησού στον παράδεισο, απολαμβάνοντας την ανταμοιβή μιας ενάρετης ζωής. Ο Χόγκυ κοίταξε άλλου, κάτι όμως τον έσπρωξε να στρέψει πάλι την προσοχή του εκεί. Είδε ότι είχαν βγάλει το φέρετρο στον αυλόγυρο της εκκλησίας. Τινάχτηκε έντρομος βλέποντας το χώμα να κατρακυλάει και να σκεπάζει το φέρετρο. 122

Σκέφτηκε ότι ήταν ανόητος καθώς διαπίστωνε ότι το πτώμα του ήταν εκεί κάτω, ενώ ο ίδιος βρισκόταν εδώ πάνω, όπου κι αν ήταν αυτό το κάτω και το πάνω. Την στιγμή που σκεπάστηκε ο τάφος ο Χόγκυ ένωσε πάλι ελεύθερος. Τινάχτηκε προς τα πάνω κι έκπληκτος ανακάλυψε ότι βρισκόταν στα χέρια των αγγέλων. Τα φτερά τους άρχισαν αμέσως να φτερουγίζουν και το πρόσωπό τους χαμογελούσε. Τον σήκωναν προς τα πάνω ή αλήθεια είναι ότι δεν ήξερε προς ποιά κατεύθυνση πήγαιναν, θα μπορούσε να πει προς οποιαδήποτε κατεύθυνση αλλά πετούσαν με ταχύτητα διασχίζοντας το σκοτάδι, που έμοιαζε μ' ένα μαύρο πέπλο. Ξαφνικά και σε μεγάλη απόσταση φάνηκε ένα λαμπερό χρυσό χρώμα. Ο Χόγκυ άνοιξε διάπλατα τα μάτια του παρατηρώντας προς το σημείο απ' όπου έρχονταν το φως. Όσο πλησίαζαν ή λάμψη του μεγάλωνε κι ο Χόγκυ τυφλώθηκε για λίγο από την έντασή του. Καθώς οι άγγελοι βγήκαν από ένα τούνελ ο Χόγκυ είδε να λάμπουν μπροστά του οι πύλες, μεγαλόπρεπες χρυσές πύλες στολισμένες με τεράστια μαργαριτάρια. Στις δύο πλευρές τους υπήρχε ένας κάτασπρος τοίχος και μέσα ο Χόγκυ μπορούσε να διακρίνει τρούλους και κωδωνοστάσια από μεγαλόπρεπους ναούς. Στον αέρα ακούγονταν θεία μουσική και ψαλμωδίες. Πλησίασε τις πύλες ενώ ακόμα τον κρατούσαν οι άγγελοι. Ο άγιος πέτρος ή κάποιος άγιος έκανε την εμφάνισή του και ρώτησε. Ποιός έρχεται στο όνομα του κυρίου; ο κύριος Χόγκυ Μακ Ογκουώσερ έρχεται, απάντησε ένας από τους αγγέλους. Απαιτούμε να μας επιτραπεί ή είσοδος. Οι πύλες άνοιξαν κι ο Χόγκυ είδε από κοντά τον πρώτο άγιο στη ζωή του. Φορούσε μία μακριά άσπρη ρόμπα που έμοιαζε σαν νυχτικό του παλιού καιρού και σκέπαζε όλο του το σώμα από το λαιμό μέχρι τους αστραγάλους. Στην πλάτη φτερούγιζαν δύο φτερά και στο κεφάλι του έλαμπε ένα χρυσό φωτοστέφανο. Ο άγιος του έριξε μία

ματιά και είπε. Πρέπει να πας στον υπεύθυνο άγιο πρώτα για να ελέγξει αν πράγματι έχεις δικαίωμα να βρίσκεσαι εδώ. Δεύτερη πόρτα δεξιά. Οι άγγελοι ξανάπιασαν το Χόγκυ ένιωθε ότι βρίσκονταν στα χέρια μεταφορέων! Κι άρχισαν πάλι να φτερουγίζουν. Τον σήκωσαν μαλακά διασχίζοντας τον καθαρό δρόμο. Στις δύο άκρες του δρόμου υπήρχαν άγιοι και πλάσματα του ουρανού που κάθονταν στο γρασίδι κι έπαιζαν άρπες. Σε λίγο έφτασαν μπροστά στο γραφείο του υπεύθυνου αγγέλου. Οι άγγελοι έστησαν το Χόγκυ στα πόδια του κι ένας άπ' όλους του είπε. Εκεί μέσα. Δώσε όλες τις απαραίτητες λεπτομέρειες, ημέρα εκεί μέσα.123

Δώσε όλες τις απαραίτητες λεπτομέρειες, ημέρα θανάτου και τα παρόμοια. Θα περιμένουμε εδώ. Ο Χόγκυ μπήκε μέσα κι αντίκρισε έναν αγαθό ηλικιωμένο άγιο καθισμένο σ' ένα ψηλό σκαμνί. Έριξε μία ματιά στο Χόγκυ πάνω από τα χρυσά γυαλιά του. Έβρεξε το δάχτυλό του με τη γλώσσα του και ξεφύλλισε ένα χοντρό βιβλίο, μουρμουρίζοντας στον εαυτό του. Ξαφνικά σταμάτησε μπροστά σε μία σελίδα και σήκωσε το αριστερό χέρι του. Το βρήκα. Ονοματεπώνυμο Χόγκυ Μακ Ογκουώσερ, φύλο άρρεν, πρόωρος θάνατος. Ναι, εσύ είσαι, έχω τη φωτογραφία σου εδώ. Ο Χόγκυ είχε χαζέψει. Ή διαδικασία του φάνηκε πολύ περίεργη. Τα φτερά του γέρου χτυπούσαν συνέχεια κι έκαναν έναν παράξενο θόρυβο, λες και ήταν σκουριασμένα. Ο υπεύθυνος άγγελος έδειξε με το δάχτυλό του και είπε. Από εδώ, από εδώ. Σε περιμένουν έξω, ξέρουν τι πρέπει να κάνουν. Ο Χόγκυ ένιωθε να κινείται, ήταν πέρα από τις δυνάμεις του. Βγήκε έξω χωρίς να περάσει μέσα από καμιά πόρτα. Μόλις τον είδαν οι συνοδοί του, χαμογέλασαν κι άρχισαν να φτερουγίζουν. Τον έπιασαν και τον σήκωσαν ψηλά. Τώρα πρέπει να πας στην εκκλησία, είπε ένας άπ' όλους. Πρώτα άπ' όλα πρέπει να εξοικειωθείς μ' ορισμένα πράγματα. Λέγοντας αυτά βούτηξαν προς τα κάτω και πέρασαν την είσοδο ενός καθεδρικού ναού. Μέσα υπήρχαν παντού άγγελοι και τα φτερά τους χτυπούσαν με το ρυθμό τής μουσικής. Ο Χόγκυ τα είχε χάσει τελείως, του φάνηκε ότι όλα ήταν μία παρωδία. Ή λειτουργία κράτησε πολλή ώρα κι οι άγγελοι έκαναν συνέχεια τον σταυρό τους και υποκλίνονταν προς την κατεύθυνση του ιερού. Επιτέλους τελείωσε κι οι άγγελοι πέταξαν σαν ένα σμήνος περιστέρια, αφήνοντας το Χόγκυ μόνο του μέσα στον άδειο ναό. Κοίταξε γύρω του κατάπληκτος. Ήταν αδύνατο αυτός να ήταν ο παράδεισος. Τον είχαν παραπλανήσει. Όλα αυτά περί αγγέλων ταν κουταμάρες. Όλες αυτές οι θεωρίες ότι οι άνθρωποι πήγαιναν στη λειτουργία συνέχεια κι έψελναν ήταν

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

παραλογισμοί. Τη στιγμή που ο Χόγκυ σκέφτονταν πόσο γελοία φάνινονταν όλη αυτή ή κατάσταση, ακούστηκε ένας δυνατός θόρυβος σαν κεραυνός και μία αστραπή διέσχισε τον ουρανό. Ο Χόγκυ κοίταξε έκθαμβος. Είδε να τον πλησιάζει ο πατέρας του γελώντας και έχοντας απλωμένα τα χέρια του. Ώ, Χόγκυ, αγόρι μου, είπε ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ. 124

Δεν εννοούσες να ξεκολλήσεις από τις παραισθήσεις σου, έτσι δεν είναι; δεν πειράζει, πέρασα κι εγώ τα ίδια, μόνο που οι δικές μου παραισθήσεις με οδήγησαν στο Μωυσή. Λοιπόν, τώρα που τ' άφησες αυτά πίσω σου μπορούμε να κάτσουμε και να συζητήσουμε. Έλα μαζί μου, παιδί μου, έλα μαζί μου. Έχεις πολλούς φίλους και συγγενείς εδώ, θέλουν όλοι να σε δουν. Κι ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ τον οδήγησε έξω, σ' ένα όμορφο πάρκο, που ήταν γεμάτο ανθρώπους. Ήταν το πιο ωραίο πάρκο που είχε δει ποτέ στη ζωή του στη ζωή του πάνω στη Γη, βέβαια. Το γρασίδι είχε ένα ευχάριστο πράσινο χρώμα, και υπήρχαν λουλούδια που τα έβλεπε για πρώτη φορά. Τα μονοπάτια ήταν καλοδιατηρημένα και το μάτι του δεν μπορούσε να δει το παραμικρό σκουπίδι. Ο Χόγκυ έκπληκτος άκουσε πουλιά να τραγουδούν κι αντίκρισε μικρά ζωάκια, σκύλους και σκίιους κι ορισμένα άλλα που του ήταν εντελώς άγνωστα. Πατέρα! Αναφώνησε. Έρχονται και ζώα εδώ, λοιπόν; Χόγκυ, απάντησε ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ γελώντας. Δεν πρέπει να με φωνάζεις πατέρα πια. Είναι σαν να αποκαλείς έναν ηθοποιό με τ' όνομα ενός ρόλου του. Άμα τελειώσει το έργο ο ηθοποιός αλλάζει και ρόλο και όνομα. Την τελευταία φορά στη Γη ήμουν ο πατέρας σου, αλλά σε μία προηγούμενη ζωή ο πατέρας μου ή μπορεί και ή μητέρα μου να ήσουν εσύ. Ο Χόγκυ ένωσε το κεφάλι του να γυρίζει, όλα αυτά που άκουγε ήταν απίστευτα. Πως πρέπει να σε φωνάζω τότε; ρώτησε. Εντάξει, ώσπου να τακτοποιηθούν ορισμένα πράγματα μπορείς να με φωνάζεις πατέρα αν θέλεις. Πες μου όμως, που βρισκόμαστε; ρώτησε ο Χόγκυ. Οπωσδήποτε όχι στον παράδεισο, γιατί οι Εβραίοι δεν μπαίνουν στον παράδεισο. Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ έσκασε στα γέλια. Οι άνθρωποι γύρισαν προς την κατεύθυνσή τους και χαμογέλασαν. Είχαν δει παρόμοιες σκηνές τόσες και τόσες φορές. Χόγκυ, αγόρι μου, μερικές από τις αντιλήψεις πάνω στη Γη είναι εντελώς λανθασμένες. Λες ότι είμαι Εβραίος. Λοιπόν, θα σου πω ότι ήμουν Εβραίος πάνω στη Γη, τώρα όμως

ανήκω στην αληθινή θρησκεία, την μοναδική θρησκεία, την θρησκεία που λέει το εξής. Αν πιστεύεις σ' ένα Θεό ή σε μία θρησκεία, τότε ή θρησκεία αυτή είναι σωστή. Εδώ δεν παίζει κανένα ρόλο το αν είσαι Εβραίος, Καθολικός, προτεστάντης, μωαμεθανός ή οτιδήποτε άλλο. Ή δυσκολία βρίσκεται στο ότι, όταν κάποιος έχει διδαχτεί όλα τα παραμύθια μιας συγκεκριμένης θρησκείας, τότε όταν έρχεται εδώ είναι τόσο αφιονισμένος που μπορεί να δει μόνο αυτά που έχει διδαχτεί.¹²⁵

Στη Γη υπάρχουν άνθρωποι που ζουν συνέχεια μέσα στις παραισθήσεις τους. Αν πας σ' ένα νοσοκομείο για τους πνευματικά διαταραγμένους θα βρεις αρκετούς Ναπολέοντες, χριστούς ή και Μωυσήδες. Αυτοί οι άνθρωποι πιστεύουν πραγματικά αυτό που νομίζουν ότι είναι. Πάρε για παράδειγμα αυτό τον κύριο εκεί, είπε δείχνοντας προς ένα σημείο. Μόλις κατέφθασε εδώ. Στη Γη τον είχαν διδάξει ότι όταν πήγαινε στον ουρανό θα είχε ότι ήθελε, κορίτσια να χορεύουν, βουνά από φαγητό κι ότι άλλο μπορεί να βάλει το μυαλό σου. Έ, λοιπόν, κάθεται τώρα εκεί και ζει στον κόσμο τής φαντασίας του. Γύρω του υπάρχουν κορίτσια που χορεύουν, κι αν δεν δει μόνος του το λάθος του δεν μπορεί να τον βοηθήσει κανείς. Μπορεί να εξακολουθήσει επί χρόνια να ονειρεύεται αυτό τον παράξενο ουρανό, που είναι γεμάτος από χορεύτριες και βουνά από φαγητά. Μόλις αντιληφθεί το λάθος του όπως έκανες κι εσύ με τους αγγέλους σου και τα φτερά τους τότε θα μπορέσουμε να τον βοηθήσουμε. Φαγητό, πατέρα, φαγητό, είπε ο Χόγκυ. Να και κάτι έξυπνο που είπες. Που τρώμε εδώ πέρα; έχω πεθάνει στην πείνα! Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ κοίταξε τον Χόγκυ και είπε. Χόγκυ, παιδί μου, θα έπρεπε να το είχες καταλάβει πια. Κοίτα, ήρθες εδώ και νόμιζες ότι ήσουν στον ουρανό με τους αγγέλους να φτερουγίζουν, να ψέλνουν και να παίζουν άρπες. Κατάλαβες όμως ότι όλα αυτά δεν ήταν τίποτα άλλο από παραισθήσεις. Το ίδιο συμβαίνει και με το φίλο μας εκεί πέρα, νομίζει ότι τον περιτριγυρίζουν κορίτσια που χορεύουν. Δεν είναι έτσι, απλώς ή ανεξέλεγκτη φαντασία του οργιάζει. Ακριβώς όπως κι ή δική σου φαντασία σ' έκανε να βλέπεις γύρω σου αγγέλους. Με τον ίδιο τρόπο, αν θέλεις φαγητό λοιπόν, βάλε τη φαντασία σου να δουλέψει. Μπορείς να έχεις ότι θέλεις, ψητό κρέας, τηγανιτά λουκάνικα ή, αν τη τραβάει ή καρδιά σου, μία μπύρα. Βέβαια είναι σκέτη αυταπάτη, αν όμως εξακολουθήσεις να έχεις την ανόητη ιδέα ότι σου χρειάζεται φαγητό τότε θα πρέπει να προσκολληθείς σ' όλη την διαδικασία, θα πρέπει να φανταστείς τουαλέτες για ν' απαλλαγείς από τα υπολείμματα. Και θα φανταστείς ότι θα πρέπει να

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

πλύνεις τα χέρια σου. Δεν πρόκειται να κάνεις πρόοδο αν δεν ξεχάσεις τις ανόητες συνήθειες τής Γης. Λοιπόν, είναι αλήθεια ότι αισθάνομαι πεινασμένος, και πολύ μάλιστα. Αυτό δεν είναι φαντασία. Αν λοιπόν δεν μπορώ να φάω, γιατί δεν είναι παρά μία αυταπάτη, τότε τι πρέπει να κάνω για ν' απαλλαγώ από την πείνα μου;126,

Ο Χόγκυ έμοιαζε αρκετά ερεθισμένος. Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ απάντησε μαλακά. Και βέβαια νιώθεις πεινασμένος, γιατί έτσι συνήθισες στη ζωή σου. Σε συγκεκριμένες ώρες είχες μάθει να τρως και σου έμεινε ή συνήθεια. Αν αντί να φανταστείς ότι καταβροχθίζεις κρέας, σκεφτείς όλη αυτή την ενέργεια που πάλλεται γύρω σου και σε πλημμυρίζει από παντού, δεν θα νιώθεις πια πεινασμένος. Μόλις καταλάβεις ότι αυτή είναι ή τροφή σου, ή ύπαρξή σου, θα σταματήσεις να πεινάς. Το να φαντάζεσαι φαγητά και ποτά δεν θα σε βοηθήσει να προοδεύσεις. Ο Χόγκυ το σκέφτηκε για λίγο κι ύστερα άνοιξε το στόμα του να διαμαρτυρηθεί κι ανακάλυψε ότι δεν πεινούσε πια! Πατέρα, είπε ο Χόγκυ, φαίνεσαι ο ίδιος όπως ακριβώς. Ήσουν και στη Γη. Πως είναι δυνατόν να γίνεται αυτό; βρίσκεσαι εδώ αρκετό καιρό. Θα έπρεπε να φαίνεσαι πολύ πιο γερασμένος κι αφού υποτίθεται ότι δεν είσαι παρά μία ψυχή. Πως να στο πω, έχω μπερδευτεί και δεν ξέρω τι να πιστέψω. Ο πατέρας του χαμογέλασε με κατανόηση. Όλοι περνάμε άπ' αυτό το στάδιο, Χόγκυ. Ορισμένοι από μας το ξεπερνάμε πιο γρήγορα από τους άλλους. Ας υποθέσουμε όμως ότι εμφανιζόμουν μπροστά σου σαν νέος ή σαν κοπέλα. Θα με αναγνώριζες ότι ήμουν το πρόσωπο που ήξερες στη Γη; αν ερχόμουν και σου μιλούσα με διαφορετική φωνή και διαφορετικά χαρακτηριστικά, θα σκεφτόσουν ότι ήμουν κάποιος που προσπαθούσε να σε κοροϊδέψει. Έτσι λοιπόν βρίσκομαι μπροστά σου όπως με θυμάσαι, με τον τόνο τής φωνής που θυμάσαι. Με τον ίδιο τρόπο οι φίλοι σου και οι συγγενείς σου που βρίσκονται εδώ θα εμφανιστούν μπροστά σου όπως τους ήξερες στη Γη, γιατί μπορείς να δεις μόνο αυτό που θέλεις να δεις. Αν κοιτάξω τον κύριο x, ξέρω τι βλέπω. Ο κύριος x έχει έναν ορισμένο τύπο που εγώ αντιλαμβάνομαι, εσύ όμως μπορεί να τον βλέπεις διαφορετικά κι έτσι βλέπεις έναν άλλο κύριο x. Είναι σαν να στεκόμαστε ο ένας απέναντι στον άλλο παρατηρώντας ένα νόμισμα. Ο ένας θα δει το κεφάλι κι ο άλλος την άλλη πλευρά. Είναι το ίδιο νόμισμα, αλλά το βλέπουμε από διαφορετική άποψη. Το ίδιο πράγμα συμβαίνει κι εδώ, το ίδιο συμβαίνει ακόμα και στη

Γη. Εδώ λοιπόν εμφανιζόμαστε μπροστά στους άλλους όπως μας ήξεραν στη Γη. Ο Χόγκυ παρατηρούσε το πάρκο και είχε μείνει έκπληκτος μ' αυτά που έβλεπε. Υπήρχε μία λίμνη με βάρκες και μέσα στις βάρκες υπήρχαν άνθρωποι που έδειχναν να περνάνε ευχάριστα την ώρα τους. Ο Χόγκυ έμεινε καθισμένος στο παγκάκι και δεν μπορούσε να πιστέψει τα μάτια του.127

Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ στράφηκε και του είπε. Γιατί να μην διασκεδάσουν, Χόγκυ; δεν βρίσκονται στην κόλαση. Κάνουν αυτό που τους αρέσει κι αυτό είναι σημαντικό. Εδώ μπορούν να φτιάξουν μία βάρκα με τη φαντασία τους και να πάνε στο ποτάμι απολαμβάνοντας μερικές από τις εμπειρίες τους στη Γη, αλλά σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό. Γι' αρκετή ώρα ο Χόγκυ δεν μπορούσε να μιλήσει, τα είχε χάσει. Ύστερα ξέσπασε. Εγώ νόμιζα ότι εδώ είμαστε πνεύματα, ψυχές που φτερουγίζουν. Νόμιζα ότι θα έπρεπε να ψέλλουμε και να λέμε προσευχές. Δεν μοιάζει καθόλου με τον ουρανό που περίμενα εγώ. Χόγκυ, Χόγκυ, δεν βρίσκεσαι στον ουρανό, βρίσκεσαι σε μία άλλη διάσταση όπου μπορείς να κάνεις πράγματα που ήταν πέρα από τις δυνάμεις σου πάνω στη Γη. Βρίσκεσαι εδώ σαν σ' ένα είδος σταθμού αναμονής. Μερικοί άνθρωποι πεθαίνοντας περνάνε δύσκολες στιγμές, όπως ακριβώς περνάνε και μερικά μικρά όταν γεννιούνται. Μπορεί να χρειαστεί να χρησιμοποιηθούν όργανα με αποτέλεσμα να τραυματιστούν. Το ίδιο συμβαίνει και με τον θάνατο. Μερικοί άνθρωποι, ιδιαίτερα αν πέρασαν άσχημα στη ζωή τους, δυσκολεύονται ν' απαλλαγούν από τα δεσμά της Γης. Ένα μικρό παράδειγμα είναι ο τρόπος που αποζητούσες το φαγητό. Δεν σου χρειάζεται, ξέρεις. Φτιάξε με τη φαντασία σου τα ρούχα σου και το φαγητό σου. Ο Χόγκυ κοιτάχτηκε και είπε. Σώματα, σώματα. Αφού είμαστε ψυχές τι μας χρειάζεται το σώμα, γιατί το έχουμε; ο πατέρας του χαμογέλασε και απάντησε. Αν μπορούσες τώρα να εμφανιστείς στη Γη, θα ήσουν ένα φάντασμα, θα ήσουν αόρατος. Οι άνθρωποι θα περνούσαν μέσα από σένα κι εσύ θα περνούσες μέσα από το σώμα τους γιατί θα υπήρχε ή διαφορά του παλμού. Εδώ με βλέπεις, μπορείς να μ' αγγίζεις, με βλέπεις σαν κάτι το στέρεο όπως κι εγώ σένα. Χρειαζόμαστε κάποια μορφή ύπαρξης, ήρθαμε από τη Γη, και εδώ σ' αυτή την ενδιάμεση σφαίρα έχουμε διαφορετικό σώμα. Το σώμα μας έχει ακόμα ψυχή, ή ψυχή όμως μπορεί ν' ανέβει πολλές σφαίρες πιο ψηλά ακόμα. Έχουμε σώμα εδώ, ώστε να μάθουμε πολλά πράγματα περνώντας από δοκιμασίες όπως και στη Γη,

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

αλλά σε χαμηλότερη ένταση. Όταν όμως ανέβουμε προς τα πάνω, ως πούμε στην ένατη διάσταση, θα έχουμε βέβαια σώμα αλλά θα είναι κατάλληλο για την ένατη διάσταση. Αν κάποιος από εκείνη την Διάσταση έρχονταν τώρα εδώ, ούτε θα τον βλέπαμε ούτε θα μας έβλεπε, γιατί είμαστε τόσο διαφορετικοί.128

Προοδεύουμε από σφαίρα σε σφαίρα κι όπου κι αν βρισκόμαστε, ανεξάρτητα από την σφαίρα ή την συγκεκριμένη κατάσταση, έχουμε πάντα ένα σώμα κατάλληλο για τις περιστάσεις. Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ γέλασε πριν συνεχίσει. Νομίζεις ότι μου μιλάς, Χόγκυ, αλλά δεν είναι έτσι. Συννεοούμεθα με τηλεπάθεια. Δεν χρησιμοποιούμε το λόγο εδώ εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις. Πρέπει να φύγουμε όμως, παιδί μου. Πρέπει να πας στην αίθουσα των αναμνήσεων κι εκεί εσύ, και μόνον εσύ, θα δεις ότι έκανες κι ότι σκέφτηκες να κάνεις πάνω στη Γη. Θα δεις τις επιτυχίες σου, και μπορεί να σου φανούν ασήμαντες, και θα δεις τις αποτυχίες σου. Θα κρίνεις εσύ ο ίδιος τον εαυτό σου, Χόγκυ. Δεν υπάρχει κανένας οργισμένος Θεός που θα σε κρίνει και θα σε στείλει στην κόλαση. Η μόνη κόλαση που υπάρχει είναι η Γη. Στη Γη περνάς αρκετές δοκιμασίες και προσπαθείς να εκπληρώσεις ορισμένους σκοπούς. Μπορεί να μην πετύχεις, αλλά αυτό δεν έχει σημασία. Αυτό που έχει σημασία είναι ο τρόπος που έζησες τη ζωή σου κι αυτό θα το κρίνεις εσύ ο ίδιος. Θα πρέπει ν' αποφασίσεις τι άλλο πρέπει να κάνεις για να ολοκληρώσεις τους σκοπούς σου. Έλα όμως, δεν ωφελεί σε τίποτα να καθόμαστε εδώ και να χάνουμε την ώρα μας με την συζήτηση. Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ σηκώθηκε όρθιος κι ο Χόγκυ τον μιμήθηκε. Διέσχισαν μαζί τα καταπράσινα παρτέρια, σταματώντας για λίγο στις όχθες τής λίμνης για να παρακολουθήσουν τις βάρκες κι υστέρτα συνέχισαν το δρόμο τους. Ο Χόγκυ γέλασε δυνατά καθώς έστριψαν σ' ένα μονοπάτι κι αντίκρισε τρεις γάτες να κάθονται πάνω στο κλαδί ενός δέντρου με τις ουρές τους να κρέμονται, νιαουρίζοντας κάτω από τον ευχάριστο απογευματινό ήλιο. Στάθηκαν για λίγο να κοιτάζουν τις γάτες κι αυτές σήκωσαν το κεφάλι τους, άνοιξαν τα μάτια τους και χαμογέλασαν βλέποντας την έκπληξη του Χόγκυ. Ύστερα ακούμπησαν πάλι το κεφάλι τους στο κλαδί κι αποκοιμήθηκαν. Κανείς δεν θα τις πείραζε εδώ, Χόγκυ, είπε ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ. Εδώ βασιλεύει ή ειρήνη κι ή ευτυχία. Δεν είναι κι άσχημη αυτή ή σφαίρα ύπαρξης. Ω! Αναφώνησε ο Χόγκυ. Μα τότε υπάρχουν κι άλλες σφαίρες ύπαρξης, έτσι δεν είναι; ναι, υπάρχουν τόσες

όσες χρειάζονται. Οι άνθρωποι πηγαίνουν στην πιο κατάλληλη γι' αυτούς σφαίρα. Οι άνθρωποι έρχονται εδώ για να ξεκουραστούν και ν' αποφασίσουν τι θα κάνουν. 129

Ορισμένοι γυρίζουν βιαστικά πίσω στη Γη, άλλοι πάλι φεύγουν για ανώτερες σφαίρες ύπαρξης. Δεν παίζει κανένα ρόλο το που βρίσκεται κανείς, εκείνο που προέχει είναι να μάθει ορισμένα πράγματα και να βγάλει τα συμπεράσματά του. Πέρασε όμως ή ώρα, πρέπει να βιαστούμε γιατί δεν θα προλάβεις να πας στην αίθουσα των αναμνήσεων σήμερα. Καλύτερα να πηγαίνουμε. Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ προχωρούσε πιο γρήγορα και τα πόδια του δεν ακουμπούσαν στο μονοπάτι. Όταν το σκέφτηκε ο Χόγκυ του φάνηκε ότι ούτε τα δικά του πόδια πατούσαν στο έδαφος. Ήταν όλα τόσο παράξενα, σκέφτηκε. Κατέληξε ότι το καλύτερο ήταν να καθίσει φρόνιμος και να μιμηθεί τους άλλους που είχαν και περισσότερο καιρό εδώ. Έστριψαν σ' ένα μονοπάτι και μπροστά τους ξεπρόβαλε ή αίθουσα των αναμνήσεων, ένα άσπρο κτίριο που έμοιαζε να είναι φτιαγμένο από γυαλιστερό μάρμαρο. Ας κάτσουμε για λίγο εδώ, Χόγκυ, είπε ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ. Δεν ξέρουμε πόση ώρα θα μείνεις στην αίθουσα και δεν είναι άσχημο να παρατηρήσουμε λίγο τους ανθρώπους τριγύρω. Κάθισαν πάνω σ' ένα πέτρινο παγκάκι. Ο Χόγκυ ανακάλυψε μ' έκπληξη ότι το παγκάκι πήρε το σχήμα του σώματός του. Αντί να είναι σκληρό και κρύο, βούλιαξε και προσαρμόστηκε στην επιφάνεια του σώματός του. Κοίτα! Είπε ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ. Έδειξε προς την είσοδο τής αίθουσας των αναμνήσεων. Ο Χόγκυ σήκωσε τα μάτια του και του ήταν δύσκολο να μην χαμογελάσει. Μία γάτα προχωρούσε με σκυμμένο το κεφάλι και τη ντροπή ζωγραφισμένη στο πρόσωπό της. Σήκωσε τα μάτια της, τους είδε και γρήγορα χάθηκε πίσω από κάτι θάμνους. Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ έβαλε τα γέλια. Ξέρεις, Χόγκυ, σ' αυτήν εδώ τη σφαίρα ακόμα και τα ζώα, πρέπει να πάνε στην αίθουσα των αναμνήσεων. Δεν μιλάνε βέβαια όπως οι άνθρωποι, αλλά ούτε κι εσύ θα κάνεις το ίδιο εκεί μέσα. Όλα γίνονται με την τηλεπάθεια. Ο Χόγκυ κοίταξε τον πρώην πατέρα του μ' ανοιχτό το στόμα.; Μήπως θέλεις να μου πεις ότι τα ζώα πηγαίνουν στην αίθουσα των αναμνήσεων; σίγουρα θ' αστειεύεσαι; ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ κούνησε το κεφάλι του και γέλασε δυνατά. Χόγκυ, Χόγκυ, δεν άλλαξες καθόλου, έτσι δεν είναι; νομίζεις ότι οι άνθρωποι αποτελούν το ανώτερο σημείο τής

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

δημιουργίας, ότι τα ζώα είναι κατώτερα όντα, έτσι δεν είναι; λοιπόν, κάνεις λάθος, μεγάλο λάθος.130

Οι άνθρωποι δεν είναι ή τελευταία βαθμίδα της τελειότητας, υπάρχουν πάρα πολλές άλλες φόρμες. Το καθετί που υπάρχει έχει συνείδηση, το καθετί είναι ζωντανό, ακόμα κι αυτό το παγκάκι είναι ένα σύνολο από παλμούς. Διακρίνει τις ιδιομορφίες της ανατομίας σου και υποχωρεί μπροστά τους για να σου προσφέρει μεγαλύτερη άνεση. Κοίτα! Είπε και σηκώθηκε όρθιος. Το παγκάκι ξαναπαίρνει το κανονικό του σχήμα. Αλλά όπως σου έλεγα Χόγκυ το καθετί έχει συνείδηση, το καθετί που βρίσκεται σε κατάσταση δημιουργίας. Βέβαια οι γάτες δεν γίνονται άνθρωποι όπως κι οι άνθρωποι δεν γίνονται γάτες, αποτελούν ξεχωριστό κλάδο της δημιουργίας με τον ίδιο τρόπο που ένα τριαντάφυλλο δεν γίνεται λάχανο ή και το αντίθετο. Έχει όμως αποδειχτεί ότι ακόμα και στη Γη τα φυτά έχουν αισθήματα. Τα έχουν παρακολουθήσει και τα έχουν μετρήσει με υπερευαίσθητα ηλεκτρονικά μηχανήματα. Λοιπόν εδώ σ' αυτό τον κόσμο οι άνθρωποι φτάνουν σ' ένα ενδιάμεσο στάδιο, εδώ είμαστε πιο κοντά στα ζώα, απ' ότι στη Γη. Μην νομίζεις, Χόγκυ, ότι εδώ είναι ο παράδεισος ή ότι είναι στο ανώτερο στάδιο. Εδώ είναι αυτό που μπορούμε να χαρακτηρίσουμε σαν ένα ενδιάμεσο σταθμό, ένα μέρος όπου αποφασίζεται τι θα κάνουν. Θα πάνε σε μία ανώτερη σφαίρα ύπαρξης; ή θα ξαναγυρίσουν στη Γη; έμαθα πολλά αφότου ήρθα εδώ και ξέρω ότι είμαστε πολύ κοντά στη σφαίρα της Γης, σαν τη διαφορά ανάμεσα στα βραχεία και στα μακρά του ραδιοφώνου. Τα μακρά έχουν καλύτερη απόδοση, έχουν πιο γρήγορους και ευαίσθητους παλμούς. Κι εδώ σ' αυτόν τον κόσμο οι παλμοί μας είναι πολύ καλύτεροι από της Γης, μπορούμε ν' αντιληφθούμε ορισμένα πράγματα πιο γρήγορα, είμαστε σ' ένα στάδιο ανάμεσα στο φυσικό της Γης και την ανώτερη σφαίρα πνευματισμού. Ερχόμαστε εδώ γιατί απορρίπτουμε πολλές προκαταλήψεις μας. Αν κάποιος μου έλεγε στη Γη ότι οι γάτες μπορούν να μιλήσουν, μπορούν να σκεφτούν λογικά, θα τον περνούσα για τρελό. Εδώ έμαθα ότι ναι, μπορούν να σκεφτούν λογικά. Στη Γη όμως δεν μπορούμε να το καταλάβουμε αυτό γιατί ο τύπος της λογικής τους είναι τόσο διαφορετικός από τον ανθρώπινο. Κάθισαν για λίγες στιγμές εκεί. Μόλις που διέκριναν σε απόσταση το σχήμα της γάτας. Έδειχνε να παρατηρεί γύρω της κάπως ένοχα κι υστέρη σαν να σήκωνε τους ώμους της και ξάπλωσε κάτω από

τον ζεστό ήλιο να κοιμηθεί. Κάτω από τον ζεστό ήλιο; ο Χόγκυ σήκωσε τα μάτια του στον ουρανό, αλλά αμέσως θυμήθηκε ότι εδώ δεν υπήρχε ήλιος, όλα ήταν ένας ήλιος σε μικρογραφία. 131

Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ πρέπει να παρακολουθούσε τις σκέψεις του γιατί παρατήρησε. Ώ, όχι, δεν υπάρχει ήλιος εδώ. Παίρνουμε την ενέργεια που μας χρειάζεται από το περιβάλλον, ακτινοβολεί γύρω μας και δεν χρειάζεται να τρώμε φαγητό όπως στη Γη. Όταν παίρνουμε την ενέργεια από το περιβάλλον, παίρνουμε πάντα όση μας χρειάζεται και ποτέ παραπάνω. Με το φαγητό όμως της Γης υπάρχουν πάντα υπολείμματα και το ν' απαλλαγούν απ' αυτά αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της ανθρωπότητας σήμερα. Γι' αυτό θυμήσου Χόγκυ, δεν χρειάζεται να σκεφτείς το φαγητό εδώ. Άφησε τον εαυτό σου ελεύθερο και το σώμα σου θα πάρει όση ενέργεια του χρειάζεται και δεν πρόκειται να πεινάσεις, εκτός αν σκεφτείς το φαγητό της Γης οπότε για ένα διάστημα θα νομίζεις ότι σου λείπει. Εκείνη την στιγμή ακριβώς τους προσπέρασε ένας άντρας κι ο Χόγκυ τον κοίταξε κατάπληκτος. Ο άντρας κάπνιζε πίπα! Προχωρώντας βιαστικά, κουνούσε τα χέρια του και τραβούσε την πίπα του ξεφυσώντας άσπρο καπνό. Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ κοίταξε το Χόγκυ κι έβαλε πάλι τα γέλια. Χόγκυ, σου είπα ότι ορισμένοι άνθρωποι λαχταρούν το φαγητό της Γης, άλλοι πάλι λαχταρούν ένα τσιγάρο ή ένα ποτό.. Λοιπόν, μπορούν να το έχουν και δεν ύτ άρχει κανένα νόημα. Σημαίνει ότι δεν έχουν ακόμα φτάσει στο στάδιο όπου μπορούν ν' απαλλαγούν από τις συνήθειες της Γης. Αυτός ο τύπος καπνίζει. Εντάξει, του αρέσει, κάποτε όμως θα καταλάβει ότι είναι κουτό. Σκέφτεται τον καπνό, σκέφτεται το σακουλάκι του καπνού, ύστερα βάζει το χέρι του σε μία τσέπη που την έχει δημιουργήσει με τη φαντασία του και βγάζει ένα φανταστικό σακουλάκι και γεμίζει μία φανταστική πίπα. Είναι μία αυταπάτη, μία παραίσθηση, μία αυθυποβολή αλλά τα ίδια συμβαίνουν και στα τρελοκομεία πάνω στη Γη. Έχεις κάποιον που του έχει στρίψει και νομίζει ότι οδηγεί αυτοκίνητο ή ιππεύει άλογο. Θυμάμαι κάποτε που επισκέφτηκα ένα τρελοκομείο στην Ιρλανδία κι είδα εκεί έναν άντρα σε μία παράξενη πόζα και τον ρώτησα τι έκανε. Με κοίταξε λες και ήμουν αηλίθιος μην καταλαβαίνοντας ότι ήταν ο ίδιος και μου είπε. Λοιπόν, τι νομίζεις ότι κάνω; δεν βλέπεις το άλογό μου; το παλιάλογο κουράστηκε, κάθισε κάτω και αν δεν σηκωθεί όρθιο δεν μπορούμε να συνεχίσουμε την ιππασία μας. Ο τρελός στη συνέχεια ξεκαβάλλησε το φανταστικό άλογό του κι απομακρύνθηκε εκνευρισμένος μουρμουρίζοντας

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

για τούς τρελούς που είχαν γεμίσει τα τρελοκομεία! 132

Ο Χόγκυ ανατρίχιασε. Δεν μπορούσε να καταλάβει τι του συνέβαινε. Ένωθε πολύ παράξενα, λες και ήταν ένα κομμάτι μέταλλο που το τραβούσε ένας μαγνήτης. Άρπαξε το χερούλι από το παγκάκι. Ο πατέρας Μακ Ογκουώσερ στράφηκε και του είπε. Έφτασε ή ώρα, Χόγκυ, σε καλούν στην αίθουσα των αναμνήσεων, καλύτερα να πηγαίνεις. Θα περιμένω εδώ μέχρι να βγεις, ίσως χρειαστεί να σε βοηθήσω. Όταν βγεις όμως φώναξε με Μωυσή κι όχι πατέρα. Δεν είμαι πατέρας σου εδώ. Πήγαινε τώρα. Ο Χόγκυ σηκώθηκε όρθιος κι ανακάλυψε ότι κάτι τον τραβούσε κοντά στην αίθουσα των αναμνήσεων. Γύρισε να κοιτάξει την είσοδο κι είδε ότι έτρεχε, πήγαινε πιο γρήγορα απ' ότι θα ήθελε ο ίδιος. Τα μεγάλα πέτρινα σκαλοπάτια ξεπρόβαλαν μπροστά του. Από κοντά, τα έχασε με το μέγεθος της αίθουσας, οι διαστάσεις της τεράστιας εισόδου τον τρόμαζαν. Ένωσε όπως ένα μερμήγκι που περνάει την είσοδο ενός παλατιού στη Γη. Ανέβηκε τα σκαλοπάτια, το καθένα του φαίνονταν πιο ψηλό από το προηγούμενο. Η μήπως δεν ήταν έτσι; ίσως και να μίκραινε με κάθε βήμα που έκανε. Έκανε όμως κουράγιο και προχώρησε προς τα πάνω. Σε λίγο έφτασε σε μία μεγάλη επιφάνεια, και μπροστά του είδε μία τεράστια πόρτα που έφτανε μέχρι τον ουρανό. Ο Χόγκυ έκανε ένα βήμα κι ή μεγάλη πόρτα άνοιξε. Ο Χόγκυ μπήκε στην αίθουσα των αναμνήσεων κι ή πόρτα έκλεισε πίσω του.133

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

Ο Γέρο-μοναχός σηκώθηκε με κόπο από το έδαφος και ξεσκόνισε τη ξεθωριασμένη ρόμπα του. Κοίταξε με κατανόηση τον άντρα που πέρναγε τον φράχτη, που χώριζε το μοναστήρι από τον δημόσιο δρόμο. Ο άντρας κατάλαβε ότι ο μοναχός τον παρατηρούσε. Στράφηκε και φώναξε. Σάιρους Μπολυγουώκερ, φιλαράκο, αυτό είναι τ' όνομα μου κι είμαι δημοσιογράφος. Αν θέλεις παραπάνω πήγαινε σε κανένα δικηγόρο. Ο μοναχός πλησίασε αργά-αργά ένα βράχο και κάθισε μ' ένα βαθύ αναστεναγμό. Τι περίεργο πράγμα, σκέφτηκε. Ένας ηλικιωμένος μοναχός να περπατάει στον κήπο του μοναστηριού και παρ' όλες τις πινακίδες που έλεγαν ότι απαγορεύονταν ή είσοδος να έρχεται αυτός ο ξένος και χωρίς καθόλου σεβασμό να του λέει. Για πες μας τις λεπτομέρειες, φιλαράκο. Τι γίνεται εδώ μέσα; είσαστε όλοι κουνιστοί, έτσι δεν είναι; λοιπόν, δεν μου φαίνεσαι και πολύ κουνιστός αλλά για λέγε, θέλω να γράψω ένα άρθρο. Ο Γέρο μοναχός κοίταξε περιφρονητικά τον άντρα από πάνω μέχρι κάτω. Σκέφτηκε ότι ίσως δεν θα έπρεπε να δείχνει κανείς τόση περιφρόνηση σ' έναν συνάνθρωπό του, αλλά αυτός εδώ το είχε παρακάνει. Ο αδελφός Αρνολντ είχε περάσει εδώ μέσα πολλά χρόνια, είχε έρθει σαν παιδί κι από τότε ζούσε εδώ προσπαθώντας να συμβιβάσει τα λόγια τής Βίβλου μ' αυτά που ο ίδιος έβλεπε σαν σωστά ή λανθασμένα. Πολλές φορές τα συζητούσε με τον εαυτό του. Δεν μπορούσε να δεχτεί σαν απόλυτη αλήθεια όλα όσα έγραφε ή Βίβλος. Πριν κάμποσο καιρό είχε αναφέρει τις αμφιβολίες του στον ηγούμενο με τη σκέψη ότι ο ηγούμενος θα τον βοηθούσε να διαλύσει τις αμφιβολίες του και να δει τα πράγματα όπως έπρεπε. Άδικα όμως, ο ηγούμενος είχε θυμώσει τρομερά και είχε τιμωρήσει για μία βδομάδα τον αδελφό Αρνολντ να πλένει όλα τα πιάτα του μοναστηριού.¹³⁵

Τότε, όπως και τώρα που του είχε επιτεθεί αυτός ο άξεστος δημοσιογράφος, είχε επαναλάβει πάλι και πάλι μία προσευχή. Κύριε, με την ευσπλαχνία σου μην αφήσεις τίποτα να με πλησιάσει ή να μου φανεί αληθινό. Τον ηρεμούσε, τον έκανε να βλέπει ορισμένα πράγματα με αφηρημένο τρόπο. Έκανε μία βόλτα και στο μυαλό του ήρθε ή περασμένη ζωή του. Το πρωί είχε αρκετές δουλειές και το απόγευμα μελέτη υπήρχαν τόσα πράγματα που ήθελαν διευκρίνηση. Κι ύστερα από τ' απογευματινά καθήκοντα τι υπήρχε να κάνει; τα ίδια κάθε μέρα, κάθε βδομάδα, κάθε μήνα, κάθε χρόνο. Ή εσπερινή προσευχή κι ύστερα το δείπνο μέσα σε απόλυτη ησυχία και τέλος ή νυχτερινή προσευχή για να ολοκληρωθεί ο εκκλησιαστικός κύκλος της μέρας. Ύστερα απ' αυτό, το μοναχικό κελί, κρύο κι αφιλόξενο, με το σκληρό, στενό κρεβάτι και τον απαραίτητο εσταυρωμένο στον τοίχο, ένα κελί τόσο μικρό που ακόμα κι ένας κατάδικος της φυλακής θα είχε επαναστατήσει κάτω από τέτοιες συνθήκες. Αυτά σκέφτονταν, όταν αυτός ο βλάκας είχε παραβιάσει το άσυλο του μοναστηριού, τον είχε σουβλίσει στο στήθος με το δάχτυλό του απαιτώντας να του δώσει ο Γέρο-μοναχός ένα συνταρακτικό άρθρο. Κουνιστοί; μη χειρότερα, θεέ μου! Οι αδελφοί δεν ήταν κουνιστοί, έβλεπαν τους ομοφυλόφιλους με συμπάθεια αλλά ήταν αδύνατον να τους καταλάβουν. Ο γέρος δεν είχε χάσει τη ψυχραιμία του κι είχε διατάξει τον Σάιρους Μπολυγουόκερ να εγκαταλείψει αμέσως το έδαφος του μοναστηριού. Ο άλλος είχε εκνευριστεί, είχε μουρμουρίσει ότι με την πένα του μπορούσε να καταστρέψει τη φήμη του μοναστηριού και καθώς ο μοναχός έμενε αμίλητος είχε σηκώσει ξαφνικά το τεράστιο χέρι του χτυπώντας τον στο στήθος και ρίχνοντας τον κάτω. Πεσμένος κάτω και ζαλισμένος αναρωτήθηκε τι συνέβαινε στην ανθρωπότητα στον καιρό μας, γιατί ένας δυνατός παλιάτσος να χτυπήσει στο στήθος έναν εύθραυστο Γέρο που σχεδόν πλησίαζε στο τέλος της ζωής του; δεν μπορούσε να το καταλάβει. Σιγά σιγά και με κόπο σηκώθηκε στα πόδια του και κάθισε σ' ένα βράχο για να συνέλθει. Εκστομίζοντας απειλές ότι θα τ' αποκαλύψει όλα, ο Μπολυγουόκερ πήδηξε πάνω από το φράχτη κι έπεσε από την άλλη πλευρά κι ύστερα προχώρησε τρικλίζοντας, μοιάζοντας περισσότερο με μεθυσμένο γορίλα παρά με αντιπρόσωπο του ανθρώπινου είδους. 136

Ο αδελφός Αρνολντ έμεινε εκεί, δίπλα στην ήρεμη θάλασσα, κοιτώντας αφηρημένα και χωρίς να προσέχει ή ν' ακούει τις φωνές και τα γέλια των εκδρομέων στην ακτή, τους καυγάδες των μικρών παιδιών και τις επιπλήξεις των γονιών τους. Ξαφνικά τινάχτηκε τρομαγμένος. Ένα χέρι ακούμπησε στον ώμο του και μία φωνή ρώτησε. Τι είναι αυτό που σε στενόχωρε!, Αδελφέ μου; σήκωσε τα μάτια του κι είδε έναν άλλο αδελφό, που τον κοιτούσε με συμπάθεια. Με προσέβαλε ένας δημοσιογράφος που πήδηξε πάνω από το φράχτη και τελικά με χτύπησε και στο στήθος, είπε ο αδελφός Αρνολντ. Είχε την απαίτηση να του πω ότι είμαστε όλοι κουνιστοί ομοφυλόφιλοι εδώ στο μοναστήρι κι όταν το αρνήθηκα με χτύπησε στο στήθος και μ' έριξε κάτω! Από κείνη τη στιγμή δεν νιώθω και τόσο καλά και κάθισα να ξεκουραστώ λίγο. Αλλά έλα, καλύτερα να γυρίσουμε πίσω στα κελιά μας. Σηκώθηκε όρθιος και αργά αργά οι δύο γέροι, που ήταν αδελφοί στο μοναστήρι για πολλά, πολλά χρόνια, προχώρησαν στο μονοπάτι που οδηγούσε στο παλιό κτίριο. Εκείνη τη νύχτα, μετά την βραδινή προσευχή κι όταν οι μοναχοί αποσύρθηκαν στα κελιά τους, ο αδελφός Αρνολντ ένιωσε να πονάει το στήθος του, λες και τις τρυπούσε ένα καυτό σίδερο. Σήκωσε αδύναμα το σαντάλι του και χτύπησε τον τοίχο του κελιού του. Ακούστηκε ένα θρόισμα και μία φωνή έξω από την πόρτα του ρώτησε. Τι συμβαίνει, αδελφέ; είσαι άρρωστος; ναι, αδελφέ, απάντησε ο γέρος μοναχός. Μπορείς σε παρακαλώ να ζητήσεις από τον αδελφό νοσοκόμο να έρθει να με δει; ακούστηκε μία χαμηλόφωνη συγκατάνευση κι ο ήχος από σαντάλια πάνω στο πέτρινο πάτωμα. Ήταν περίεργο, σκέφτηκε ο αδελφός Αρνολντ, ότι κανείς μοναχός δεν μπορούσε να μπει στο κελί κάποιου άλλου, ούτε για τον πιο σοβαρό λόγο, κανείς άλλος εκτός από τον αδελφό νοσοκόμο κι αυτός μόνος για να προσφέρει ιατρική βοήθεια. Μήπως αυτό σήμαινε κάτι; μήπως μερικοί μοναχοί ήταν ομοφυλόφιλοι; μπορεί και να ήταν, σκέφτηκε. Οπωσδήποτε οι αρχές είχαν θεσπίσει αρκετούς νόμους και κανονισμούς για να αποτρέψουν το γεγονός να βρίσκονται δύο μοναχοί μόνοι τους και μπορούσαν να κυκλοφορούν μόνο τρεις τρεις. Ο αδελφός Αρνολντ ξαπλωμένος στο κρεβάτι του τα σκέφτονταν και προσπαθούσε να ξεχάσει τον ενοχλητικό πόνο. Σε λίγο άνοιξε ή πόρτα του κελιού του και μία ευγενική φωνή τον ρώτησε.¹³⁷

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Αδελφέ Αρνολντ, τι σου συμβαίνει; κι έτσι ο Γέρο-μοναχός διηγήθηκε τι του είχε συμβεί, το χτύπημα στο στήθος του και το πέσιμο. Ο αδελφός νοσοκόμος ήταν διπλωματούχος γιατρός που, αηδιασμένος, είχε. Εγκαταλείπει το επάγγελμα του γιατρού μην μπορώντας να πάρει μέρος στον βρώμικο ανταγωνισμό που ανθούσε στην ιατρική επιστήμη. Άνοιξε προσεκτικά τη ρόμπα του αδελφού Αρνολντ κι εξέτασε το στήθος του, που είχε μία μεγάλη μπλε κηλίδα και κατόπιν το εξασκημένο μάτι του διέκρινε ότι ο Γέρο-μοναχός είχε και ορισμένα σπασμένα πλευρά. Σηκώθηκε και είπε. Πρέπει να πάω στον ηγούμενο και να του αναφέρω την κατάστασή σου. Αδελφέ Αρνολντ, έχεις σπασμένα πλευρά και σου χρειάζονται ακτίνες και θεραπεία στο νοσοκομείο. Γύρισε και βγήκε σιωπηλά από το κελί. Ύστερα από λίγο ακούστηκαν βήματα και σιγανές φωνές στον διάδρομο. Άνοιξε ή πόρτα και μπήκαν μέσα ο αδελφός νοσοκόμος κι ο ηγούμενος. Αδελφέ Αρνολντ, είπε ο ηγούμενος, θα πρέπει να πας στο νοσοκομείο για να βγάλεις ακτίνες και να μπουν τα πλευρά σου σε γύψο. Πάω να ειδοποιήσω τον υπεύθυνο μοναχό για να κάνει τις απαραίτητες ενέργειες. Στο μεταξύ ο αδελφός νοσοκόμος θα μείνει μαζί σου μήπως σου χρειαστεί τίποτα. Ο ηγούμενος στράφηκε να φύγει αλλά ο αδελφός Αρνολντ φώναξε. Όχι, ηγούμενε, όχι. Δεν θέλω να πάω στο νοσοκομείο, έχω ακούσει τόσα πολλά για την κατάσταση που επικρατεί εκεί. Προτιμώ να με παρακολουθεί ο αδελφός νοσοκόμος κι αν δεν υπάρχει ελπίδα θ' αφιερώσω τη ψυχή μου στον κύριο. Όχι, αυτό δεν γίνεται, αδελφέ Αρνολντ. Δεν μπορώ να το δεχτώ. Ο μόνος που μπορεί να εκφέρει γνώμη πάνω στο θέμα είναι ο εκκλησιαστικός επίτροπος. Θα πάω να τον δω, είπε ο ηγούμενος καθώς βγήκε από το κελί. Δεν υπήρχαν και πολλά πράγματα που μπορούσε να κάνει ο αδελφός νοσοκόμος για να βοηθήσει τον ηλικιωμένο αδελφό. Έβρεξε ένα πανί και σκούπισε το μέτωπο του γέρου προσπαθώντας να τον ανακουφίσει. Κάθισαν μαζί γιατί ο γέρος είχε ανασηκωθεί στο κρεβάτι, μία κι ήταν πιο εύκολο ν' αναπνέει σ' αυτή τη θέση. Σε λίγο ακούστηκαν και πάλι βήματα. Άνοιξε ή πόρτα του κελιού κι έκανε την εμφάνισή του ο επίτροπος. Ο ηγούμενος έμεινε άπ' έξω γιατί τα κελιά δεν χωρούσαν τρίτο άνθρωπο όταν υπήρχε κάποιος ξαπλωμένος στο κρεβάτι. Ο επίτροπος πλησίασε, έριξε μία ματιά και στο πρόσωπο του ζωγραφίστηκε ο τρόμος βλέποντας σε τι κατάσταση βρίσκονταν το στήθος του γέρου.138

Μίλησε για λίγο χαμηλόφωνα με τον αδελφό νοσοκόμο κι ύστερα στράφηκε και είπε. Δεν μπορώ ν' αναλάβω την ευθύνη, αδελφέ Αρνολντ, να σε κρατήσω εδώ στη κατάσταση που βρίσκεσαι. Θα πρέπει να πας οπωσδήποτε στο νοσοκομείο. Σταμάτησε για λίγο και δάγκωσε το κάτω χείλος του την ώρα που σκέφτονταν. Ύστερα ξανακοίταξε τον αδελφό Αρνολντ και είπε. Λόγω τής ηλικίας σου, αν το θέλεις, αδελφέ Αρνολντ, θα τηλεφωνήσω στον επίσκοπο και θα δεχτούμε ο,τι πει εκείνος. Ευχαριστώ πολύ, επέτρεπε, είπε ο αδελφός Αρνολντ. Δεν θα ήθελα ν' αφήσω το μοναστήρι για τους άγνωστους κινδύνους του νοσοκομείου. Έχω ακούσει τόσα πολλά, που δεν έχω καμιά εμπιστοσύνη και χωρίς εμπιστοσύνη δεν πρόκειται να με ωφελήσει ή θεραπεία. Ή πίστη μου βρίσκεται στα χέρια του αδελφού νοσοκόμου. Όπως θέλεις αδελφέ Αρνολντ. Δεν θα έπρεπε να το πω αυτό μπροστά σου αλλά δεν μπορώ παρά να συμφωνήσω με τη γνώμη σου. Ο επίστροφος κι ο ηγούμενος έφυγαν και σε λίγο ο πρώτος ακούστηκε να μιλάει στο τηλέφωνο με τον επίσκοπο, που στην περιφέρειά του άνηκε το μοναστήρι. Ακούστηκαν αρκετά όπως θέλετε, παναγιώτατε, μάλιστα, ναι αυτό θα κάνουμε κι ύστερα έκλεισε το τηλέφωνο. Ο επίστροφος έμεινε για λίγο σκεπτικός κι ύστερα ζήτησε να έρθει ο αδελφός γραμματεύς για να του υπαγορεύσει ένα γράμμα σύμφωνα με το όποιο ο αδελφός Αρνολντ πιστοποιούσε ότι ανελάμβανε την ευθύνη να μην πάει σε νοσοκομείο κι ότι κι αν συνέβαινε το μοναστήρι δεν μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνο. Το μοναστήρι έλαμπε άσπρο και κρύο στο φως τής σελήνης. Μικρά συννεφάκια, που περνούσαν κάπου κάπου μπροστά από το φεγγάρι, έδιναν ένα μυστικοπαθές ύφος στο κτίριο. Το φως του φεγγαριού καθρεφτίζονταν στα παράθυρα, που έμοιαζαν σαν να κλείνουν το μάτι στα βιαστικά σύννεφα. Κάπου μακριά μία κουκουβάγια ακούστηκε μέσα στο σκοτάδι σκεπάζοντας για λίγο τον παφλασμό των κυμάτων πάνω στην άμμο. Μέσα στο μοναστήρι βασιλευε ησυχία, δεν ακούγονταν ούτε ο παραμικρός ήχος, λες και το ίδιο το κτίριο καταλάβαινε ότι ο θάνατος ήταν κοντά, λες και περίμενε το φτερούγισμα του αγγέλου του θανάτου. Κάπου κάπου μέσα στην απόλυτη ησυχία ακούγονταν ένας από κείνους τους παράξενους θορύβους, που μόνο στα παλιά κτίρια μπορεί ν' ακούσει κανείς. 139

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

Ίσως, αν τέντωνε κανείς τ' αυτί του, ν' άκουγε τον μαλακό ήχο από τα πόδια των ποντικιών που έτρεχαν πάνω στα πέτρινα πατώματα. Το κτίριο στέκονταν όμως ακίνητο και σιωπηλό, όπως μόνο τα παλιά κτίρια ξέρουν να στέκουν. Ξαφνικά ακούστηκε το μεγάλο ρολόι τής πόλης να χτυπάει την ώρα. Και κάπου μακριά ένα τραίνο έτρεχε να προλάβει στο ραντεβού του με τον σταθμό. Ο αδελφός Αρνολντ βασανίζονταν πάνω στο κρεβάτι του πόνου. Με το φως του κεριού που τρεμόσβηνε έβλεπε τον αδελφό νοσοκόμο να τον παρατηρεί με κατανόηση. Ξαφνικά, τόσο ξαφνικά που ο αδελφός Αρνολντ τρόμαξε, ο αδελφός νοσοκόμος είπε. Αδελφέ Αρνολντ, ή ύπαρξη και το μέλλον σου μας βάζει σε πολλές σκέψεις. Μερικές φορές πιστεύεις σε πράγματα που είναι εντελώς αντίθετα προς την ορθόδοξη θρησκεία. Δίνεις την εντύπωση ότι νομίζεις ότι δεν παίζει ρόλο τι πιστεύει κανείς φτάνει μόνο να πιστεύει. Αδελφέ Αρνολντ, αυτή την ύστατη ώρα μετανόησε, μετανόησε. Θέλεις να φωνάξω τον εξομολογητή; ο αδελφός Αρνολντ κοίταξε γύρω του και είπε. Αδελφέ νοσοκόμε, είμαι ευχαριστημένος με τη ζωή που έζησα. Πηγαίνω σ' αυτό που νομίζω ότι είναι ο παράδεισος, πηγαίνω σύμφωνα με την πίστη μου, που δεν είναι απαραίτητο να ταιριάζει με τα βιβλία. Πιστεύω ότι ή θρησκεία μας, ή ορθόδοξη θρησκεία, είναι λίγο μονόπλευρη στις αντιλήψεις της. Ταράχτηκε καθώς ο πόνος τράνταξε το σώμα του, νόμισε ότι το στήθος του είχε πάρει φωτιά. Νόμισε ότι του τρυπούσαν το στήθος με καρφιά και σκέφτηκε τα καρφιά που τρύπησαν τα χέρια και τα πόδια του χριστού. Σκέφτηκε τον πόνο που προκαλούσε με το καλάμι ο φρουρός κάτω από τον σταυρό. Αδελφέ νοσοκόμε, μπορείς να μου δώσεις τον εσταυρωμένο για να φιλήσω τις πέντε πληγές; ο αδελφός νοσοκόμος σηκώθηκε όρθιος και πλησίασε το κρεβάτι του γέρου μοναχού. Κάνοντας τον σταυρό του, πήρε τον εσταυρωμένο από τον τοίχο και τον ακούμπησε στα χείλια του αδελφού Αρνολντ. Αδελφέ νοσοκόμε, φώναξε ο Γέρο-μοναχός με αγωνία, ποιοί είναι όλοι αυτοί οι άνθρωποι που μαζεύτηκαν γύρω μου; ά, βλέπω την μητέρα μου που ήρθε να με υποδεχτεί στην μεγάλη ζωή. Βλέπω τη μητέρα μου, τον πατέρα μου και πολλούς φίλους μου. Ο αδελφός νοσοκόμος σηκώθηκε γρήγορα, βγήκε στον διάδρομο και χτύπησε στην πόρτα του διπλανού κελιού. 140

Ακούστηκε μία φωνή από μέσα και σχεδόν αμέσως ένα μοναχός με ξυρισμένο το κεφάλι εμφανίστηκε στην πόρτα. Γρήγορα, γρήγορα! Είπε ο αδελφός νοσοκόμος. Φώναξε τον ηγούμενο. Ο αδελφός Αρνολντ όπου να 'ναι μας αφήνει. Ο μοναχός ούτε καν σταμάτησε να φορέσει τα σαντάλια του, διέσχισε τρέχοντας τον διάδρομο και κατέβηκε τα σκαλοπάτια δύο δύο. Σε λίγο γύρισε μαζί με τον ηγούμενο. Ο αδελφός 'Αρνολντ κοίταξε γύρω του τρομαγμένα και ρώτησε με αγωνία. Πως γίνεται κι εμείς που διδάσκουμε τη θρησκεία φοβόμαστε τον θάνατο; γιατί, ηγούμενε, φοβόμαστε να πεθάνουμε; μία φωνή είπε μέσα στο μυαλό του αδελφού Αρνολντ. Θα το μάθεις αυτό, Αρνολντ, όταν έρθεις σε μας στην άλλη πλευρά. Σύντομα θα είσαι κοντά μας. Ο ηγούμενος έσκυψε δίπλα στο κρεβάτι κρατώντας ψηλά τον εσταυρωμένο. Προσευχήθηκε. Προσευχήθηκε ή ψυχή του αδελφού 'Αρνολντ να συναντήσει ευσπλαχνία, μία και τόσες φορές είχε απομακρυνθεί από τα κηρύγματα της θρησκείας. Δίπλα στο κρεβάτι το κερί τρεμόσβησε από ένα απαλό αεράκι. Σε λίγο ή φλόγα δυνάμωσε και πάλι και τότε είδαν τον αδελφό Αρνολντ να σηκώνεται και να φωνάζει. Άφες, κύριε, τον υπηρέτη σου να υπάγει εν ειρήνη. Ξαφνικά ένας ρόγχος ξέφυγε από τα χείλια του κι έπεσε πίσω, πάνω στα μαξιλάρια. Ο αδελφός νοσοκόμος έκανε τον σταυρό του και προσευχήθηκε για τους νεκρούς. Ύστερα, πάνω από το κεφάλι του ηγούμενου που ήταν ακόμα γονατιστός, έκλεισε τα μάτια του αδελφού 'Αρνολντ. Έβαλε το ένα του χέρι κάτω από το σαγόκι κι έκλεισε το ανοιχτό στόμα. Ύστερα έπιασε με μία κορδέλα τα κοντά μαλλιά του γέρου μοναχού. Σήκωσε προσεκτικά το κεφάλι και τους ώμους του νεκρού και τράβηξε από κάτω τα μαξιλάρια. Πήρε τα χέρια του αδελφού Αρνολντ και τα δίπλωσε μπροστά στο στήθος του. Ύστερα σκέπασε το νεκρό με το σεντόνι. Αργά αργά ο ηγούμενος σηκώθηκε όρθιος και βγήκε από το μοναχικό κελί. Πήγε στο γραφείο του και φώναξε ένα μοναχό. Λίγα λεπτά αργότερα ακούστηκε ή καμπάνα να σημαίνει το πέρασμα από τη ζωή στο θάνατο. Οι μοναχοί σηκώθηκαν σιωπηλά από τα κρεβάτια τους, φόρεσαν τις ρόμπες τους και κατευθύνθηκαν προς το παρεκκλήσι για την νεκρώσιμη λειτουργία. Αργότερα, όταν πια ο ήλιος θα είχε σηκωθεί στον ουρανό, το σώμα του αδελφού Αρνολντ σκεπασμένο με τη ρόμπα του και με την κουκούλα να κρύβει το πρόσωπο και με τον εσταυρωμένο πάνω στο στήθος του, θα 141

κατέβαινε το μονοπάτι μέσα σε μία σιωπηλή πομπή και θα θάβονταν στο

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

μικρό κομμάτι Γης, που φιλοξενούσε τόσους και τόσους νεκρούς μοναχούς. Από τώρα δύο καλόγεροι ετοιμάζονταν να πάνε ν' ανοίξουν τον τάφο, όπου θ' αναπαύονταν το σώμα του αδελφού Αρνολντ μέχρι να διαλυθεί. Οι δύο μοναχοί βγήκαν έξω κουβαλώντας φτυάρια στους ώμους τους, σιωπηλοί, σκεπτικοί. Αναρωτιόνταν τι υπήρχε πέρα απ' αυτή τη ζωή. Ο θείος λόγος μας δίδασκε πολλά, μπορούσε όμως κανείς να βασιστεί απόλυτα στο θείο λόγο; ο αδελφός Αρνολντ, προς μεγάλο θυμό του ηγούμενου, έλεγε πάντα ότι δεν μπορούσε κανείς να πάρει πολύ στα σοβαρά το θείο λόγο, παρά μόνο σαν ένδειξη. Πολλές φορές είχε πει ότι ή ζωή μετά το θάνατο ήταν μία συνέχεια τής ζωής πάνω στη Γη. Πριν λίγο καιρό, κάθονταν μία μέρα ακίνητος και σιωπηλός στο εστιατόριο. Μπροστά του υπήρχε ένα σφραγισμένο μπουκάλι με ιαματικό νερό. Ξαφνικά σηκώθηκε όρθιος, έπιασε το μπουκάλι και είπε. Κοιτάξτε, αδελφοί, αυτό το μπουκάλι μοιάζει με το ανθρώπινο σώμα, μέσα έχουμε μία ψυχή. Καθώς βγάζω το πώμα, μέσα στο μπουκάλι γίνεται αναταραχή και τα αέρια όπως κι ή ψυχή του ανθρώπου τινάζονται προς τα έξω. Με τον ίδιο τρόπο, αδελφοί μου, εγκαταλείπουμε το σώμα μας στο τέλος αυτής τής ζωής. Το σώμα μας δεν είναι παρά το περίβλημα τής αθάνατης ψυχής, κι όταν αυτό το περίβλημα παλιώσει και φθαρεί τότε ή ψυχή το εγκαταλείπει και πηγαίνει αλλού, τι συμβαίνει όμως εκεί που πηγαίνει; λοιπόν, αδελφοί μου, αυτό θα το ανακαλύψει ο καθένας μας, μόνος του, όταν έρθει ή σειρά του. Ο αδελφός Αρνολντ άδειασε το περιεχόμενο του μπουκαλιού μέσα σ' ένα ποτήρι και το ήπια λέγοντας. Το σώμα, που υποθέσαμε ότι ήταν το νερό, εξαφανίστηκε με τον ίδιο τρόπο που θα εξαφανιστεί και το δικό μας σώμα μέσα στη Γη. Οι δύο μοναχοί σκέφτονταν τα λόγια του καθώς κατέβηκαν το μονοπάτι και σταμάτησαν, ψάχνοντας για ένα κατάλληλο μέρος όπου θα μπορούσαν να σκάψουν τον τάφο. Δύο επί δύο επί ένα μέτρο. Χωρίς να πουν ούτε μία κουβέντα, άρχισαν να δουλεύουν, ξεριζώνοντας προσεκτικά το χορτάρι και στοιβάζοντας το για να το χρησιμοποιήσουν αργότερα για να σκεπάσουν ένα καινούριο τάφο. Στο μοναστήρι μετέφεραν το σώμα του αδελφού Αρνολντ πριν αρχίσει ή νεκρική ακαμψία, οπότε θα ήταν και δύσκολο να το κατεβάσουν από τις στριφογυριστές σκάλες. Τέσσερις μοναχοί κρατούσαν ένα σεντόνι από τις γωνίες.142

Το πέρασαν προσεκτικά κάτω από το σώμα του αδελφού Αρνολντ και φρόντισαν να βρίσκεται το σώμα στη μέση ακριβώς του σεντονιού. Το

σήκωσαν αργά αργά, πέρασαν από την πόρτα του κελιού και με λίγη προσπάθεια κατάφεραν να στρίψουν στο διάδρομο. Προχωρώντας αργά κι απαγγέλοντας τις στερεότυπες φράσεις τής νεκρώσιμης προσευχής μετέφεραν το σώμα στο παρεκκλήσι. Απόθεσαν τον νεκρό πάνω στο νεκροκρέβατο, τακτοποίησαν τη ρόμπα του και του φόρεσαν σαντάλια στα πόδια. Σκέπασαν το πρόσωπο με την κουκούλα και ίσιωσαν τον εσταυρωμένο πάνω στο στήθος. Ύστερα οι τέσσερις μοναχοί έμειναν να φυλάξουν το σώμα του νεκρού αδελφού τους μέχρι να φανεί το φως τής ημέρας. Κι έτσι ο αδελφός Αρνολντ, εγκατέλειψε το σώμα του. Ένωσε, να σηκώνεται προς τα πάνω. Κοιτάζοντας έντρομος προς τα κάτω ανακάλυψε ότι ένα ασημένιο σχοινί ένωνε το τωρινό σώμα του με το αναιμικό πτώμα πάνω στο κρεβάτι. Γύρω του διέκρινε με δυσκολία πρόσωπα. Αυτή πρέπει να ήταν ή μητέρα του. Κι εκείνος ήταν σίγουρα ο πατέρας του. Είχαν έρθει από τις σκιές για να τον βοηθήσουν, να τον οδηγήσουν στο ταξίδι του. Ο δρόμος μπροστά του ήταν σκοτεινός. Έμοιαζε σαν ένα μακρύ τούνελ χωρίς έξοδο. Έμοιαζε σαν ένας σωλήνας. Ήταν λίγο σαν τον σωλήνα που κουβαλούσαν στο χωριό οι μοναχοί σε ορισμένες περιπτώσεις και τον σήκωναν ψηλά στα παράθυρα για να ρίξουν μέσα οι πιστοί τον οβολό τους που τελικά κατέληγε σ' ένα σακούλι στο κάτω μέρος. Ο αδελφός Αρνολντ ένιωσε ν' ανεβαίνει αργά μέσα στο σωλήνα. Αισθάνονταν πολύ παράξενα. Κοίταξε προς τα κάτω κι είδε το ασημένιο σχοινί να λεπταίνει ώσπου στο τέλος κόπηκε και χάθηκε. Πάνω του φαινόταν ότι έβλεπε ένα δυνατό φως. Θυμήθηκε μία φορά που είχε κατέβει μέσα στο πηγάδι του μοναστηριού για να καθαρίσει το φίλτρο του νερού. Κοιτώντας προς τα πάνω είχε αντικρίσει τον φωτεινό κύκλο που φώτιζε το στόμιο του πηγαδιού. Έτσι ένιωθε και τώρα, του φαινόταν ότι ανέβαινε προς τα πάνω πλησιάζοντας το φως κι αναρωτήθηκε τι τον περίμενε. Ξαφνικά, σαν ένας ηθοποιός που τινάζεται πάνω στη σκηνή από μία καταπακτή, ο Αρνολντ βρέθηκε που βρέθηκε πάνω σ' αυτή την άλλη σφαίρα ύπαρξης. Δεν ήξερε που βρίσκονταν. Το φως ήταν τόσο έντονο που αναγκάστηκε να σκεπάσει τα μάτια του. Ύστερα από λίγο τράβηξε προσεκτικά τα χέρια του και βλέποντας το θέαμα μπροστά του αναφώνησε από την έκπληξη. 143

Δίπλα του ακούστηκε ένα γέλιο και γυρίζοντας αντίκρισε τον πατέρα του. Λοιπόν, Αρνολντ, ή έκπληξη είναι ζωγραφισμένη στο πρόσωπό σου. Περίμενα ότι θα το θυμόσουν αν και πρέπει να πω ότι και μένα μου πήρε

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

αρκετό καιρό. Ο Αρνολντ κοίταξε γύρω του. Και βέβαια μένω κατάπληκτος. Αυτό το μέρος μοιάζει με τη Γη, καλύτερη έκδοση βέβαια, αλλά παρ' όλα αυτά δεν διαφέρει βασικά από τη Γη. Κι εγώ που νόμιζα ότι πηγαίνουμε λοιπόν, δεν ξέρω ακριβώς που, αλλά πάντως σ' έναν πιο αφηρημένο κόσμο άπ' αυτόν. Έδειξε με τα χέρια του τα κτίρια και τα πάρκα. Αυτό εδώ οπωσδήποτε μοιάζει με μία πιο αριστοκρατική έκδοση τής Γης! Αρνολντ, υπάρχουν πολλά που πρέπει να μάθεις ή να ξαναθυμηθείς. Οι σπουδές σου, οι προσωπικές εμπειρίες σου θα έπρεπε να σε βοηθήσουν να καταλάβεις ότι αν μία οντότητα, μία ανθρώπινη ψυχή, πήγαινε κατευθείαν από τη Γη σε ανώτερες ουράνιες σφαίρες, ή αλλαγή θα ήταν τόσο απότομη που θα κατέστρεφε την οντότητα αυτή. Πάρε παράδειγμα ένα ποτήρι, ένα κοινό ποτήρι του νερού. Αν πάρεις ένα κρύο ποτήρι και το βάλεις σε ζεστό νερό θα ραγίσει. Κατά τον ίδιο τρόπο δεν μπορείς να έχεις την απαίτηση από έναν άνθρωπο, που πέρασε αρκετό καιρό άρρωστος στο κρεβάτι, να σηκωθεί και ν' αρχίσει να τρέχει σαν καλογυμνασμένος αθλητής. Το ίδιο συμβαίνει κι εδώ. Βρισκόσουν σ' έναν σκληρό κόσμο, τη Γη, τώρα είσαι σ' ένα ενδιάμεσο στάδιο, ας πούμε σ' ένα σταθμό, όπου μπορείς να σταθείς για λίγο και να χαράξεις την πορεία σου. Ο Αρνολντ κοίταξε με θαυμασμό τα ωραία κτίρια, το υπέροχο γρασίδι και τα καταπράσινα δέντρα. Παρατήρησε ότι, εδώ, τα πουλιά και τα ζώα δεν φοβόντουσαν τους ανθρώπους. Έμοιαζε να είναι ο κόσμος τής τέλειαρμονίας. Σύντομα, και δεν έχω καμιά αμφιβολία, θα ανέβεις σε ανώτερες σφαίρες. Πριν όμως γίνει αυτό πρέπει να επισκεφτείς την αίθουσα των αναμνήσεων. Εκεί ίσως να ξαναθυμηθείς την προηγούμενη επίσκεψη σου εδώ. Μου κάνει εντύπωση ο τρόπος που λέμε επάνω, είπε ο Αρνολντ. Νόμιζα ότι οι ουράνιες κι οι γήινες σφαίρες ή οι σφαίρες ύπαρξης όπως θέλεις τις λες ήταν αναπόσπαστες και καταλάμβαναν τον ίδιο χώρο. Γιατί λοιπόν λέμε επάνω; κάποιος άλλος μπήκε στη συζήτηση. Τόση ώρα παρακολουθούσε χωρίς να λέει τίποτα, τώρα όμως είπε. Λοιπόν, είναι επάνω, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία γι' αυτό. Βρισκόμαστε σε μία ανώτερη παλμική σφαίρα. Αν επρόκειτο να πάμε σε μία χαμηλότερη παλμική σφαίρα, τότε θα πηγαίναμε κάτω. 144

Και υπάρχουν τέτοιες σφαίρες. Αυτοί που πρέπει να πάνε εκεί για κάποιο συγκεκριμένο σκοπό, ας πούμε για να βοηθήσουν μία χαμένη ψυχή, λένε ότι πάνε κάτω στην τάδε ή στη δείνα σφαίρα. Αυτό όμως εδώ είναι ένα ενδιάμεσο στάδιο που ερχόμαστε ανεβαίνοντας από τη Γη. Θέλουμε να

Ξεφύγουμε από τη Γη κι αν πηγαίναμε προς τα κάτω, τότε θα μπορούσες να πεις ότι πλησιάζαμε στο φλοιό της Γης, κι αυτό είναι κάτι που δεν το θέλουμε. Είναι λοιπόν επάνω, σε μία ψηλότερη παλμική σφαίρα, επάνω και μακριά από το κέντρο της Γης. Κι εσύ, Αρνολντ, σύντομα θα πας ακόμα πιο ψηλά. Όσο γι' αυτό δεν έχω καμιά αμφιβολία γιατί εδώ είναι ένα ενδιάμεσο στάδιο. Οι άνθρωποι από εδώ ή πάνε σε μία ανώτερη σφαίρα ή ξαναγυρίζουν πίσω στη Γη για να διδαχτούν περισσότερα πράγματα. Είναι όμως ώρα να επισκεφτείς την αίθουσα των αναμνήσεων. Όλοι πρέπει πρώτα να περάσουν από εκεί ακολούθησε με. Προχώρησαν μαζί πάνω σ' ένα καλοδιατηρημένο δρόμο. Δεν υπήρχαν αυτοκίνητα ή οτιδήποτε άλλου είδους οχήματα. Οι άνθρωποι και τα ζώα περπατούσαν δίπλα δίπλα. Σε λίγο ο Αρνολντ κι ο καινούριος φίλος του εγκατέλειψαν το δρόμο και μπήκαν σ' ένα μονοπάτι, που στο τέρμα του ο Αρνολντ μπορούσε να δει πυκνή βλάστηση. Περπατούσαν ο ένας δίπλα στον άλλον βυθισμένοι στις σκέψεις τους. Έφτασαν στο τέρμα κι ο Αρνολντ αντίκρισε ένα καταπράσινο πάρκο με όμορφα φυτά και υπέροχα λουλούδια, που τα έβλεπε για πρώτη φορά. Κι εκεί, στο κέντρο του πάρκου, υπήρχε το μεγαλόπρεπο οικοδόμημα που οι άνθρωποι ονόμαζαν αίθουσα των αναμνήσεων. Στάθηκαν για λίγο να θαυμάσουν τη θέα, την πλούσια βλάστηση, τα ζωντανά χρώματα των λουλουδιών και το γαλάζιο ουρανό που καθρεφτίζονταν πάνω στο νερό της λίμνης. Χωρίς ν' ανταλλάξουν κουβέντα, ο Αρνολντ κι ο καινούριος φίλος του προχώρησαν πάνω στο μονοπάτι που οδηγούσε στην αίθουσα. Γύρω τους άνθρωποι κάθονταν πάνω στο γρασίδι ή στα παγκάκια. Έβλεπαν ορισμένους που ανέβαιναν τα σκαλοπάτια προς την αίθουσα των αναμνήσεων κι άλλους που έβγαιναν από μία άορατη έξοδο. Πολλοί απ' αυτούς έδειχναν ευχαριστημένοι, άλλοι πάλι ήταν σκεπτικοί και αμίλητοι. Ο Αρνολντ σκέφτηκε πόσο παράξενα ήταν όλα αυτά κι ανατρίχιασε. Τι συνέβαινε μέσα στην αίθουσα των αναμνήσεων, τι θα συνέβαινε στον ίδιο; θα περνούσε μ' επιτυχία την εξέταση και θα πήγαινε σε μία ανώτερη παλμική σφαίρα, σ' ένα πιο αφηρημένο είδος ζωής; 145

Η θα τον ξανάστελναν πίσω στη Γη να ξαναρχίσει μία καινούρια ζωή; κοίτα, κοίτα, μουρμούρισε ο καινούριος φίλος του και τον σκούνηξε δείχνοντας προς ένα σημείο. Αυτές είναι οντότητες από μία ανώτερη σφαίρα ύπαρξης, ήρθαν να παρατηρήσουν τους ανθρώπους, τους βλέπεις; ο Αρνολντ κοίταξε προς το σημείο που του έδειχνε ο φίλος του και είδε δύο

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

λαμπερές χρυσές σφαίρες, έμοιαζαν να είναι φτιαγμένες από φως, έλαμπαν τόσο πολύ που ο Αρνολντ δεν μπορούσε να μαντέψει καν το πραγματικό τους σχήμα. Οι χρυσές σφαίρες πετούσαν σαν δύο σαπουνόφουσκες που τις παρασύρει το αεράκι. Έφτασαν μπροστά στους τοίχους τής αίθουσας των αναμνήσεων, ακούμπησαν επάνω και πέρασαν μέσα από τον τοίχο χωρίς ν' αφήσουν κανένα ίχνος πίσω τους. Πρέπει να σ' αφήσω τώρα, είπε ο φίλος του Αρνολντ. Χαμογέλασε λίγο, δεν έχεις να φοβηθείς τίποτα. Γεια σου λοιπόν. Όταν θα βγεις θα σε περιμένει κάποιος. Γέλα λίγο λοιπόν, δείχνεις τόσο λυπημένος. Στράφηκε απότομα κι απομακρύνθηκε. Ο Αρνολντ με φανερό εκνευρισμό όχι! Με τρόμο προχώρησε προς την είσοδο τής αίθουσας των αναμνήσεων. Σταμάτησε μπροστά στα μεγάλα πέτρινα σκαλοπάτια και προσπάθησε να κοιτάξει γύρω του, να δει τι συμβαίνει, μία δύναμη όμως τον τράβηξε προς τα πάνω. Ανέβηκε τα σκαλοπάτια και στάθηκε για μία στιγμή μπροστά στην τεράστια είσοδο. Ξαφνικά κι εντελώς αθόρυβα ή πόρτα άνοιξε κι ο 'Αρνολντ βρέθηκε μέσα.146

Σιωπή, απόλυτη σιωπή, ούτε ένας ψίθυρος, ούτε ένα θρόισμα, τίποτα. Μία σιωπή τόσο ολοκληρωτική που σου έδινε την αίσθηση του απόλυτου κενού. Σκοτάδι, μαύρο, πηχτό κι αδιαπέραστο σκοτάδι. Τα μάτια του Αρνολντ, συνηθισμένα στο φως, έβλεπαν τώρα μέσα στο σκοτάδι ανύπαρκτα σχήματα. Ο Αρνολντ κινήθηκε και παρ' όλα αυτά του φάνηκε ότι είχε μείνει ακίνητος. Είχε χάσει την αίσθηση του χώρου. Ένα κενό πιο απόλυτο κι από το κενό του διαστήματος. Ξαφνικά όμως ένα αδύνατο φως φάνηκε κάπου και ξεπήδησαν γαλάζιες ακτίνες, σαν τις σπίθες που τινάζονται από το πέταλο του άλογου όταν το χτυπάει ο σιδεράς. Το φως είχε ένα απαλό γαλάζιο χρώμα στο κέντρο κι ήταν σκούρο μοβ γύρω-γύρω. Το φως απλώθηκε και ξαφνικά ο Αρνολντ είδε τον κόσμο, τη Γη που μόλις είχε εγκαταλείψει. Έμοιαζε να κολυμπάει στο κενό. Ήταν καλυμμένη από σύννεφα, έμοιαζε σαν μία μπάλα από βαμβάκι με διαφορετικά χρώματα, άσπρα σύννεφα και μαύρα σύννεφα. Ξαφνικά του φάνηκε ότι είδε την έρημο τής σαχάρας. Και τότε μέσα από τη Γη είδε άλλες σφαίρες. Σίγουρα τρελάθηκα, σκέφτηκε ο Αρνολντ. Καλύτερα να σηκωθώ να φύγω από δω μέσα! Στράφηκε να φύγει κι αντίκρισε δύο λαμπερές σφαίρες. Έμεινε απολιθωμένος. Μη φοβάσαι, Αρνολντ, ψιθύρισε μία σκέψη. Ξέρουμε τα πάντα για σένα, σε παρακολουθούμε από καιρό. Δεν τα πήγες και τόσο άσχημα στη προηγούμενη ζωή σου, μόνο που ή τεμπελιά σου σ' έκανε να μείνεις διάκονος και δεν φρόντισες να χειροτονηθείς. Ήταν καθαρή τεμπελιά, Αρνολντ. Ο Αρνολντ άνοιξε τα μάτια προσπαθώντας να διακρίνει καλύτερα, αλλά και πάλι μία σκέψη πλανήθηκε.147

Όχι, δεν μπορείς να μας δεις, έχουμε διαφορετικούς παλμούς. Το μόνο που μπορείς να δεις είναι μία σφαίρα από φως, που δεν είναι όμως κι ή πραγματική μας εικόνα. Σύντομα θα είσαι κι εσύ σαν και μας αν το θέλεις αν όμως δεν το επιθυμείς θα πρέπει να πας πίσω στη Γη και ν' αποτελειώσεις ορισμένα πράγματα, όπως αυτή ή ιστορία του να μείνεις διάκονος ενώ θα μπορούσες ν' ανέβεις πολύ πιο ψηλά. Μια πως μοιάζετε; ρώτησε ο Αρνολντ.

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

Δεν ξέρουν όλοι οι άνθρωποι το πως ζει ένας βασιλιάς, σκέφτηκε ή μία από τις σφαίρες. Οι πιο πολλοί έχουν τις πιο παράξενες ιδέες για τους βασιλιάδες και τις βασίλισσες, νομίζουν ότι κάθονται όλη την ημέρα πάνω σ' ένα χρυσό θρόνο, φορώντας το στέμμα τους και κρατώντας το σκήπτρο τους. Κι όμως οι βασιλιάδες κι οι βασίλισσες κάθε άλλο παρά έτσι ζούνε. Το ίδιο ακριβώς, κι οι άνθρωποι στη Γη έχουν παράξενες ιδέες για τη ζωή μετά το θάνατο, νομίζουν ότι υπάρχει παράδεισος με ουράνιες πύλες. Έ, λοιπόν, υπάρχει παράδεισος με ουράνιες πύλες αλλά μόνο γι' αυτούς που πιστεύουν σε κάτι τέτοιο, γιατί εδώ, στη χώρα που βασιλεύει ή σκέψη, οι άνθρωποι είναι ότι πιστεύουν οι ίδιοι ότι είναι. Αν κάποιος νομίζει ότι υπάρχουν άγγελοι που φτερουγίζουν τριγύρω, τότε θα δει αγγέλους να φτερουγίζουν, τριγύρω. Μία τέτοια ζωή όμως είναι εντελώς άχρηστη, γι' αυτό υπάρχουν κι αυτά τα ενδιάμεσα στάδια. Για να μπορέσουν οι άνθρωποι ν' αντιληφθούν ορισμένα πράγματα και να πάψουν να βλέπουν παραισθήσεις. Οι δύο σφαίρες φάνηκε ότι συζητούσαν μεταξύ τους γιατί οι παλμικές δονήσεις τους ήταν έντονες. Ύστερα μία σκέψη πλανήθηκε και πάλι. Μας διασκεδάζει το γεγονός ότι οι άνθρωποι σ' αυτήν εδώ τη σφαίρα ύπαρξης είναι τόσο προσκολλημένοι στις συνήθειες και στα έθιμά τους που φαντάζονται ακόμα ότι τρώνε και φαγητό. Έχουμε συναντήσει, συνέχισε ή τηλεπαθητική φωνή, θρησκόληπτους ανθρώπους που την παρασκευή τρώνε μόνο ψάρι! Έ, μη χειρότερα! Είπε ο Αρνολντ. Αυτό φαίνεται λίγο παρατραβηγμένο, έτσι δεν είναι; γιατί όμως οι άνθρωποι φοβούνται τόσο το θάνατο; εγώ ο ίδιος, ενώ ήμουνα ιερωμένος και ακολουθούσα όλους τους κανόνες τής εκκλησίας, πρέπει να ομολογήσω ότι έτρεμα με τη σκέψη του θανάτου. Νόμιζα ότι θα εμφανιζόμουν μπροστά στο Θεό που θα με κατακεραύνωνε για τις αμαρτίες μου. Οι άνθρωποι φοβούνται το θάνατο, ακούστηκε πάλι ή τηλεπαθητική φωνή, γιατί δεν θέλουμε να ξέρουν την αλήθεια. 48

Ο θάνατος είναι ευχάριστος, στο τελευταίο στάδιο τής ζωής του κανείς απαλλάσσεται απ' όλους τους φόβους και τους πόνους. Οι άνθρωποι όμως πρέπει να βλέπουν το θάνατο με δέος γιατί διαφορετικά θα είχαμε ομαδικές αυτοκτονίες αν οι άνθρωποι ήξεραν πόσο ευχάριστος είναι ο θάνατος και πόσο καλύτερη είναι ή ζωή εδώ, θ' αυτοκτονούσαν κι αυτό είναι κάτι που δεν το θέλουμε. Πάνε στη Γη όπως πάνε τα παιδιά στο σχολείο για να μορφωθούν, και πρέπει κανείς να προσέχει τα παιδιά και να μην τ' αφήνει να παραμελούν το σχολείο και ν' αφοσιώνονται στο παιχνίδι. Γι' αυτό το

λόγο οι άνθρωποι φοβούνται το θάνατο μέχρι την τελευταία στιγμή, οπότε αντιλαμβάνονται πια ότι δεν υπάρχει περίπτωση να ζήσουν περισσότερο. Τότε αγκαλιάζουν την ευτυχία και τη θαλπωρή του θανάτου. Θέλουμε όμως να εγκαταλείψεις τους υλικούς κόσμους και να μας ακολουθήσεις στους κόσμους του πνεύματος, σκέφτηκε ή μία από τις σφαίρες. Γιατί όμως υπάρχει υλικός ουρανός έστω και απομίμηση αφού οι άνθρωποι δεν χρειάζονται υλικά πράγματα; ρώτησε ο Άρνολντ. Επειδή ή ψυχή, ή όπως αλλιώς θα θέλεις να την αποκαλείς, πρέπει ν' αποκτήσει υλικές εμπειρίες. Μέσα στις δοκιμασίες τής Γης μπορεί κανείς να πάρει σκληρά μαθήματα μέσα σε λίγα χρόνια, αν όμως ένα πνεύμα έπρεπε να πάρει τα ίδια μαθήματα σ' έναν πνευματικό κόσμο, θα χρειάζονταν αιώνες. Τώρα όμως πρέπει να σου δείξουμε την προηγούμενη ζωή σου. Πρόσεχε! Ο κόσμος μπροστά στον Άρνολντ άρχισε να μεγαλώνει. Μεγάλωνε με τέτοια ταχύτητα που του φάνηκε ότι έπεφτε από την άκρη ενός γκρεμού γκρεμός στο διάστημα; προς τον κόσμο που στροβιλιζόνταν. Διέσχισε ή νόμισε ότι διέσχισε χιλιάδες χιλιόμετρα και ξαφνικά βρέθηκε λίγα μέτρα πάνω από τη Γη. Μπροστά του είδε να πολεμούν μεταξύ τους παράξενοι άνθρωποι, κραδαίνοντας ακόντια, τσεκούρια και ρόπαλα. Ο Άρνολντ τους παρατηρούσε κι ένας άπ' όλους τράβηξε ιδιαίτερα την προσοχή του. Τινάχτηκε ξαφνικά από το έδαφος όπου ήταν ξαπλωμένος και κάρφωσε με το ακόντιο του στο στήθος έναν αντίπαλο που πλησίαζε. Ο άλλος σωριάστηκε κάτω, λουσιμένος στο αίμα.

Αυτή ήταν μία κακή πράξη που έκανες, Άρνολντ, ακούστηκε μία φωνή μέσα στο κεφάλι του. Χρειάστηκε να ζήσεις πολλές ζωές για να εξιλεωθείς γι' αυτήν την πράξη σου. Το σκηνικό άλλαζε πολλές φορές μέσα από τις διάφορες εποχές τής γήινης ιστορίας. Τελικά είδε τη ζωή που μόλις είχε εγκαταλείψει, 149

Είδε τα πρώτα χρόνια του και τις μικρές αταξίες που είχε κάνει. Τα λουλούδια που είχε κόψει από τον κήπο του διπλανού σπιτιού, τα λεφτά που είχε πάρει μέσα από μία άδεια μπουκάλια που τα είχαν αφήσει για το γαλατά, τα διάφορα φρούτα που είχε τσιμπήσει μερικές φορές από την αγορά. Ύστερα είδε τον εαυτό του σαν μοναχό. Τους φόβους του ότι δεν θα μπορούσε να περάσει μ' επιτυχία τη δοκιμασία τής χειροτονίας και την υπεροπτική στάση του, που δεν ήταν τίποτε άλλο παρά μία προσπάθεια να κρύψει τις αδυναμίες του. Ξανάζησε πάλι τις τελευταίες ώρες του και το

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

θάνατό του. Κι ύστερα τινάχτηκε σαν βολίδα προς τα πάνω, και συνέχισε ν' ανεβαίνει όλο και πιο ψηλά μέχρι που στο τέλος βρέθηκε σε μία άλλη σφαίρα ύπαρξης. Ή διαγωγή σου ήταν πολύ καλή σ' αυτή τη ζωή, είπε ή φωνή μέσα στο κεφάλι του, και νομίζουμε ότι θα ήταν χάσιμο χρόνου να ξαναγυρίσεις στη Γη. Αντίθετα πιστεύουμε ότι πρέπει να έρθεις στο κόσμο που βρίσκεται πέρα από τα υλικά πράγματα, όπου χωρίς αμφιβολία έχεις να μάθεις πάρα πολλά. Και οι φίλοι μου εδώ; ρώτησε ο Αρνολντ. Ο πατέρας μου, ή μητέρα μου κι όλοι οι παλιοί γνωστοί μου. Δεν είναι λίγο άσχημο να έρθω να με φιλοξενήσουν κι υστέρα να σηκωθώ να φύγω ξαφνικά για μία άλλη σφαίρα ύπαρξης; τι θα σκεφτούν για μένα; ή φωνή στο κεφάλι του ακούστηκε εύθυμη καθώς απάντησε. Αν άξιζαν να πάνε πιο ψηλά, Αρνολντ, θα είχαν πάει. Αν βγεις άπ' αυτό το κτίριο και δεν σε αναγνωρίσουν, θα σκεφτούν ότι έφυγες για μία ανώτερη σφαίρα ύπαρξης. Όταν βγούμε από δω μέσα οι τρεις μας, θα τους φανούμε σαν φωτεινές σφαίρες. Έχοντας όμως δει να μπαίνουν δύο και βλέποντας να βγαίνουν τρεις, θα καταλάβουν ότι ο τρίτος είσαι εσύ και θα χαρούν για την πρόοδό σου. Θα τους δώσει και την ελπίδα ότι μπορεί κι αυτοί μία μέρα να σ' ακολουθήσουν. Και τότε ο Αρνολντ σκέφτηκε με το μυαλό του ναι και κατάπληκτος ανακάλυψε ότι ένιωθε τρομερή ζωτικότητα, ένιωθε πιο ζωντανός από κάθε άλλη φορά, γεμάτος ενέργεια. Κοιτώντας κάτω δεν μπόρεσε να δει ούτε τα χέρια του, ούτε τα πόδια του. Ενώ παρατηρούσε κάπως απορημένος, ή φωνή ακούστηκε και πάλι. Αρνολντ, Αρνολντ, είσαι σαν και μας τώρα. Αν μας κοιτάξεις, θα δεις πως είσαι. Είμαστε μάζες από καθαρή ενέργεια που την παίρνουμε από το περιβάλλον γύρω μας. Μπορούμε να πάμε οπουδήποτε και να κάνουμε οτιδήποτε με τη σκέψη και μόνο. 150

Και Αρνολντ, δεν τρώμε φαγητό όπως το ήξερες μέχρι τώρα! Ο Αρνολντ ακολούθησε τους καινούριους φίλους του περνώντας μέσα από τους τοίχους τής αίθουσας των αναμνήσεων. Χαμογέλασε βλέποντας έξω μερικούς φίλους του. Είδε την έκφραση στο πρόσωπό τους καθώς πρόσεξαν ότι βγήκαν τρεις σφαίρες ενώ είχαν μπει μόνο δύο. Είχε την αίσθηση ότι ταξίδευε με ταχύτητα προς τα πάνω και σκέφτηκε. Αναρωτιέμαι γιατί μοιάζουμε να πηγαίνουμε πάντοτε προς τα πάνω και ποτέ προς τα κάτω; δεν πρόλαβε να το σκεφτεί και του ήρθε ή απάντηση.

Και βέβαια πηγαίνουμε προς τα πάνω, πηγαίνουμε σε μία ανώτερη σφαίρα. Άκουσες ποτέ να πηγαίνει κανείς κάτω προς μία ανώτερη σφαίρα; εκείνη ακριβώς τη στιγμή αισθάνθηκε ένα ταρακούνημα. Δεν θα μπορούσε να το εξηγήσει ακριβώς, αλλά λες κι ένα υπερηχητικό αεροπλάνο είχε σπάσει το φράγμα του ήχου. Σίγουρα ήταν μία παράξενη εμπειρία, λες κι έμπαινε σε μία άλλη διάσταση κι αυτό ακριβώς είχε κάνει. Αισθάνθηκε πάλι ένα ξαφνικό ταρακούνημα και τα πάντα γύρω του έμοιαζαν σαν να έχουν πιάσει φωτιά, αντίκρισε χρώματα και ιριδισμούς που τους έβλεπε για πρώτη φορά. Παρατήρησε τις δύο οντότητες που ήταν μαζί του και φώναξε. Ω! Μα είσαστε άνθρωποι σαν και μένα! Οι άλλοι γέλασαν κι ο ένας είπε. Μα και βέβαια είμαστε άνθρωποι κι έχουμε το ίδιο σχήμα με σένα, πως έπρεπε να είμαστε; το μεγάλο σχέδιο του σύμπαντος προβλέπει ότι όλοι οι άνθρωποι πρέπει να έχουν ένα ορισμένο σχήμα, ανεξάρτητα από το αν είναι υπάνθρωποι, κανονικοί άνθρωποι ή υπεράνθρωποι. Έχουμε όλοι τον ίδιο αριθμό από χέρια και πόδια, έχουμε όλοι τον ίδιο βασικό τρόπο ομιλίας. Θα δεις ότι σ' αυτό το συγκεκριμένο Σύμπαν τα πάντα έχουν την ίδια μοριακή δομή έτσι όπου κι αν πας σ' αυτό το Σύμπαν οι άνθρωποι ή τα ανθρωποειδή είναι βασικά τα ίδια με σένα ή με μας. Με τον ίδιο τρόπο, ο ζωικός κόσμος είναι βασικά ο ίδιος, ένα άλογο έχει ένα κεφάλι και τέσσερα άκρα και μία γάτα έχει κεφάλι, τέσσερα άκρα και ουρά. Πριν από πολλά χρόνια ουρά είχαν και οι άνθρωποι, ευτυχώς όμως που τη ξεφορτώθηκαν. Για αυτό θυμήσου ότι, όπου κι αν πας σ' αυτό το Σύμπαν, ο καθένας έχει βασικά τον ίδιο τύπο, αυτόν που αποκαλούμε ανθρώπινο τύπο. Και μη χειρότερα! Μα αφού σάς είδα σαν μία φωτεινή σφαίρα! Είπε ο Αρνολντ. Και τώρα σάς βλέπω σαν υπεράνθρωπους τύπους, παρ' όλο ότι ακόμα σάς τυλίγει το φως.151

γρήγορα θα το συνηθίσεις. Θα μείνεις σ' αυτή τη σφαίρα αρκετό καιρό, υπάρχουν πολλά πράγματα που πρέπει να γίνουν. Πέρασε αρκετή ώρα. Ο Αρνολντ άρχισε να βλέπει πράγματα που δεν τα είχε ξαναδεί. Οι άλλοι τον παρατηρούσαν κι ο ένας είπε. Υποθέτω ότι ή όρασή σου άρχισε και προσαρμόζεται. Τώρα βρίσκεσαι στην πέμπτη διάσταση, μακριά από τη σφαίρα των υλικών πραγμάτων. Εδώ δεν χρειάζεται να πλάθεις με τη φαντασία σου φαγητό ή ποτό. Υπάρχεις σαν αγνό πνεύμα. Αφού είμαστε πνεύματα, είπε ο Αρνολντ, πως γίνεται και σάς βλέπω με ανθρώπινο σχήμα;

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

μα δεν έχει καμιά σχέση τι είμαστε, Αρνολντ. Πρέπει να έχουμε ένα σχήμα. Κι αν ακόμα ήμασταν φωτεινές σφαίρες μόνο και πάλι θα είχαμε ένα σχήμα. Τώρα που άρχισες να προσαρμόζεις την όρασή σου στη πέμπτη διάσταση μας βλέπεις όπως είμαστε, με ανθρώπινο σχήμα. Βλέπεις γύρω σου λουλούδια, φυτά, κατοικίες. Για τους ανθρώπους τής σφαίρας άπ' όπου μόλις ήρθες δεν θα σήμαιναν τίποτα, όχι ότι θα μπορούσαν να έρθουν εδώ, θα τους έκαιγε ή δυνατή ακτινοβολία. Πετούσαν πάνω από ένα τόσο υπέροχο μέρος που ο Αρνολντ είχε μείνει έκθαμβος. Σκέφτηκε πόσο δύσκολο θα του ήταν να περιγράψει τι έβλεπε εδώ, αν γύριζε πίσω στη Γη'. Στη Γη ή στην τέταρτη διάσταση δεν υπήρχαν λέξεις που θα μπορούσαν να περιγράφουν τη ζωή στην πέμπτη διάσταση. Ω, τι κάνουν εκείνοι οι άνθρωποι; ρώτησε δείχνοντας μία ομάδα από ανθρώπους μέσα σ' έναν κήπο. Έμοιαζαν να κάθονται σ' έναν κύκλο κι έδειχναν παρ' όλο που φαίνονταν εντελώς παράλογο στον Αρνολντ να πλάθουν πράγματα με τη σκέψη τους. Ένας από τους συντρόφους του στράφηκε και είπε. Α, εκείνοι; να, απλώς φτιάχνουν πράγματα που κάποτε θα σταλούν σαν εμπνεύσεις σ' ορισμένους ανθρώπους πάνω στη Γη. Βλέπεις, υπάρχουν πολλά πράγματα που ξεκινάνε από εδώ και που καταλήγουν στο χοντρό κεφάλι των ανθρώπων, σε μία προσπάθεια ν' ανεβεί το πνευματικό τους επίπεδο. Δυστυχώς οι άνθρωποι τής Γης θέλουν να χρησιμοποιούν τα πάντα για την καταστροφή, τον πόλεμο ή το καπιταλιστικό κέρδος. Τώρα πετούσαν ψηλά στον αέρα. Δεν υπήρχαν δρόμοι, παρατήρησε μ' έκπληξη ο Αρνολντ και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι όλη ή κυκλοφορία πρέπει να γίνονταν στον αέρα. Πέρασαν πάνω από ένα πάρκο που ήταν γεμάτο ανθρώπους.152

Ποιοί είναι όλοι αυτοί οι άνθρωποι; ρώτησε ο Αρνολντ. Έχω την περιέργη αίσθηση ότι αναγνωρίζω μερικούς. Βέβαια είναι σκέτος παραλογισμός, είναι αδύνατον να τους ξέρω ή να με ξέρουν, αλλά έχω την εντύπωση ότι τους έχω ξαναδεί. Ποιοί είναι; οι δύο συνοδοί κοίταζαν γύρω τους κι ο ένας είπε. Α, εκείνοι! Λοιπόν, αυτός εκεί που συζητάει με το μεγαλόσωμο άντρα ήταν γνωστός στη Γη σαν Λεονάρντο Ντά Βίντσι και μιλάει μ' αυτόν που ήταν γνωστός σαν Ουίνστον Τσόρτσιλ. Πιό πέρα μπορείς να δεις τον Ιπποκράτη που στη Γη ήταν γνωστός σαν ο πατέρας τής ιατρικής. Δυσκολεύτηκε πολύ ν' ανεβεί εδώ πάνω γιατί επικράτησε ή άποψη ότι αντί

να είναι ο πατέρας τής ιατρικής καθυστέρησε την πρόοδο τής ιατρικής για πάρα πολλά χρόνια. Πως γίνεται αυτό; ρώτησε ο Αρνολντ. Να, υποτίθεται ότι ο Ιπποκράτης ήξερε τα πάντα γύρω από την ιατρική και το ανθρώπινο σώμα, άρα θα ήταν προσβολή στο πρόσωπό του αν κάποιος προσπαθούσε να επεκτείνει τις ιατρικές έρευνες. Έτσι ψηφίστηκε ένας νόμος που όριζε ότι κάθε έρευνα γύρω από την ανατομία θα τιμωρούνταν με θανατική ποινή. Αυτό καθυστέρησε την πρόοδο τής ιατρικής για εκατοντάδες χρόνια. Έρχονται όλοι εδώ πάνω; ρώτησε ο Αρνολντ. Δεν βλέπω να υπάρχουν πολλοί άνθρωποι τριγύρω. Α, όχι. Και βέβαια δεν έρχονται όλοι εδώ πάνω. Θυμάσαι τη φράση που λέει ότι πολλοί προσπαθούν λίγοι όμως πετυχαίνουν. Οι πιο πολλοί μένουν καθ' οδόν. Εδώ πάνω υπάρχει ένας μικρός αριθμός ανθρώπων που όλοι διαθέτουν ανεπτυγμένη πνευματικότητα. Βρίσκονται εδώ για ένα συγκεκριμένο σκοπό, να βοηθήσουν την πρόοδο τής ανθρωπότητας στη Γη. Ο Αρνολντ έδειχνε στενοχωρημένος. Ένωθε ένοχα και σε λίγο είπε ταπεινά. Νομίζω ότι έχει γίνει κάποιο λάθος. Έγώ δεν είμαι παρά ένας ταπεινός μοναχός, ποτέ δεν ήθελα να γίνω κάτι παραπάνω. Αφού λοιπόν λέτε ότι οι άνθρωποι εδώ έχουν ανεπτυγμένη πνευματικότητα, εγώ πρέπει να βρίσκομαι εδώ κατά λάθος. Ο ένας συνοδός χαμογέλασε και είπε. Συνήθως οι ανώτεροι πνευματικά άνθρωποι υποτιμούν τον εαυτό τους. Πέρασες μ' επιτυχία όλες τις δοκιμασίες, για αυτό βρίσκεσαι εδώ. Απομακρύνθηκαν, αφήνοντας πίσω τους το πάρκο και προχώρησαν προς μία χώρα που σε κάποια άλλη σφαίρα θα την αποκαλούσε ορεινή. Με την πνευματική του όραση να βελτιώνεται συνέχεια και με την διαίσθησή του να προσαρμόζεται κατέληξε ότι θα 153

του ήταν αδύνατο να περιγράψει σε κάποιον άλλον τι συνέβαινε. Λίγο πριν προσγειωθούν σε μία παράξενη πόλη έκανε μία τελευταία ερώτηση. Πέστε μου, υπάρχει περίπτωση να έρθει κάποιος εδώ από τη σφαίρα τής Γης κι ύστερα να ξαναγυρίσει πίσω; Ναι, σε πολύ ειδικές περιπτώσεις, ορισμένοι άνθρωποι που έχει αποφασιστεί να πάνε εκεί κάτω, έρχονται πρώτα εδώ, ας πούμε, για να ενημερωθούν πως έχουν τα πράγματα και τι θα πρέπει να πουν στους ανθρώπους πάνω στη Γη. Βούτηξαν προς τα κάτω και οι τρεις μαζί, λες και ήταν δεμένοι με αόρατα δεσμά κι ο Αρνολντ μπήκε σε μία καινούρια φάση ύπαρξης, μιας ύπαρξης που θα ήταν αδύνατον να καταλάβουν ή να πιστέψουν οι άνθρωποι. 154

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Ο γέρος Συγγραφέας έβλεπε ένα όνειρο. Ήταν καθισμένος στο κρεβάτι του νοσοκομείου με τη γραφομηχανή στα πόδια του. Τη ξέρετε αυτή τη γραφομηχανή; κίτρινη, στο χρώμα του καναρινιού, χαριτωμένη γραφομηχανή που χτυπούσε εύθυμα όταν κανείς την μεταχειρίζονταν

όπως έπρεπε. Ή δεσποινίς Κλεοπάτρα ξάπλωσε νωχελικά δίπλα του. Έβλεπε στο όνειρό της ότι μπορεί να δει μία σιαμέζικη γάτα που έχει φάει καλά και νιώθει ευχάριστα. Ή δεσποινίς Κλεό ροχαλίζε σαν παλιό τρομπόνι, αν μπορεί να πει κανείς ότι τα τρομπόνια ροχαλίζουν. Το ρυθμικό κροτάλισμα τής γραφομηχανής ήταν βαρετό και μονότονο, το βουητό τής κυκλοφορίας έξω έμοιαζε με το βουητό που κάνουν οι μέλισσες σ' ένα χωράφι με λουλούδια το καλοκαίρι. Ο γέρος Συγγραφέας είχε ένα δυνατό πόνο στη μέση του. Ένιωθε λες κι ένα ξύλο τρυπούσε τη σάρκα του κι άγγιζε τα νεύρα. Δεν μπορούσε να κινηθεί γιατί ήταν παραπληγικός, δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει τα πόδια του. Και να μπορούσε να κινηθεί όμως δεν θα το έκανε, γιατί δεν ήθελε να ταραξει το όνειρο τής δεσποινίδας Κλεό. Τελικά ο πόνος υποχώρησε κάπως και το κροτάλισμα τής γραφομηχανής σταμάτησε. Ο γέρος Συγγραφέας είπε λίγο τραχιά. Φύγε από μπροστά μου, γραφομηχανή. Βαρέθηκα να σε βλέπω. Λέγοντας αυτά την πήρε και την ακούμπησε πάνω σ' ένα τραπεζάκι δίπλα στο κρεβάτι. Ξαπλώνοντας όσο καλύτερα μπορούσε, έκλεισε τα μάτια του και σύμφωνα με την αφήγηση δύο προκατειλημμένων ανθρώπων άρχισε να ροχαλίζει κι ο ίδιος. Ένα δυνατό, βραχνό ροχαλητό. Πολλές εικόνες πέρασαν μπροστά από τα μάτια του μέσα στον ύπνο του. Ονειρεύτηκε ότι πετούσε πάνω από τους δρόμους και παρ' όλο ότι ήξερε ότι είχε πάρει το Αστρικό του σώμα, σε μία στιγμή σκέφτηκε. 155

Ωχ, ελπίζω να φοράω τις πυτζάμες μου! Πολλοί άνθρωποι, όταν κάνουν Αστρικά ταξίδια, ξεχνάνε ότι σύμφωνα με τους τύπους ορισμένα μέρη τής ανατομίας τους πρέπει να σκεπάζονται από ρούχα! Ο γέρος Συγγραφέας συνέχισε να πετάει και ξαφνικά πάγωσε κι έμεινε ακίνητος. Ένα διθέσιο αυτοκίνητο προχωρούσε στο δρόμο κι ή έκφραση πάει γυρεύοντας ταίριαζε απόλυτα σ' αυτή την περίπτωση. Ήταν ανοιχτό από πάνω, ένα άπ' αυτά τα μικρά Εγγλέζικα αυτοκίνητα, Τράιομφ ή κάτι τέτοιο κι ο οδηγός του, μία νεαρή γυναίκα, δεν πρόσεχε καθόλου. Τα μακριά μαλλιά της ανέμιζαν μπροστά στο πρόσωπό της και κάθε λίγο σήκωνε το χέρι της για να τα τραβήξει στην άκρη. Σε μία στιγμή λοιπόν, που είχε απλώσει το χέρι της για

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

να σηκώσει τα μαλλιά της ένα αυτοκίνητο μία παλιά, βαριά σακαράκα ξεπετάχτηκε από μία διασταύρωση και βρέθηκε ακριβώς μπροστά της! Ακούστηκε ένας τρομερός θόρυβος κι ο ήχος από μέταλλα που λυγίζουν. Ή παλιά σακαράκα σύρθηκε αρκετά μέτρα πάνω στο δρόμο. Ένας άντρας πετάχτηκε από τη θέση του οδηγού και παραπατώντας ακούμπησε στο φτερό του αυτοκινήτου. Το πρόσωπό του ήταν κατακίτρινο. Οι περαστικοί σταμάτησαν με γουρλωμένα τα μάτια και ορθάνοιχτο το στόμα. Άρχισαν ν' ανοίγουν παράθυρα κι από τις γωνίες ξεπετάχτηκαν πιτσιρίκοι που φώναζαν στους φίλους τους να έρθουν να δουν το ωραίο δυστύχημα. Κάποιος έτρεξε να τηλεφωνήσει στη τροχαία και σε λίγο ακούστηκε ή σειρήνα ενός περιπολικού κι ενός ασθενοφόρου που έρχονταν να μαζέψει τα υπολείμματα, και δεν υπήρχαν και λίγα! Το περιπολικό φρενάρισε πρώτο στριγκλίζοντας κι από πίσω ακούστηκε το ασθενοφόρο. Δύο αστυνομικοί και δύο τραυματιοφορείς πήδηξαν έξω κι έτρεξαν προς τα δύο αυτοκίνητα. Ακούστηκαν φωνές και άγκομαχητά. Ένας αστυνομικός έτρεξε στο αυτοκίνητο του κι αρπάζοντας το μικρόφωνο άρχισε να φωνάζει να του στείλουν ένα γερανό. Φώναζε τόσο δυνατά που δεν χρειάζονταν τον ασύρματο, μπορούσε να τον ακούσει όλη ή πόλη. Σε λίγο στο βάθος του δρόμου φάνηκε ένα κίτρινο φως που αναβόσβηνε κι έκανε την εμφάνισή του ένας γερανός, διασχίζοντας ανάποδα ένα μονόδρομο. Σε στιγμές ανάγκης τα πάντα επιτρέπονται. Έστριψε και ήρθε με την όπισθεν προς τη μάζα των αυτοκινήτων. 156

Ύστερα από λίγο το μικρό αυτοκίνητο μεταφέρθηκε λίγα μέτρα πιο πέρα. Καθώς σταματούσε, έπεσε έξω το σώμα της νεαρής γυναίκας. Ο γέρος Συγγραφέας φτερούγισε από πάνω, βγάζοντας αστρικές κραυγές. Κοίταξε με ανανεωμένο ενδιαφέρον καθώς είδε να σχηματίζεται ένα σύννεφο πάνω από το νεκρό σώμα της νεαρής γυναίκας. Κι ύστερα το ασημένιο κορδόνι που ένωνε το αστρικό και το φυσικό σώμα άρχισε να λεπταίνει και τελικά εξαφανίστηκε. Ο γέρος Συγγραφέας πήρε από πίσω τη νεαρή γυναίκα φωνάζοντας. Έ, δεσποινίς, ξεχάσατε το μεσοφόρι σας! Τότε όμως θυμήθηκε ότι οι νεαρές κοπέλες σήμερα δεν φορούσαν πια μεσοφόρια, αλλά σλιπάκια, καλτσόν και τα παρόμοια και σκέφτηκε ότι, τέλος πάντων, δεν

μπορούσε να τρέχει κανείς πίσω από μία κοπέλα λέγοντάς της ότι ξέχασε το καλτσόν της, το σουτιέν της και τα υπόλοιπα. Ξαφνικά θυμήθηκε ότι ήταν παραπληγικός μέσα σ' όλη αυτή την αναστάτωση ξέχασε ότι στην αστρική του μορφή δεν ήταν παραπληγικός. Κι έτσι ή νεαρή γυναίκα άρχισε ν' ανεβαίνει προς τους ουρανούς. Κάτω, στα συντρίμια, οι άνθρωποι μάζευαν τα σκουπίδια. Κάποτε ήρθε και ή αντλία τής πυροσβεστικής κι άρχισε να ξεπλένει το δρόμο από το αίμα και τη βενζίνη. Οι άνθρωποι φλυαρούσαν, ο καθένας είχε και τη δική του γνώμη για το δυστύχημα ώσπου στο τέλος ο γέρος Συγγραφέας βαρέθηκε να τους ακούει. Κοίταξε προς τα πάνω και τη τελευταία στιγμή είδε την πλάτη τής νεαρής γυναίκας να εξαφανίζεται μέσα στα σύννεφα. Την ακολούθησε. Έκανε ωραία μέρα και σκέφτηκε ότι δεν ήταν και άσχημος τρόπος να περάσει κανείς το απόγευμα του. Έμπειρος όπως ήταν στα αστρικά ταξίδια, άρχισε να πετάει προς τα πάνω ώσπου στο τέλος ξεπέρασε τη νεαρή γυναίκα κι έφτασε πρώτος εκεί. Ή σάρκα της ήταν νεκρή, ή ίδια όμως ήταν ζωντανή στην άλλη πλευρά. Ο γέρος Συγγραφέας έβρισκε πάντα ενδιαφέρον να παρακολουθεί τους νεοφερμένους που πλησίαζαν τις ουράνιες πύλες. Έτσι βρέθηκε στη σφαίρα αυτή που άλλοι ονομάζουν ή άλλη πλευρά και άλλοι καθαρτήριο και που δεν είναι όμως παρά ένας σταθμός υποδοχής. Στάθηκε στην άκρη ενός δρόμου και ξαφνικά ή νεαρή γυναίκα βρέθηκε στη μέση του ίδιου δρόμου. Ένας άντρας έκανε την εμφάνισή του και τη ρώτησε. Νέα άφιξη; ή νεαρή γυναίκα τον κοίταξε εκνευρισμένα και γύρισε το κεφάλι της από την άλλη μεριά. Τότε ο άντρας τής είπε.157

Ε, δεσποινίς, που είναι τα ρούχα σου; ή νεαρή γυναίκα έριξε μία ματιά προς τα κάτω έντρομη και κοκκίνισε ολόκληρη. Κοίταξε τον άντρα και το Γέρο-συγγραφέα ναι, κι άλλος άντρας! Κι ύστερα άρχισε να τρέχει. Ξαφνικά βρέθηκε μπροστά σ' ένα σταυροδρόμι. Για μία στιγμή κοντοστάθηκε και μετά μουρμούρισε στον εαυτό της. Όχι, δεν θα πάρω το δεξιό δρόμο γιατί δεξιά είναι ή πλευρά των συντηρητικών. Καλύτερα να πάρω τον αριστερό και μπορεί να βρεθώ με μερικούς καλούς σοσιαλιστές. Έτσι άρχισε να τρέχει πάλι παίρνοντας τον αριστερό δρόμο. Δεν ήξερε ότι κι οι δύο οδηγούσαν στο ίδιο μέρος. Οι δύο δρόμοι δεν ήταν παρά μία δοκιμασία, ώστε ο υπεύθυνος άγγελος του άρεσε να τον αποκαλούν έτσι) να πάρει μία ιδέα με τι είδους άνθρωπο είχε να κάνει. Ή νεαρή γυναίκα σταμάτησε το τρέξιμο κι

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

άρχισε να περπατάει. Ο γέρος Συγγραφέας, ξέροντας καλά τον Αστρικό κόσμο, πετούσε από πίσω της διασκεδάζοντας αφάνταστα με όλη τη σκιηνή. Ξαφνικά ή νεαρή γυναίκα σταμάτησε. Μπροστά της αντίκρισε δύο λαμπερές πύλες ή τής φάνηκαν ότι ήταν πύλες γιατί την είχαν μάθει να πιστεύει στο παράδεισο και στη κόλαση, στις ουράνιες πύλες, κ.λ.π. Σταμάτησε κι ένας καλοσυνάτος γέρος άγγελος έκανε την εμφάνισή του, άνοιξε τις πύλες και την ρώτησε. Ν θέλετε να έρθετε μέσα, δεσποινίς; του έριξε μία ματιά και είπε θυμωμένα. Δεν είμαι δεσποινίς, άνθρωπε μου, είμαι κυρία και μην το ξεχνάς. Ο γέρος άγγελος χαμογέλασε και απάντησε. Ά, ώστε έτσι έ; νόμιζα ότι ήσουν δεσποινίς γιατί δεν φοράς ρούχα, ξέρεις. Ή νεαρή γυναίκα κοίταξε πάλι προς τα κάτω και ξανακοκκίνισε. Ο γέρος άγγελος έτριψε τη μακριά γενειάδα του και είπε εύθυμα. Έλα τώρα, δεν χρειάζεται να ντρέπεσαι μαζί μου. Τους έχω δει όλους από μπρος, από πίσω κι άπ' όλες τις πλευρές. Έλα μέσα, ο υπεύθυνος άγγελος σε περιμένει. Άνοιξε τις πύλες διάπλατα κι ή νεαρή γυναίκα μπήκε μέσα. Ύστερα τις έκλεισε δυνατά, χωρίς ιδιαίτερο λόγο σκέφτηκε ο γέρος Συγγραφέας καθώς πετούσε από πάνω. Ο γέρος άγγελος ήξερε ότι ήταν άγγελος γιατί φορούσε μία μακριά ρόμπα και είχε και φτερά που χτυπούσαν μαλακά καθώς περπατούσε ο γέρος άγγελος λοιπόν την οδήγησε σ' ένα μικρό διάδρομο κι ανοίγοντας μία πόρτα τής είπε.158

Μπες μέσα, προχώρα κατευθείαν στο διάδρομο που βλέπεις μπροστά σου και στο τέρμα θα συναντήσεις τον υπεύθυνο άγγελο. Πρόσεξε πως θα του μιλήσεις, μην αρχίσεις τις ειρωνείες και τα είμαι κυρία κι όχι δεσποινίς, γιατί θα σε στείλει στην κάτω χώρα κι ότι πει αυτός είναι οριστικό. Στράφηκε και σχεδόν έπεσε πάνω στο Γέρο συγγραφέα που του είπε. Γεια σου, παππού, κι άλλος καινούριος, έ; πάμε μέσα να παρακολουθήσουμε και να γελάσουμε. Ο φύλακας τής εισόδου είπε. Ναι, είχα τόση δουλειά σήμερα το πρωί, βαρέθηκα ν' ανοίγω την πόρτα. Θα 'ρθω μαζί σου να διασκεδάσω λίγο. Οι άλλοι μπορούν να περιμένουν. Έτσι ο άγγελος των πυλών κι ο Γέρο-Συγγραφέας, πιασμένοι χέρι χέρι προχώρησαν στο διάδρομο και φτάνοντας στη μεγάλη αίθουσα κάθισαν στις αστρικές καρέκλες. Είδαν τη νεαρή γυναίκα να πλησιάζει τον υπεύθυνο άγγελο και φαίνονταν λίγο

τρομοκρατημένη. Ο υπεύθυνος άγγελος ήταν κοντός και χοντρός και τα φτερά του δεν έκαναν καλή εφαρμογή, γιατί καθώς μιλούσε χτυπούσαν συνέχεια. Κάθε φορά που έκανε κάποια κίνηση τα φτερά άνεβοκατέβαιναν και περνούσαν σύρριζα δίπλα από το φωτοστέφανο. Με κατάπληξη ή νεαρή γυναίκα παρατήρησε ότι το φωτοστέφανο ήταν στερεωμένο με κομμάτια σελοτέιπ. Πολύ περίεργα πράγματα, σκέφτηκε. Εκείνη τη στιγμή ο υπεύθυνος άγγελος την κοίταξε στο πρόσωπο είχε κοιτάξει πρώτα όλα τ' άλλα και ρώτησε. Ημερομηνία θανάτου; που πεθάνετε; που πέθανε ή μητέρα σας; και που βρίσκεται τώρα ο πατέρας σας, εδώ ή στην κόλαση; ή νεαρή γυναίκα ένωθε αμηχανία και δεν τής άρεσε καθόλου ο τρόπος που την παρατηρούσαν όλοι. Ξαφνικά φτερνίστηκε δυνατά και παραλίγο να ρίξει κάτω το φωτοστέφανο του υπεύθυνου αγγέλου. Ω, με συγχωρείτε, είπε κοκκινίζοντας. Πάντα φτερνίζομαι όταν ή μύτη μου πιάνει περίεργες μυρουδιές. Ο άγγελος των πυλών έσκασε στα γέλια και είπε. Ά, αυτός φταίει δείχνοντας με το δάχτυλό του τον υπεύθυνο άγγελο, βρωμάει λίγο. Πολλοί άνθρωποι φτερνίζονται άμα τον πλησιάσουν. Ο υπεύθυνος άγγελος έριξε μία ματιά στα χαρτιά του και μουρμούρισε. Ά, ναι, ημερομηνία θανάτου, ημερομηνία γι' αυτό, ημερομηνία για κείνο. 159

Τι τα θέλουμε όλα αυτά; άμα αρχίσει ή νεαρή κυρία και μου δίνει τις λεπτομέρειες, θα περάσω όλη την ημέρα μου συμπληρώνοντας φόρμες, τέτοια γραφειοκρατία. Ξαφνικά κοίταξε πάλι τη νεαρή γυναίκα στο πρόσωπο και ρώτησε. Δεν μου λες, μήπως κατά τύχη έφερες τίποτα τσιγάρα μαζί σου; δεν θα 'λεγα όχι για ένα τσιγάρο τώρα. Είναι περίεργο αλλά όταν οι άνθρωποι έρχονται εδώ πάνω, το πρώτο πράγμα που πετάνε είναι τα τσιγάρα τους. Τελικά μου φαίνεται ότι περνάνε καλύτερα κάτω στη κόλαση, όλος ο κόσμος καπνίζει εκεί πέρα. Ή νεαρή γυναίκα κούνησε το κεφάλι της αρνητικά. Όχι, δεν είχε ούτε τσιγάρα, ούτε τίποτε άλλο που να καπνίζονταν. Ο υπεύθυνος άγγελος την κοίταξε απογοητευμένος και ρώτησε. Που πέθαινες; είχες καλό νεκροθάφτη; έψαξε στα χαρτιά του και τραβώντας μία μικρή κάρτα διάβασε. Γραφείο κηδειών τάδε. Αναλαμβάνουμε πάσης φύσεως ενταφιασμούς. Ειδικότης μας οι

Τ. Λομπσανγκ Ραμπα Τρεις Ζωες 1977

αποτεφρώσεις. Εκεί έπρεπε να πας, κάνουν καλή δουλειά. Μας έρχονται πολλοί από εκεί και πάντα φαίνεται ή καλή μεταχείριση που είχαν. Ή νεαρή γυναίκα στέκονταν ακίνητη χωρίς να μιλάει. Ξαφνικά έριξε μία ματιά μπροστά της και φώναξε οργισμένη. Ορίστε! Μ' έχετε σ' αυτή τη φόρμα σαν δεσποινίδα. Δεν είμαι δεσποινίς, είμαι κυρία. Απαιτώ να το αλλάξετε αμέσως, δεν ανέχομαι τέτοιου είδους μεταχείριση. Φούσκωνε, ξεφούσκωνε και κοκκίνισε ολόκληρη. Χτύπησε θυμωμένα το πόδι της στο πάτωμα. Έ, έ, για φρόνιμα, είπε ο υπεύθυνος άγγελος. Ξέρεις που βρίσκεσαι, έτσι δεν είναι; μου φαίνεται ότι αποφάσισες μόνη σου που θέλεις να πας. Άντε λοιπόν, κοπέλα μου, ξεκίνα. Θα πάρω τηλέφωνο το Γέρο και θα του πω ότι σε στέλνω κάτω. Μην ξεχάσεις να του δώσεις τους χαιρετισμούς μου. Έχουμε βάλει στοίχημα ποιός θα πάρει τους πιο πολλούς πελάτες από τον άλλον. Αυτή τη φορά κέρδισε εκείνος. Στράφηκε και παίρνοντας τη φόρμα της την πέταξε στο καλάθι των αχρήστων. Ύστερα τακτοποίησε το γραφείο του και πήρε μπροστά του μία καινούρια φόρμα. Ή νεαρή γυναίκα κοίταξε γύρω της, μη ξέροντας τι να κάνει. Στράφηκε στο Γερο-συγγραφέα και του είπε. Πολύ αγενείς δεν είναι εδώ; είναι φανερό ότι γίνονται διακρίσεις. Θα διαμαρτυρηθώ αν συναντήσω κανένα διευθυντή, πως πάνε όμως στην κόλαση από εδώ;160

Ο Γέρο Συγγραφέας την κοίταξε και σκέφτηκε ότι ήταν κρίμα να πάει στην κόλαση. Με το υπεροπτικό ύφος και τους τρόπους που είχε, θα την ψήνανε για τα καλά εκεί κάτω. Δεν παίζει ρόλο ποιό δρόμο θα πάρεις, είπε, όλοι οδηγούν στην κόλαση. Ένας μόνο δεν πάει εκεί κι είναι αυτός που έχασες εσύ. Πάρε λοιπόν τον πρώτο δρόμο που θα βρεις μπροστά σου και να είσαι σίγουρη ότι θα φτάσεις στην κόλαση. Λοιπόν, δεν θα μου ανοίξεις την πόρτα; ρώτησε ή νεαρή γυναίκα. Τι κύριος είσαι; ο γέρος Συγγραφέας κι ο φύλακας των πυλών την κοίταξαν κατάπληκτοι. Ο τελευταίος τής είπε. Μα εσύ είσαι απελευθερωμένη. Αν σου ανοίξουμε την πόρτα θα μας πεις ότι σε υποβιβάζουμε κι ότι καταπνίγουμε τα δικαιώματά σου. Ένα άπ' αυτά είναι ν' ανοίγεις τις καταραμένες πόρτες μόνη σου! Ο φύλακας στράφηκε μουρμουρίζοντας και ξεκίνησε για τις πύλες, γιατί κάποιος προσπαθούσε να μπει μέσα και χτυπούσε δυνατά. Έλα, πάμε μαζί, είπε ο γέρος Συγγραφέας. Θα σου δείξω εγώ το δρόμο, έχω αρκετούς φίλους εκεί κάτω,

αλλά βέβαια όχι και λίγους εχθρούς. Να είσαι προσεκτική όμως, γιατί ο μισός πληθυσμός εκεί είναι πρώην δημοσιογράφοι και δεν είναι και πολύ δημοφιλείς. Άντε, πάμε. Βγήκαν μαζί στο δρόμο κι άρχισαν να προχωρούν. Σε λίγο ή νεαρή γυναίκα ένωσε να κουράζεται και γυρίζοντας ξαφνικά ρώτησε το Γέρο συγγραφέα. Μια καλά, δεν έχουν κανένα σύστημα ταχείας μεταφοράς εδώ; Ά, όχι, δεν χρειάζεται τέτοιο σύστημα εδώ, γιατί όλοι πάνε στη κόλαση όσο πιο γρήγορα μπορούν. Ρίξε μία ματιά στους ανθρώπους πάνω στη Γη, αν θέλεις. Τής έδειξε στην άκρη του δρόμου κι έκπληκτη ανακάλυψε ότι μπορούσε να δει τους ανθρώπους πάνω στη Γη. Ο γέρος Συγγραφέας συνέχισε. Κοίτα αυτόν τον τύπο εκεί κάτω, αυτόν που κάθεται πίσω από το μεγάλο γραφείο. Είμαι σίγουρος ότι είναι εκδότης ή μπορεί. Μα, ναι, ξέρω ακριβώς τι είναι. Αυτός, λοιπόν, είναι πράκτορας κάποιου συγγραφέα. Όταν φτάσεις στη κάτω χώρα πάρε μία φτυαριά καυτά κάρβουνα και περιέλουσε τον του χρειάζεται! Έστριψαν σε μία γωνία κι αντίκρισαν μπροστά τους τις πύλες τής κολάσεως, κατακόκκινες και γεμάτες σπίθες και καπνούς.¹⁶¹

Καθώς πλησίαζαν ή νεαρή γυναίκα είδε ένα διάβολο ν' αρπάζει την τρίαينά του κι ένα ζευγάρι γάντια από αμίαντο. Φορώντας γρήγορα τα γάντια του έπιασε το χερούλι των πυλών και τις άνοιξε διάπλατα. Για πλησίασε, παπάκι, είπε στη νεαρή γυναίκα. Σε περιμένουμε αρκετή ώρα τώρα. Ξέρουμε καλά πως να μεταχειριστούμε νεαρές κυρίες σαν και σένα. Θα μάθεις γρήγορα πόσο κυρία και πόσο απελευθερωμένη είσαι. Γυρίζοντας προς το Γέρο συγγραφέα του είπε. Ά, όχι φίλε μου, εσύ δεν μπορείς να μπεις εδώ μέσα. Ή κόλαση σου ήταν πάνω στη Γη. Το μόνο που μπορούμε να κάνουμε εμείς είναι να ξεροπήνουμε μερικούς απ' αυτούς που σου έκαναν τη ζωή μαρτύριο. Έτσι ή νεαρή γυναίκα χάθηκε από το όνειρο του γέρου συγγραφέα. Χάνεται και από τις σελίδες του βιβλίου μας και μπορούμε μόνο να υποθέσουμε την τύχη που περίμενε μία νεαρή κυρία με τέτοιες καμπύλες μέσα στην κόλαση. Ο γέρος Συγγραφέας απομακρύνθηκε αφήνοντας πίσω του την κόλαση τής άλλης πλευράς. Κάπου-κάπου έφταναν στ' αυτιά του

Τ. Λομπσανγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977

δυνατές κραυγές. Σε μία στιγμή γυρίζοντας το κεφάλι του είδε να ξεπετάγονται φλόγες, σπίθες και σύννεφα καπνού κι ο ουρανός πήρε ένα βαθύ κόκκινο χρώμα. Ξαφνικά άνοιξε ή πύλη και κάποιος βγήκε φωνάζοντας. Συγγραφέα! Συγγραφέα! Χειρονομούσε, φώναζε κι έτρεχε προς το μέρος του. Ο Γέρο-Συγγραφέας γύρισε κι άρχισε να κατεβαίνει πάλι τον κατήφορο. Περπάτησε λίγο και μετά κάθισε σ' ένα παγκάκι αλλά πετάχτηκε αμέσως επάνω από τη ζέστη. Εκείνη τη στιγμή έκανε την εμφάνισή του ένας ψηλός άντρας με καλογουλισμένα κέρατα στο κεφάλι του. Προχώρησε και χαιρέτησε το Γέρο συγγραφέα λέγοντας. Σε χρειάζομαι εδώ, ξέρεις. Είμαι έτοιμος να σου προσφέρω μιας πρώτης τάξεως δουλειά. Τι λες λοιπόν; ο γέρος Συγγραφέας κοίταξε γύρω του και είπε. Χμ, δεν ξέρω, δεν μου φαίνεται και τόσο σόι το μέρος εδώ. Δεν γράφεις κι άσχημα πράγματα για την κόλαση, Γέρο, είπε ο σατανάς. Μου χρειάζεται κάποιος σαν και σένα κι έχω πολλά να προσφέρω. Τι θέλεις; μικρές, μεγάλες; Ξανθές, μελαχρινές; Ξέρω τι θα ήθελες! Τι λες για μερικές απελευθερωμένες; μπορώ να σου δώσω όσες θέλεις. Πέστο κι έφτασαν. Ο γέρος Συγγραφέας γέλασε και είπε.162

..

Όχι, δεν μου χρειάζονται απελευθερωμένες. Κράτα τες μακριά μου. Ο διάβολος γέλασε δυνατά κι άστραψαν τα μάτια του καθώς φώναζε. Ξέρω, ξέρω! Τι θα έλεγες για μερικούς δημοσιογράφους, θα διασκέδαζες τρομερά. Θα τους άφηνες να γράψουν μερικά καυτά άρθρα κι ύστερα θα τους έβαζες να τα φάνε. Νομίζω ότι αυτό θα σου άρεσε. Τι λες Γέρο; ο Γέρο-Συγγραφέας κούνησε αρνητικά το κεφάλι του για άλλη μία φορά. Όχι, όχι, δεν θέλω να έχω καμιά σχέση μαζί τους. Τους θεωρώ όλους σατανικούς και τους αφήνω σε σένα. Μην μου πεις ούτε να τους πλησιάσω, δεν τους συμπαθώ καθόλου. Ο διάβολος κάθισε σ' ένα παγκάκι κι έπεσε σε βαθιά συλλογή. Σταύρωσε το ένα πόδι πάνω στο άλλο κι έξυσε αφηρημένα το πηγούνι του. Ξαφνικά τινάχτηκε επάνω φωνάζοντας θριαμβευτικά. Το βρήκα, το βρήκα! Τι θα έλεγες για ένα ωραίο γιοτ; ή αφού σου αρέσουν οι βάρκες, για μία βάρκα. Θα μπορούσες να γυρίσεις όλες τις καυτές λίμνες. Ή ερυθρά θάλασσα θα ήταν ή καθημερινή σου βόλτα. Ξέρεις, είναι κόκκινη από το

ανθρώπινο αίμα. Θα σου αρέσει, το ζεστό αίμα έχει ωραία γεύση. Με την αηδία φανερά ζωγραφισμένη στο πρόσωπό του ο Γέρο Συγγραφέας είπε. Διάβολε, μου φαίνεται ότι δεν ξέρεις και πολλά πράγματα. Δεν καταλαβαίνεις ότι αν είχα μία βάρκα θα καιγόμουν γιατί ή ερυθρά θάλασσα με το ανθρώπινο αίμα βράζει ολόκληρη; ο γέρος Συγγραφέας έσκυψε κι άρχισε να παίζει με την καυτή άμμο, φτιάχνοντας διάφορα σχήματα. Ο διάβολος έριξε μία ματιά κι έβγαλε μία κραυγή βλέποντας τα θρησκευτικά σύμβολα, ένα άπ' αυτά ήταν κι κύκλος τής ζωής του Θιβέτ. Στρίγγλισε από τον πόνο κι άρχισε να χοροπηδάει πάνω κάτω. Κατά λάθος το πόδι του ακούμπησε το σύμβολο κι αμέσως τινάχτηκε προς τα πάνω κι εξαφανίστηκε πίσω από τις κατακόκκινες πύλες. Ο γέρος Συγγραφέας τα έχασε κυριολεκτικά και κάθισε στο παγκάκι. Την άλλη στιγμή ήταν πάλι στο πόδι. Το παγκάκι έβραζε ολόκληρο. Ξεσκόνισε λίγο τη ρόμπα του κι αποφάσισε ότι ήταν ώρα να του δίνει, ή κόλαση δεν τον σήκωνε άλλο. Άρχισε λοιπό ν' ανεβαίνει πάλι τον ανήφορο, αυτή τη φορά όμως πολύ πιο γρήγορα. Στη κορυφή είδε τις ουράνιες πύλες. Ο φύλακας άγγελος ετοιμάζονταν να κλειδώσει για τη νύχτα. Κούνησε το χέρι του και φώναξε.163

Τι έγινε, φίλε, σου άρεσε στην κόλαση; ο γέρος Συγγραφέας κούνησε κι εκείνος το χέρι του και απάντησε. Όχι, παραείναι κόλαση εκεί κάτω. Μην νομίζεις ότι είναι καλύτερα εδώ, είπε ο φύλακας άγγελος. Πρέπει να προσέχουμε τι λέμε, δεν πρέπει να μας ξεφύγει ούτε μία άσχημη λέξη. Αν ήμουν στη θέση σου θα πήγαινα να γράψω άλλο ένα βιβλίο. Κι αυτό ακριβώς έκανε κι ο γέρος Συγγραφέας. Απομακρύνθηκε και σκέφτηκε τι άλλο άξιζε να δει. Ξαφνικά άκουσε δυνατό θόρυβο. Ένωσε ένα πόνο και ξυπνώντας άκουσε μία φωνή να του λέει. Άντε λοιπόν, είναι ώρα για την ένεση σου. Σήκωσε τα μάτια του κι αντίκρισε μία μεγάλη, άσχημη βελόνα να κατεβαίνει προς το μέρος του. Τι, πάλι γράφεις για τη ζωή μετά το θάνατο; ρώτησε ή φωνή. Όχι, είπε ο γέρος Συγγραφέας, τελείωσα κι αυτή είναι ή τελευταία φράση του βιβλίου.164

Τ. Λομπσάνγκ Ραμπά Τρεις Ζωές 1977